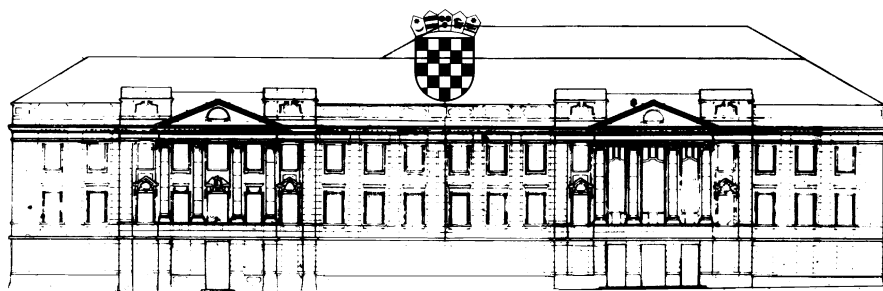

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XIV.

BROJ 366

ZAGREB, 13. VI. 2003.

32. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

ZAŠTITA

POTROŠAČA

Različita stajališta o budućnosti EU

Europa ne izgleda kao spas, već kao - mogući rastući - teret, piše Die Welt (12. lipnja). To se obrazlaže činjenicom da je blagostanje zapadnoeuropskog društva zakočeno, jer se pogoršava njegov gospodarski, socijalni, politički i vojni položaj. Što se tiče identiteta Europske unije iznosi se da mu nedostaje snaga, kohezija i uvjerljivost, a da težnja da se s Amerikancima Unija nadmeće oko prevlasti može postati teretom. Ističe se, nadalje, da u kriznim vremenima "više vrijedi nacionalno ognjište nego daleko carstvo".

S tim stavom se teško suglasiti jer ako se u EU pogorša stanje, to će se neminovno odraziti i na njoj susjedne zemlje i njima može biti samo teže nego što im je bilo u doba procvata EU.

Referendumsko opredjeljenje građana Poljske i Češke za ulazak u Uniju ponovno potvrđuje privlačnost europskog projekta.

Suprotno Die Weltu, koji sa skepsom gleda na budućnost EU, L'Express (12. lipnja) piše kako Europa već sada ima mogućnost postati politička sila. Naglašava da je za taj cilj potrebno ostvariti slijedeće: velike sile u Uniji, desnica, ljevica, borci za zaštitu okoliša, liberali, moraju se organizirati u europske stranke; oni moraju predložiti zajedničke liste i programe, i potaknuti politički život u Europi. Na kraju pariški tjednik iznosi kako je to slijedeća, teška etapa u izgradnji EU.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- O elektroničkom glasovanju rasprava prije primjene (izvan dnevnog reda)	3
- Konačni prijedlog zakona o zaštiti potrošača	4
- Konačni prijedlog zakona o vinu	14
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika	21
- Prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	30
- Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o morskome ribarstvu	36
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hidrografskoj djelatnosti	42
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu	43
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji	46
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama	50
- Prijedlog zakona o dopunama Zakona o obrani	52
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove; Prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove	53
- Prijedlog odluke o održavanju bilateralnih vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država tijekom 2003. godine na teritoriju Republike Hrvatske	57
- Prijedlog moralne deklaracije "Hrana za sve"	60
- Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2002. godine	61
- Izvješće o radu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u 2002. godini - sažetak	64
- Izvješće o međunarodnoj aktivnosti Hrvatskog sabora preko njegovih izaslanstava u 2002. godini	65
- Izvješće o radu Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti i zapažanjima koja su od značaja za razvoj energetskog tržišta i javnih usluga	67

PRIKAZ RADA

- 32. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA, ODRŽANE 7, 8, 9, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 27, 28. I 29. SVIBNJA 2003. GODINE

O ELEKTRONIČKOM GLASOVANJU RASPRAVA PRIJE PRIMJENE (izvan dnevnog reda)

Elektroničko glasovanje najprije u Poslovnik

U nastavku 32. sjednice 14. svibnja prije predviđenog glasovanja o odrađenim točkama dnevnog reda predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** napomenuo je da su prvi put u dnevnom redu zakonski prijedlozi s oznakom "E" a odnose se na usklađivanje našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Ujedno je skrenuo pozornost svim radnim tijelima a i Vladi na potreban intenzivniji rad ako Sabor želi ispuniti obveze ove harmonizacije dijela našeg zakonodavstva (50-tak zakonskih prijedloga) u prihvatljivom vremenu jer u suprotnom morat će se održati izvanredna sjednica u ljetu.

Nakon što je dao kratka uputstva o početku glasovanja elektroničkim putem te da će prema Poslovniku glasovi zastupnika koji će odustati od glasovanja iz bilo kojeg razloga biti pribrojani neodlučnim glasovima mr.sc. **Miroslav Rožić** (HSP) u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a upozorio je da se u Poslovniku Hrvatskog sabora elektroničko glasovanje samo spominje kao mogućnost ali da ne postoji ni jedno pravilo u vezi s tim. Elektroničko glasovanje podložno je mnogim zlorabama, znamo da se to događalo u nekim parlamentima, rekao je zastupnik i zamolio da se odustane od elektroničkog glasovanja dok se to ne riješi Poslovnikom. - U protivnom izgleda da je Siemens pisao naš Poslovnik, dodao je.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** odgovorio je da će tražiti izjašnjenje Hrvatskog sabora o ovom prijedlogu. Nije dvojbeno da

postoji određeni nesklad između Poslovnika i mogućnosti elektroničkog glasovanja no bitnih razlika nema i sve što je bitno, prije svega oko neodlučnih glasova, sustav apsolutno prihvaća, možemo imati i tajno glasovanje ali možemo imati i evidentirano pojedinačno glasovanje, objasnio je. Nakon izjašnjavanja zastupnika konstatirao je da prijedlog zastupnika Rožića nije prihvaćen pa je mr.sc. **Miroslav Rožić** u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a zatražio petnaestominutnu stanku. Upozorio je ujedno da predsjedatelj ni na koji način nije u mogućnosti provjeriti tko glasuje s njegovog glasačkog mjesta. **Zlatko Tomčić** odgovorio je da to nije potrebno provjeravati jer da identifikacijski ključić omogućava zastupniku da glasuje s bilo kojeg mjesta, ali samo jednom, a zatim je odobrio traženu stanku.

Poslovnikom nisu riješena proceduralna pitanja o elektroničkom glasovanju

Nakon stanke riječ je dobio u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a mr.sc. **Miroslav Rožić** te objasnio da je stanika zatražena bez ikakve namjere da se bude maliciozan ili da se opstruira na bilo koji način i na minutu rad Hrvatskog sabora već da se upozori na probleme koji proizlaze iz Poslovnika u vezi s elektroničkim glasovanjem. Procedura je temelj demokracije a činjenica je da u Poslovniku nisu riješena proceduralna pitanja i moguće dvojbe koje proizlaze iz

elektroničkog načina glasovanja, rekao je zastupnik te podsjetio da je saborski Odbor za informatizaciju i medije u dva navrata raspravljao o načinu i proceduri elektroničkog glasovanja i da je zaključeno da je nužno promijeniti Poslovnik i u tom smislu održati zajedničku sjednicu s Odborom za Ustav, Poslovnik i politički sustav). No, nažalost, konstatirao je, do takve sjednice nije došlo (inače je zastupnik i član Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav).

Koncept osmislila tvrtka, a ne Sabor i njegova radna tijela

Našli smo se u situaciji da umjesto da Hrvatski sabor odnosno radna tijela Hrvatskoga sabora osmisle koncepciju načina i sam sustav elektroničkog glasovanja taj je koncept osmislila jedna tvrtka, Siemens i da ćemo kao Parlament morati prilagođavati svoj Poslovnik postojećem, već uvedenom i ugrađenom sustavu elektroničkog glasovanja, rekao je, među ostalim. Pitao je i tko čini kvorum u ovom Saboru, ključić ili zastupnik odnosno na koji će se način određivati kvorum (znači li da zastupnik koji je nazočan sjednici ali je zaboravio ključić nazočan ili nije nazočan i može li glasovati). Ako ključić čini kvorum onda moramo promijeniti izborni sustav ove države a ako ga čini zastupnik onda moramo riješiti problem ako zastupnik nema trenutno pri sebi ključić da bi elektronski glasovao, naveo je, među ostalim naglašavajući da ništa od toga nije riješe-

no Poslovníkom kao ni to tko daje tumačenje cijelog sustava ili ako se dogodi ispad s jednog mjesta (Odbor za Ustav ili nekakva elektronička nadzorna služba) i je li na taj način zamijenjen zastupnik Arlović (predsjednik Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav) s inženjerom Siemens a to mi u Klubu ne bismo željeli, zaključio je.

Procedura glasovanja propisana je Poslovníkom

Dragica Zgrebec (SDP) ispravila je predgovornika jer da je netočno kazao da je elektroničko glasovanje suprotno pro-

ceduri. Procedura je Poslovníkom utvrđena, postoji mogućnost elektroničkog glasovanja a uz poslovničke odredbe imamo i određenu poslovničku praksu, rekla je dodajući da je zastupnik Rožić danas dobio riječ ne po poslovničkoj proceduri već po poslovničkoj praksi (stanka u tijeku sjednice nakon koje je govorio).

U vezi sa svim tim nekoliko je riječi dao i predsjednik i predsjedatelj **Zlatko Tomčić**. Ponekad je teško uvoditi novosti, rekao je. Ovakvi sustavi funkcioniraju u čitavom nizu parlamenata Europe i nema zapravo nikakvih ozbiljnijih problema no istini za volju imaju poslovnički riješene neke detalje koje mi nema, napomenuo je. Čitav niz prigovora

zastupnika Rožića je apsolutno netočan jer nikakav inženjer Siemens a nije projektirao ovo o čemu se sada govori. Projektni zadatak dala je radna grupa koju je imenovalo Predsjedništvo Sabora i u potpunosti je usklađen s Poslovníkom. Moguća je i kontrola za svako glasovanje te se može točno znati tko je kako glasovao, napomenuo je uvažavajući činjenicu da detalji nisu riješeni Poslovníkom Sabora. Predložio je, što je i prihvaćeno, da se sada odustane od glasovanja te ujedno zamolio Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav da hitnim postupkom predloži Hrvatskom saboru potrebne izmjene i dopune Poslovníka.

D.K.

KONAČNI PRIJEDLOG O ZAŠTITI POTROŠAČA

Europski standardi zaštite

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakona o zaštiti potrošača. Radna tijela Sabora, klubovi zastupnika parlamentarnih stranaka, kao i sami zastupnici, podnijeli su velik broj amandmana kojima se preciznije definira zaštita potrošača u Republici Hrvatskoj. Zatraženo je ujedno da se što prije osiguraju mjere i sredstva, kako bi se na učinkovit način realizirali postojeći propisi koji potrošače u Republici Hrvatskoj, približavaju standardima koji su već ostvareni u zemljama Europske unije.

O PRIJEDLOGU

O predloženom zakonskom tekstu kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske, uvodna je obrazloženja zastupnicima dao ministar gospodarstva, dr.sc. **Ljubo Jurčić**. Predloženi zakonski tekst, nakon što je Sabor prihvatio Prijedlog zakona u prvom čitanju, predstavlja jedan u nizu propisa iz nacionalnog programa za pridruživanje Republike Hrvatske Europskoj uniji. Njime se ujedno preu-

zimaju i europske smjernice u isticanju cijena proizvoda, koje se nude potrošačima u prodaji i izvan prostorija trgovca, uređuje se prodaja na daljinu putem kataloga, a govori se i o; tiskanju promidžbenih poruka, o potrošačkom zajmu, o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima, o ugovorima o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnina i smjernica o univerzalnoj usluzi, te o pravima korisnika elektronske komunikacijske mreže usluga u dijelu koji se odnosi na ugovorne obveze davatelja usluga.

Preuzimanjem navedenih smjernica, Hrvatska preuzima i europske standarde ponašanja na tržištu, kako u pogledu informiranja, tako i u pogledu zaštite potrošača. Osim preuzetih smjernica, Zakon uređuje temeljna i opća pravila prodaje proizvoda i usluga, odnosno propisuje određene norme ponašanja trgovca čija primjena nalaže veću razinu odgovornosti. Na taj se način potrošaču omogućava dobivanje točne i potpune informacije u vezi s prodajom proizvoda i usluga, kao i o njegovim pravima na osnovi sklopljenog ugovora o kupnji.

Račun kojega izdaje trgovac, mora biti ispisan jasno, vidljivo i čitljivo, a kao datum plaćanja putem pošte smatra se onaj datum kad je potrošač uplatio novac za platni promet. Istovremeno, proizvodi s nedostatkom ili greškom ili kojima istječe rok uporabe, moraju biti odvojeni od ostalih proizvoda.

Za usluge popravka i održavanja proizvoda vrijednosti iznad 500 kuna, trgovac mora ispostaviti potrošaču predračun i radni nalog kojeg potpisuju trgovac i potrošač. Ukoliko trgovac ne može isporučiti robu duže od mjesec dana, a primio je novac unaprijed, mora potrošaču isplatiti kamate, pa se može konstatirati da se ovim zakonskim prijedlogom jača položaj potrošača na tržištu, ocijenio je ministar Jurčić.

Posebno poglavlje zakona uređuje obveze davatelja javnih usluga prema potrošačima. Pod javnim uslugama Zakon smatra sve one usluge koje moraju biti dostupne svim građanima po prihvatljivim cijenama, dakle i građanima s niskim primanjima kao i građanima s posebnim socijalnim potrebama.

Socijalna prihvatljivost javnih usluga, propisana je smjernicama i obilježje je socijalno-tržišnog gospodarstva Europske unije. Za socijalnu prihvatljivost javnih usluga odgovorne su države članice koje preko svojih regulatornih tijela osiguravaju objektivnost i transparentnost poslovanja javnih poduzeća i socijalnu prihvatljivost njihovih usluga.

Konačni prijedlog zakona o zaštiti potrošača propisuje da se zaštita potrošača provodi u javnom interesu i da provođenje ove zaštite osigurava Republika Hrvatska. Također se propisuje da su nadležna tijela državne uprave i lokalne samouprave dužna stvarati uvjete za tržišno natjecanje na području javnih usluga, a u uvjetima monopolskog obavljanja ovih usluga nadležna tijela su dužna osigurati da se javne usluge obavljaju na socijalno prihvatljiv način. Pri tome treba voditi računa, da osobe sa slabijim prihodima ili s posebnim socijalnim potrebama mogu koristiti potrebne javne usluge. Tijela koja dodjeljuju koncesiju za obavljanje javnih usluga isto tako su dužna osigurati da koncesionar pruža usluge na socijalno prihvatljiv način. U ove usluge Zakon svrstava prodaju električne energije, plina i toplinske energije iz distributivne mreže, usluge prijevoza putnika u javnom gradskom i prigradskom prometu, opskrbu pitkom vodom i odvodnju otpadnih voda i kućnog smeća. Za ove usluge Zakon propisuje da trgovac mora javno objaviti uvjete njihovog obavljanja i unaprijed upoznati potrošače s tim uvjetima. Odluke o pravima i obvezama potrošača javnih usluga primjenom ovog Zakona, neće se više moći donositi bez sudjelovanja potrošača. Sva tijela koja odlučuju o tim pravima i obvezama morat će osnovati savjetodavna tijela od predstavnika Udruga potrošača i odluke donositi nakon dobivenog mišljenja ovakvog savjetodavnog tijela.

Ovakvim postupcima, nastavio je predstavnik predlagatelja, osigurat će se bolji uvid javnosti u poslovanje javnih poduzeća, a time i veća odgovornost davatelja usluga u njihovom radu. Osim navedenog, trgovac, odnosno davatelj usluga dužan je po ovom Zakonu osnovati Povjerenstvo za prigovore potrošača u kojem će sudjelovati i predstavnici udruga potrošača. Povjerenstva će morati potrošačima pismeno odgovarati na njihove prigovore.

U odnosu na raniji tekst, u Konačnom je prijedlogu detaljnije uređeno osnivanje savjetovališta za zaštitu potrošača. Ova savjetovališta osnivat će se na temelju potreba utvrđenih Nacionalnim programom, a u njima će raditi osposobljeni stručnjaci čiji će se rad podmirivati iz proračuna. U sustavu zaštite koje uspostavlja ovaj Zakon, uz nadležna ministarstva i inspeksijske službe, najznačajniju ulogu dobivaju udruge za zaštitu potrošača. U njihovoj je nadležnosti i informiranje potrošača, provođenje naknadnih ispitivanja kao i objavljivanje rezultata stručnih testiranja proizvoda i usluga.

U Konačnom prijedlogu zakona o zaštiti potrošača, uvodi se i sustav alternativne zaštite, odnosno izvansudskog postupka koji je uobličjen kao mirovno vijeće koje može osnivati Savez udruga za zaštitu potrošača. U slučaju da se stranke slože, mirovna vijeća obavljaju arbitražu "ad hoc", koja će za trgovca biti znatno jeftinija od sudskog postupka. U odnosu na raniji Nacrt prijedloga zakona, najveće su izmjene napravljene u glavi 5. koja uređuje područje javnih usluga. Osnovne usluge kao što su prodaja električne i toplinske energije, prodaja plina iz distributivne mreže, telekomunikacijskih usluga u nepokretnoj telekomunikacijskoj mreži, te komunalne usluge svrstane su pod zajednički pojam javnih usluga. Ranije odredbe vezane uza izdavanje računa i obračunavanje pružanih usluga su izostavljene, jer je ovo područje dovoljno jasno pokriveno člankom 13, kojim se uređuje izdavanje računa, kao za kupljene proizvode, tako i za dobivene usluge.

Pored navedenih odredbi treba uzeti u obzir da su određeni slučajevi, poput govornih usluga u nepokretnoj telekomunikacijskoj mreži smjernicama Europske unije jasno uređeni u pogledu izdavanja računa, kontrole računa i upravljanja njihovim troškovima za pružene usluge. Područje navedenih usluga kod nas ujedno uređuju posebni propisi koji će se također usklađivati s navedenim smjernicama. I pitanje paušala, pretplate i sličnih plaćanja, ukoliko se temelji na postojećim propisima, u Republici Hrvatskoj je područje koje se treba uskladiti sa smjernicama i praksom Europske unije i to s preuzimanja smjernica u posebne zakone koji uređuju ova područja. Tamo gdje to nije utemeljeno odgovarajućim propisima, ne mogu se naplaćivati ove usluge.

U okviru sustava zaštite potrošača kojeg ovaj Zakon uspostavlja i na osnovi tog podizanja kvalitetne zaštite kao javnog interesa Republike Hrvatske, Zakonom je predviđeno da Hrvatski sabor donosi svake dvije godine Nacionalni program zaštite potrošača. Njegov će sadržaj u osnovi određivati temelj politike zaštite potrošača i izvor prioriteta na tom području u razdoblju od naredne dvije godine.

Na kraju izlaganja, ministar Jurčić je naglasio da ovaj zakonski prijedlog u odnosu na sve zakone donesene u Republici Hrvatskoj, prvi put u središte pozornosti stavlja potrošača i njegovu zaštitu na tržištu, te stoga ocjenjuje potrebnim da ga Hrvatski sabor čim prije donese.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo u svom je prvom izvješću podupro donošenje ovoga Zakona, a naknadno je dostavio i amandmane. Predloženo je da se pojedine odredbe preciziraju i nomotehnički urede u člancima; 1, 4, 57, 97, 98, 103. i 107. Pored utvrđenih amandmana Odbor je ukazao i na određene manjkavosti u pojedinim odredbama s prijedlogom da ih predlagatelj otkloni podnošenjem svojih amandmana, do okončanja rasprave. Radi se o sljedećim člancima: 3, 5-8, 12, 23, 73-81, 91-96, 98, 100-104, 110-117.

Uz amandmane kojima se predlaže pojedinačno preciziranje navedenih članaka, Odbor je napomenuo da je za sve odredbe ovoga Zakona nužno doraditi izričaj koji je u pojedinim dijelovima teksta neprihvatljiv, primjerice: prethodni stavak, prethodni članak, prethodna glava, iz glave II, i slično. Jednako tako neprihvatljiv je različit izričaj, primjerice: zaključivanje, sklapanje i potpisivanje ugovora, te korištenje nedovoljno razvidnih pravnih pojmova, primjerice: odredbe općeg propisa o obvezno pravnim odnosima, propisi obveznog prava, općim propisima obveznog prava i slično. Odbor za zakonodavstvo predložio je Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ovlašćuje Stručna služba Sabora da obavi redakciju teksta ovoga Zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav nakon rasprave jednoglasno je predložio donošenje Zakona o zaštiti potrošača u tekstu predlagatelja i aman-

dmanima kojima se precizira sadržaj pojedinih odredbi. Pojedinih amandmanima pojašnjava se tekst odredbe, jer iz predložene formulacije nije jasno o kojem se propisu radi. Amandmanima se ujedno predlaže na odgovarajući način urediti odnos trgovca koji pruža javnu uslugu i potrošača, a pojedinim se amandmanima odredbe usklađuju s ustavnim odredbama ili osigurava jednakost svih trgovaca na tržištu. Amandmani se odnose na članke: 1, 2, 4, 9, 10, 13, 17, 18, 23, 41, 43, 48, 59, 65, 66, 76, 91, 98, 100, 101, 103, 104, 107, 111, 113, 115.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu saslušao je uvodno obrazloženje predstavnika predlagatelja, a na tekst Konačnog prijedloga iznesena su mišljenja, primjedbe i prijedlozi. Primjedbe i prijedlozi odnose se na članke: 18, 20, 23, 26, 27, 93, 96, 97. i 101. Predloženo je da se sadržaj navedenih članaka dopuni ili precizira. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje predloženog zakonskog teksta.

Odbor za europske integracije o predmetnom Zakonu raspravljao je kao zainteresirano radno tijelo. Predstavnik predlagatelja istaknuo je da je tekst Konačnog prijedloga Zakona o zaštiti potrošača usklađen sa smjernicama Europske unije za koje je s konzultantima Europske unije odlučeno da ih treba ugraditi u sam tekst ovog zakona. Preostale smjernice iz ovog područja ugradit će se u Zakon o obveznim odnosima, odnosno u druge zakonske akte. Odbor za europske integracije jednoglasno je utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o zaštiti potrošača usklađen s pravnom stečevinom Europske unije.

Odbor za turizam razmotrio je Konačni prijedlog zakona kao zainteresirano tijelo. U raspravi su istaknute određene primjedbe koje se odnose na članak 12, kojim se uređuje dan namirenja novčane obveze potrošača koju plaća posredstvom pošte ili banke, kao i na članak 29, kojim se uređuje plaćanje kamata na predujam, te na članak 30. stavak 3, a u svezi s ugovorima koji su sklopljeni za vrijeme izleta organiziranog od trgovca izvan njihovih poslovnih prostora. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje predloženoga zakonskog teksta.

AMANDMANI

Amandmane su podnijeli pojedini zastupnici, kao i klubovi zastupnika pojedinih parlamentarnih stranaka. Njihov pregled i sažetak donosimo prilikom očitovanja predstavnika predlagatelja pri kraju teksta.

RASPRAVA

Nakon izlaganja predstavnika predlagatelja, u ime Odbora za turizam govorio je zastupnik **Željko Pavlic** te istaknuo primjedbe koje su se čule prilikom rasprave. Napomenuo je zatim, da su članovi Odbora prihvatili obrazloženja predstavnika predlagatelja, te jednoglasno predložili Hrvatskom saboru donošenje predmetnog zakonskog teksta.

Zatim su govorili predstavnici klubova, a prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**. Složio se s konstatacijama predlagatelja o jednakosti svih građana pred zakonom, ali je ocijenio da predlagatelj ne zna kako pojedine komunalne službe funkcioniraju na lokalnoj razini. Smatra da Hrvatska treba uskladiti vlastite standarde oko vodopskrbe sa standardima Europske unije.

Realno naplaćivanje komunalnih usluga

Uvjeren je međutim, da primjerice građani istarskih naselja ne bi trebali čitave godine plaćati više naknade kako bi se u vodovodnu mrežu uključila i pojedina vikendaška naselja. Problemi oko realnog naplaćivanja komunalnih usluga, izviri oko sustava naplaćivanja, gdje se predviđa ukidanje naplate putem paušala, te isključivo naplaćivanje prema stvarnoj potrošnji u obračunskom razdoblju. Potrošnja vode, međutim, znatno naraste prilikom ljetnog perioda čija špica traje oko 60 dana, pa ukoliko se prihvati ovaj model i cijena vode će neminovno porasti. Zastupnik je upitao tko će onda platiti ceh, ocjenjujući ujedno da će najveći teret pasti na potrošače koji stalno prebivaju na ovom području. Vikendaši će u ovom slučaju neminovno biti privilegirani, jer će plaćati samo fiksne troškove osnovne uplate, bez obzira što ti troškovi nastaju tokom čitave godine. Kako bi potkrijepio ove pretpostavke, zastupnik Kajin naveo je i konkretne financijske pokazatelje na

slučaju potrošnje otoka Krka. Konstatirao je ujedno da predloženi zakonski tekst predstavlja još jedan udar na lokalnu samoupravu. Upozorio je zatim i na modele naplate potrošnje vode u ostalim europskim zemljama, izdvajajući praksu Danske, Finske i Njemačke.

Problemi oko realnog naplaćivanja komunalnih usluga, izviri iz mogućnosti ukidanja paušala.

Apelirao je ujedno da se zbog određenih interesa ne izazove poskupljenje životnih troškova stanovnika u pojedinim dijelovima zemlje, upozoravajući da u tom slučaju treba očekivati silno nezadovoljstvo. Smatra da stanovnici Poreča, Šibenika ili Dubrovnika sigurno nisu za uvođenje ovakvog pristupa naplate, pa bi predlagatelj trebao voditi računa da ne razori izgrađeni i funkcionalni vodostav u navedenim sredinama.

Tko kontrolira provedivost zakonskih rješenja?

Zastupnik **Krunoslav Gašparić** govorio je u ime HB-a, ocjenjujući da treba zakonski podržati zaštitu potrošača. Naveo je međutim i pojedine dvojbe koje bi mogle narušiti njegovu primjenu u praksi, pitajući se primjerice i hoće li potrošači doista i biti zaštićeni, te koliko će trajati usklađivanje velikih sustava. Nakon iznijetih dilema osvrnuo se i na pojedine dijelove teksta koji bi se trebali precizirati. Tako primjerice, članak 6. govori o obvezama trgovca prilikom sklapanja ugovora, a ne navodi se kako će se zaštititi potrošači, odnosno krajnji korisnici. Postavlja se ujedno i pitanje: Što je s posebnim zakonima - energetske, komunalne i telekomunikacijske? Temeljno je pitanje, ocijenio je zastupnik Gašparić, tko će kontrolirati provedivost zakonskih rješenja u praksi. Dodao je da bi trebalo i odgovarajuće nadopuniti članak 23. zakonskog prijedloga vezanog uz Koordinaciju udruga za zaštitu potrošača. Zapitao je ujedno i za zakonska rješenja o telekomunikacijskoj mreži, a posebice za mobilnu telefoniju. U nastavku izlaganja predložio je da se preciznije urede članci: 97, 98. i 102. dodajući da bi trebalo pove-

sti računa te uskladiti i druge zakone koji se tiču problematike zaštite potrošača.

Zaključno, Klub zastupnika HB-a podržava donošenje Zakona o zaštiti potrošača ocjenjujući ga prijeko potrebnim, tražeći ujedno i odgovore na postavljena pitanja, a posebice na pitanje mobilne telefonije i posebnih zakona. Zastupnik Gašparić ujedno je zatražio ispravljanje gramatičkih i jezičnih pogrešaka kojima je prožet tekst zakona.

Prioritet - zaštita vlastitih građana

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorila je zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić**, napominjući da u Europskoj uniji postoji bogato iskustvo oko zaštite potrošača. Potpisujući Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, Republika Hrvatska krenula je i sama putem preuzimanja i usklađivanja prema standardima EU-a. Smatra, međutim, da je Hrvatska zakasnila s njegovim donošenjem, i to ne zbog približavanja europskim uzorima, već prvenstveno zbog zaštite vlastitih građana čija su prava zaštićena parcijalno, kroz više zakona. Citirala je postojeće zakonske akte, ocjenjujući da predloženi Zakon predstavlja opći propis koji uređuje zaštitu osnovnih prava potrošača pri kupnji proizvoda i usluga. Govorila je zatim i o brojnim amandmanima koji su pristigli iz svih zastupničkih klubova, kao i od Koordinacije udruga za zaštitu potrošača, zamjerajući predlagatelju da nije ostvario kontakte sa svim zainteresiranim klubovima i udrugama potrošača.

Tko je odgovoran za trajne zdravstvene posljedice potrošača uslijed trihineleze i salmonelle?

Apelirala je ujedno da se prihvate pristigli amandmani, posebice onaj set amandmana koji ide za tim da se onemogućiti monopolna pozicija pojedinim tvrtkama, poput privatnog Hrvatskog telekoma. Napomenula je istovremeno, da je Klub HSLS-a preuzeo amandmane Koordinacije udruga za potrošača, a to su amandmani koji se prije svega odnose na postojeće formulacije u članku 23. Potrebno je ujedno odredbe iz članka 94.

uskладiti sa Zakonom o telekomunikacijama, te da mjesečna pretplata i u nas bude komercijalna kategorija zasnovana na ponudi. Ukazala je na loše strane plaćanja mjesečne pretplate za Hrvatski telekom, koji bez ugovornog odnosa s potrošačem samo na tom slučaju zaradi 1,5 milijardi kuna godišnje. Podsjetila je da su građani ne tako davno svojim sredstvima plaćali priključke na temelju kojih HT sada ubire mjesečnu pretplatu.

Upozorila je zatim i na teške posljedice trihineleze koja se svojedobno dogodila u Istri, kada je čak 150 osoba ostalo s trajnim zdravstvenim posljedicama, a i najnoviji slučajevi salmonelle u hotelskim objektima "Solaris" i "Istra" ukazuju da su izostale potrebne mjere opreza. Postavila je pitanje tko će u navedenim slučajevima obešteti potrošače i nadoknaditi učinjenu štetu. Da bi se to riješilo, potrebno je precizirati one odredbe koje uređuju odnos između proizvođača i trgovca, a to se dijelom rješava nadležnostima u Zakonu o obveznim odnosima. Upozorila je da je u Hrvatskoj u posljednjih desetak godina od trihineleze zaraženo oko 2 tisuće osoba, a nije poznat niti jedan slučaj ostvarenog obeštećenja.

Osvrnula se zatim i na pojedine amandmane koje je podnio Klub zastupnika HSLS-a, izdvajajući spornu prodaju ambalaže s reklamama. Smatra da u ovom slučaju ne bi smjelo biti naplate, kao i da se mora regulirati tzv. prodaja od vrata do vrata, posredstvom akvizitera. Tu se radi o ugovorima koji su sklopljeni izvan poslovnih prostora, pa je potrebno da se u navedenim slučajevima kupcu uruči i zasebni dokument kojim u roku od 8 do 21 dan, ovisno o roku otplate, može odustati od tog ugovora. Na kraju je iznijela očekivanje da će Vlada kao predlagatelj prihvatiti većinu podnijetih amandmana, a to će biti ujedno i putokaz Klubu zastupnika HSLS-a hoće li podržati zakonski tekst u trenutku glasanja.

Zaštita obitelji i siromašnijih građana

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, govorila je zastupnica **Jadranka Kosor** uvođno ocijenivši da bi se i ovaj zakonski prijedlog trebao usmjeriti prema zaštiti obitelji. Iznijela je svoje ocjene kao i statističke podatke koji potkrepljuju strahovanja, da čak oko 80% obitelji u Hrvat-

skoj živi siromašno. Ovaj bi podatak trebao utjecati i na raspravu kada se govori o životu prosječne obitelji u Hrvatskoj, upozorila je zastupnica. Podaci koji mjere troškove života, upozoravaju da su u proteklih 6 mjeseci izdaci porasli za otprilike 1000 kuna. Smatra ujedno da Klub zastupnika HDZ-a nije podnio veliki broj amandmana, ali oni koji su podneseni zadiru u vrlo važne segmente ovoga Zakona, kao i samoga života, te ukoliko ih Vlada prihvati i Klub zastupnika HDZ-a, može jamčiti da će glasovati za predloženi tekst.

Izdvojila je određene prijedloge koji su vezani uz članak 23. ocjenjujući da se postojeći tekst mora preformulirati. Predložila je da se umjesto odredbe u kojoj stoje usluge vezane za nepokretnu telekomunikacijsku uslugu, treba zaštititi prava potrošača. Potrebno je ujedno spriječiti monopolistički položaj Hrvatskih pošta kao glavnog davatelja poštanskih usluga, a podnijeti amandman stvara temeljno zakonsko uporište.

Osim toga potrebno je preformulirati i odredbe sadržane u članku 8, zakonskog prijedloga, jer uopće nisu naznačeni kriteriji koji su to opravdani razlozi kada trgovac može odbiti pružanje određene usluge. Ujedno, ukoliko trgovac izdaje vrećicu s određenim logom, onda taj proizvod mora biti besplatan. Zastupnica Kosor založila se ujedno za što skoriju primjenu navedenih zakonskih odredbi, procjenjujući da ni Vlada ni Sabor nemaju nikakvog prava na odgađanje početka izgradnje sustava zaštite potrošača. Potrebno je ujedno osigurati potrebna sredstva za savjetovaništa potrošača, a primjerice za savjetovanište u Salzburgu osigurano je 1,5 milijuna EUR-a.

Upozorila je na kraju i na oglase kojima se zavarava i stvara zabuna kod kupca, protiveći se praksi u kojima se koristi ženski lik u diskriminirajućim okolnostima. Smatra ujedno i da bi predlagatelj trebao izdati brošuru koja bi donijela sve temeljne odredbe u kojima se navode prava potrošača.

Onemogućiti monopolističko ponašanje

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Marijan Maršić**. On je nabrojao temeljna prava potrošača, izdvajajući: pravo na sigurnost roba

i usluga, pravo na informaciju, pravo potrošača da se čuje njihov glas, pravo na zadovoljavanje temeljnih životnih potreba, pravo na nadoknadu štete, pravo na zdrav okoliš, pravo na obrazovanje i pravo na predstavljanje u tijelima koja donose odluke od zajedničkog interesa potrošača. Stoga je u javnom interesu da se provodi zakon koji osigurava zaštitu od zlorabe monopolističkog položaja nadmoćnih poduzetnika radi nepoštenog uvjeta poslovanja. To dovodi do pomanjkanja poštovanja potrošača, te na koncu do općeg ljudskog prava slobodnog raspolaganja svojom plaćom. Narušavanjem prava potrošača narušava se i slobodno tržišno natjecanje, upozorio je zastupnik Maršić.

Potrebno je onemogućiti štetne posljedice zbog monopolističkog ponašanja davatelja usluga.

Predloženim zakonskim tekstom očekujemo uređivanje zaštite potrošača od monopolističkog ponašanja, nelojalne konkurencije, špekulacije i ograničavanja na hrvatskom tržištu. Predloženi zakonski tekst ujedno predstavlja solidnu zakonsku osnovu za početak izgradnje sustava za zaštitu potrošača čije su stozerne točke zasade, zahvaljujući već uspostavljenim partnerskim odnosima medija, inspekcija i sudova časti. Hrvatska seljačka stranka ujedno je zadovoljna što su prihvaćeni pojedini prijedlozi iz prvog čitanja, ali je nužno da se u Konačni tekst unesu i odredbe koje će osigurati provedbu stavka 2. članka 49. Ustava Republike Hrvatske. Time bi se spriječila zloraba monopola, posebice monopolista na području komunalnih usluga. Smatramo ujedno da određenih nedostataka ima i u članku 23. pa bi u stavku 1. trebalo dodati riječi "poštanske usluge", a treba preciznije odrediti i usluge vezane uz Internet. Ovdje bi ujedno trebalo jasnije odrediti i pogodnije tarife za pojedine usluge, jer primjerice "British telecom" nudi besplatno sve pozive unutar nacionalne mreže, ukoliko se plaća pretplata.

Ujedno bi trebalo donijeti i Nacionalni program zaštite potrošača, najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona, ocijenio je zastupnik. Upozorio je zatim, da pojedine udruge potrošača

moraju čekati novi državni proračun kako bi mogle početi s radom, a bez sredstava ne bi bilo moguće ni djelovanje savjetovaništa za mlade.

Nadajući se da će iznesene primjedbe biti prihvaćene od strane predlagatelja, Klub zastupnika HSS-a će podržati donošenje predloženoga teksta, zaključio je zastupnik.

Važna uloga građanskih udruga u zaštiti potrošača

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorila je zastupnica dr.sc. **Zrinjka Glovacki-Bernardi**, te je uvodno podržala predloženi tekst. Ova se pitanja svakako moraju urediti zbog svakodnevnih problema i poteškoća, ali i zbog toga što Republika Hrvatska njegovim donošenjem izvršava preuzete obveze. Ne treba ujedno zaboraviti niti činjenicu da je Konačni prijedlog zakona dobrim dijelom i nastao zahvaljujući djelovanju građanskih udruga, odnosno Udruga za zaštitu potrošača. Međutim, Klub zastupnika LIBRE smatra da se pojedine odredbe trebaju precizirati i dotjerati, a poglavito uskladiti članak 23. kojim se reguliraju javne govorne usluge u telekomunikacijskoj mreži. Zastupnica Zrinjka Glovacki-Bernardi ocijenila je da će upravo vremenski tromjesečni period koji je određen za provedbu zakonskih odredbi, biti ključan za uspješnost ovog zakona. U navedenom bi periodu Vlada trebala predložiti sve provedbene propise, te omogućiti nadzor i provedbu inspekcijских službi i udruga koje se bave pravima potrošača.

Ugroženo je i pravo čovjeka na temeljne životne potrebe, kao posljedica složenog socijalnog i gospodarskog stanja.

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** govorila je u ime Kluba zastupnika DC-a. Napomenula je da podržavaju donošenje predmetnog zakonskog teksta, iako se prilično neopravdano kasnilo njegovim donošenjem. Uređenje sustava zaštite potrošača, predstavlja ne samo obvezu koju je Republika Hrvatska prihvatila potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji

i pridruživanju, već je i put koji ljudima daje moć mijenjanja načina i kvalitete svakodnevnog života. Danas je ugroženo pravo čovjeka na temeljne životne potrebe, a to je posljedica iznimno teškog i složenog socijalno-gospodarskog trenutka i stanja bez jasne koncepcije. Upozorila je na posljedice zbog visoke stope nezaposlenosti, a konkretna zaštita potrošača prema predloženim smjernicama ne počinje donošenjem zakonskog teksta, nego tek izradom i usvajanjem Nacionalnog programa zaštite potrošača koji će donijeti Vlada. Smatra da je jednogodišnji rok za njegovo donošenje odviše dug, pa bi se time ujedno zakasnilo i s početkom izgradnje sustava zaštite potrošača. U tom bi se slučaju kasnilo i s vrijednostima koje su već ugradili naši susjedi, a potrošači bi bili osuđeni da se i nadalje muče s uvođenjem reda na tržištu. Zastupnica je najavila da će Klub podnijeti desetak amandmana kojima namjerava pojasniti i precizirati pojedine odredbe, te u konačnici podržati rečeni zakonski tekst.

Uvođenje reda u tržišnoj utakmici

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Lucija Debeljuh**, te odmah na početku izlaganja podržala donošenje Konačnog prijedloga zakona o zaštiti potrošača. Smatra da je njegovo donošenje jedan kvalitetan iskorak u zaštiti ljudskih prava, budući da uvodi red i utvrđuje prava potrošača u tržišnoj utakmici. Njime se ujedno osigurava potrošačima da budu sudionici i sukreatori, te da za svoj novac dobiju što kvalitetniju uslugu po najpovoljnijoj cijeni.

Istaknula je da je vidljivo kvalitetno rješenje unutar odredbi kojima se uređuje prodaja električne energije, plina iz distributivne mreže, toplinske energije, javnih govornih usluga, prijevoza putnika u javnom prijevozu, opskrbi pitkom vodom kao i odvodnjom otpadnih voda i održavanju čistoće. Smatra ujedno da zaštita potrošača treba obuhvatiti i korisnike pokretne telekomunikacijske mreže. Važno je napomenuti da se zaštita potrošača provodi u javnom interesu, a provođenje ove zaštite osigurava Republika Hrvatska. Tijela koja dodjeljuju koncesiju, dužna su ujedno osigurati da koncesionar pruža usluge na socijalno prihvatljiv način. Pri tome je dužan vodi-

ti računa, da osobe sa slabijim prihodima ili s posebnim socijalnim potrebama mogu koristiti ovu javnu uslugu. Kako bi se ostvarile ove pogodnosti, određene napore i brigu mora demonstrirati i lokalna zajednica, dodala je zastupnica. Govorila je zatim i o nekim spornim detaljima, vezanim uz naplatu tarifnog sustava telekomunikacija, napominjući ujedno, da je Klub zatražio od nezavisne revizorske kuće, dostavu podataka o pretplati na telekomunikacije i načinu njenog utvrđivanja u drugim zemljama. Navela je zatim i podatke o visini pretplate u istočnoeuropskim zemljama, ocjenjujući da se Hrvatska s prosjekom od 8 EUR-a nalazi negdje u sredini. S obzirom na velika odstupanja oko korištenja telefonskih usluga u fiksnoj mreži, Vlada je donijela zaključak o potrebi promjene tarifnog sustava. Njime bi se i socijalno ugroženim osobama dala mogućnost korištenja ove mreže, pod povoljnijim uvjetima posebnih tarifnih paketa. Klub zastupnika SDP-a, nastavila je zastupnica Debeljuh, podržava rečeni Vladin zaključak i traži promjenu tarifnog sustava u nepokretnoj mreži i prije primjene ovoga Zakona. Ujedno će podržati one amandmane kojima se poboljšava predloženi zakonski tekst, prije svega one koji su sadržani u prijedlozima Odbora za zakonodavstvo.

Za ispravak navoda javio se zastupnik mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)**. Upozorio je da se priključak na telefonsku mrežu u nedavnoj prošlosti plaćao oko 1200 tadašnjih DEM, a za te se usluge čekalo i po nekoliko mjeseci. Ova usluga u drugim zemljama ne košta ništa ili se naplaćuje simbolična cijena.

Izbjeći diskriminaciju pojedinih slojeva potrošača

U ime Kluba zastupnika **HNS-PGS-SBHS-a** govorio je zastupnik **Darijo Vasilić**, ocjenjujući da se donošenjem predmetnog Zakona i u Hrvatskoj počinje izgrađivati sustav zaštite potrošača koji se u većini europskih zemalja izgrađuje i usavršava posljednjih 30 godina. Prenio je ujedno i pojedine primjedbe iz Udruge potrošača, koje su isticane i prilikom prvog čitanja zakonskog teksta. Predloženo je bolje definiranje pojmova, pa se uz definiciju potrošač i trgovac, predlaže uvođenje i definicije - uvoznik,

proizvođač, proizvod, dobavljač. Predložio je ujedno i bolje reguliranje postupka prigovora, odnosno reklamacije, te uvođenje neovisnog tijela koje bi pratilo formiranje cijena, kvalitetu robe i usluga te odnos monopolista prema potrošačima. Osobito je istaknuo da su vođeni razgovori s potrošačima na otocima i u priobalju, kao i s njihovim trgovačkim društvima koja obavljaju komunalne djelatnosti. Istaknuta je potreba preciznijeg uređenja teksta koji je sadržan u članku 23, kojim se uređuje pružanje navedenih

Važno je regulirati pravo na prigovor i reklamacije, te uvođenje neovisnog nadzornog tijela.

usluga. S obzirom na veliki broj izgrađenih vikendica na navedenom području, postoji bojazan od neujednačene sezonske potrošnje koja bi pala na teret domaćem stanovništvu. Iznio je zatim i brojčane pokazatelje o potrošnji voda u određenim intervalovima, upozoravajući na najvišu potrošnju tijekom ljetne sezone. Da se ne bi dogodila diskriminacija potrošača s permanentnom potrošnjom, zastupnik je predložio da se ovo pitanje riješi amandmanom na članak 23, te time u duhu ovog zakona, zaštitite svi potrošači. Potrebno je ostaviti mogućnost izuzetka koji će se definirati izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu, upozorio je zastupnik. Na kraju izlaganja, ocijenio je da su navedena pitanja definiranja cijena komunalnih usluga na područjima s izrazito nepovoljnim omjerima potrošnje, izrazito važan segment ovog zakona. Izrazio je očekivanje, da će Vlada prihvatiti podnijeti amandman i omogućiti pozitivno izjašnjavanje o ovom zakonskom prijedlogu.

Objelodaniti sve sporne dokumente o privatizaciji

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, prvi je govorio zastupnik **Joško Kontić (HSL)**, koji se u svom izlaganju najviše koncentrirao na problematiku fiksne telefonije i cijene telefonskih impulsa. Podsjetio je ujedno na kronologiju i novčane iznose vezane uz privatizaciju Hrvatskih telekomunikacija ukazujući

na pojedine sporne sekvence prilikom prodaje portfelja dionica. Zapitao je za razloge zbog kojih je Vlada odustala od 650 milijuna američkih dolara koje je svojedobno nudio "Deutsche telecom", a kasnije prihvatila ponudu i prodaju dionica za 500 milijuna dolara. Ova je prodaja ujedno izvršena izravnom nagodbom, premda je u zakonima koji je prethodio pregovorima, bilo izričito navedeno da to nije moguće napraviti. Ipak, pismo namjere je napravljeno i potpisano unatoč zakonskoj odredbi, a onda se u hodu, po hitnom postupku promijenio i navedeni zakon. Upozorio je ujedno da su ovi novci uloženi u krpanje proračunskih rupa umjesto u razvoj, a novi vlasnik nikada nije podnio izvješće i potvrdio namjeru dodatnih ulaganja od 700 milijuna EUR-a do 2004. godine.

Iako su telefonske priključke u Hrvatskoj plaćali potrošači, nije im omogućen status dioničara.

Zastupnik Kontić zatim je analizirao što su u navedenoj akciji dobili potrošači i korisnici usluga. Izjednačeni su lokalni i županijski pozivi, a treba reći da u ostalim tranzicijskim zemljama nitko od korisnika nije plaćao uključanje priključka kao građani Republike Hrvatske. Iako su ulagali značajna sredstva, građanima nije omogućeno da dođu do svojih dionica, a licemjerno im je ponuđeno da se u standardima izjednače s austrijskim potrošačima. Upozorio je ujedno da su kod istoga vlasnika, lokalni pozivi u Njemačkoj jeftiniji od poziva u Republici Hrvatskoj, a sve to najvećim dijelom snose najsiromašniji potrošači i ljudi koji telefon koriste nekoliko puta mjesečno. Umjesto da im se obračuna 5 ili 6 kuna koliko su potrošili, oni ovu uslugu moraju platiti 60 kuna. Sve ovo odvija se u okvirima privatnog poduzeća koje ima monopol na usluge, pa bi trebalo spriječiti zarađivanje ekstra profita na teret građana Hrvatske. Upozorio je ujedno da je dodatak Ugovora o koncesiji HT-a, krila prošla kao i ova vlast, te pozvao da se objelodani tekst koncesije. Ovaj zahtjev ne bi trebao ostati samo na deklarativnim obećanjima, jer hrvatska javnost ima pravo uvida u sve dokumente. Navedenu mjesečnu pretplatu trebalo bi ukinuti, a tužno je i što se

Ustavni sud oglušio oko ocjene ustavnosti navedenih odluka, upozorio je zastupnik Kontić.

Sukob formalnih i neformalnih institucija moći

Zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** podsjetio je na rezultate rada jednog znanstvenika koji je analizirao u čemu je danas najveći problem Hrvatske u njenom približavanju Europskoj uniji. Došao je do zaključka, da najveći problemi izviru zbog sukoba formalnih i neformalnih institucija. Formalne institucije su Ustav, zakoni i propisi, a neformalne - navike i običaji ljudi. Činjenica je da građani Republike Hrvatske nisu dovoljno informirani o onome što ih čeka, napomenuo je zastupnik, podsjećajući na odredbe predmetnog zakonskog prijedloga u kojima se opisuje izobrazba i informiranje svakog potrošača. Trgovinska politika predstavlja sustav zakona i regulativu međunarodnih sporazuma što ih neka država primjenjuje kako bi osigurala legalno obvezujući tržišni pristup domaćim proizvođačima. Jasne su ujedno ambicije i želje domaćih, ali i stranih proizvođača koje se uz pomoć WTO-a pokušavaju približiti i na naše tržište. Trgovinska integriranost i politika nisu gospodarski preduvjet za članstvo u Europsku uniju, ali služe kao elementi pripremljenosti za članstvo. Liberalizacija cijena i trgovine predstavljaju pokazatelje oko stupnja djelotvornosti tržišnog gospodarstva svake države kandidatkinje, ocijenio je zastupnik Vukić. Međutim, u mnogim područjima Hrvatska još uvijek zaostaje, kao, primjerice, u području zaštite potrošača, industrijskim standardima, tržišnom natjecanju, pa je prema procjenama Europske komisije potreban 4 godišnji period, kako bi se sustigle razvijene tranzicijske zemlje u ovom segmentu.

U politici tržišnog natjecanja, Hrvatska ima najniži indeks od svih tranzicijskih zemalja, a zaostaje oko 20% za naprednim tranzicijskim zemljama. To je posljedica još uvijek visokih prepreka ulasku novih poduzeća na tržište, neadekvatno provođenje zakonodavstva i politike natjecanja naspram poduzeća s dominantnom tržišnom pozicijom. Zaostajanje je evidentirano i u kategoriji tržišta vrijednostima, kao i u pravnom sustavu gdje su razlozi zaostajanja u neadekvatnoj

primjeni zakona i propisa. Podsjetio je ujedno da je dugo najavljivani Zakon o stečajnom postupku, još uvijek u proceduri. Izraženo je i zaostajanje u uvođenju načela tržišnog poslovanja u infrastrukturi koja pokriva energetiku, ceste, željeznički promet, telekomunikacije i vodnu opskrbu.

Strane banke u Hrvatskoj kamata štite proizvodne djelatnosti u vlastitim matičnim zemljama.

Govorio je zatim i o pojedinim dijelovima predloženoga teksta, izdvajajući odredbe o potrošačkom zajmu, navedene u glavi 8. Upozorio je na neprihvatljive razlike između visine bankarske kamate za kupnju automobila i otvaranje obrta, odnosno stvaranje novih radnih mjesta, ocjenjujući da strane banke time ujedno štite industrijska postrojenja, u svojim matičnim državama. Hrvatski potrošač mogao bi se najbolje zaštititi kada bi Vlada vodila jednu konzistentnu politiku i kada ne bi samo prepisivala europske direktive već i objašnjavala i informirala svoje građane.

Time bi ujedno izbjegla i svojevrsan presing kojega u svom radu mora prihvatiti i Hrvatski sabor, zaključio je zastupnik Vukić.

Snažnija zaštita potrošača

Zastupnik **Želimir Janjić (HSL)** podsjetio je na međunarodne deklaracije i povelje kojima se uređuju i štite prava potrošača i potrošačkih udruga. Ovakav zakon donijele su i naše susjedne zemlje, pa se može konstatirati da i na ovom segmentu neprihvatljivo kasnimo. Upozorio je da je potrošač još uvijek "krava muzara" preko koje se pokrivaju poslovni promašaji i neracionalno poslovanje. Smatra da samo donošenje zakonskih propisa neće predstavljati i osiguravanje određenih europskih standarda ponašanja, jer je nakon toga potrebno uložiti i određeni napor u provedbi i zaštititi usvojenih propisa. Ujedno je potrebno osigurati razumijevanje Državnog inspektorata, kao i potporu udruga potrošača. OSvrnuo se zatim i na slučaj najavljenih pojeftinjenja usluga HEP-a u svjetlu "priključivanja" na mrežu iz NE Krško. Iako

je najavljeno smanjenje cijena, to se ipak nije dogodilo, iako je ova stavka jedna od najvažnijih u spektru prijeko potrebnih svakodnevnih usluga. Upozorio je isto tako, da su u pojedinim dijelovima Hrvatske ljudi sami uplaćivali priključak telefona, a nisu uspjeli postati dioničarima sustava kojega su izgrađivali. Ocjenjuje da je pretplata u ovom slučaju previsoka pa bi je trebalo izbaciti, a ne bi se smjela naplaćivati ni ambalaža s logotipom trgovine ili proizvođača, upozorio je zastupnik Janjić na kraju izlaganja. Smatra istovremeno, da bi se ovi nedostaci mogli ispraviti prihvaćanjem podnijetih amandmana.

Zatim je govorila i zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)** koja je ocijenila da je vrijeme između prvog i drugog čitanja zakonskog prijedloga bilo predugo. Podsjetila je ujedno, da je ovaj zakon trebao biti donesen do 30. lipnja prošle godine. Prihvatila je konstataciju da se ovaj zakonski prijedlog prvenstveno donosi zbog zaštite svakog građanina i potrošača. I zastupnica Lalić je napomenula da je sličan tekst već usvojen u okolnim tranzicijskim zemljama, pa je red da i mi zaštitimo ekonomski slabiju stranu u poslovnim transakcijama. Između ostalih, cilj ovoga zakona je i iskorjenjivanje siromaštva, racionalno i učinkovito upravljanje, socijalna pravda, poštivanje ljudskih prava i dostojanstva osobe i obitelji, te uređeno socijalno tržišno gospodarstvo i zaštita prirodnog okoliša.

Ne može potrošač električne struje biti odgovoran i plaćati gubitke u procesu distribucije energije.

Nakon što se prihvate predloženi zakonski propisi, potrebno je osigurati i odgovarajući nadzor i provedbu u svakodnevnom životu. Zbog ovih je imperativa kaže, očekivala opsežnije poglavlje koje nosi naziv - prosvjećivanje potrošača koje sadrži samo jedan članak u kojemu se navode odgovarajuće nastavne jedinice vezane uz programe osnovnih i srednjih škola. Ne treba umanjiti ulogu udruga, ali treba biti svjestan da je većina građana izvan udruga i nema adekvatne spoznaje i informacije o ovom problemu. Izrazila je i bojazan da će protokom vremena, potrošači još uvijek biti žrtvom

ekonomski jače strane u poslovnim transakcijama na tržištu. Proizvođači i trgovci nastojat će svoje poslovne neuspjehe prebaciti na naplatu konačnom korisniku i kupcu roba i usluga. Potrebno je ujedno voditi upornu borbu protiv monopolističkih pozicija pojedinih davatelja usluga, vodeći računa da upravo cijena i kvaliteta usluga izazivaju najveće nezadovoljstvo potrošača. Ne može, recimo, potrošač električne energije biti kriv za gubitke i propuste prilikom distribucije energije, niti primjerice najsiromašniji slojevi plaćati enormno visoke telefonske račune. Upozorila je da, primjerice, svi oni koji su razgovarali 20-30 sekundi, plaćaju kao da je razgovor trajao punu minutu, pa treba onemogućiti stjecanje zarade u ovakvim situacijama. Zakon mora nedvojbeno utvrditi, da prodaja javnih usluga potrošačima mora biti obračunata prema potrošnji u obračunskom razdoblju, bez ikakvih paušala i pretplata. Zastupnica je zatražila na kraju, da se što prije realizira i stvarna provedba nakon donošenja zakonskih propisa, ocjenjujući da bi za ove potrebe bio dovoljan i 6-mjesečni period. Nadajući se da će podneseni amandmani biti prihvaćeni od strane predlagatelja, podržala je njegovo donošenje.

Zastupnik **Joško Kontić** zastupnicima se obratio i završnom riječju u ime Kluba zastupnika HSLS-a. Složio se s onim akcentima koje je istakla i većina sudionika u raspravi, ocjenjujući potrebnim donijeti predloženi zakonski tekst. Iako zakonski prijedlog sadrži čitav niz dobrih i kvalitetnih odredbi, ipak je potrebno uvažiti dobar dio amandmana koje su podnijeli i ostali klubovi zastupnika, kao i zastupnici pojedinačno. Uz podršku donošenju, pročitao je i prijedlog zaključka, kojim Klub zastupnika HSLS-a obvezuje Vladu Republike Hrvatske, da u roku od 8 dana svim zastupnicima dostavi;

1. Ugovor o koncesiji između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskih telekomunikacija d.d. iz 1999. godine i njegov dodatak iz srpnja 2001. godine.

2. Obvezujemo Vladu Republike Hrvatske da u roku od 8 dana dostavi Hrvatskom saboru ugovor o prodaji 35% dionica Hrvatskog telekoma iz 1999. godine.

3. Obvezujemo Vladu da dostavi i ugovor o prodaji 16% dionica Hrvatskog telekoma iz 2001. godine.

Zastupnik Kontić ocijenio je potrebnim da Hrvatski sabor kao i ukupna javnost, imaju biti pravo obaviješteni o navedenim detaljima, te ujedno zatražio očitovanje predstavnika Vlade.

Vlada mora dostaviti na uvid sve sporne ugovore vezane uz prodaju dionica Hrvatskom telekomu.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, zastupnicima se zaključno obratio i predstavnik predlagatelja, ministar gospodarstva dr.sc. Ljubo Jurčić. On je napomenuo da je do sada pristiglo oko 60 amandmana, te apelirao da se svi prijedlozi dostave u odgovarajućem obliku. Time bi se stekli uvjeti da se pripreme odgovori. Ocijenio je ujedno da se većina zastupnika suglasila s procjenom da predloženi zakonski tekst predstavlja prvi korak na dugačkom putu zaštite potrošača. Posebno važna uloga pripada i njihovim udrugama, koje će kroz različita vijeća sudjelovati pri kreiranju cijena i usluga. Ovim je riječima zaključena rasprava, a u nastavku rada pristupilo se očitovanju o podnijetim amandmanima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Ministar Jurčić prihvatio je djelomičnu formulaciju prvog amandmana kojega je podnio **Odbor za zakonodavstvo**. Njime se predlaže da se briše riječ "djelotvorno", u članku 1. stavku 1. podstavku 3.

Brišu se i riječi "i ravnopravno sudjelovanje predstavnika potrošača u radu tijela koja rješavaju o pitanjima od interesa za potrošače."

Ministar je prihvatio ovaj amandman, osim riječi "ravnopravno", a s takvom se formulacijom suglasio u ime predlagatelja i zastupnik **Josip Leko**.

Drugi amandman podnio je **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav**. Predložili su da se u članku 1. iza stavka 2. doda stavak 3. koji glasi: "Prava potrošača mogu se iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi, ali ne na način da se potrošače dovede u neravnotežan položaj".

Ovaj amandman nije prihvaćen jer predložena promjena predstavlja ustavnu odredbu i kao takva se primjenjuje na svaki zakon pa i ovaj. Predstavnik predlagatelja, zastupnik **Mato Arlović** zatražio je da se obavi glasovanje koje je pokazalo da je amandman ipak prošao. Za prijedlog Odbora glasovalo je 67 zastupnika, dok ih je 22 bilo protiv.

Isti Odbor podnio je amandman kojim se mijenja članak 2. koji glasi: "primjena odredaba ovoga zakona ne utječe na prava koja potrošači imaju na temelju drugih zakona ako su ona povoljnija za potrošača.

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno na obveznopravne odnose primijenit će se odredbe Zakona o obveznopravnim odnosima".

Ministar je napomenuo da Vlada ne prihvaća prvi dio amandmana, dok je drugi dio prihvatljiv. Sa ovakvim se ishodom suglasio i predlagatelj amandmana.

Uslijedio je još jedan amandman Odbora za zakonodavstvo, kojim se predlaže brisanje članka 4. i naslova iznad njega. Ministar Jurčić nije prihvatio ovaj amandman pa se pristupilo glasovanju. Nakon brojanja glasova konstatirano je da je amandman ipak prihvaćen, jer je za njega glasovala većina zastupnika. Predsjedavajući je ujedno konstatirao da slijedeći amandman kojega je predložio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav postaje bespredmetan, jer je bio istovjetan prethodnom.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav predložio je amandman kojim se "u članku 9. stavku 3. na kraju rečenice briše točka i dodaju riječi; "u pojedinom području Republike Hrvatske".

U stavku 8. iza riječi "rasprodaje" točka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi; "snižanja, te stečaja ili likvidacije tvrtke".

Ministar je odgovorio da Vlada ne prihvaća dio amandmana - "u pojedinim područjima Republike Hrvatske". Ostali dio Vlada prihvaća. Predstavnik predlagatelja, zastupnik Arlović ocijenio je potrebnim da se prihvati cjelokupan amandman, te zatražio glasovanje. Amandman je prihvaćen.

Isti Odbor predložio je amandmanom brisanje članka 10. što Vlada nije mogla prihvatiti pravdajući to i usklađivanjem propisa s propisima Europske unije. Amandman je povučen, ali je upozoreno i na dvojbenuost s aspekta jednakosti na tržištu.

Isti Odbor podnio je amandman kojim se u članku 13. stavku 1. iza riječi "ispisan račun", zarez zamjenjuje točkom, a riječi "ako propisom nije drugačije određeno", briše se iz teksta. Amandman je prihvaćen.

Djelomično je prihvaćen i amandman **Kluba zastupnika HSLs-a** kojim se: "u članku 16. u stavku 3. iza teksta "ambalaža u obliku vrećica" dodaje - "i torbi". U istom stavku, druga se rečenica briše i predlaže: "takvu ambalažu trgovac ne smije naplatiti".

Amandman je prihvaćen djelomično, s drugačijom formulacijom. Ovakvo rješavanje nije u ime predlagatelja prihvatila zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić**, ocjenjujući da je potrebno glasovanje. Prihvaćen je amandman Kluba zastupnika HSLs-a.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav predložio je da se: "u članku 17. iza riječi "trgovac mu mora tu nagradu dati bez odgađanja pa i onda kada potrošač ne kupi ponudeni proizvod ili uslugu" zamjenjuju riječima; "trgovac je dužan predati proizvod koji je namijenjen za nagradu pod uvjetom da time ne dovede u nepovoljniji položaj trgovce koji nude isti proizvod ili uslugu".

Vlada nije prihvatila amandman, pa se pristupilo glasovanju. Amandman je prihvaćen većinom glasova.

Isti predlagatelj predložio je i slijedeći amandman. Njime se predlaže da se u članku 18. briše stavak 2. Ujedno se mijenja stavak 5. koji glasi: "Podrobniji sadržaj deklaracije i ostale uvjete za pojedine proizvode ili skupine proizvoda propisuje nadležni ministar". Vlada nije prihvatila ni ovaj amandman, sugerirajući ujedno nešto drugačiju terminologiju. Pristupilo se glasovanju, amandman nije prihvaćen.

Slijedeći amandman podnio je **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**. Predložili su da se: "u članku 23. stavak 1. riječi "javnih govornih usluga u nepokretnoj telekomunikacijskoj mreži, zamjenjuju riječima "javnih telekomunikacijskih usluga". Amandman Odbora Vlada je prihvatila.

Također je prihvatila i slijedeći amandman istog podnositelja koji je predložio da se: "u članku 23. stavak 1. iza teksta datog u I. Amandmanu / "javnih telekomunikacijskih usluga" stavlja zarez i dodaju riječi "poštanskih usluga".

Amandman pod rednim brojem 14. podnio je **Klub zastupnika HSS-a**, pre-

dlažući sličnu formulaciju kao i prethodni amandman, ali bez dodatka - "poštanske usluge". Ministar Jurčić prihvatio je rečeni amandman.

I Klub zastupnika HDZ-a, kao i Klub zastupnika HSLs-a predložili su sličan amandman koji se također odnosi na članak 23. Amandmani su prihvaćeni.

Klub zastupnika HSS-a predložio je da se: "u članku 23. u stavku 1. ispred riječi "usluga prijevoza putnika u javnom gradskom i prigradskom prijevozu dodaju riječi "poštanske usluge". Amandman je prihvaćen.

Klub zastupnika HSLs-a predložio je da se: "u članku 23. u stavku 1. iza riječi "opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda te održavanje čistoće, doda i riječi "poštanskih usluga". Amandman je prihvaćen.

Vlada Republike Hrvatske podnijela je i vlastiti amandman koji je postao sastavnim dijelom teksta. I on se odnosi na članak 23. kojemu se mijenja stavak 2 i glasi: "Kada priroda javne usluge iz stavka 1. ovog članka to dopušta, prodaja potrošačima tih usluga mora biti obračunata prema potrošnji u obračunskom razdoblju, primjenom tarifnog sustava, u skladu s posebnim propisima".

Time je ujedno konzumiran sličan amandmanski prijedlog kojega je predložio **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**, te Klub zastupnika HSS-a, Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika HSLs-a.

Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** podnio je amandman koji je vrlo blizak prethodnim amandmanima, a također se odnosi na preciziranje članka 23. Ministar Jurčić napomenuo je da ga prihvaća, ali u smislu kako ga je prihvatila Vlada.

Vlada nije, međutim, prihvatila amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav**, kojim se također utječe na odredbe stavka 2. u članku 23, ali je u ime Odbora zastupnik Arlović povukao prijedlog, ocjenjujući da je Vlada dala svoj amandman.

Slično objašnjenje dano je zatim i za amandman kojega je podnijela zastupnica **Marija Lugarić (SDP)**, ali po ocjeni ministra Jurčića i on je riješen podnošenjem Vladinog amandmana.

I Klub zastupnika **LIBRE**, kao i zastupnik **Darijo Vasilić (PGS)** podnijeli su amandman na članak 23, ali su ga i povukli, ocjenjujući da je problem riješen podnošenjem Vladinog amandmana.

Klub zastupnika HSLs-a podnio je amandmana kojim se: "u članku 32. stavku 3. iza riječi "potrošaču" dodaje - "kao zasebni dokument uz ugovor". Amandman nije prihvaćen iako je u ime predlagatelja, zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić** upozorila da se njime onemogućavaju manipulacije i utvrđuje rok raskida ugovora. Pristupilo se glasovanju, amandman nije prošao.

Vlada nije prihvatila niti slijedeći amandman istog podnositelja. Predloženo je da se: "u članku 33. u stavku 1. iza riječi "u roku od 8 radnih dana" dodaje "i roku od 21 dan ako se radi o obročnoj otplati na rok duži od 6 mjeseci". U obrazloženju se poziva da su rokovi usklađeni sa smjernicama Europske zajednice. Pristupilo se glasovanju, amandman nije prošao.

Prešlo se zatim na očitovanje o amandmanu kojega je podnio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Predložili su da se: "u članku 43. stavku 1. podstavku 1. iza riječi "matičnom broju" dodaju riječi "pravne osobe". Vlada je prihvatila ovaj amandman.

I slijedeći amandman podnio je isti predlagatelj. Njime se predlaže da se: "u članku 43. stavku 1. podstavku 1. iza riječi "matičnom broju" dodaju riječi - "pravne osobe". Ovaj amandman Vlada, međutim, nije prihvatila uz obrazloženje da matični broj mogu imati obrtnici i trgovci temeljem registra. Zastupnik Arlović napomenuo je da matični broj ne smije biti vidljiv, te zatražio glasovanje. Amandman ipak nije prošao.

Vlada nije prihvatila ni slijedeći amandman istog Odbora koji je predložio da se: "u stavku 48. stavku 2. na kraju rečenice briše točka i dodaju riječi "osim ako je štetu nanio namjerno ili grubom nepažnjom". Pristupilo se glasovanju, amandman nije prošao.

Odbor za zakonodavstvo podnio je amandman kojim se briše riječ "poslovno" u članku 57. stavku 3. Prihvaćen je.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podnio je amandman kojim se: "u članku 59. stavku 2. riječ "morase" zamjenjuje riječju "mora se", u članku 65. stavku 2. riječ "razumno" zamjenjuje sa "razmjerno", te se briše riječ "strogo" u članku 66. Vlada je prihvatila sva tri amandmana.

Prihvaćen je i amandman pod rednim brojem 38. istoga Odbora

kojim se: "u članku 76. stavku 2. podstavak 4" mijenja i glasi: "stanje dovršenosti električne, plinovodne, vodovodne i telekomunikacijske mreže".

Vlada međutim nije prihvatila slijedeći njihov amandman kojim se predlaže da se: "u članku 91. stavku 4. iza riječi "oglasnih poruka i" dodaje riječ "promi-džbenih". Podnositelj je povukao sporni amandman.

Odbor za zakonodavstvo predložio je amandman kojim se briše članak 97. i naslov iznad njega. Vlada nije prihvatila ovaj amandman, ali zastupnik **Josip Leko** objasnio je da ga ne može povući jer je podnjet u ime udruge građana. Pristupilo se glasovanju, amandman je ipak prošao.

Vlada je prihvatila slijedeći amandman istog Odbora kojim sukladno članku 98. traži da se: "Obvezuje Vlada Republike Hrvatske da podnese Hrvatskom saboru prijedlog Nacionalnog programa zaštite potrošača najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona". Amandman je prihvaćen.

Vlada je prihvatila i slijedeći vrlo sličan prijedlog koji se odnosi na isti članak, a podnositelj je bio Klub zastupnika HSS-a.

Amandman pod rednim brojem 43. kojega je podnio Klub zastupnika HDZ-a i amandman pod rednim brojem 44. podnositelja Kluba zastupnika HSLA-a, povučeni su iz procedure jer su već prihvaćeni amandmanom pod rednim brojem 41.

Vlada je zatim prihvatila i amandman Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, kojim se u članku 98. stavku 3. riječi, "Svjetskog dana zaštite potrošača" zamjenjuju riječima "Svjetskog dana prava potrošača".

Prihvaćena su i slijedeća dva amandmana istog Odbora kojim se preciziraju riječi u članku 100. stavku 3. te se u članku 101. iza stavka 6. dodaje novi stavak koji glasi: "Odluka o osnivanju i sastav Vijeća za zaštitu potrošača objavljuje se u "Narodnim novinama".

Vlada je zatim djelomice prihvatila i amandman kojega je uputio Odbor za zakonodavstvo, a kojim se predlaže da se brišu riječi sadržane u članku 103. stavku 3.: "preko svojeg predstavnika sudjeluje u raspravama na sjednicama saborskih odbora koje su od interesa za potrošače, posreduje između države i potrošača, te trgovaca i potrošača s ciljem

zaštite potrošača". Ministar je prihvatio amandman, tražeći da se izostave riječi "posreduje između države i potrošača". Zastupnik Josip Leko napomenuo je zatim da je preformulirani članak Vlade u potpunosti u suglasnosti s amandmanom Odbora za zakonodavstvo, te povukao amandman.

Zatim je uslijedila kratka pauza i ponovno utvrđivanje kvoruma, a potom i očitovanje o amandmanu kojega je uputio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Zatraženo je da se: "u članku 103. stavku 3. riječi "preko svojeg predstavnika sudjeluje u raspravama na sjednicama saborskih odbora koje su od interesa za potrošače, posreduje između države i potrošača, te trgovca i potrošača s ciljem zaštite potrošača" izbriše. Zatim da se u stavku 5. riječi "i objavljuje listu trgovaca koji su višekratno kroz proteklih godinu dana oštetili potrošače ili svjesno prodavali proizvode opasne za zdravlje i sigurnost potrošača", također izbriše. Vlada je prihvatila prvi dio amandmana, a za drugi tražila da se izbriše. Podnositelj amandmana prihvatio je ovakvo rješenje i povukao dio amandmana koji Vlada ne prihvaća.

Prihvaćen je zatim i slijedeći amandman istog podnositelja koji je tražio preciznije formuliranje u članku 104. stavku 1. i podstavku 1. Predložili su da se izraz umjesto "njihovim pravima" zamijeni riječima "njihovim obvezama i pravima".

Odbor za zakonodavstvo podnio je amandman kojim se riječi u članku 107. "nadležni inspektor Državnog inspektorata", zamjenjuje sa - "Državni inspektorat". Amandman je prihvaćen.

Slijedeći amandman kojega je podnio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, postao je bespredmetan jer je istovjetan prethodno prihvaćenom.

Vlada je djelomično prihvatila amandmane koje je podnio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Odnosi se na članak 111, a prihvaćeni su prijedlozi koji se odnose na preciziranje podstavaka 10a, 14a, 16a, 19d, 19e, dok nisu prihvaćeni ostali prijedlozi. Ovakvo je rješenje zadovoljilo predlagatelja koji je povukao ostale sporne dijelove amandmana.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podnio je zatim i amandmane kojima se uređuje članak 113. Predložili su da se stavku 1. iza podstavka 7. dodaje podstavak 7a. koji glasi: "stavi na raspro-

daju proizvode s greškom, a odbije upoznati kupca o čemu se sastoji greška na proizvodu / članak 22. stavak 2./.

Iza podstavka 11. dodaje se podstavak 11a. koji glasi: "ne održava propisane standarde i kvalitetu pružene javne usluge u skladu s posebnim propisima /članak 25./.

Iza podstavka 17. dodaje se podstavak 17a. koji glasi: "sredstvima daljinske komunikacije sklopi ugovor o prodaji lijekova, medicinskih ili veterinarskih proizvoda te eksploziva /članak 41.7."

Iza podstavka 21. dodaje se podstavak 21a. koji glasi: "prijevorno iskoristi kreditnu karticu potrošača kojom potrošač plaća ugovoreni proizvod ili uslugu /članak 53./".

Iza podstavka 24. dodaje se podstavak 24a. koji glasi: "ugovor nije napisan na službenim jezicima prema odredbi članka 73. stavka 4."

I ovaj je amandman Vlada prihvatila djelomično i to u podstavku 7a, 11a. i 21a. dok u preostalom dijelu, amandman nije bio prihvatljiv za Vladu. Odbor je zatim povukao sporni dio amandmana, te se pristupilo očitovanju o posljednjem amandmanu kojega je također uputio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Predložili su da se u članku 115, iza stavka 1. dodaju novi stavci 2. i 3. koji glase: /2/ nadležni ministri donijet će provedbene propise iz članka 18. stavka 5. ovog zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

/3/ Vlada Republike Hrvatske imenovat će Vijeće za zaštitu potrošača iz članka 101. ovoga zakona najkasnije do 31. prosinca 2003. godine". Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 4.

Vlada je i ovdje prihvatila dijelove amandmana. Prihvatila je "da Vlada Republike Hrvatske imenuje Vijeće za zaštitu potrošača iz članka 101. ovog zakona, najkasnije do 31. prosinca 2003. godine. Ostale dijelove Vlada ne prihvaća, napomenuo je ministar Jurčić. U ime podnositelja amandmana, ponovno je govorio zastupnik **Mato Arlović**, te povukao one dijelove amandmana koji nisu bili prihvaćeni od Vlade Republike Hrvatske.

Time je ujedno završeno očitovanje o amandmanima, te je zaključena rasprava. Pristupilo se glasovanju o predloženom zakonskom tekstu. Zakon o zaštiti potrošača donesen

je jednoglasno, a zatim se sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo glasovalo i o tome da se ovlasti Stručna služba Sabora na redakciju teksta ovog zakona, prije njegove objave u "Narodnim novinama". I ovaj zaključak jednoglasno je donesen.

Sukladno prijedlogu Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, glasovalo se o zaključku kojim bi se: Vlada Republike Hrvatske obvezala da u rebalansu drža-

vnog proračuna za 2003. godinu osigura sredstva za primjenu Zakona o zaštiti potrošača. Ovaj zaključak nije prihvaćen jer je "za" glasovalo 12 "protiv" 18 i "suzdržano" 51 zastupnik.

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSLŠ-a glasovalo se i o zaključku kojim se: Obvezuje Vladu Republike Hrvatske da u roku od 8 dana Hrvatskom saboru dostavi:

Ugovor o koncesiji između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskih telekomunikacija d.d. iz 1999. godine i njegov dodatak iz srpnja 2001. godine.

Ugovor o prodaji 35% dionica Hrvatskom telekomu iz 1999. godine.

Ugovor o prodaji 16% dionica Hrvatskom telekomu iz 2001. godine.

Ovaj zaključak nije prihvaćen jer je "za" glasovalo 29, "protiv" 2 i "suzdržanih" 49 zastupnika.

V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O VINU

I vino - prehrambeni proizvod

Višegodišnje dvojbe treba li vino definirati kao hranu i dozvoliti njegovo reklamiranje napokon su riješene - Sabor je, nakon dva kruga rasprava, odlučio da je vino poljoprivredni i prehrambeni proizvod, da se može oglašavati, odnosno reklamirati. Iako je takav ishod zadovoljio saborsku većinu, kod djela zastupnika ostala je dvojba neće li se na taj način dodatno potaknuti alkoholizam koji ionako ima zabrinjavajući trend, pogotovo među mladom generacijom. Tko je bio u pravu pokazat će nadolazeće vrijeme koje bi, nada se većina zastupnika, napokon trebalo donijeti bolje dane hrvatskom vinogradarstvu i vinarstvu, osigurati mu da spremno dočeka ulazak u EU i opravda glas o Hrvatskoj kao zemlji vrhunskih vina.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu smo opširno pisali kad je prošao prvo saborsko čitanje, sada donosimo samo razlike nastale između dvaju čitanja. Ipak, prije toga, ističemo da je vino definirano kao poljoprivredno-prehrambeni proizvod.

Preciznije su određene kategorije predikatnih, pjenušavih i specijalnih vina, odredbe o aromatiziranim vinima usklađene su s propisima EU, pa je propisano da takva vina sadre najmanje osam, a najviše 25 vol. postotaka ukupnog alkohola. Preciziran je sadržaj pravilnika o naci-

onalnoj listi priznatih kultivara vinove loze - pravilnikom će se odrediti i grupe preporučenih i dozvoljenih kultivara za pojedina vinogradarska područja.

Definirana je kategorija mladog vina - može biti stolno mlado vino bez zemljopisnog podrijetla i s kontroliranim zemljopisnim podrijetlom te kvalitetno mlado vino s kontroliranim zemljopisnim podrijetlom.

Vino je poljoprivredni i prehrambeni proizvod.

Proizvođačima su produženi rokovi do kojih nadležnim županijskim uredima moraju dostaviti izvješća o stanju zaliha vina i količini prerađenog grožđa i proizvedenog mošta (vina).

Zabranjuje se korištenje oznaka kontroliranog zemljopisnog podrijetla, tradicionalnih i hominimnih oznaka koje nisu upisane u Registar oznaka kontroliranog zemljopisnog podrijetla vina koji će voditi Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva.

Utvrđena je odgovornost osoba za prijevoz i skladištenje vina - ako su prijevoz i skladištenje vina obavljani po Zakonu, za kakvoću odgovara proizvođač pod čijim je imenom proizvod stavljen na tržište, za kakvoću uvezenih vina odgovara uvoznik, a ako je uvoznik uveza-

vino za račun druge osobe koja ga prerađuje ili doraduje, za kakvoću takvog proizvoda odgovoran je prerađivač, odnosno doradivač. Ako je, pak, vino proizveo jedan proizvođač, a drugi ga doradio i punio, za kakvoću odgovara punitelj.

Precizirano je da vinarski inspektor mora imati završen Agronomski fakultet voćarsko-vinarsko-vinogradarskog smjera ili Prehrambeno-biotehnoški fakultet prehrambeno-inženjerskog smjera, položen državni stručni ispit i najmanje pet godina staža u vinogradarsko-vinarskoj struci.

Nadležna tijela državne uprave dužna su Ministarstvu poljoprivrede bez naknade dostaviti dokumente za uspostavu Vinogradarskog katastra.

Izostavljen fond za vino

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo, matično radno tijelo, predložio je Saboru donošenje Zakona o vinu u tekstu kako ga je predložila Vlada uz dva amandmana.

Odbor je i u sveobuhvatnoj raspravi podupro donošenje Zakona, navodeći da je u Konačni prijedlog ugrađen znatan broj primjedaba Odbora iz prvog čitanja. Postavljeno je, međutim, pitanje hoće li i u kojoj mjeri donošenje Zakona stvoriti pretpostavke za brži razvoj hrvatskog vinogradarstva? Upozoreno je da, ukoliko se sustavno i dovoljno ne potiče podizanje novih vinograda, postoji

opasnost za proizvodnju vina u Hrvatskoj - u dogledno vrijeme neće biti dovoljno grožđa.

Izneseno je također da su dvojbene odredbe o mogućnosti izvoza i uvoza grožđa. Zakon bi, rečeno je, trebao omogućiti veću proizvodnju hrvatskih vina, njihov plasman na domaćem i inozemnom tržištu, a ne poticanje izvoza sirovine tj. grožđa.

Mišljenje je da bi trebalo omogućiti oglašavanje i stolnih vina, budući da ona po kakvoći mogu biti i s kontroliranim zemljopisnim podrijetlom.

Odbor je upozorio da Hrvatski zavod za vinarstvo i vinogradarstvo nije u dovoljnoj mjeri dostupan javnosti te da bi bilo dobro da Zavod izvješće o svom radu dostavlja i nadležnom saborskom tijelu.

Izneseno je da nije dobro, ni u dovoljnoj mjeri, argumentirano izostavljanje fonda o vinu. Promicanje prodaje hrvatskih vina na domaćem i inozemnom tržištu, rečeno je, treba povjeriti jednom stručnom tijelu, agenciji koja će taj posao obavljati u interesu razvoja hrvatskog vinarstva.

Odbor je nakon tematske sjednice o stanju i perspektivama hrvatskog voćarstva te nakon rasprave o Konačnom prijedlogu jednoglasno predložio Saboru da donese zaključak kojim se zadužuje Vlada da najkasnije do 30. lipnja 2003. dostavi Izvješće o stanju poljoprivrede u prošloj godini o čemu bi Sabor raspravljao prije ljetne stanke.

Reklame i alkoholizam

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga nije imao primjedaba.

Odbor za europske integracije o predmetnom je Zakonu raspravljao kao zainteresirano radno tijelo te jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog usklađen s pravnom stečevinom EU.

Jednoglasno donošenje Zakona o vinu, u tekstu predlagatelja, Saboru je predložio **Odbor za obitelj, mladež i šport**.

Odbor je u raspravi pozornost posvetio članku 47. kojim se vino određuje kao poljoprivredno-prehrambeni proizvod koji se može reklamirati. Istaknuto je da predlagatelj nije prihvatio primjedbe iz rasprave u prvom čitanju kada je predloženo brisanje tog članka uz obrazloženje da reklamiranje vina ne utječe na povećanje alkoholizma. Predlagatelj smatra da

je alkoholizam socijalna kategorija i kao takva nije povezana s reklamiranjem.

Naglašeno je da se Odbor više puta susretao s problemima i devijantnim ponašanjem mladih čiji su uzrok u najvećem broju slučajeva alkohol ili droga. Alkoholizam je veliki problem našeg društva, obiteljskog i svakog drugog nasilja te je još jednom od predlagatelja zatraženo očitovanje i stajalište o predloženoj zakonskoj rješenju, navodi se u Izvješću Odbora.

Ostaje dvojbena odredba o vinu kao prehrambenom artiklu.

Nadalje, iznijeto je mišljenje da je vino najkvalitetniji i najprepoznatljiviji hrvatski proizvod kojim možemo konkurirati na europskom tržištu zbog čega su članovi Odbora zauzeli stajalište da treba dopustiti njegovo reklamiranje, uz obrazloženje da je i proizvođačima piva dopušteno bez ograničenja koja se predviđaju za oglašivače vina.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je Konačni prijedlog kao zainteresirano radno tijelo, te nakon opširne rasprave većinom glasova predložio Saboru njegovo usvajanje.

Odbor je podržao Konačni prijedlog ocijenivši ga korisnim jer omogućava sređivanje stanja u vinogradarsko-vinarskoj proizvodnji i povećanje površina pod vinogradima, što će pridonijeti ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

U raspravi je posebna pozornost posvećena člancima 3. i 47. I pored izmijenjenih odredbi u odnosu na prvo čitanje, i mogućnosti reklamiranja samo vrhunskih kvalitetnih vina, što je ocijenjeno dobrim rješenjem, i dalje ostaje dvojbena odredba o vinu kao prehrambenom artiklu.

Pojedini članovi Odbora mišljenja su da vinu treba dati status prehrambenog proizvoda i time potaknuti proizvodnju vrhunskih kvalitetnih vina koja će moći konkurirati na europskom tržištu. No, većina članova tome se protivi, budući da je u Hrvatskoj još uvijek vrlo visok postotak ovisnosti o alkoholu, posebice među mladima. U prevenciji i borbi protiv alkoholizma, navodi se u Izvješću, treba neprekidno poduzimati niz aktivnosti, čemu trebaju pridonijeti i proizvođači alkoholnih pića. S tim u svezi, upozoreno

je na potpuno neprihvatljivo i agresivno reklamiranje piva usmjerenu za većom potrošnjom piva mladih.

Neophodno je stoga, i da novoimenovano Povjerenstvo za prevenciju alkoholizma, predloži u što kraćem roku nacionalnu strategiju prevencije i suzbijanja zlorabe alkoholnih pića. Korisno bi bilo razmotriti i mogućnost da se dio sredstava od poreza i doprinosa na alkohol i alkoholna pića iskoristi za pokrivanje dijela troškova prevencije i liječenja alkoholizma.

Odbor podsjeća da je u saborsku proceduru uputio prijedlog dopuna Zakona o trgovini, kojima se predlaže zabrana prodaje alkoholnih i drugih pića koja sadržavaju alkohol osobama mladim od 18 godina.

AMANDMANI

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo predložio je dva amandmana - jednim traži da Zavod za vinarstvo i vinogradarstvo godišnje izvješće o svom radu dostavlja i matičnom saborskom odboru, a drugim osnivanje agencije za promicanje prodaje hrvatskih vina na domaćem i inozemnim tržištima. Odbor predlaže da ustroj, poslove iz djelatnosti agencije za vino te način financiranja pravilnikom propiše ministar poljoprivrede.

Drago Krpina (HDZ) traži promjenu članka 47. i 'zeleno svjetlo' za oglašavanje vina s nadziranim zemljopisnim podrijetlom putem sredstava javnog pripočavanja, svih oblika oglasa na javnim mjestima, objektima i sredstvima prometa, preko knjiga, časopisa, kalendara i odjevnih predmeta, tumačeći da bi na taj način prestala diskriminacija vina u odnosu na pivo.

Zastupnici Libre **Baltazar Jalšovec** i **Željko Pavlic** traže da se iznimno fizičkim osobama koje posjeduju vinograde u susjednim zemljama (nasljeđe i dr.) dozvoli uvoz do 80 posto proizvedenog vina (članak 53.) Pritom tumače kako su brojni stanovnici pograničnih područja vlasnici vinograda u susjednim zemljama, pa im treba olakšati uvoz vlastitog vina.

Damira Kajina (IDS) smeta odredba da stolna vina bez oznake zemljopisnog podrijetla ne smiju pisati niti godinu berbe, pa se zauzeo za njeno brisanje (članak 15. stavak 6.). Nema, kaže, nijednog valjanog razloga da se proizvođa-

čima koji počinju s proizvodnjom i još nisu uspjeli zaštititi porijeklo svojeg proizvoda brani pisanje godišta proizvodnje na boci, jer ionako svi oni prilikom dobivanja dozvola za puštanje vina u promet moraju prikazati podrijetlo grožđa. Isto tako, dodaje, neki poznati proizvođači koji dosad nisu zaštitili svoja vina po toj odredbi neće smjeti navoditi godišta, koje je dosad stajalo na bocama. Bez obzira što su ta vina bila stolna, svojom kvalitetom nisu nimalo zaostajala za tzv. kvalitetnim vinima. S druge strane, veliki trgovci i mogući mešetari, proizvođači slabije kvalitetnih stolnih vina, ionako do sada nisu stavljali oznaku godišta, pa ispada da ta odredba pogađa samo one koji žele dati dodatnu informaciju kupcu.

Petar Žitnik (HSS) traži brisanje odredbe koja brani proizvodnju vina od sorata Noah, Othello, Isabelle, Jacques, Clinton, Herbemont i drugih direktno rodnih hibrida (članak 2. stavak 4.), kao i to da se novčano ne kažnjavaju fizičke osobe ako se, ipak, odluče na takvu proizvodnju.

HSLs-ovi zastupnici **Ante Grabovac** i **Marko Baričević** traže da se u pojedinim vinogorjima omogući podizanje pilot nasada, koje će pratiti znanstvene institucije, a financirati županija (članak 2. stavak 6.); da se proizvođači obvežu da, uz podatke o proizvodnji grožđa i mošta, stanju zaliha i berbi predikata, uredu državne uprave dostave i izvješće o količini grožđa proizvedenog za prodaju uz službenu procjenu kakvoće (članak 24, stavak 1.); zatim da se utvrdi granica (maksimalno tri posto) do koje se iznimno može dopustiti dodavanje šećera u vino (članak 29, stavak 1.), te da se zabrani uvoz i izvoz grožđa za proizvodnju vina.

RASPRAVA

Mlado, ekološko, voćno vino

O konačnom prijedlogu pred Saborom je govorio zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**, kazavši da je novi zakon rezultat hrvatskih potreba, da je sukladan propisima EU, da se donosi u okviru reformi, uz veliku suglasnost proizvođača, udruga, institucija.

Vino je poljoprivredni prehrambeni proizvod i unatoč tome što je u tome bilo različitih mišljenja, dozvoljeno je oglašava-

vanje vrhunskih i kvalitetnih te voćnih vina, rekao je Ledić.

Uvode se nove kategorije vina - mlado, ekološko, voćno, iz Zakona se izostavlja jaka alkoholna pića koja će se tretirati posebnim pravilnikom.

Prodaja vina u trgovinama dozvoljena je samo u originalnim zatvorenim bocama ili posudama, izuzetno u rinfuzi - u svojim podrumima ili kod proizvođača ili u specijaliziranim trgovinama. U ugostiteljstvu također - u prometu originalne boce, iznimno stolno vino s kontroliranim zemljopisnim podrijetlom u rinfuzi do 60 litara, kaže zamjenik ministra poljoprivrede.

Kad je riječ o prekograničnom prometu, ostalo je da fizičke osobe mogu za osobne potrebe nositi najviše pet litara u jednom prelasku granice.

Inspekcijske poslove u proizvodnji vina obavlja Ministarstvo poljoprivrede, a u trgovini Državni inspektorat.

Ledić je govorio i o načinima na koje država potiče vinogradarstvo, navodeći da će se za te namjene u 2003. izdvojiti oko sto milijuna kuna. Naglasio je da je smanjena površina za koju je država spremna dati poticaj - donja granica više nije jedan hektar, nego u nekim dijelovima Hrvatske iznosi svega tisuću kvadrata, odnosno 0,1 hektar. Osim toga, napomenuo je, za korištenje poticaja nije neophodan vlasnički, dovoljan je i posjedovni list.

O stajalištima i zaključcima odbora za poljoprivredu i šumarstvo, te za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorili su njihovi predsjednici Drago Krpina i Snježana Biga-Friganović (vidi Radna tijela).

Dati zemlju poljoprivrednicima

Vrijeme rezervirano za zastupničke klubove prvi je iskoristio **Damir Kajin** u ime Kluba zastupnika IDS-a koji dobrim drži što se zakonodavac odlučio vino tretirati kao prehrambeni proizvod i dozvoliti njegovo reklamiranje.

Mišljenja je da treba dozvoliti rinfuznu prodaju, ako ni zbog čega drugoga onda zbog tradicije i zbog činjenice da je takva vrsta prodaje vina omogućila egzistenciju brojnim obiteljima. Konačno, tko bi bio u stanju i kontrolirati svaku hrvatsku konobu, zapitao se zastupnik?

Drži da se u poljoprivredi mora nešto radikalno promijeniti, prije svega seljaci trebaju doći do zemlje, jer, dodaje, od

tri ili četiri hektara se može životari, no prošla su vremena da će se od toliko hektara moći živjeti.

Priznao je da je država izdvojila značajna sredstva za poticanje sadnje novih nasada vinove loze, te istaknuo da je Istarska županija u desetak godina uspjela podijeliti 1,5 milijuna sadnica, više od sto tisuća voćaka, dati u zakup više tisuća hektara vinograda propalih pikova.

A sve je to, naglasio je, omogućilo malu vinsku revoluciju u Istri, dobili smo nekoliko sjajnih vinara, ljudi su, posebno generacija mladih vinara, shvatili da od te vrste poljoprivrede mogu dobro živjeti.

Na Vinaistri, smotri vina koja se svakog travnja održava u Poreču, 1994., kad je počela, sudjelovala su svega tri-četiri individualna proizvođača, pojavilo se svega 40, 50 vina, gotovo sva vezana uz bivše PIK-ove. Ove, 2003. pojavilo se više od 350 različitih vina samo iz Istarske županije, svega tri ili četiri proizvođača datiraju iz nekadašnjih PIK-ova, ostalo su individualni.

Stoga, u vjeri da će Hrvatska uhvatiti posljednji vlak za ulazak u EU, a za mene je to 2007, pokušajmo kao država učiniti sve da poljoprivrednicima podijelimo zemlju, da ih stimulirano u sadnji, jer lako bi nam se moglo dogoditi da nam se nakon ulaska u EU limitiraju kvote, istaknuo je Kajin.

Vinari ovim Zakonom dobivaju mogućnost reklamiranja svoga vina, Hrvatska gospodarska komora ide s akcijom "Kupujmo hrvatsko", ovdje možemo dodati i "Pijmo hrvatsko", ali sve se može ugroziti ako te napore ne bude pratila i poticajna politika dodjele zemljišta poljoprivrednicima, poručio je IDS-ov zastupnik.

Pravilno i ciljano usmjereni projekti u vinogradarstvu izravno će utjecati kako na razvoj sela, tako i na razvoj turizma, turističke ponude i na razvoj gospodarstva, ustvrdio je **Krunoslav Gašparić** u ime Kluba zastupnika HB-a čiji je Klub zadovoljan poboljšicama u Zakonu i najavljuje mu potporu.

HB-ov Klub zastupnika ima i primjedbe - nije (kako je predlagao) smanjen rok za analizu i ocjenu uzoraka (sa četiri na dva dana), nije utvrđena kazna za voditelja ugostiteljskog objekta u prodaji otvorene robe, previše je zakonodavne regulacije ostavljeno za pravilnike koje donosi ministar.

Zakon u 13 poglavlja u 73 članka predviđa više od 30 pravilnika, upozorava zastupnik, pitajući što onda znači cjelokupna regulativa kada ne počiva na zakonu, nego na nizu podzakonskih akata koje treba donijeti u roku godine.

Posljednjih desetljeća potrošnja vina u Hrvatskoj smanjila se sa 40 na 12 litara po stanovniku, a nije došlo do pada alkoholizma.

Klub zastupniak HB-a stoga predlaže da se rok za donošenje tih propisa s godine skрати na 60 dana. Bez takve mjere koja će ubrzati primjenu predloženog Zakona imat ćemo Zakon o vinu koji će, bez obzira na kvalitetu, postati samo deklaracija o dobrim namjerama ili samo običan ministrov podsjetnik, ustvrdio je Gašparić.

Hrvat godišnje pije 12 litara vina i 90 litara piva

Pomaci o kojima je govorio zastupnik Kajin u posljednje se vrijeme događaju i u Dalmaciji, istaknuo je **Ante Grabovac**, u ime Kluba zastupnika HSL-a navodeći da su najveća vinorodna područja oko Vrgorca, Imotskoga, zatim na Pelješcu, otocima Hvaru, Braču itd.

Za konačni prijedlog kaže da je značajno različit i poboljšan u odnosu na sve dosadašnje verzije zakona. Navodi da se u posljednje vrijeme oko Zakona digla velika buka, da je to posebno potencirano sukobom ministara zdravstva i poljoprivrede oko toga je li vino hrana ili alkohol. Mislim da je to bila nepotrebna polemika koja je nanijela štetu, ustvrdio je Grabovac.

Dolazi, kaže, iz kraja u kojemu su generacije, doslovno i simbolički, othranjene na vinu, zna se što je ono značilo za Dalmaciju u kojoj je pojava filoksere, početkom 20. stoljeća, prepolovila broj vinograda, a Dalmacija zabilježila najznačajnije iseljavanje stanovništva.

Hrvatska je u posljednjih nekoliko desetljeća kao izrazito vinogradarska zemlja smanjila potrošnju vina s nekih 40 na samo 12 litara po glavi stanovnika, a da unatoč tome nije došlo do pada alko-

holizma. Međutim, u tom se vremenu povećala potrošnja piva i danas Hrvatska troši oko 90 litara po glavi stanovnika.

Iako priznaje da je hrvatsko vinogradarstvo posljednjih desetak godina postiglo značajne rezultate, mišljenja je da ne možemo biti zadovoljni sadašnjim stanjem, kako zbog stalnog smanjenja površina pod vinogradima, tako i zbog smanjenja izvoza i potrošnje vina. Francuska, primjerice, troši oko 60 litara vina godišnje po stanovniku, naglasio je Grabovac.

Podsjetio je pritom, da je Hrvatska u 19. stoljeću imala gotovo 200 tisuća hektara pod vinogradima, da se s pojavom filoksere ta površina prepolovila, statistika danas bilježi oko 50 tisuća hektara, a u Zavodu za vinarstvo i vinogradarstvo prijavljeno je samo 12,5 tisuća hektara. Procjene su da u stvarnosti Hrvatska pod vinogradima ima od 30 do 40 tisuća hektara, a ono što želi i treba postići idućih nekoliko godina je oko 70 tisuća hektara.

Zadovoljan je što se u posljednje vrijeme povećava omjer kvalitetnih i vrhunskih u odnosu na stolna vina, ali drži da na tome i dalje treba raditi. Čudno je, kaže, da se unatoč kontrolama i inspekcijama u prometu mogu naći vina čija cijena zna biti niža od cijene grožđa, što upućuje da se radi o patvorenom vinu, zakonom zabranjenom.

Zbog svega toga, važnim drži donošenje Zakona, uvjeren da će on ukloniti uočene manjkavosti, stvoriti pretpostavke za brži razvoj vinogradarstva.

Jednom od najvažnijih novina u Zakonu drži što se vino definira kao prehrambeni proizvod, no smatra da ta mjera neće biti dovoljna ako se ne promijeni ukupan odnos prema grožđu i vinu, ne osiguraju veći državni poticaji, uskladi odnos između proizvođača i ugostitelja tako da vino bude dostupno svakome, a ne da boca vina u proizvođača stoji 20, 30 kuna, a u gostionici 150, 200 ili više kuna.

Upozorava da Hrvatska, unatoč kvalitetnim vinima nema svoju marku s kojom bi istupala prema van, te smatra da je dobra ideja da se osnuje agencija za vino koja bi promicala hrvatska vina.

Zadovoljan je što se Zavodu za vinarstvo daju veće ovlasti, no podsjeća da Hrvatska ima i neke regionalne institucije, primjerice, institute u Splitu i Istri, pa bi bilo dobro neke nadležnosti Zavoda prenijeti na njih.

Od potrebnih 50 milijuna sadnica proizvedemo milijun

I Klub SDP-a suglasan je da je predloženi zakon dobar i da ga treba podržati, kazao je **Vedran Lendić**. U Klubu su, ističe, zadovoljni što je vino poljoprivredno-prehrambeni proizvod i što se može reklamirati, zadovoljni su i pooštrenom kontrolom vina, šećera, sorata, uvoza, kao i time što se vino može točiti na čaše, te što će prošek biti podijeljen na kvalitentan i vrhunski.

Stajališta su da Zakon rješava dio problema u proizvodnji grožđa, no drže da ostaje onaj drugi, teži - proizvodnja grožđa. U Hrvatskoj danas, ističe, ima 60 tisuća hektara vinove loze, u prometu se nalazi svega 70 milijuna litara vina, kad ju od integriranja u Europsku uniju dijeli svega nekoliko godina Hrvatska nema uređen katastar, dovoljno sadnica, stimulacije.

Za nove površine potrebno je 50 milijuna sadnica, a proizvedemo milijun, od toga se u Vrgorcu proizvede 500 tisuća, kaže Lendić.

Treba bolje organizirati rasadničarsku proizvodnju to je, drži, ključ svega.

Uz Ministarstvo poljoprivrede, koje radi svoj posao i drugi moraju odraditi svoj - od savjetnika na terenu, do svih drugih. Treba uvažavati prednosti regija, centralizacija nije dobra, ako vinogradarstvo i vinarstvo dobiju ozbiljnije mjesto i dalje trebaju rasti poticaji i krediti, rekao je Lendić.

Dodatnim mjerama do novih vinograda

Vlada je pokazala strpljivost i studioznost u izradi Prijedloga i to zaslužuje pohvalu, istaknuo je **Drago Krpina** govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a zadovoljan što su prihvaćeni brojni prijedlozi vinara i vinogradara, Odbora za poljoprivredu, dobar dio prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a.

Klub će, najavio je, podržati donošenje Zakona, no istodobno upozorava da Zakon neke stvari neće razriješiti. Neće ubrzati podizanje novih vinograda, bez čega se neće moći iskoristiti kvota, odnosno pravo da na tržište EU godišnje izvezemo 75,6 tisuća hektolitara vina. U Klubu stoga drže, da

paralelno s donošenjem Zakona treba promisliti o dodatnim mjerama koje bi u kratkom razdoblju potaknule mnogo brže podizanje tisuća hektara novih vinograda. Naime, kad Hrvatska postane članicom Unije, podizanje novih vinograda više neće biti samo u našim rukama, morat ćemo tražiti suglasnost institucija Unije.

Krpina se zapitao i zašto se u Hrvatskoj, unatoč određenim poboljšanjima u poticajima, ne sadi više vinograda. Razlog nalazi u zemljišnoj politici, odnosno u činjenici da se nije daleko odmaklo u odlučivanju o konačnom raspolaganju oko 1,1 milijun hektara zemljišta u vlasništvu države. Nema ni projekta okrupnjavanja privatnog zemljišta, kao ni projekta vlasničkog, gruntovnog sređivanja tog, ali ni državnog zemljišta. Svemu tome dodaje i izrazito nerazvijeno zadrugarstvo.

Kaže i da se Vlada često puta oglašuje na prijedloge vinogradara, pa kao primjer spominje okupljanje vinara Dalmacije "Sabatina 2002." na kojoj je jedan od zaključaka bio da se zadoži Vlada da napravi poseban program razvitka hrvatskog vinogradarstva do 2010. na način da se godišnje omogući podizanje najmanje 2.500 hektara. Iako se o tom zaključku u Saboru glasovalo dva puta, većina ga nije prihvatila, naglasio je Krpina.

Upozorio je i na neopravdano visoke cijene vina za krajnjeg potrošača - kilogram grožđa proda se za tri, četiri kune, a butelja vina, za koju treba oko 1,5 kilograma grožđa u restaurantu stoji 180 kuna. Iz toga se vidi da vrhnje pokupe trgovci i ugostitelji, ustvrdio je zastupnik, predlažući da se razmisli o mjerama koje bi onemogućile takvo nerazumno i neopravdano zidanje cijena.

Navodi primjer Australije, koja je svodjebno imala sličan problem, a doskočila mu je tako da je gostima dano za pravo da u restaurant donesu svoju butelju vina što je u konačnici natjeralo ugostitelje da snize cijene.

Kao jedno od mogućih rješenje za Hrvatsku, spominje propisivanje gornje granice trgovačkih i ugostiteljskih marži.

Predloženi Zakon, naglašava Krpina, mora spriječiti i goleme količine patvorenog vina, jer oni koji se bave patvorinom i trgovinom takvog vina, ne samo da na kriminalan način stječu enormnu dobit, nego su zapravo u funkciji uništavanja hrvatskog vinogradarstva i vinarstva.

Nema sustava promocije vina

Iako drži da je predloženi Zakon trebalo donijeti znatno prije, **Tonči Tadić - Klub zastupnika HSP-HKDU-a** - dobrim drži što se izrađivao pažljivo, što se slušalo mišljenje struke, posebice vinara i vinogradara.

I HSP-ov zastupnik prenosi zaključke sa "Sabatine", te, kao i neke kolege, izražava žaljenje što zbog neorganizirane proizvodnje i promocije Hrvatska jedva da može ispuniti kvote koje su joj dane za izvoz na tržište EU-a.

Suglasan je da hrvatskim vinarima fali čim više robnih maraka, ali i sustav promocije kako na domaćem, tako i na inozemnom tržištu. Ako smo, kaže, dopustili ovakvo širenje stranih robnih lanaca, bit će jako teško u njih plasirati domaća vina, a još je teže prodrijeti na međunarodno tržište, ako ne postoji dobar sustav promocije.

S druge pak strane, u Hrvatsku se uvozi ne samo vino, nego i druga prehrambena roba koja nerijetko ne zadovoljava nikakve standarde. Upravo uvođene čvrstih standarda najbolji je odgovor na pitanje kako se može zabraniti i ograničiti uvoz grožđa i vina, naglašava Tadić.

Navodi i zanimljiv podatak da nije prvi put da se u Saboru govori o problemu koje će vinarima i vinogradarima pričiniti uvoz grožđa i vina.

Prije 110 godina, kaže Tadić, još jedan pravaš, don Juraj Biankini, njegov sumještanin iz Starog Grada na Hvaru, zastupnik u Saboru, upozoravao je na činjenicu da je ondašnja austrougarska vlast nerazumno niskim carinama na uvoz talijanskih vina zapravo dovela do uništenja naše težake. Doista bi bilo loše kada bi nakon 110 godina hrvatska Vlada ponavljala takve propuste, kaže Tadić i podsjeća da je HSP zato upozoravao da se ne smije popuštati WTO-u i EU-u kada se radi o uvozu stranih vina na hrvatsko tržište.

Dodaje i kako se, s obzirom da smo potpisali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, još i može razumjeti kad se dopušta uvoz vina iz EU, ali je potpuno nejasan tolerantan odnos spram uvoza iz zemalja koje nisu članice EU. Kakav strateški nacionalni interes ima Hrvatska kad dopušta, recimo, uvoz vina iz Make-donije, pita Tadić.

Podržao je uvođenje prošeka u jednu od zaštićenih i podupiranih vrsta vina.

Držimo da se prošek adekvatnom promiđžbom može dovesti na razinu portoa, jer neki od dalmatinskih prošeka su najmanje rečeno remek-djela.

Klub zastupnika HSP-a podržava prijedloge da se ograniči količina šećera koja se može dodavati vinu, držeći da je neprihvatljivo s jedne strane inzistirati na kvaliteti vina, a s druge posve olako (članak 29.) dopuštati Zavodu da uz preporuku ministra poveća količinu šećera mimo svake logike.

Vino je simbol vjere i snage

Pohvale predlagatelju zakona uputio je i **Ivan Kolar** u ime Kluba zastupnika HSS-a videći u Zakonu mogućnost za pozitivan iskorak u poljoprivredi.

Hrvatska, ističe, može proizvoditi vino izuzetne kvalitete zahvaljujući posebnim, Bogom danim uvjetima, tradiciji, trudu i znanju proizvođača.

Vino je oduvijek bilo i ostalo simbol vjere i snage, čemu u prilog govori i činjenica da se koristi u kršćanskim obredima, (...) prvo Isusovo čudo bilo je pretvaranje vode u vino, kazao je Kolar.

Adekvatnom promiđžbom prošek se može dovesti na razinu "portoa", neki od dalmatinskih prošeka prava su remek-djela.

Priključio se zastupnicima koji su upozorili da je zadnjih 20-ak godina višestruko porasla potrošnja piva po stanovniku (60-70 litara), a smanjila se potrošnja vina (na manje od 15 litara po glavi stanovnika). Registrirani promet vina iznosi približno 650 tisuća hektolitara, no činjenica je da je neregistrirani promet vina još uvijek vrlo visok i trebat će znatni naponi da bi se umanjio, naglasio je zastupnik.

Glede uvoza i izvoza vina, navodi da Hrvatska još uvijek ima pozitivnu bilancu, iako u zadnje vrijeme izvoz pada.

Približavanje EU znači liberalizaciju tržišta, odgovornost je svih koji sjedimo ovdje da učinimo što je moguće više kako bi iskoristili tu povijesnu priliku da promoviramo Hrvatsku kao vinarsku zemlju, istaknuo je Kolar.

Zadovoljan što će se vino moći reklamirati, upozorio je kako će biti malo onih

koji će to moći raditi na najjačem mediju - televiziji.

Napominje i da sloboda reklamiranja nikako ne podrazumijeva neodgovorno ponašanje tržišnih sudionika, te predlaže da se razmisli o restriktivnom pristupu oglašavanju, odnosno o njegovu svodenju na razumnu mjeru. Upozorio je, naime, da se pivo reklamira pred bilo koju jaču priredbu.

HSS podržava definiciju vina kao prehrambenog i poljoprivrednog proizvoda, zadovoljan je razgraničenjem vinarske inspekcije - koja nadzire proizvodnju grožđa i inspekcije Državnog inspektorata koja nadzire promet.

Cilj je svih, istaknuo je Kolar, povećati promet vina na domaćem tržištu, prije svega kroz turističku potrošnju, povećati izvoz kvalitetnog, buteljiranog vina, smanjiti sivu ekonomiju i neloyalnu konkurenciju. HSS nema rezervi spram pozitivnog učinka ovog Zakona, poručio je Kolar.

Od alkoholizma pati barem milijun ljudi

Vino postaje prehrambeni proizvod i dopušta se njegovo oglašavanje - to je nešto s čim se kao liječnik, a ni mi u Klubu zastupnika LS-a u ovom trenutku ne možemo složiti, naglasio je **Tibor Santo (LS)**.

Sramotno je, kaže, objašnjenje Ministarstva poljoprivrede da alkoholizam nije bolest, te da reklamiranje vina ne povećava potrošnju. Svrha svakog reklamiranja je da se poveća potrošnja, naglasio je zastupnik, dodavši kako ćemo nakon donošenja predloženog Zakona imati tako agresivnu kampanju za vina, kao što sada imamo za pivo.

I nitko me ne može uvjeriti da vino nije alkoholno piće koje može dovesti do stvaranja bolesti ovisnosti, naglasio je Santo.

Poručio je kako se ne treba zavaravati da ćemo u cjelini profitirati od poreza i davanja na vino, jer će se više potrošiti na posljedice liječenja alkoholizma.

Uz vrlo traljave i nedosljedne evidencije, 30 tisuća ljudi u Hrvatskoj ima dijagnozu od alkoholizma, od njega ukupno pati barem milijun ljudi.

Dobivamo mladu i novu generaciju alkoholičara, pogledajte malo oko sebe, gotovo nema osnovnoškolca koji

se barem jedanput mjesečno ne napije porast je zabilježen i u ženskoj populaciji, upozorio je zastupnik te poručio da nije točno da reklamiranje nema veze s akcijama suzbijanja bolesti ovisnosti, te da mu je žao što ministar zdravstva nije ostao čvrst kad se suprotstavio (definiranju vina kao prehrambenog proizvoda).

Podsjetio je da je reklamiranje cigareta i alkohola zabranjeno u vrijeme kad je ministar zdravstva bio **Andrija Hebrang** koji, kaže, nije učinio puno dobrog za zdravstvo, ali mu je odluka (o zabrani) bila ispravna.

Ispravljajući netočan navod, **Drago Krpina (HDZ)** je podsjetio da je Hebrang bio ministar zdravstva u vrijeme srpske agresije na Hrvatsku i da je za organizaciju zdravstva u takvim okolnostima, osobito za organizaciju ratnog saniteta, dobio i prestižna inozemna priznanja. Da nije učinio ništa drugo osim saniteta, mislim da zaslužuje priznanje, rekao je Krpina.

Do parcele, kao do auta

Baltazar Jalšovec (LIBRA), čija stranka podržava predloženi Zakon, podsjeća da će se priključenjem Uniji, za Hrvatsku otvoriti tržište od 385, odnosno 420 milijuna stanovnika, a da već sada ne može pokriti od EU-a odobrene izvozne kvote.

Ukazuje i na prilike koje dominiraju u vinogradarstvu njegove, Međimurske županije u kojoj su na malom prostoru trenutno 43 vrhunska proizvođača.

Trideset tisuća ljudi u ovoj zemlji, uz vrlo traljave i nedosljedne evidencije, ima dijagnozu od alkoholizma.

To pokazuje da je gospodarstvo preusitnjeno i da oni nisu spremni za veliki zadatak, za izvoz u EU koja treba velike količine. Spominje i slučaj zagrebačkih ugostitelja koji imaju svoje proizvođače vina, no problem je što ne mogu osigurati ujednačenu kvalitetu, nego ona nakon mjesec-dva padne.

Pita se i gdje je hrvatsko zadrugarstvo, zar baš svaki mali proizvođač može sebi priuštiti nešto bolju tehnologiju? Naš bi

zadatak bio da pokrenemo zadrugarstvo, a to možemo samo ako seljak ima interesa voziti vino u zadrugu, ako zna da će mu biti dobro i na vrijeme plaćeno, kaže zastupnik napominjući kako nisu rijetki proizvođači koji i po godinu čekaju na isplatu.

Osvrnuo se i na kreditnu politiku prema poljoprivrednicima. Primijetio je kako svako, bez ikakvog problema, može kupiti auto vrijedan desetke tisuća eura, no ista praksa ne vrijedi kod kupnje poljoprivrednog zemljišta.

Smatra da Vlada, odnosno Ministarstvo poljoprivrede, trebaju izvršiti pritisak na banke nek' se prema svim klijentima odnose na isti način, kak' za vlasnike automobila, tako i za vlasnike parcela.

Predstavio je i amandman koji je podnio sa stranačkim kolegom Željkom Pavlicem, a kojim traže da se iznimno vinogradarima koji imaju vinograde u susjednim zemljama dopusti uvoz do 80 posto uvezenog vina.

Predlaže da se dozvoljeni uvoz (predloženo je pet litara) uskladi s pravilima EU gdje se preko granice može nositi 2,5 litara.

Zagorci ne daju brajde

Čemu prodavati vino, jer za novac koji smo dobili za vino, ne možemo kupiti ništa bolje - misao je grčkog filozofa kojom je izlaganje počeo **Petar Žitnik (HSS)**. Vino je, kaže, piće bogova s Olimpa i to znaju i Zagorci čija pjesma kaže "Još ni jedan Zagorec nije prodao vina, nego ga je popila njegova družina".

Hrvatska, ističe, ima sve uvjete da bude vrhunski proizvođač vina, no to nije iskoristila, vinogradari su godinama stavljeni u nezavidan položaj, dozvoljava se uvoz skupih otrova iz Europe, kojoj u besćenje prodajemo svoja kvalitetna vina, vrhnje teškoga rada, umjesto proizvođača, obiru gostioničari i hotelijeri.

Vino je, ističe, prehrambeni proizvod, konzumiranje vina u normalnim količinama apsolutno je korisno, a ne štetno. Alkohol i alkohol nije jedno te isto - votka je alkohol, ali iz krumpira, viski je obična rakija kuruzovača, znameniti uvozni šampanjci su vam najvjerojatnije gazirana loša vina, a konjaci su pofarbani i aromatizirani špirit. Od tuda dolaze problemi. Što mislite, koliko se hmelja potroši za proizvodnju ogromnih količina piva? Malo, vrlo malo, sve ostalo je štetna kemija, tvrdi Žitnik.

Potrudio se razbiti još jednu zabludu kazavši da se od umjerenog pijenja kvalitetnog vina, neovisno koliko se dugo pije, neće dobiti ciroza jetre. Ta se bolest, kaže, dobiva od pomanjkanja bjelančevina, dakle slabe prehrane i normalno je da su joj alkoholičari više izloženi, jer nauštrb hrane kupuju alkohol. Osim toga, dodaje, vino je najmanje opasno, sva druga pića, uključujući i pivo, su opasnija.

Svaki Zagorec bude prije dao da mu odrežete ruku, nego da mu posjećete brajdu.

Najobičnijom hipokrizijom nazvao je tvrdnje da su mladi izloženi pošasti alkoholizma ako se dozvoli reklamiranje vina. Upravo obratno, mladi nam već slobodno piju otrove, viski-colu, rum-colu, votku i druge kombinacije bezalkoholnih i alkoholnih pića. Počnimo ih učiti navici pijenja kvalitetnih vina, to je pravi put, to Francuzi rade godinama i imaju najmanji postotak bolesti (alkoholizma), ustvrdio je zastupnik.

Neprihvatljivim i neizvedivim rješenjem nazvao je zabranu proizvodnje vina od direktno rodnih hibrida (Noah, Othello, Isabelle itd.). To je najblaže rečeno, kabinetsko rješenje koje sa situacijom na terenu nema puno veze, ustvrdio je Žitnik, navodeći da predlagatelj ne nudi rješenje što i koju sortu posaditi na terenu na kojem ništa drugo ne uspijeva. Osim toga, kako to provesti u djelo pita se zastupnik i poručuje da "svaki Zagorec bude prije dao da mu odrežu ruku, nego da mu posjeku brajdu".

Ja Vas, gospodo, kaže kolegama, mogu odvesti do krepih i zdravih 90-ogodišnjaka koji svaki dan piju litru noje, puna su nam usta štetnosti tog vina, a zanemaruje se da izvanredno čisti krvne žile, da je izvrsna sirovina za proizvodnju vrhunskog šampanjca, da čak ima u svojstva afrodisijaka.

I dok bi još mogao prihvatiti zabranu prodaje takvih vina, nepojmljivo mu je da ih se ne smije proizvoditi ni za vlastite potrebe. To čak, misli, zadire i u ustavna prava, pa predlaže brisanje, za njega, spornih odredbi.

I da se vratim noji, stvar je opasna, ako se ovo ne izbací iz Zakona, onda u mojim krajevima i ne moram uopće ići na izbore, unaprijed smo ih izgubili. Nema čovjeka

koji u svom dvorištu, čak i u gradu nema brajdu gdje izabela raste. A mogu se i, najavljuju, očekivati vrlo ozbiljni sukobi sve do demonstracija na Markovom trgu, uvjerava HSS-ov zastupnik.

Svojem stavu o neškodljivosti vina dodao je još jedan argument.

Kada bi vino bilo tako štetno kako to neki tvrde, zar bi onda Isus Krist na svadbi u Kani Galilejskoj iz vode napravio vino, onda bi napravio voćne sokove ili malinovac, nekaj bi napravio, a ne vino, ustvrdio je Žitnik.

Pravi prošek samo u konobi

Načinom na koji je Zakon riješio dvojbu je li vino prehrambeni proizvod ili ne, zadovoljan je **Tonči Žuvela (SDP)**. Kad se govori o problemu alkoholizma, uvjeren je da je vino neizrecivo manji problem nego li je to problem alkoholizma koji je rezultat konzumacije piva.

Zadovoljan je definicijom prošeka, razlikovanjem kvalitetnog i vrhunskog prošeka. Treba, kaže, znati da je proizvodnja prošeka po tradicionalnoj recepturi, pogotovo registrirana, izuzetno mala - iznosi najviše tri tisuće litara.

Žuvelina saznanja govore da se pravi prošek, ipak, proizvodi samo u privatnim konobama i isključivo za vlastite potrebe. Za razliku od toga, po industrijskoj se proceduri proizvodi oko 400 tisuća litara prošeka koji se najvećim dijelom plasira na inozemno tržište Njemačke, Švicarske itd.

Siguran je da se problemi vinarstva neće riješiti samim donošenjem Zakona, neovisno koliko kvalitetan bio, stoga pozdravlja napore Ministarstva poljoprivrede da se podignu novi vinogradi, i (na svega 0,1 hektar) smanje površine temeljem kojih se dobivaju državni poticaji.

SDP-ov zastupnik ostaje pri ranijem stavu da voćnim vinima nije mjesto u Zakonu, a ako već ostaju onda moraju imati barem pravilnikom reguliranu proizvodnju voća, način korištenje šećera itd.

U ime predlagatelja na izrečenim podrškama Zakonu, zahvalio se zamjenik ministra poljoprivrede Tomislav Ledić.

Osvrćući se na primjedbe iz rasprave, naveo je da Hrvatska ne može zabraniti niti uvoz, niti izvoz grožđa niti vina, može to samo kontrolirati.

Suglasio se sa zastupnikom Jalšovcem da nemamo dovoljne ni količine, ni serije vina, da su mu se hrvatski ugostitelji u

Berlinu, gdje ih ima 135, žalili da isporuka vina teče normalno do lipnja, a onda se prekine.

Kad je riječ o zahtjevu da Ministarstvo disciplinira banke, pita kako to učiniti, s obzirom da postoji samo jedna banka - Hrvatska poštanska banka, na koju se može utjecati, sve ostale vode svoju politiku, imaju svoj interes.

Glede dvojbi oko reklamiranja vina i rasta alkoholizma, navodi tvrdnje da su najveći alkoholičari solo-drinkeri, oni koji sami piju i dodaje kako njih ne interesira ima li (vina) na reklami ili ne.

Netočno je, odgovara **Tibor Santo (LS)** da je većina alkoholičara "solo-drinkeri", to se djelomično može odnositi na žene, ali ne i na novu generaciju alkoholičara.

Glasovanje o amandmanima

Zastupnici su podržali Vladin amandman na članak 47. koji, tumači ministar poljoprivrede Božidar Pankretić, dopušta oglašavanje svih vina s oznakom kontroliranog zemljopisnog podrijetla, što uključuje i stolna vina s kontroliranim podrijetlom. Uvjeti i način oglašavanja utvrdit će se pravilnikom koji propisuje ministar poljoprivrede uz suglasnost ministra zdravstva.

Za **Krpinu (HDZ)** drugi dio amandmana nije bio prihvatljiv jer, kako kaže, Sabor uopće ne može znati kako će se, pod kojim uvjetima i u kojoj mjeri moći oglašavati vina s kontroliranim zemljopisnim podrijetlom.

Izrazio je bojazan da su ti manevri posljedica utjecaja raznih interesnih skupina, prije svih pivarske i uvoznčke, da će rješenje iz drugog stavka spomenutog amandmana biti diskriminirajuće za hrvatsko vino.

Od ostalih amandama (vidi poglavlje Amandmani) prošao je samo onaj Odbora za poljoprivredu da Zavod za vinarstvo i vinogradarstvo svoje godišnje izvješće dostavlja i matičnom saborском radnom tijelu.

Zbog neprihvaćenih amandmana zastupnici su negodovali, posebice Žitnik koji je ustrajno tražio tumačenje zašto se kani zabraniti proizvodnju vina za vlastite potrebe od direktno rodnih hibrida, kad na vlažnim područjima i u podnožjima velikih brijegova ne uspijeva nikakva druga sorta.

Zanimalo ga je i to, postoji li mogućnost da, ako ostane predloženo rješenje u Zako-

nu, neki nadobudni inspektor jednostavno dođe s policijom i Štefu poreže brajdu? A ja Vam kažem da bude prije nego što se to dogodi Štef sa sjekirom i policajcu i inspektoru odrezal glavu, izjavio je Žitnik dobivši opomenu jer je prekoračio vrijeme dozvoljeno za istup.

Očitujući se o amandmanima, ministar Pankretić uz ostalo je najavio da će se pitanje šećera koji se smije dodavati grožđu

riješiti pravnikom u skladu sa zonizacijom i regionalizacijom, da je sada nemoguće odrediti donju granicu budući da je ona različita za pojedine sorte i područja.

Glede zahtjeva da se osnuje fond za vino, podsjetio je da je takva ideja već postojala, ali da proizvođači nisu bili suglasni s prijedlogom da financijski sudjeluju u fondu, te da je zadržka postojala i kod Ministarstva financija.

Sabor je većinom glasova (91 za, četiri protiv) donio Zakon o vinu.

Većinom glasova donijet je i zaključak koji obvezuje Vladu da najkasnije do 30. lipnja 2003. dostavi Izvješće o stanju hrvatske poljoprivrede u prethodnoj godini, o kojoj će Sabor raspravljati prije ljetne stanke.

M.B.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA POMORSKOG ZAKONIKA

Prioritetna pitanja zaštita pomorskog dobra i problem balastnih voda

Hrvatski sabor raspravio je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika, o kojemu će se glasovati naknadno. Najviše primjedbi u raspravi zastupnici su iznijeli na mogućnost uplovljavanja u hrvatske vode stranih ratnih brodova na nuklearni pogon i brodova s nuklearnim naoružanjem, te davanje ovlasti Ministarstvu obrane, umjesto kao do sada Vlada, da odobrava ulazak ratnih brodova u hrvatske vode. U raspravi je upozoreno na problem balastnih voda, reguliranja zaštite pomorskog dobra, što bi se izuzelo iz Pomorskog i riješilo posebnim zakonom, te istaknuta potreba poreznih i drugih olakšica hrvatskim brodarima i pomorcima kako bi bili konkurentni na svjetskom tržištu.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj izmjena i dopuna Pomorskog zakona je **Vlada Republike Hrvatske**. Pomorski zakonik na snazi je od 22. ožujka 1994, a predložene izmjene, obrazlaže predlagatelj, potrebne su jer su u međuvremenu doneseni ili izmijenjeni

neki međunarodni instrumenti, konvencije, protokoli i sl. koje je Hrvatska ratificirala nakon stupanja na snagu Pomorskog zakonika. Izmjenama treba omogućiti primjenu i međunarodnih instrumenata koji još nisu stupili na snagu i to prvenstveno davanjem ovlasti za donošenje podzakonskih akata, a dio izmjena rezultat je prihvatanja suvremenih rješenja sadržanih u konvencijama koje RH nije ratificirala. Značajan broj izmjena prouzročena je činjenicom da su nakon donošenja Pomorskog zakonika stupili na snagu drugi zakonski propisi koji predstavljaju podredna pravna vrela u odnosu na materiju koju uređuje Pomorski zakonik, npr. Ovršni zakon, Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Zakon o prekršajima. Dio predloženih izmjena ima za cilj ukloniti u praksi uočene nedostatke, a riječ je npr. o dijelovima zakona koji uređuju morski i podmorski prostor Hrvatske, sigurnost plovidbe, postupak upisa i brisanja brodova, a napušteno je i zastarjelo načelo primjene prava državne pripadnosti broda kao mjerodavnog prava pri rješavanju većine pomorskopравниh odnosa s međunarodnim elementima. Izmjene su učinjene i u drugim dijelovi-

ma gdje se to pokazalo nužnim, kao npr. određivanjem obvezatnosti osnivanja fonda ograničene odgovornosti brodarima, kao i uvođenjem propisa o teretnom listu i prekostojnicama. Izmjenama su također modernizirane odredbe o vođenju upisnika brodova uvođenjem elektronskog upisnika, izdvojene jahte kao posebna plovila različita od standarda brodova i brodice, te predviđeno donošenje posebnog podzakonskog akta kojim će se detaljno regulirati sva pitanja vezana uz upis, sigurnost i plovidbu jahti.

Poseban propis o tretiranju lokalnih voda

Zakon predviđa i donošenje posebnog propisa o tretiranju balastnih voda radi dodatne i pojačane zaštite biološke raznolikosti Jadrana. Vlada u obrazloženju također naglašava da se predloženim izmjenama nastojalo naglasiti da je Pomorski zakonik propis koji uređuje odnose isključivo u pomorskoj plovidbi, izuzimajući unutarnju plovidbu. To je razlog i određenih terminoloških izmjena (npr. uvođenje izraza pomorski brod,

pomorski plovidbeni posao, pomorska hipoteka, pomorske nezgode, i dr.).

Predloženim se zakonom ne uređuju odredbe o pomorskom dobru, jer je u pripremi poseban zakon o morskim lukama i pomorskom dobru koji će na djelotvoran način urediti pitanja upravljanja, gospodarenja, uporabe i zaštite pomorskog dobra.

Iz predloženih izmjena izdvajamo i članke koji su izazvali najviše pažnje zastupnika, a riječ je o člancima 5. i 5a, te 11.

Člankom 5. mijenja se članak 10. Pomorskog zakonika koji je u stavkom 2. zabranjivao uplovljavanje stranog broda koji ima nuklearno naoružanje, a što je, kako se navodi u obrazloženju izmjena, neodrživo u svezi s intenzivnom suradnjom Oružanih snaga RH i NATO-a. Stoga se predloženim izmjenama, kako se obrazlaže, ispunjava dio hrvatskih obveza glede prilagodbe legislativi država članica NATO-a.

Tako se člankom 5. predloženih izmjena mijenja stavak 2. članka 10. tako da glasi: "Uplovljavanje u unutarnje morske vode RH i boravak u hrvatskoj luci ili luci u kojoj je brodogradilište u kojem će taj brod biti popravljen može se odobriti stranom ratnom nuklearnom brodu i stranom ratnom brodu koji ima nuklearno naoružanje". Takav brod, prema prijedlogu, dužan je pravodobno dostaviti ovjereni prijepis dokumentacije o sigurnosti nuklearnog postrojenja kao i potvrdu o osiguranju ili drugom financijskom jamstvu Ministarstvu obrane, koje uz prethodno mišljenje Ministarstva (pomorstva) izdaje odobrenje za uplovljavanje broda.

U lukama istodobno najviše tri strana ratna broda

Članak 5a. predloženih izmjena odnosi se na članak 11. Pomorskog zakonika (u lukama RH mogu istodobno boraviti najviše tri strana ratna broda iste državne pripadnosti, a boravak stranog ratnog broda u luci RH ne može trajati duže od 10 dana). Stavkom 3. sadašnjeg članka 11. određeno je da iznimno Vlada RH, ako to zahtijevaju državni interesi, može odobriti posjet stranih ratnih brodova, neovisno o uvjetima propisanim tim odredbama, dok se predloženim izmjenama to ovlaštenje prenosi na "Ministarstvo obrane, ako to zahtijevaju posebno opravdani interesi".

Člankom 11. izmjena mijenja se članak 27. (teritorijalnim morem RH ne smiju istodobno prolaziti više od tri strana ratna broda iste državne pripadnosti) i predlaže odredba po kojoj bi teritorijalnim morem RH smjela istodobno prolaziti tri strana ratna broda iste državne pripadnosti, a iznimno bi, uz odobrenje ministra obrane, istodobno smjela prolaziti više od tri strana ratna broda iste državne pripadnosti.

RADNA TIJELA

O predloženim izmjenama raspravljala su tri saborska odbora - Odbor za pomorstvo, promet i veze, Odbor za zakonodavstvo i Odbor za turizam.

Odbor za pomorstvo, promet i veze Prijedlog zakona razmotrio je kao materijalno radno tijelo. U raspravi je Odbor detaljno upoznat s primjedbama udruge brodarara "Mare Nostrum" i njihovim prijedlozima i amandmanima koje je razmotrio te ih upućuje Vladi da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona. Odbor je također predložio da se Pomorskim zakonikom urede svi aspekti, od radno-pravnih odnosa do materijalnog statusa pomoraca i brodarara.

U izvješću se navodi da su članovi Odbora iznijeli primjedbu oko davanja odobrenja za uplovljavanje u unutarnje morske vode RH brodovima na nuklearni pogon ili s nuklearnim naoružanjem. Pojedini su članovi predlagali ostanak potpune zabrane uplovljavanja, a drugi da bi o odobravanju trebala odlučivati Vlada, a ne pojedino ministarstvo.

Odbor je predložio Hrvatskom saboru zaključke kojima se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama Pomorskog zakonika, a sve primjedbe i prijedlozi iznijeti u raspravi upućuju Vladi da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje predloženog zakona, a na tekst Prijedloga dao nekoliko primjedbi i prijedloga: cijeli tekst nužno je doraditi glede pravnog i nomotehničkog izričaja; preispitati pojedine pojmove u smislu ovog Zakona, kako bi određenja bila nedvojbeno, pogotovo imajući u vidu da se određena pitanja uređuju posebnim zakonom (morske luke, pomorsko dobro i sl.); preispitati opravdanost uvođenja mogućnosti da strani ratni brodovi na nuklearni pogon i s nuklearnim naoružanjem bora-

ve u našem moru, odnosno popravljaju se u našim brodogradilištima; preispitati usklađenost rješenja glede ovrhe i osiguranja, imajući u vidu kako važeće propise, tako i namjeravane izmjene u tim zakonima.

Obvezuje se Vlada RH da uz Konačni prijedlog podnese i zakonske prijedloge kojima će se urediti pitanja korištenja pomorskog dobra, zaštite jadranskog mora od balasta, upisnika brodova.

Odbor je Hrvatskom saboru predložio zaključak kojim se obvezuje Vlada RH da uz Konačni prijedlog ovog Zakona podnese i zakonske prijedloge kojima će se urediti pitanja korištenja pomorskog dobra, zaštite jadranskog mora od balasta, upisnika brodova. Odbor obrazlaže da se, radi potrebe uređenja zaštite Jadranskog mora od balasta, uvođenja elektronskog upisnika brodova, te uređenja odnosa glede korištenja pomorskog dobra, predlaže istodobno s izmjenama Pomorskog zakonika raspraviti i o tim zakonskim prijedlozima.

Odbor za turizam predloženi je zakon razmotrio kao zainteresirano radno tijelo. U općoj raspravi je istaknuo da se predloženim Zakonom mijenja gotovo 400 članaka postojećeg Zakonika, te da bi trebalo razmotriti, sukladno odredbama Poslovnika Hrvatskog sabora, predlaganje novog Pomorskog zakonika. U općoj je raspravi također konstatirano, da suprotno mišljenju Vlade RH koje je upućeno predsjedniku Hrvatskog sabora aktom od 21. studenoga 2002, predloženi zakon ne sadržava rješenja koja je Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika uputio u saborsku proceduru zastupnik Ante Markov, član Odbora. Naime, podsjeća se u izvješću, taj Prijedlog zakona, koji je Odbor raspravio na sjednici 28. studenoga 2002, sadržavao je odredbe kojima se daju veće ovlasti jedinicama područne (regionalne) samouprave i lokalne samouprave u donošenju odluka na koncesijama na pomorskom dobru, čime bi županije, gradovi i općine u priobalju bile izravnije

zainteresirane za korištenje i nadzor nad korištenjem pomorskog dobra, što uključuje njegovu zaštitu i uređenje.

Odbor u izvješću iznosi i primjedbe o pojedinostima. Uz članak 2, kojim se određuje što se smatra jahtom - stavak 1. alineja 26. "jahta je plovni objekt koji služi za sport i razonodu čija je duljina od 12 do 24 metra...", ističe se kako je trend izgradnje jahti veće duljine, pa je pitanje kako će se te jahte tretirati.

Uz članak 4. kojim se definira pojam kabotaže u odnosu na strane jahte i brodice, navodi se da to zahtijeva prethodnu raspravu u strukovnim udrugama za nautički turizam.

Uz članke 34. i 36. u kojima se govori o "plutajućim objektima i nepomičnim odobalnim objektima", Odbor navodi da se, kako se radi o plutajućim objektima za privez jahti i brodice u lukama nautičkog turizma, postavlja pitanje opravdanosti ishođenja lokacijske dozvole za takve objekte.

Odbor je posebno pozdravio rješenje o novom upisniku jahti, čime će se konačno riješiti dugogodišnja nastojanja u cilju unapređenja nautičkog turizma.

Odbor je Hrvatskom saboru predložio zaključke kojima se prihvaća predloženi zakon, a sve primjedbe i prijedlozi iz rasprave upućuju predlagatelju radi pripreme konačnog prijedloga zakona. Odbor je predložio i zaključak da u izradi Konačnog prijedloga predlagatelj vodi računa o predloženim rješenjima iz Prijedloga zakona koji je podnio zastupnik Ante Markov.

RASPRAVA

Predstavljajući zastupnicima Prijedlog izmjena i dopuna Pomorskog zakonika, ministar pomorstva, prometa i veza **Roland Žuvanić** je detaljno obrazložio razloge predloženih izmjena. Prihvaćanjem izmjena, istaknuo je, hrvatski bi se pomorsko-pravni kodeks uskladio sa suvremenim i općeprihvaćenim međunarodnim instrumentima i Hrvatska bi nastavila pratiti svjetski trend unifikacije pomorskog prava, odredbe bi se uskladile sa suvremenim rješenjima novih propisa na nacionalnoj razini, uredili bi se pravni odnosi za koje je praksa pokazala da nisu u cijelosti i na odgovarajući način uređeni, osigurala bi se uspješna zaštita morskog okoliša, te omogućio brži i uspješniji gospodarski razvitak Hrvatske kao zemlje pomorske orijentacije.

O stajalištima radnih tijela zastupnike su izvijestili predsjednici odbora, **Josip Leko** u ime Odbora za zakonodavstvo, **Jure Radić** u ime Odbora za pomorstvo, promet i veze, te **Valter Drandić** u ime Odbora za turizam.

Promjene kontinuitet podilaženja

Raspravu predstavnika klubova zastupnika otvorio je u ime **Kluba zastupnika HSLS-a Mario Kovač** koji se na početku osvrnuo na odredbe kojima bi se omogućilo uplovljavanje i boravak stranom ratnom nuklearnom brodu i stranom ratnom brodu koji ima nuklearno naoružanje i to uz odobrenje Ministarstva obrane, ne čak više niti Vlade RH. Kazao je da se Klub protivi bilo kakvom ulasku brodova, pa i zrakoplova i drugih vozila s nuklearnim ili drugim naoružanjem za masovno uništavanje na područje Hrvatske.

Ulazak brodova s nuklearnim naoružanjem znači da Hrvatska postaje kako potencijalni cilj različitih terorističkih skupina, tako i legitimni cilj nuklearnog napada u slučaju nuklearnog sukoba.

Hrvatska treba ostati zona bez takvih oružja, jer ulazak brodova s nuklearnim naoružanjem na područje RH znači da Hrvatska postaje kako potencijalni cilj različitih terorističkih skupina, tako i legitimni cilj nuklearnog napada u slučaju nuklearnog sukoba, istaknuo je. RH mora poštivati odredbe međunarodnog prava o neškodljivom prolasku, te stoga brodovi s nuklearnim naoružanjem smiju u hrvatskim teritorijalnim vodama vršiti samo aktivnosti u svrhu neškodljivog prolaska, a sve druge, npr. sidrenje kojem nije svrha prolazak, vojne vježbe i ulazak u unutarnje morske vode, trebaju biti zabranjene, osim, naravno, aktivnosti u slučaju pogibelji.

Stranim ratnim brodovima koji koriste nuklearni pogon trebalo bi omogućiti režim sličan postojećem. Dakle, dozvoli-

ti da uz odgovarajuće garancije boravi u teritorijalnom moru RH, znači bez ulaska u unutarnje morske vode i bez ulaska u hrvatske luke, kazao je. Usprotivio se i odredbi temeljem koje bi Ministarstvo obrane moglo odobriti posjet stranih ratnih brodova neovisno o ograničenjima koja propisuje Pomorski zakonik, ističući da to ovlaštenje treba ostati na razini Vlade. Objasnio je da je pitanje boravka većeg broja stranih ratnih brodova u našim lukama prvenstveno političko, a ne tehničko pitanje.

Kao problematičnu naveo je i izmjenu članka 27, temeljem koje bi ministar obrane mogao odobriti prolazak više od tri strana ratna broda iste državne pripadnosti. Istaknuo je da nema potrebe za liberalizacijom, barem dok hrvatski građani na referendumu ne odluče o ulasku RH u vojne integracije. Čini se, kazao je, da su i predložena rješenja samo kontinuitet u našoj praksi podilaženja iz snosivosti prema međunarodnoj zajednici.

Upozorio je da se u izmjenama spominju neki instituti bez da se govori o strategiji RH u tim područjima, navodeći da se i dalje spominje gospodarski pojas, rasprava o tome završena je u srpnju 2001, a Vlada se još nije očitovala o zaključku Sabora glede mogućnosti uvođenja gospodarskog pojasa. Govori se i o novoj Konvenciji o balastnim vodama, a dolazak tankera u hrvatske luke nije na odgovarajući način razriješen. Zaživljavanje projekta Družba Adria nameće potrebu razmišljanja o prevenciji havarija, rekao je, dodajući da donekle tješi saznanje da bi do 1. srpnja trebao profunkcionirati sustav javljanja brodova, tzv. "ships reporting system". Upozorio je na nelogičnost članka 147a. kojim se afirmira ozbiljno odstupanje od načela iz članka 7. Zakona o radu, jer se uvodi mogućnost da poslodavac sa članom posade broda sklapa više uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme i preko ZOR-om predviđenih maksimalnih tri godine.

Istaknuo je kako u Klubu zastupnika HSLS-a misle da je zajedno s predloženim izmjenama u proceduru trebao ići i prijedlog zakona o pomorskom dobru i morskim lukama. Zbog svih krupnih, vrlo značajnih slabosti, Klub HSLS-a nije spreman podržati predložene izmjene i dopune, zaključio je.

Govoreći u ime **Kluba zastupnika SDP-a Tonči Žuvela** je podsjetio na

razloge zbog kojih su izmjene Pomorskog zakonika potrebne, te se osvrnuo na nekoliko interesantnijih članaka. Uz članak 49. da zapovjednik, član posade, ne smije biti pod utjecajem alkohola, ne smije biti premoren, objasnio je da je riječ i o permanentnoj kontroli svih koji upravljaju brodovima.

Sve zemlje u našem okruženju uglavnom imaju slična rješenja. To su isto tako turističke zemlje, kao Italija, Španjolska, Francuska, Turska, Slovenija.

Osvrćući se na članak 5. izmjena o dopuštanju uplovljavanja brodova na nuklearni pogon ili brodova s nuklearnim oružjem, rekao je kako moraju iskazati određenu dozu zabrinutosti, ali isto tako kazati da sve zemlje u našem okruženju uglavnom imaju slična rješenja. To su isto tako turističke zemlje, kao Italija, Španjolska, Francuska, Turska, Slovenija i u tom smislu treba voditi računa o približavanju Hrvatske i tim zemljama, odnosno europskim integracijama. U svakom slučaju, nastavio je, treba biti maksimalno oprezan, inzistirati na uvjetima koji se predviđaju predloženim zakonom.

Podrška uvođenju upisnika jahti

Podržao je i upisnik jahti i izjednačavanje s europskim smjericama. Vezano uz problem balastnih voda, kazao je da zakon predviđa uređenje tog problema, na neki način u skladu s najboljim dostignućima u svijetu. To je, istaknuo je, posebno važno kad znamo da je Jadransko more zatvoreno more, da je pred nama realizacija projekta Družba Adria. Pritom je pozdravio razgovore koje je Vlada vodila sa susjedima, prije svega Italijom, da se što više pažnje posveti kvaliteti brodova koji ulaze u Jadran, da bi trebalo težiti da ti tankeri svakako moraju imati dvostrukom oplatu, zadovoljavati maksimalne sigurnosne mjere.

Ističući da je pomorsko dobro jedan od najvećih resursa Hrvatske, prihvatio je objašnjenje da će se to riješiti posebnim zakonom, te očekuje da će i taj prijedlog vrlo brzo u Sabor. Naglasio je da su u Klubu zastupnika SDP-a upozno-

reni od strane udruge "Mare nostrum" da se u prijedlogu propustila prilika da se u potpunosti prihvate najnovija dostignuća većine europskih zemalja u poslovanju brodara u međunarodnoj plovidbi. Udruga je pokušala ukazati na neprihvatljiv status brodara koji su izloženi nemilosrdnoj konkurenciji na međunarodnom pomorskom tržištu, kazao je, dodajući da je riječ o oslobađanju od poreza na dobit, oslobađanje od carine i PDV-a na uvoz opreme i brodova, pitanjima poreza na dohodak i doprinosa pomoraca u međunarodnoj plovidbi, rada na određeno vrijeme i plaće pomoraca. Podsjetio je da je predlagatelj prihvatio dva prijedloga brodara, vezano uz rad na određeno vrijeme i mogućnosti da se plaće pomoraca isplaćuju u američkim dolarima. Istaknuo je da je želje da se promjene provedu kroz predloženi zakon iskazao i Sindikat pomoraca, koji je dio međunarodnog sindikata pomoraca koji je u stanju zaustaviti bilo koji brod za jedan dolar neisplaćene plaće. U tom dijelu standard koji naši pomorci imaju je izrazito visok, kazao je. U ime Kluba zastupnika SDP-a prihvatio je predloženi zakon u prvom čitanju i predložio predlagatelju da sva pitanja iz rasprave razmotri do drugog čitanja.

Ispravkom netočnog navoda reagirao je zastupnik mr. **Željko Glavan (HSL)** koji je kazao da nije točno da naši pomorci imaju visok nivo zaštite. Naši pomorci su nažalost prepušteni na milost i nemilost svjetskom tržištu, kazao je.

Turizam je nespojiv s "motanjem" ratnih brodova

Izmjene Pomorskog zakonika obuhvaćaju nekoliko stotina članaka, a sa žaljenjem moramo konstatirati da Hrvatska nažalost još uvijek traži svoj najbolji pristup prema činjenici da smo pomorska zemlja, istaknuo je govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić**. Kazao je kako su očekivali glasovanje o proglašenju gospodarskog pojasa, da su prošle dvije godine od ulaska tog prijedloga HSP-a u proceduru, a još nema glasovanja o tome. Istaknuo je da je to sigurno radi toga što je Vlada ustvrdila da bi jednostrano proglašenje narušilo dojam Hrvatske kao pouzdanog partnera međunarodne zajednice.

I on se osvrnuo na članak 5a. o pojednostavljenju procedure ulaska ratnih

brodova u hrvatske teritorijalne vode, te zamolio da se tu razlikuju dva termina. Konvencija o pravu mora poznaje pojam neškodljivog prolaska i tu je teško limitirati broj brodova samo na tri. Međutim, možemo limitirati ulazak u unutarnje morske vode, sidrenje i uplovljavanje u hrvatske luke. To Konvencija striktno regulira i tu su potrebni posebni i vrlo čvrsti propisi. Svaka liberalizacija tog režima je nepotrebno ulagivanje NATO savezu, kazao je. Vezano za boravak brodova na nuklearni pogon, odnosno s nuklearnim oružjem, podsjetio je na članke Konvencije o pravu mora i Sporazuma o neširenju nuklearnog oružja, i istaknuo kako je za ulazak takvih brodova potrebna posebna procedura. Ne može ministar obrane sam donositi odluku o uplovljavanju nuklearnih nosača sa dva reaktora veličine Krškog ispred Rijeke ili Dubrovnika. Potrebna je posebna procedura i poseban oprez, kazao je. Ako se liberalizira uplovljavanje stranih ratnih brodova s nuklearnim oružjem u naše luke, kako je za njih potreban poseban nadzor, to praktično znači da jedan dio luke moramo rezervirati za njihovo uplovljavanje, rekao je. Iznio je primjere Japana i Koreje, zemalja koje su sa SAD-om sklopile bilateralne obrambene sporazume iz kojeg se financira izdvajanje dijela luke samo za te namjene. Na način na koji mi to radimo, mi zapravo stvaramo besplatnu američku pomorsku bazu u svakoj od naših luka za međunarodni promet, rekao je, dodajući da je turizam nespojiv sa motanjem ratnih brodova, posebice nuklearnih.

Kabotažu u Hrvatskoj može provoditi samo brod s hrvatskom zastavom, a ne stranci.

Vezano za balastne vode, najavio je da će HSP dati u proceduru prijedlog odluke o odbacivanju sporazuma Družba Adria. Istaknuo je da u Klubu drže da su predložene izmjene morale uključiti dio o osnivanju i reguliranju rada obalne straže, makar o tome imali poslije i posebni zakon. Najavio je da će Klub zaključcima predložiti da Vlada i resorna ministarstva u suradnji sa srodnim ministarstvima okolnih zemalja pokrenu proceduru da se Jadranu dade status posebno osjetljivi-

vog morskog područja u skladu s Konvencijom Marpol, odnosno status mediteranskog posebno zaštićenog područja u skladu s Barcelonskom konvencijom.

Naglasio je da u Klubu smatraju da nije dobro da se cijeli odjeljak o pomorskom dobru izbacuje iz Pomorskog zakonika i prebacuje u posebni zakon. Govoreći o provedbi zakona zamijetio je da se prepliću nadležnosti nekoliko ministarstava, te najavio da će HSP uskoro u proceduru uputiti prijedlog zakona o Vladi u kojem je predviđeno i osnivanje ministarstva mora.

Podsjetio je da se 2006. ukidaju svi monopoli u Hrvatskoj, pa će biti ukinut i postojeći monopol Jadrolinije. Istaknuo je da se kabotaža, dakle unutarnja plovidba, može provoditi samo pod hrvatskom zastavom. Ako stranci žele ući ovdje da bi plovili na našim domaćim linijama, neka registriraju firmu u Hrvatskoj, neka ta firma plaća hrvatskoj državi porez i neka viju hrvatsku zastavu.

Kabotažu, što se HSP-a tiče, u Hrvatskoj može provoditi samo brod s hrvatskom zastavom, a ne stranci, naglasio je.

Govoreći o privlačenju naših brodova koji sada plove pod stranim zastavama, kazao je da moramo iskoristiti činjenicu da Cipar i Malta uskoro ulaze u EU, da firme registrirane kod njih više neće imati pogodnosti. Te pogodnosti tim firmama može dati Republika Hrvatska. Možemo iskoristiti činjenicu da smo pred vratima EU, ali još uvijek nismo u njoj, kazao je.

Na kraju se osvrnuo na odnos prema pomorcima. Za sve papire ako se želi postati poručnik na našem ili stranom trgovačkom brodu treba izdvojiti između 25 i 30 tisuća kuna, a na taj način, zaključio je, ne možemo obnavljati našu trgovačku flotu.

Izostavljeno pomorsko dobro

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov** je kazao kako je najvažniji dio i sadržaj Pomorskog zakonika, a to je pomorsko dobro, na jedan način izostavljeno. Sugerira se da se ono prebacuje u poseban zakon o morskim lukama i pomorskom dobru, što samo po sebi može biti prihvatljivo, ali činjenica da je u ovom trenutku izostavljeno govori da ponovo možemo doći do nekonzistentnosti kod donošenja izmjena i dopuna Zakonika, rekao je. Tehničke novelle sadržane u izmjenama i dopunama treba pozdraviti,

jer uređuju pravnu materiju u tehničkom smislu, ali ne rješavaju suštinu problema, rekao je, dodajući da se Klub zastupnika HSS-a apsolutno pridružuje udruzi "Mare Nostrum" i Sindikatu pomoraca i traži da se urede i ostale problematike koje nisu uređene. To je, naveo je, pitanje povlastica pomoraca, uređenje njihova ravnopravnog statusa i odnosa koji nije do kraja usklađen i koje predlagatelj kod drugog čitanja mora uzeti u obzir.

Pitanje Konvencije o balastnim vodama usko je povezano ne samo s projektom Družba Adria, nego otvara i važno načelno pitanje, jer Konvencija bez obzira na kvalitetu neće riješiti gotovo ništa ako sustav nadzora, saniranja i prevencije ne bude u funkciji. Taj sustav, nažalost, danas ne postoji, rekao je.

Podsjetio je da su u Hrvatskoj, kao izrazito pomorskoj zemlji, posljednjih godina nestale velike pomorske tvrtke, od Šibenske plovidbe do CroatiaLinea. Ne bi bilo dobro da se izgubi još jedna vrlo važna tvrtka, Mediteranska plovidba kojoj, kazao je, treba dati potporu i mora se naći izlaz za njenu ponovnu afirmaciju.

Osvrnuo se i na pitanje iznajmljivanja brodice i jahti. Danas hrvatskim morem može obavljati gospodarsku djelatnost vlasnik stranog plovila na način da otvori tvrtku u Hrvatskoj i u njoj prije svega prijavljuje troškove, a sam ostali promet se odvija van Hrvatske. Te brodice imaju status ili strane zastave, ili su na privremenom uvozu. Hrvatska nema potrebe, niti obveze da se generira tzv. crni čarter, i u predloženim izmjenama to treba jasno regulirati. Jednostavno nije dopustivo, nije normalno da vi sa svojim autom kojeg imate registriranog u Zagrebu dođete u Beč, stavite taxi tablice i kažete da ćete malo taksirati, objasnio je.

Klub zastupnika HSS-a ne protivi se izmjenama i dopunama, ali inzistira i zaključcima će predložiti da se pokrene inicijativa izmjene pozitivnih propisa i donošenje posebnog zakona o zaštiti mora, kazao je. Upozorio je da je danas čitav niz sličnih sudionika u regulaciji odnosa na moru, od lučke kapetanije, policije, Hrvatske ratne mornarice do niza inspekcija, a nema krovne nadležnosti.

Istaknuo je da je, da bi Klub mogao podržati zakon u prvom čitanju, temeljni uvjet da se do drugog čitanja izvrši rasprava o zakonu o morskim lukama i pomorskom dobru.

Nije dobro isključiti pomorsko dobro

U ime Kluba zastupnika IDS-a trebao je govoriti **Valter Drandić**, ali kako ga nije bilo u vijećnici izgubio je pravo na raspravu, a nju je u ime Kluba zastupnika HDZ-a nastavio dr. Jure Radić. Ako je naša budućnost, orijentacija da Hrvatska i u budućnosti bude između ostalog i pomorska i turistička zemlja, a u Klubu zastupnika HDZ-a smatraju da bi tako trebalo biti, onda bi u Pomorski zakonik, a i na mnogim drugim razinama, trebalo jasnije definirati mnogo toga što će utjecati da ta naša orijentacija bude i ostvarena, kazao je. Ističući da možemo biti konkurentna, bogata, turistička i pomorska zemlja, rekao je da onda ne možemo razmišljati da među turistima plove strani ratni brodovi, da ne možemo razmišljati da naše pomorstvo nema mogućnosti da bude i pravno i tržišno konkurentno.

Kazao je da ima razloga da se pojedine odredbe Pomorskog zakonika mijenjaju, ali iznio je stav Kluba zastupnika HDZ-a ne u svemu i ne na predloženi način. Kao prvu konkretnu primjedbu iznio je onu vezano uz ratne brodove.

Načelni je stav Kluba da nema pravog razvitka turizma ako ćemo miješati kupatice, turiste i plaže s bilo kakvim ratnim vojnim akcijama, a osobito s nuklearnim brodovima. Stav je Kluba da je dobra odredba u postojećem Zakoniku, a ako Vlada krene u izmjenu toga dijela, apelirao je da to bude ne uz odobrenje jednog i suglasnost drugog ministarstva, nego da to svakako bude zadržano za Vladu. Iznio je i stajalište Kluba da ne bi trebalo mijenjati odredbe o istodobnoj prisutnosti više od tri strana ratna broda iste zastave u našim vodama.

Iznoseći primjedbe na ekološke teme, rekao je kako u Klubu misle da ne bi trebalo liberalizirati dosadašnja pravila kretanja tankera u Hrvatskoj. Trebalo bi, kazao je, puno drastičnije nego sada obraditi teme kretanja, ulaska u hrvatske unutarnje vode, hrvatske luke, detaljno opisati, planirati putove kretanja tankera, propisati kontrolu i energičnije i drastičnije propisati kazne za moguće incidentne situacije i elemente zagađenja Jadrana. Pridružio se stavu nekoliko klubova da nije dobro da se ukupna tematika pomorskog dobra isključuje iz Pomorskog zakonika. Iznio je primjedbe i na pitanje statusa pomoraca i brodarka.

Hrvatska ima više od 30 tisuća školovanih pomoraca, oni su svojim znanjima i sposobnostima konkurentni na svjetskom tržištu, a pitanje je da li će oni ili okolnosti koje ćemo stvoriti ovim i drugim zakonima dovesti do toga hoće li oni ploviti pod hrvatskom ili stranim zastavama. Istaknuo je pritom potrebu definiranja ne samo statusa pomoraca, nego i statusa brodarara, te u ime Kluba zastupnika HDZ-a podržao ideje i stavove predstavnika brodarara. Poručio je da treba vidjeti koji su to zakoni, olakšice, povlastice koje nude druge zemlje, čak i zemlje EU, te da treba bar uskladiti zakon u smislu poreznih povlastica, carinskih olakšica, itd. barem na razini zemalja pomorske orijentacije članice EU, kao što je npr. Grčka. Budimo svjesni, kazao je, da ne može biti konkurentan naš brodar, ako će ploviti pod hrvatskom zastavom, a nema nikakve olakšice, ako plaća daleko veći PDV, plaća carinu i sve daće. U ime Kluba zastupnika HDZ-a podržao je prijedloge koje je Odbora za pomorstvo prihvatio od strane udruge "Mare Nostrum", te zamolio Vladu da ih uključi u konačni tekst zakona.

U ispravku navoda, mr. **Marin Jurjević (SDP)** je kazao kako nije točan navod da je nespojiv razvoj turizma s eventualnom nazočnošću i ratnih brodova, pa i s nuklearnim naoružanjem. Najveće turističke sile na Mediteranu, Italija, Španjolska i Grčka to dozvoljavaju uz veliki stupanj osiguranja od eventualnih šteta, kazao je.

U ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt** je istaknula da Europska zajednica dopušta iznimku u poreznom sustavu kada je u pitanju brodarstvo, te da sve pomorske države, Velika Britanija, Italija, Nizozemska, Grčka, Španjolska i druge, daju porezne povlastice brodarstvu. Možda bismo i mi, kazala je, trebali u tom smislu napraviti veći iskorak od predloženih u Zakoniku. Mi smo do sada donosili određene mjere radi omogućavanja poslovanja brodarstva u međunarodnoj plovidbi, ali one nisu bile ni sustavne niti učinkovite, rekla je, podsjećajući na nestajanje značajnih pomorskih tvrtki, drastično smanjenje flote u zadnjih deset godina. U toj situaciji brodari su bili primorani iznalaziti i tražiti polovična rješenja kroz zastave drugih zemalja, kazala je. Poručila je da je vrijeme da Hrvatska kao tradicionalna pomorska zemlja dobije sustavnu i modernu politiku prema bro-

darstvu i odgovarajuće zakonodavstvo. Treba omogućiti ne samo vraćanje flote pod svoju zastavu, nego i unaprijediti pomorsko brodarstvo, rekla je, podsjećajući da je pomorsko brodarstvo značajan pokretač niza sekundarnih djelatnosti. Upozorila je i na problem pomoraca kao možda najkласičniji odljev radne snage. To moramo zaustaviti dajući pomorcima iste radne i financijske uvjete kod domaćih brodarara kakve imaju i kod inozemnih brodarara, kazala je. Istaknula je da Hrvatska ima povijesnu priliku da u okviru izmjena i dopuna Pomorskog zakona sustavno uredi poslovanje brodarara.

Kod članka 447. i definicije broda u međunarodnoj plovidbi, kazala je da nije do kraja precizna, jer je moguće da brod koji isplovi iz domaće luke, a ne uplovi ni u jednu stranu, ipak obavi međunarodno putovanje. Kao primjer iznijela je brodove koji su u službi bušačkih platformi i odu iz domaće luke na platformu u međunarodnim vodama.

Vežano uz pitanje balastnih voda i tankera, istaknula je kako u Klubu misle da bi umjesto uredbe ili zakona o provjeri balastnih voda prije ispuštanja u more, trebalo donijeti jasnu uredbu o izmjeni balastnih voda prije uplovljavanja u Jadran.

Ratni brod može biti zanimljiv turistima

Zbog nužnih izmjena koje Pomorski zakonik treba proći Klub zastupnika Libre podržat će ga u prvom čitanju, najavio je govoreći u ime Kluba **Jozo Radoš**. Zamijetio je da je pitanje nuklearnih podmornica i ratnih brodova dignuto na visoku razinu važnosti, a zapravo je, ako se pravilno regulira, neusporedivo nevažnije od pitanja regulacije plovidbe i postupanja posada jahti. Jedan nuklearni brod, nuklearna podmornica manje prlja Jadran nego jedan 40 godina star ribarski brod iz kojeg curi ulje, gorivo, itd., kazao je. Dodao je kako nije istina da su nespojivi ratni brodovi i turistička sezona. Nespojive su velike vojne vježbe, ali to se u principu ni ne događa, u pitanju su vrlo kratke vojne vježbe, najčešće u toku noći i zapravo gotovo uopće ne dovode u pitanje funkcioniranje turističke sezone, rekao je.

Istaknuo je da ratni brod u nekoj luci u ljeto može biti i vrlo atraktivan, turistima

vrlo zanimljiv, mornari koji šetaju našim ulicama potroše i poneki dolar. Sve to, naravno, u uvjetima koji su u potpunosti regulirani i u ekološkom i svakom drugom smislu. Tih 20-ak, ili 30-ak ratnih brodova koji godišnje uđu u hrvatske luke apsolutno nisu problem koji je mjerljiv s onim što hrvatskim uvalama, gradovima, lukama učine stotine ili deseci tisuća jahti ostavljajući smeće po uvalama, kazao je.

Nema pravog razvitka turizma ako ćemo miješati kupače, turiste i plaže s bilo kakvim ratnim vojnim akcijama, a osobito s nuklearnim brodovima.

Naglasio je da se svaka prisutnost nuklearnog broda i svakog ratnog broda mora regulirati na pravi način, ali i da to treba riješiti efikasno, a ne kao što se često čini uz postavljanje visokih standarda, a onda se ne osigura procedura da bi se ti standardi doista i ostvarivali u praksi.

Osvrćući se na zahtjev da o nekim pitanjima odlučuje čak Hrvatski sabor, a ne ministarstva obrane i pomorstva, rekao je kako misli da bi trebalo vrlo precizno regulirati o kojim će pitanjima temeljem jasnih zakonskih odredbi odlučivati koje ministarstvo, o kojima Vlada. U principu, takve rutinske stvari ne treba dizati na razinu Hrvatskog sabora, jer se time usporava proces koji nužno mora biti brz, a Sabor se opterećuje zapravo nepotrebnim pitanjima, kazao je.

Osvrćući se na članak 336. predloženih izmjena kada se strani brod može zaustaviti, rekao je kako svaka, i najmanja vojna vježba u sebi uključuje i zaustavljanje broda, kao i procesi obuke koju obavljaju strane ratne mornarice u našim vodama, a da toga oblika zaustavljanja nema u Pomorskom zakoniku. Predložio je da to uđe u zakon, da se ljudi koji o tome trebaju odlučivati temeljem potpisanih bilateralnih ugovora, stvorene prakse, običaja, ne bi našli u situaciji da će ili kršiti zakon, ili nanijeti štetu Republici Hrvatskoj. To pitanje treba vrlo precizno regulirati, postaviti razine odlučivanja o veličini problema. U najtežim slučajevima i Hrvatski sabor, naglasio je, dodajući

da Sabor u sve može biti uključen putem redovitih izvješća.

Upozorio je i na nejasnost odredbe članka 10, da nuklearna podmornica ili nuklearni brod može ipak naći u hrvatskim teritorijalnim vodama. Nejasno je da li se ta podmornica, nuklearni brod može naći u hrvatskom teritorijalnom moru samo radi popravka ili i zbog drugih razloga, rekao je, ističući kako namjerno nemamo hrabrosti riješiti neko pitanje na najvišoj razini, a sutra, kad to život zahtijeva i netko to mora riješiti, napadne ga se iz svih oružja. Rekao je i kako ga vrlo iznenađuje predstavnik kluba najjače oporbene stranke, koja će sutra doći u situaciju da odgovara za takve situacije, tako zdušno zagovara izbacivanje odredbe o nuklearnim brodovima, a pritom se zaboravljaju konsekvence takvog stava.

Dao je punu potporu ideji obalne straže, te na kraju ponovio da će zbog nužnih tehničkih promjena Klub zastupnika Libre podržati predloženi zakon u prvom čitanju.

U ispravci netočnog navoda **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** je kazao kako je cilj prijedloga izmjena da se bez Sabora i vrhovnog zapovjednika dozvoli uplovljavanje brodovima na nuklearni pogon i brodova nosača s nuklearnim naoružanjem. Odluku donosi ministar obrane, a što ako je ministar obrane hrvatski Juda, pa i vi ste poslali u Haag deset tisuća neklasificiranih dokumenata i time potkopali temelje hrvatske države, kazao je. Zbog povrede Poslovnika, riječ je dobio zastupnik **Radoš** koji je istaknuo da je predsjedavajući zastupniku Česiću Rojsu ne samo zbog netočnog navoda, nego pogotovo uvrede ministra, uključujući i njega, trebao dati opomenu.

Ispravkom netočnog navoda reagirao je zastupnik **Mario Kovač (HSL)** i istaknuo da je ipak nuklearni brod kudikamo opasniji od jahti, s obzirom na eventualne havarije, te zamah terorizma.

Ispravkom je reagirala i zastupnica dr. **Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna)** i to na navod da se pojedinim vojnim aktivnostima na moru krši Pomorski zakonik, mada su predviđene bilateralnim sporazumima s drugim državama. Bilateralni sporazumi ratificirani u Saboru, ili od Vlade imaju veću snagu od zakona, pa se time Pomorski zakonik ne krši, kazala je.

Dio izmjena bez suštinskih promjena

Time je zaključena rasprava predstavnika klubova, a prva je riječ u pojedinačnoj raspravi dobila dr. **Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna)**. Istaknula je da je dio predloženih promjena bio potreban i koristan, dok dio nije, jer ništa suštinski ne mijenja, ili donosi čak rješenja za koja je prilično dvojbeno hoće li se pokazati boljim od sadašnjih. Kao prvu iznijela je primjedbu na zbnjujuće uvođenje novog pojma prevoznika, uz naš već tradicionalni i afirmirani pojam brodar, te napuštanje izraza brodar u najvećem dijelu u korist prijevoznika. Druga je primjedba na terminološke promjene i izmjenu izričaja - hipoteka na brod u pomorska hipoteka, privilegij na brodu u pomorski privilegij, plovidbeni posao u pomorski plovidbeni posao. Sve to uz obrazloženje da je Pomorski zakonik propis kojim se reguliraju isključivo odnosi u pomorskoj, a ne u unutrašnjoj plovidbi. Pa to, kazala je, proizlazi iz samog naziva zakona, a promjena je promašena jer nepotrebno mijenja već ustaljenu, afirmiranu pravnu terminologiju. Treću je primjedbu iznijela na članak 154. i ponovno uvođenje pojma tzv. izvanredne prekostoynice. Objasnila je da je kod donošenja Pomorskog zakonika usuglašen stav struke bio da se one izbace jer nisu bile nikada primijenjene u praksi i pojam se nije uspio afirmirati u pomorskoj praksi. Četvrta je primjedba vezana uz odredbe o zajedničkim havarijama. Kazala je da ni postojeće odredbe o generalnoj havariji nisu potrebne i najbolje bi ih bilo izbaciti, jer se radi o materiji koja je u potpunosti prepuštena autonomiji volje stranaka, taj institut je danas izuzetno rijetko u primjeni u praksi, sve takve štete na brodu i teretu pokriveno ugovorima o osiguranju. Istaknula je i da, ako se pomorsko dobro seli u novi zakon, onda je paralelno trebalo predložiti tekst tog zakona, te da upisnik jahti treba, kao i upisnik brodova, u cijelosti urediti u Zakoniku, a ne u nekom podzakonskom aktu.

Naglasila je kako smatra da bi bilo bolje da je predlagatelj dio energije preusmjerio u pravcu poduzimanja potrebnih koraka kako bi se zaštitili vitalni hrvatski interesi na moru, prvenstveno proglašenjem gospodarskog pojasa, da se usmjerio na uvođenje zona odvojene plovidbe za tankere. Zamijetila je također da je

Vlada imala dovoljno vremena donijeti novi zakon o unutrašnjoj plovidbi, a ne da se primjenjuje stari iz 70 i neke godine, da nema ni riječi o osnivanju obalne straže. Istaknula je i da je Vlada, osim dviju odredbi, zanemarila opravdane zahtjeve hrvatskih brodara da Pomorski zakonik harmonizira s najnovijim propisima EU. Zakon je trebalo prilagoditi neophodnim promjenama, a ne promjenama koje su zapravo više larpurlartističke i kozmetičke naravi, zaključila je.

O člancima 5. i 5a. kojima se dozvoljava uplovljavanje u hrvatsko teritorijalno more brodovima na nuklearni pogon i brodovima s nuklearnim naoružanjem imaju što reći i ekolozi, hrvatski narod, treba se očitovati i Ministarstvo zaštite okoliša, istaknuo je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. U slučaju da donesemo ovakav zakonik svi naši konkurenti u turizmu iskoristit će to protiv nas. Jedan od perfidnih napada na Hrvatsku je i taj da uprlja i uništi hrvatski Jadran, rekao je. Predložio je da se članci 5. i 5a. brišu. Njihovim prihvaćanjem, kazao je, izravno se ugrožava strategija, posebno našeg mora i obale, dovodi u pitanje učinkovitost upravljanja, gospodarenja, uporabe i zaštite pomorskog dobra kao ključnog resursa za stvaranje bogate hrvatske zemlje. Kada bi prvi ratni nuklearni brod uplovio u unutarnje vode Hrvatske sigurno bi se prepolovio interes za turizam, nautiku i gospodarsko korištenje našeg mora i obale što bi izazvalo nenadoknadive štete na dugi rok. Vjerojatno bi većina političara rekla da je to uvjet za prijem u punopravno članstvo NATO saveza, kazao je. Naglasio je da nije nerealno očekivati da bi uplovljavanje tih brodova moglo proći bez burnih reakcija građana i sveukupnog hrvatskog naroda koji mogu prerasti u narodni neposluh i opći štrajk. Kazao je kako svakodnevnica pokazuje da su naši građani spremni obraniti svoju zemlju, spremni na drastične mjere kada to drže potrebnim, ali da nas nema tko voditi, da smo ostali bez glave kuće. Rekao je kako bi od predlagatelja trebalo bezuvjetno tražiti da Saboru dostavi pisanu studiju što Hrvatska dobiva, a što gubi izmjenama, da bi se tek nakon takve studije mogla otvoriti rasprava u Hrvatskom saboru koja bi morala završiti novim zahtjevom za izradu strategije upravljanja pomorskim dobrom kao najvećim resursom naše zemlje.

Ispravkom je reagirao zastupnik mr. **Marin Jurjević (SDP)** koji je kazao kako je netočno da bi prihvaćanje standarda NATO-a došlo do pobune građana Hrvatske, jer po posljednjim istraživanjima 60 posto građana Hrvatske prihvaća ulazak u NATO. Kazao je da je netočna i izjava da smo "ostali bez glave kuće", da imamo i predsjednika Hrvatske, premijera i sve institucije. Zbog povrede Poslovnika, članka 214. riječ je dobio zastupnik **Česić-Rojs** koji je kazao da nije rekao da je hrvatski narod protiv ulaska u NATO, nego da bi vjerojatno političari mogli reći da je to uvjet za prijem u punopravno članstvo u NATO, da obmanjuju narod. Rekao je da priznaje legalno izabrane institucije, ali upitao kuda ide Hrvatska.

Što ako se desi havarija? Hrvatsku možemo izbrisati s turističke karte svijeta, kazao je dr. **Anto Kovačević (HKDU)**. Zar mislimo da će se ljudi dolaziti kupati i gledati američke ili bilo čije tankere, upitao je. Izjasnio se protiv toga da mala prelijepa Hrvatska bude mjesto bilo čijeg nuklearnog smeća, protiv donošenja predložene zakona, jer drži da to nije hrvatski interes.

Pomorci - najbolji izvozni proizvod

Mr. sc. **Željko Glavan (HSL)** podsjetio je da Sabor ni nakon dvije godine nije dobio analizu pozitivnih i negativnih efekata proglašenja gospodarskog pojasa, da ni nakon dva mjeseca od zaključka nije dobio izvješće o stanju na pomorskom dobru. Sada se podnose promjene zakona, koje su formalne prirode. Osim nuklearnih brodova, kazao je, ništa se bitno ne mijenja, a naše pomorsko dobro se dalje devastira i starim željezom i izgradnjom kojekakvih lukobrana, lučica kako kome padne na pamet.

Rekao je da mu se ne sviđa ni ideja da će se pomorsko dobro izuzeti iz Pomorskog zakonika u poseban zakon, upozoravajući da ako se donese jedan manji zakon postoji opasnost da će se moći mijenjati lakše, po nečijoj potrebi ako treba u privatno vlasništvo dati dio pomorskog dobra. Istaknuo je da je i danas s ustavnog stanovišta upitno da je u pretvorbenu vrijednost nekih poduzeća uračunato pomorsko dobro, kao npr. brodogradilišta "Viktor Lenac".

Naglasio je da se već 50 godina govori da brodove treba graditi na domaćim navozima i hrvatsku flotu vratiti pod našu zastavu, a da sve vlade prije, pa i ova, ništa ne čine na tome. U ovim prijedlozima zakona niste napravili korak naprijed da se to desi, kazao je. Istaknuo je kako su pomorci naš najbolji izvozni proizvod, te objasnio da država brzo vrati novac od školovanja pomoraca. Za dvije tisuće dolara po studentu koje se uloži u obrazovanje, njemu država odmah uzme bar 25 tisuća kuna da bi mogao ploviti, kazao je. Dodao je da naši pomorci uglavnom plove na strancima, nemaju praktički nikakvu zaštitu ove države, prepušteni su međunarodnom tržištu kojiput na granici zakona. Oni nisu naša briga, jedino su dobri kad njih 30 tisuća godišnje u Hrvatsku unese 500 milijuna dolara, pa i više. Taj novac troše ovdje i nije točno da bi se poreznim olakšicama pomorcima i uvjetima poslovanja brodarima radili izuzetci, rekao je, ističući kako imamo izuzetke za diplomate, za mnoge djelatnosti. Upozorio je na propadanje flote, na stanje u brodogradilištima, te poručio da će ova Vlada i buduće vlade morati napraviti velike napore da se to vrati na nekadašnja vremena. Zamijetio je da nije napravljen ni katastar pomorskog dobra, te upitao što radi državna uprava po tom pitanju. Pozvao je da se učine maksimalni naponi da se brodarstvo vrati na zlatna vremena, te istaknuo da je to stvar ustroja državne uprave, te kao primjer naveo Grčku koja ima ministarstvo za Egejsko more. Više je slikovit izraz da treba formirati ministarstvo mora, ali treba definirati jedinstvenu i cjelovitu politiku prema moru i u gospodarskom i u smislu zaštite okoliša, zaključio je.

Ratni brod u nekoj luci u ljetu može biti i vrlo atraktivan, turistima vrlo zanimljiv, mornari koji šetaju našim ulicama potroše i poneki dolar.

Za ispravku netočnog navoda riječ je dobio zastupnik **Česić-Rojs** koji je kazao da je kod pomorskog dobra koje je uknjiženo na privatiziranu firmu "Viktor Lenac" prekršen Pomorski zakonik, da je

to pljačka, kriminal. Državno odvjetništvo treba to procesuirati, rekao je.

Dario Vukić (HDZ) u svom je izlaganju podsjetio što se dešavalo s hrvatskim brodarstvom u stvaranju nove države i što u bivšoj državi. Uzeo je primjer bivše Jugolinije, ili CroatiaLinea, koja je 80-ih dobivao subvencije, imala niz pogodnosti, a dolaskom Ante Markovića polako nestaju sve beneficije, ukidaju se i subvencije. Odlazi se raditi na svjetsko tržište s jedan do dva posto domaćeg tereta, neracionalnosti poslovanja se nastavljaju, rade se gubici, uzimaju skupi krediti. Istaknuo je da je krajem 90-ih politika sve više upletena u strategiju razvoja pomorskih brodara, u Hrvatskoj politikanstva, kako su o tome odlučivali i donosili sudove oni koji nisu ništa znali. Dodao je da govori o politici ne samo ove, već i prošle Vlade.

Istaknuo je da u 56 pomorskih zemalja na svijetu postoji točno 15 mjera kojima se pomaže poslovanje brodarima, da se te mjere kombiniraju. Nažalost, kazao je, u tih 56 zemalja nema Hrvatske u kojoj se jedina pomoć svodi na to tko će dobiti državnu garanciju i u kojem iznosu. Među 15 mjera najvažnije su subvencije i pomoć u gradnji broda, razne porezne olakšice, plaćanje osiguravajućim društvima, itd. Naveo je da od tih 15 mjera Australija provodi aktivno njih 8, Francuska, kao članica EU, 10, Italija primjenjuje 14, Japan 12, Španjolska 12, Engleska 7, a primjenjuju se bez obzira da li su brodari u privatnom ili državnom vlasništvu. Ti brodari koji imaju takvu pomoć svojih država su konkurencija hrvatskim brodarima koji nemaju nikakvu pomoć, rekao je. Iznio je i rezultate ispitivanja iz 1998. da li se Hrvatskoj isplati ili ne davati potporu hrvatskim brodarima koji su pokazali da bi država dobila puno više nazad nego što bi dala hrvatskim brodarima. Podsjetio je na ulaganja u hrvatske ceste, željeznice, te zaključio da bi bilo puno pametnije da se samo dva posto tih ulaganja ulagalo u linijskog brodar. Onda bi se po tim željeznicama i cestama imalo što voziti, a ovako ne znam što će se voziti, zaključio je.

Sigurno je da je ova Vlada konačno prepoznala pomorsku orijentaciju i da pomaže na različite načine, konkretnim mjerama tu pomorsku orijentaciju Hrvatske, kazao je **Romano Meštrović (SDP)**. Naglasio je da su izmjene Pomorskog zakonika u prvom čitanju, da će se

sigurno mnogo toga dograditi, te da vjeruje da će na klupama biti i zakon o lukama i pomorskom dobru. U predloženim izmjenama ima dosta dobrih stvari, no neke kada je riječ o pomorskoj plovidbi, pogotovo u međunarodnim vodama, nisu do kraja riješene. Hrvatski brodari u konkurenciji moraju sudjelovati pod istim uvjetima, a startaju nepovoljno s obzirom na mnoge prireze i davanja, rekao je. Podržao je zahtjeve udruge "Mare Nostrum", pogotovo one financijske prirode i olakšica. Država mora razmišljati o većim pogodnostima pomorcima, kazao je. Ako se kaže da će se to riješiti nekim financijskim zakonima od toga neće biti ništa, treba rješavati sustavno i odmah. Ako to stvara nekakav poremećaj u ovogodišnjem proračunu onda se može primjena odgoditi za sljedeću godinu, ali naši pomorci moraju dobiti olakšice, istaknuo je.

U replici je zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** kazala da se vidi da Vlada brine o pomorskoj orijentaciji i pomorstvu po tome da će obalna straža koja će tek nastati imati zapovjedništvo u Zagrebu. Odgovarajući na repliku, zastupnik Meštrović je kazao da će pomorska straža imati sjedište u Zadru.

Potrebna kontrola

Sigurno je da će Vlada i ministarstvo mnoge primjedbe za drugo čitanje prihvatiti i da će u drugom čitanju izgledati još bolje, istaknuo je **Ivo Fabijanić (SDP)**. U nastavku se osvrnuo na dvije teme - predložene članke izmjena zakona, te refleksiju Pomorskog zakonika na život u Hrvatskoj, posebno obalnom dijelu i na otocima. Vezano uz članak 5. i dilemu da li zbog operativnosti dozvole za uplovljavanje ratnih brodova budu u nadležnosti ministarstva ili Vlade, kazao je kako je bliži razmišljanjima da to treba biti na razini Vlade. Istaknuo je da je dobro što se u prijedlogu izmjena i dopuna prvi put spominje zaštita morskog dna, u jednom dijelu gospodarskog, a u drugom kulturnog resursa. Naglasio je da nije zabrinut za zakonska rješenja oko balastnih voda, ali upozorio i na stalnu dilemu - provedbu zakona i kontrolu. Možemo u dva, tri čitanja donijeti fenomenalan zakon, ali nastaje problem njegove realizacije ako nema kontrole, kazao je izražavajući uvjerenje da će se obalna straža, odnosi i nadležnosti lučkih kapetanija i policije

objediniti u jedinstvenu službu koja će moći kontrolirati i reagirati u trenucima kada se za to ukaže potreba, ali i da će u tim službama raditi ljudi koji nisu podložni korupciji.

Govoreći o refleksiji zakona na život ljudi uz more, rekao je kako osobno ne bi volio da mu uz škoj prolaze brodovi na nuklearni pogon. Bilo bi prekrasno kada bi Hrvatska mogla biti takva zemlja, Jadransko more takvo da u njega takvi brodovi neće zalaziti, kazao je. Podsjetio je da je od početka razvoja suvremene civilizacije bilo stvari koje su se koristile za blagodati čovječanstva, ali nažalost i onih koje su uz to često ugrožavali egzistenciju čovjeka, te da treba naći dobru ravnotežu. Kada bi Hrvatska bila četvrtina Europe, imala 200, 300 milijuna stanovnika onda bi ovaj problem sigurno znatno lakše riješili, ali Hrvatska je mala zemlja, kazao je. Na kraju je zamolio predlagatelja da uvaži sve primjedbe za donošenje dobrog zakona, da se pokuša omogućiti Hrvatskoj da sačuva svoje prirodne resurse, čistoću mora i obale, sigurnost življenja, ali i da ne učini ništa što bi Hrvatsku moglo zatvoriti prema svijetu.

Ispravkom netočnog navoda reagirao je zastupnik mr. **Glavan** i to na navod da je Hrvatska mala zemlja. Hrvatska nije mala zemlja, kazao je, apelirajući na sve da se prestane s time da je Hrvatska mala zemlja i zato mora raditi sve ono što od nje traže veliki. Poslovničkom primjedbom reagirao je zastupnik **Fabijanić** ističući da nije ispravljen njegov navod, jer bi onda trebalo govoriti o brojkama, a ponovo je reagirao zastupnik mr. **Glavan** koji je kazao kako bi volio da mu zastupnik Fabijanić prezentira svjetske standarde što je velika, a što mala zemlja, te da Hrvatska sigurno nije mala zemlja što se tiče mora i pomorskog dobra.

Pomorski zakonik bi trebao štiti zemlju pomorske orijentacije, njenu obalu i more, a u ovom Pomorskom zakoniku nema ni jedne riječi npr. o stvarima koja ta ista Vlada u isto vrijeme čini, a to je potpis na Družbu Adriu, Ministarstvo obrane potpisuje nešto za nuklearne brodove, kazala je **Dorica Nikolić (HSL)**. Podsjetila je na izjavu premijera Ivica Račana da stari i tankeri bez dvostruke oplata neće moći pristajati u Omišalj. Pitanje je, kazala je, kako to misli provesti kada prema izjavi profesora Pomorskog fakulteta u Rijeci Damira Zeca od 6.400 tankera samo 1.338 ima

dvostruku oplatu. Istaknula je da se bez dvostrukog dna može ploviti do 2015, te da se prema Konvenciji UN-a o pravu mora Jadran svrstava u mora koja karakteriziraju složenost plovidbe u uskom prostoru, poluzatvorenost mora... Što je Ministarstvo pomorstva učinilo s tim, da li se o tomu raspravlja, toga u Pomorskom zakoniku nema, kazala je.

U 56 pomorskih zemalja na svijetu postoji točno 15 mjera kojima se pomaže poslovanje brodara. Nažalost, u tih 56 zemalja nema Hrvatske.

Digla se frka oko brodova na nuklearni pogon, ali ima gora stvar, to je vrsta meduze koja se zove stenofora, ona je strah i trepet sviju mora, rekla je. Istaknula je da je ta vrsta prenesena u Crno more, ispušavali su balastne vode i ništa nisu uspjeli učiniti, od 1989. do 2001. uništila je u Crnom moru 80 posto ribljeg fonda. Nafta je, kazala je, mila majka prema toj zvijeri. Dovoljna je jedna takva da sutra nemate ni ribe, ni turista, pa vi onda raspravljajte o pomorskoj orijentaciji, upozorila je. Učinimo sve u regulativi i u ovom Pomorskom zakoniku da je Jadran zatvoreno more za tankere bez dvostrukog dna, zatvoreno more za nuklearne brodove, zatvoreno more za izvozne luke nafte. To nama ne treba, mi nismo dužni uništiti svoju državu, svoje more za sljedeće generacije zato da bi određeni ruski tajkuni i tajkunčići koristili to i zarađivali na Hrvatskoj, zaključila je.

Dobro je da govorimo o Pomorskom zakoniku, da jačamo svijest o onome što često zaboravljamo da je Hrvatska mediteranska zemlja, da je naša najduža granica morska, kazao je zastupnik mr. **Marin Jurjević (SDP)**. Istaknuo je kako nikome nije cilj na bilo koji način zagovarati ugroženost našeg mora, da je cilj donijeti zakonik i zakone koji će biti na korist, dobrobit svih nas. Usprotivio se terminu zatvoreno. Niti sam za zatvoreno more, niti za zatvorenu Hrvatsku, općenito sam protiv zatvorenosti, kazao je, dodajući da more samo po sebi znači otvorenost. Ako će nas išta uništiti onda će to biti ksenofobičnost bilo koje vrste, istaknuo je. Italija, Grčka, Slovenija, Španjolska,

sve su to mediteranske zemlje koje imaju slične zakonike, koje se pokušavaju zaštititi na najbolji mogući način od onog što život nosi, a i havarije su život, rekao je, dodajući da se i mi zaštititi možemo opet jedino globalno. Ako se, kazao je, desi nuklearna nesreća u Italiji onda smo i mi ugroženi, ako se desi u međunarodnim vodama između nas i Italije onda smo i mi ugroženi. Istaknuo je da moramo prihvatiti uzuse koji postoje na ovom dijelu svijeta i ući, inkorporirati se u međunarodnu zajednicu na najpametniji način za nas. Naglasio je kako misli da se ne smije desiti da ovaj zakon dođe u drugo čitanje, a ne dođe i prijedlog zakona o morskim lukama i pomorskom dobru. Kazao je kako misli da se mora inzistirati i na zakonu o zaštiti mora, te kako je dobra ideja o obalnoj straži.

Taj je istup izazvao više ispravaka netočnih navoda i replika. Ispravkom je reagirao zastupnik dr. **Anto Kovačević** koji je kazao da nije točno da zaboravlja-

mo da smo mediteranska zemlja. Mi to, rekao je, ne zaboravljamo, to zaboravljaju samo oni koji se furaju na ideju zapadnog Balkana.

Zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** u ispravku je istaknuo da je točno da smo protiv zatvorenosti, da ne zaboravljamo da smo mediteranska zemlja, ali da to zaboravljaju oni koji su 1991. bili za konfederaciju Hrvatske s Jugoslavijom, koji Hrvatsku vode u zapadni Balkan. Protiv smo takvih i ako treba biti zatvoren ja sam zatvoren ako u tom pravcu idemo, kazao je.

U reakcijama zbog povreda Poslovnika između zastupnika **Mladena Godeka (HSL)** i zastupnika Česić-Rojsa, predsjedavajući, potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** zastupniku Česić-Rojsu dao je opomenu.

Usljedila je izmjena replika i odgovora na repliku o pridjevima mali i veliki između zastupnika mr. **Glavana** i mr. **Jurjevića** tijekom koje je potpredsjednik

Jalšovec kazao kako su obojica zaslužila opomenu.

Replikom je na izlaganje mr. Jurjevića i dio o ksenofobičnosti i zatvorenosti reagirala i zastupnica **Nikolić**. I određene konvencije UN Jadransko more smatraju tzv. bazenom, to je zatvoreno more, kazala je, dodajući da što se tiče ksenofobičnosti onda i SAD treba optužiti jer američke luke ne primaju velike tankere, osim jedne u Luisiani koja opet ne prima rusku naftu. Odgovorio je zastupnik mr. **Jurjević** ističući da se radi o tome da bilo koja vrsta izolacionizma, promicanja takvih ideja može štetiti. Jadransko more je zatvoreno, ali govori se o jednoj drugoj zatvorenosti, onoj da mi sami stavljamo rampe tamo gdje nam ne trebaju, objasnio je.

Time je zaključena rasprava o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika, o kojem će se glasovati na narednoj sjednici.

N.B.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Podrška iz rasprave - protivljenje Vlade

Ovaj zakonski prijedlog razmotren je na 32, a o njemu će se glasovati na 33. sjednici Hrvatskog sabora. Riječ je o Prijedlogu zastupnika HSP-a: Ante Đapića, mr.sc. Miroslava Rožića, dr.sc. Tončija Tadića i Vlade Jukića da se izmijeni vremensko razdoblje trajanja Domovinskog rata (30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996), poveća osnovica za izračun mirovina - da to bude plaća pripadnika gardijske postrojbe da se opet dodjeljuju stanovi; da iznova osnovica bude 160 posto od obiteljske invalidnine i to od prosječne plaće (a ne od proračunske); da se uvedu prava na oslobađanje od carine ili PDV-a, ili jednog dijela - ovisno o postotku invalidnosti te predvidi dragovoljački doplatak.

Vlada RH je Parlamentu predložila da Prijedlog ne prihvati jer, tvrdi, ovaj ne predviđa bolja i kvalitetnija zakonska rješenja, već predlaže neka stara koja bi uzrokovala nemale poteškoće u primjeni i tumačenju.

O PRIJEDLOGU

Zašto izmjene

Umjesto prikaza Prijedloga, evo što je o sadržaju predloženih izmjena rekao predstavnik predlagatelja, zastupnik **Vlado Jukić**, uputivši najprije kritiku Predsjedništvu Hrvatskog sabora zbog načina rada i "deklaratornog" dnevnog reda, posljedica čega je to da sjednici ne

prisustvuju predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskog rata.

Poticaj izradi Prijedloga je višestruk, osim - kako reče - stranačkih razloga vezanih uz izbore na to ih je ponukala analiza stanja u provedbi važećeg zakona. Njime su predviđeni rokovi u kojima nadležno ministarstvo mora izvjestiti Parlament o provedbi zakona, ali su se zastupnici izjavešća načekali.

Klub zastupnika HSP-a smatra da je važeći zakon promašen i neprovediv i s tim u svezi podsjećaju kako su se kod njegova donošenja 2001. predložena rješenja argumentirala teškom gospodarskom situacijom pa i težom kako je predloženo realnije i pravednije. Sastavni dio tadašnjeg prijedloga bio je (promašeni) izračun kojim se opravdavalo sma-

njenje sredstava hrvatskim braniteljima za 18 posto i tvrdilo da su za provedbu sada važećeg zakona potrebne 2 milijarde 390 milijuna kuna. A u 2002. je potrošeno više od 2 milijarde 600 milijuna, a za 2003. predviđeno 2 milijarde 817 milijuna kuna.

Sastavni dio prijedloga važećeg zakona bio je (promašeni) izračun kojim se opravdavalo smanjenje sredstava hrvatskim braniteljima za 18 posto i tvrdilo da su za provedbu sada važećeg zakona potrebne 2 milijarde 390 milijuna kuna. A u 2002. je potrošeno više od 2 milijarde 600 milijuna, a za 2003. predviđeno 2 milijarde 817 milijuna kuna.

Da je zakon neprovediv uz ovaj financijski argument (koji se, tvrdi Jukić, ne može opravdati upozorenjima u drugačijem načinu obračuna) predlagatelji zakona potkrepljuju i drugim upozorenjima. Ponajprije onim kako je "mrtvo slovo na papiru" zaključak Parlamenta - kojim se dijelom opravdavalo kresanje prava branitelja - da će Vlada predložiti sustavno rješenje revizije svih invalida u svim ministarstvima.

Jukić je ustvrdio kako se neprovedivost zakona može dokazati i samo jednim argumentom - inicijativom (Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje) iz 2002. za pokretanje postupka za vjerodostojno tumačenje članaka 140, 141. i 142. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, koji su neprovedivi. A već su protekle dvije od tri godine za Zakonom predviđeno tzv. prevođenje.

Pisanje novih rješenja podrazumijeva i revizije, ali unatoč zakonom predviđenim kratkim rokovima praksa govori svoje. Devet mjeseci nisu formirana povjerenstva, da bi formalno bila sastavljena ljeti, a zatim nisu radila još nekoliko mjeseci. Posljedica - tisuće hrvatskih ratnih vojnih invalida tim su postupkom ministra Pančića izgubili prava. Naime, uz one s trajnim rješenjima, nekoliko tisuća ljudi imalo je privremena rješenja s trajanjem od godinu dana i svi su time "šutnuti na

ulicu" - rekao je zastupnik. Rekavši kako točnost ove tvrdnje potvrđuje i činjenica da su Ministarstvo hrvatskih branitelja napustili i visoki dužnosnici vladajućih stranaka, nakon što je problem objelodanjen u javnosti i izazvao veliko nezadovoljstvo hrvatskih branitelja. Mnogi od njih, napomenuo je, ni danas nije potvrđen (ili odbijen) status.

Osvrnuvši se zatim na pitanje (ne)zaposlenosti hrvatskih ratnih vojnih invalida, zastupnik Jukić je ustvrdio kako je ministar Pančić nedavno bio na "turneji" s programom koji govori o zapošljavanju 1000-2000 ljudi, a deseci tisuća su nezaposleni.

Govoreći o stambenoj problematici, on je podsjetio da je ukinuta dodjela stanova te da se stanovi mogu dobiti na kredit. A ova je Vlada naslijedila od prošle 600 stanova u raznim fazama izgradnje, od kojih većina zjapi prazna, štoviše Ministarstvo hrvatskih branitelja ili lokalna uprava i samouprava plaćaju zaštitarske firme da ih čuvaju. Istovremeno se nude stanovi u provinciji po 700 eura m². To je 1400 DEM, napomenuo je, podsjetivši kako su se stanovi gradili, pa dodjeljivali, po cijeni od 800 DEM (odnosno 400 eura) te upitavši tko uzima 300 eura razlike u odnosu na cijenu po kojoj, primjerice Ministarstvo hrvatskih branitelja nudi stanove po Grubišnom polju i uokolo.

Skrenuvši zastupnicima pozornost na to da prema Vladinoj uredbi iz veljače sredstva od prodaje stanova idu Ministarstvu hrvatskih branitelja, predstavnik predlagatelja je zatim upitao "po kojem stavku to ide"; upozorio da se na podatak o broju suicida čeka godinama odgovor od Ministarstva zdravstva; podsjetio da prema važećem zakonu treba biti ustrojen registar hrvatskih branitelja; upozorio da i Pučki pravobranitelj ukazuje na to da Ministarstvo ignorira presude Upravnog suda (inače, dnevno Državnom odvjetništvu stiže prosječno pet tužbi protiv Ministarstva).

Od cjelokupnog zakona u primjeni je testiranje koje se, po ocjeni predlagatelja, provodi "bombastično po nekakvim stranim metodama" pa se, kažu, nameće upit - tko tu kupi novac i "pinku" od intelektualnih usluga. Nije točno da se ne mora na testiranje, onaj tko se ne odazove gubi status hrvatskoga ratnog vojnika invalida.

Komentirajući mišljenje Vlade zastupnik Jukić je rekao da su joj primjedbe uglavnom nomotehničke naravi, a da

nije točna tvrdnja kako nije dat izračun troškova provedbe predloženog zakona (uvodno je navedena brojka - između 2 milijarde 400 i 2 milijarde 450 milijuna kuna ili 350 milijuna kuna manje od sredstava predviđenih Proračunom).

Prijedlozi

Zastupnici HSP-a predložili su izmjenu vremenskog razdoblja trajanja Domovinskog rata (30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996. predlažu promjenu.) i usklađivanje tog razdoblja s odredbama Zakona o obrani. Iako je ministar tvrdio kako oni koji su i prije ili poslije roka predviđenog važećim zakonom bili ranjeni neće imati problema ti ljudi, naglasio je Jukić, nemaju nikakva prava.

Radi zaštite dostojanstva Domovinskog rata predviđena je nova glava u zakonu posvećena samo tome jer, upozorio je zastupnik, kroz medije i sve druge segmente društva previše se ruši taj dignitet.

Predloženo je povećanje osnovice za izračun mirovina - da to bude plaća pripadnika gardijske postrojbe, s tim da se ukine poseban dodatak na mirovinu, koji se inače ne računa u mirovinu i na koji ni ratni invalidi ni branitelji ne mogu podići kredit.

Tu su, nadalje, prijedlozi: opet dodjeljivati stanove; iznova uvesti osnovicu od 160 posto kod obiteljske invalidnine i to od prosječne plaće (a ne od proračunske); uvesti prava na oslobađanje od carine ili PDV-a, ili jednog dijela - ovisno o postotku invalidnosti; uvesti dragovoljački doplatk (da Vlada svake godine određuje iznos - može biti i simboličnih pet kuna, ali bi s obzirom na tvrdnje ministra financija o relativno dobrom stanju gospodarstva mogao iznositi 300 kuna) s tim da granica bude datum priznavanja hrvatske države, 15. siječnja 2002. i da je dragovoljac proveo najmanje četiri mjeseca u hrvatskim oružanim snagama.

Predlagatelji se zalažu za produženje roka do kojega se mogu podnositi zahtjevi - do 30. lipnja 2004, napominjući kako struka tvrdi da je taj rok teško utvrditi te da bi trebalo ostaviti otvorena vrata i za njegovo produženje s obzirom na PTSP i neke druge posljedice sudjelovanja u obrani.

Predlažu, nadalje, da se prijelaznim i završnim odredbama, predvidi pravo na invalidsku mirovinu za hrvatske ratne

vojne invalide pripadnike Hrvatskog vijeća obrane s hrvatskim državljanstvom. Većinu spomenutih tužbi, naglasio je Jukić, upućuju baš oni i bilo bi pamešno i politički mudro, naglasio je, da tu obvezu, koja se neće moći izbjeći, hrvatska država počne izvršavati bez sudova.

Tu je još prijedlog da se ovim zakonom reguliraju opća prava pirotehničara i hrvatskih vojnika koji sudjeluju u mirovnim misijama.

Vlado Jukić je na kraju napomenuo kako je ovaj prijedlog predan Parlamentu kao dio paketa zakona Hrvatske stranke prava, koja ovo drži ozbiljnim političkim pitanjem. Novi bi zakon, naglasio je, trebalo donijeti prije izbora kako pravima hrvatskih branitelja ne bi nitko licitirao u predizbornoj kampanji. Ne prođe li zakon u predloženom ili nekom drugom obliku može se očekivati da će i to pitanje, jer je nacionalno, a ne stranačko, biti jedno od predizbornih, što nikako ne bi bilo dobro.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo usprotivio se donošenju ovog zakona iz razloga navedenih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske.

Prihvatiti

Odbor za ratne veterane predložio je Parlamentu da prihvati Prijedlog, a njegovim glavnim nedostatkom zakona smatra to što nisu izračunata sredstva potrebna za njegovu provedbu, na što obvezuje Poslovnik Hrvatskog sabora. Također su jednoglasno ocijenili da ovu temu ne bi trebalo koristiti za sakupljanje stranačkih niti političkih poena u predizborno vrijeme jer takve rasprave više štete nego koriste braniteljima. Trebalo bi postići konsenzus svih stranaka oko izrade jednog "trajnog" zakona koji će zadovoljiti potrebe svih stradalnika iz Domovinskog rata.

Mišljenja su bila podijeljena kad je riječ o provedivosti i pravičnosti važećeg zakona. Čulo se mišljenje da Prijedlogom ne bi trebalo propisivati prava onih kategorija osoba koje nemaju status hrvatskih branitelja - pripadnika HVO-a i članova njihovih obitelji (s hrvatskim državljanstvom), pirotehničara i pripadnika mirovnih misija - odnosno da bi to trebalo regulirati posebnim zakonima. Prava dragovoljaca treba-

lo bi, pak, propisati posebnim zakonom ili, kako je i obećao ministar hrvatskih branitelja, izmjenama i dopunama važećeg zakona (uvođenjem nove glave kojom bi se propisala ta te osobito prava na dragovoljački doplatka na način kako je predloženo ovim zakonskim prijedlogom.

Neprovedivost važećeg zakona može se dokazati i samo jednim argumentom - inicijativom Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (2002) za pokretanje postupka za vjerodostojno tumačenje neprovedivih članaka 140, 141. i 142.

Članovi Odbora podržali su primjedbe Vlade RH o neusklađenosti odredbi Prijedloga s posebnim zakonima donesenim u međuvremenu kojima su propisana prava hrvatskih branitelja na području zdravstvenoga i mirovinskog osiguranja te na području zapošljavanja.

Sjednici Odbora prisustvovali su i predstavnici udruga branitelja koji su ga podržali uz ocjenu da je pravedniji te da na jednostavniji način propisuje prava te omogućuje njihovu lakšu i bržu provedbu (primjerice pravo na invalidsku i obiteljsku mirovinu).

Odbor za obitelj, mladež i šport predložio je, kao zainteresirano radno tijelo, Parlamentu da ne prihvati Prijedlog, složivši se s argumentima koje je u tom smislu izložila Vlada RH.

MIŠLJENJE VLADE

Odbiti

Vlada Republike Hrvatske predložila je Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji potkrijepivši to sljedećim upozorenjima i ocjenama:

Prijedlog zakona u većini svojih odredbi je prepisani tekst Zakona iz 1996. godine, koji međutim nije pojmovno i izričajno usklađen s Ustavom Republike Hrvatske i drugim sustavnim zakonima. Tako, primjerice:

-Ustav Republike Hrvatske, u članku 132, građanima jamči pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, dok predlagatelj zakona u tekstu koriste pojam lokalna uprava i samouprava;

-Zakon o mirovinskom osiguranju više ne poznaje izričaj "prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja";

-pravni sustav Republike Hrvatske više ne poznaje "izvanproračunske fondove".

Prijedlog je u koliziji s rješenjima pojedinih posebnih zakona

Nadalje, Prijedlog zakona ne vodi računa o mogućoj koliziji sa zakonskim rješenjima pojedinih posebnih zakona (lex specialis), koji su u međuvremenu, nakon 1996. godine, mijenjani ili su donijeti novi zakoni (primjerice: Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o mirovinskom osiguranju, Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, Zakon o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba, Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti).

Također, pojedine odredbe (primjerice članak 24. stavak 1.) potpuno su izgubile smisao jer su svi propisani rokovi već protekli.

Stavkom 8. članka 2. propisano je da prava propisana ovim zakonom ostvaruje hrvatski branitelj koji je u obrani suvereniteta Republike Hrvatske proveo najmanje 3 mjeseca. Odredbom ovakvog sadržaja isključuju se od ostvarivanja prava, po ovom Prijedlogu zakona, oni hrvatski branitelji koji su unutar tri mjeseca od dana uključivanja u obranu suvereniteta stradali i zadobili tjelesna oštećenja, što pretpostavljamo nije cilj predlagatelja, te je ovakva odredba upitna i s osnova ustavnosti.

Prijedlog za izračun osobne invalidnine, kao i druga materijalna prava, uzima prosjek mjesečne plaće svih zaposlenih u Republici, što je u koliziji sa Zakonom o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, kojim je propisano da je proračunska osnovica temelj za sva davanja koja se financiraju iz državnog proračuna.

Nadalje, Vlada RH je 16. siječnja 2003. godine donijela Nacionalnu strategiju

jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine, temeljem koje je utvrđena potreba usklađivanja zakonodavno-pravne zaštite u svrhu što ravnopravnijeg položaja i zaštite vojnih i civilnih invalida rata i sudionika II. svjetskog rata, mirnodopskih vojnih invalida iz poraća i civilnih invalida iz Domovinskog rata, radi smanjenja razlike u odnosu na ukupna prava iz važećeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Propisivanjem visine iznosa osobne invalidnine HRVI iz Domovinskog rata u iznosu 160% prosječne mjesečne plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj, stvara se još veća razlika među invalidima 100% I. skupine, što je u suprotnosti s Nacionalnom strategijom, a rezultat je činjenice da predlagatelji nisu vodili računa o dvije novele Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, kojima su isti postoci umanjeni.

S obzirom na to da je osobna invalidnina HRVI iz Domovinskog rata 100% I. skupine osnova za izračun osobne invalidnine nižih skupina osoba s tjelesnim oštećenjem, odnosno osnova za izračun obiteljske invalidnine, tako propisana osnovica pravi razliku u visini obiteljske invalidnine kod djece bez oba roditelja koji su stradali kao civilne žrtve rata.

Odredbe članaka 12, 13, 14, i 87, kojima se propisuju prava iz zdravstvenog osiguranja, nisu u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, koji prava na zdravstveno osiguranje cjelovito rješava za sve osigurane osobe u Republici Hrvatskoj.

Odredbe članka 26. potrebno je brisati budući da se plaćanje poreza na dohodak uređuje Zakonom o porezu na dohodak, a obračunavanje i plaćanje doprinosa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja. Pri tome, skreće se pozornost da je člankom 39. Zakona o porezu na dohodak propisano da fizičke osobe, kojima je po posebnom propisu rješenjem utvrđen status HRVI iz Domovinskog rata, ne plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada i mirovina razmjerno stupnju utvrđene invalidnosti.

U dijelu Prijedloga zakona u kojem je regulirano pravo na stan, otkup stana i stambeni kredit (članci 27. do 32.), nije regulirana starosna dob djece zbog priznavanja statusa člana obiteljskog domaćinstva, radi utvrđivanja prava na stambeno zbrinjavanje, a što je reguli-

rano postojećim Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. S tim u vezi, potrebno je upozoriti da će se u praksi javiti nemali broj zahtjeva djece poginulih, umrlih, zatočenih ili nestalih branitelja, koja su u doba stradavanja jednog ili oba roditelja bila punoljetna, a nisu bila na redovnom školovanju.

Prijedlog navodi nepostojeće ministarstvo

U članku 40. potrebno je brisati stavke 3. i 5. jer se navodi Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja koje u Republici Hrvatskoj ne postoji, a podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava u pogledu prilagodbe prilaza zgradama Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja nema smisla. Naime, postoje dva slučaja kada se takav zahtjev može postaviti nadležnom uredu državne uprave. Prvi slučaj odnosi se na rekonstrukciju postojeće građevine, o čemu odlučuju isključivo vlasnici odnosno suvlasnici tih građevina, u skladu sa svojim vlasničkim pravima koja proizlaze iz Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima. U drugom slučaju, ukoliko investitor želi graditi novu građevinu, pitanje pristupnog puta i svih elemenata zahvata u prostoru određuje se lokacijskom dozvolom, koju izdaje nadležni ured državne uprave u županiji.

Odredbom članka 41. stavka 3. proširuju se prava na porezno oslobođenje kod plaćanja carine i poreza pri uvozu osobnog automobila i to u vidu jednokratnog prava na oslobođenje u postocima od 40% do 100%, a tijekom proračunske godine nije moguće proširivati prava na carinske i porezne olakšice, jer to negativno utječe na ostvarivanje planiranih proračunskih prihoda.

Nije potrebno, člankom 42, propisivati oslobađanje od plaćanja poreza na dodanu vrijednost, budući da se ortopedska pomagala, prema odredbi članka 10.a, točke e) Zakona o porezu na dodanu vrijednost, oporezuju po stopi od 0% bez obzira da li se uvoze ili nabavljaju u tuzemstvu.

Načelno, što se tiče poreznih i carinskih olakšica, neracionalno je i neekonomično rješavati ista pitanja posebnim zakonom, mimo poreznih zakona, jer to dovodi do nepreglednosti i nejasnoće poreznog sustava.

Odredbama članka 45. propisuje se pravo na obnovu. S tim u vezi, potrebno je ukazati na Zakon o obnovi, kojim su propisani uvjeti za ostvarivanje prava na obnovu a koji moraju biti kumulativno ispunjeni, te isto pravo ostvaruju i osobe sa statusom hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (kao i članovi obitelji poginulog, umrlog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja), pa se u slučaju podnošenja zahtjeva na utvrđivanje prava na obnovu, prema osobama koje imaju naznačeni status, primjenjuju odredbe tog Zakona. Stoga, u Prijedlogu zakona ova materija mora biti usklađena s odredbama Zakona o obnovi.

Predloženi zakonski tekst ne predviđa bolja i kvalitetnija rješenja već, naprotiv, predlaže neka stara rješenja koja bi uzrokovala nemale poteškoće u primjeni i tumačenju, primjerice ono da prava propisana ovim zakonom ostvaruje hrvatski branitelj koji je u obrani suvereniteta Republike Hrvatske proveo najmanje 3 mjeseca. Odredbom takvog sadržaja isključuju se od ostvarivanja prava oni hrvatski branitelji koji su unutar tri mjeseca od dana uključivanja u obranu suvereniteta stradali i zadobili tjelesna oštećenja, što zacijelo nije cilj predlagatelja, te je ovakva odredba upitna i s osnovna ustavnosti.

U Glavi VII. - Postupak za ostvarivanje prava, sadržane su odredbe koje, kao cjelina, ne osiguravaju ostvarivanje prava iz predloženog zakona.

Moglo bi se reći da se i u ovom poglavlju nekritički preuzimaju pojedine odredbe iz različitih zakona (važećih i nevažećih), pa se tako, primjerice, u članku 69. stavku 2. propisuje rok za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu po osnovi osobe koja je od bolesti (dobivene, odnosno pogoršane ili ispoljene pod okolnostima iz članka 2.) umrla u roku

godine dana po prestanku sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, odnosno po prestanku neprijateljstva. Propisani rok za podnošenje zahtjeva je "5 godina od dana smrti osobe, a najkasnije u roku od 5 godina od dana kada je ta osoba prestala sudjelovati u obrani Republike Hrvatske ili je otpuštena iz oružanih snaga, odnosno od dana prestanka neprijateljstva". Tako određeni rok je već protekao, te na temelji ovakve odredbe više nitko ne može podnijeti zahtjev niti ostvariti pravo.

Člankom 72. stavkom 1. propisano je: "Pravomoćno rješenje može se izmijeniti novim rješenjem ako je prvim rješenjem povrijeđen zakon na štetu korisnika prava po ovom Zakonu". Odredba ovakvog izričaja sama po sebi ništa ne znači, nikoga ne obvezuje i ne osigurava eventualno ispravljanje štete. Također, nije jasno na koji pravni institut iz Zakona o općem upravnom postupku se naslanja ova odredba.

Člankom 83. propisano je da se odredbe Prijedloga zakona odnose, osim na hrvatske branitelje, i na pirotehničare, pripadnike Hrvatske vojske - sudionike međunarodnih misija, a u ostvarivanju prava na invalidsku mirovinu i na pripadnike HVO-a. Kako je riječ o Prijedlogu zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, mišljenja smo da prava navedenih kategorija treba riješiti posebnim propisima.

Člankom 84. u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja, predlagatelj se pogrešno poziva na odredbe članaka 12., 13. i 14. predloženog zakona, a koje se odnose na prava iz zdravstvenog osiguranja.

Prijedlog Zakona ne sadrži obrazloženje pojedinih odredbi zakona, a što je obveza predlagatelja prema poslovniku Hrvatskoga sabora, niti je dana kvantifikacija potrebnih sredstava za njegovu provedbu, iako je nedvojbeno da se ovim Prijedlogom proširuje opseg prava, uvode se nova prava i povećava broj potencijalnih korisnika prava.

Sljedom svega navedenog, te uspoređujući predložena rješenja s rješenjima iz važećeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Vlada je ocijenila da predloženi zakonski tekst ne predviđa bolja i kvalitetnija rješenja, već naprotiv, predlaže neka stara rješenja koja bi

uzrokovala nemale poteškoće u primjeni i tumačenju.

RASPRAVA

U ime predlagatelja izlagao je **Vlado Jukić** (Odjeljak "O Prijedlogu").

Poštenije, pravednije, jasnije

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, predloženi zakon podržao je **Juraj Njavro**, dr.med. rekavši da se njime poštenije, pravednije i jasnije pokušava riješiti problem hrvatskih branitelja i njihovih obitelji, a i stoga što je, zapravo, riječ o recikliranom zakonu donesenom jednoglasno 1996.

Podrška - stoga što se predloženim poštenije, pravednije i jasnije pokušava riješiti problem hrvatskih branitelja i njihovih obitelji, a i zato što je, zapravo, riječ o recikliranom zakonu donesenom, jednoglasno, 1996. godine.

U nastavku izlaganja zastupnik je podsjetio što je prethodilo donošenju važećeg zakona. Koncem 1999. godine krnja Koalicija obećala je donijeti novi zakon o pravima hrvatskih branitelja i članovima njihovih obitelji, obavljeno je čak prvo čitanje i zaključeno da će u drugom vlast koja dođe prihvatiti prošireni zakon. I gle čuda, reče, dođe nova vlast i na udaru - hrvatski branitelji. Kako reče, vrijeđani su, omalovažavani, kriminalizirani - a stvorili su suvremenu, samostalnu hrvatsku državu.

Ministar branitelja je - podsjetio je Njavro - rekao da valja ispraviti loše strane starog zakona (iz 1996), ističući u prvi plan da su loše riješene invalidnine, da je problematično stambeno zbrinjavanje, (ne)zaposlenost.

Rekavši da hrvatski branitelji nisu zaludu prosvjedovali protiv postojećeg odnosa, zastupnik je podsjetio na "sramnu predaju proteze", kao dokaza invalidnosti, ministru hrvatskih branitelja, na ukidanje proteze 100-postotnom vojnom invalidu iz II. svjetskog rata (generalu) i generalu iz Domovinskog rata, zaključ-

živši da je važeći zakon zapravo - zakon protiv hrvatskih branitelja.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upit - kakav je to gospodarski trenutak kad se stezalo braniteljima, a davalo Televiziji, stotine milijuna kuna oprastani su raznim bankama, ljudi su odnosili stotine milijuna kuna, brodogradilištima je dijeljeno šakom i kapom; podsjećanje kako je pred izbore nuđeno 19 milijardi kuna novih prava, povrh proračunskog prijedloga, a 2002. "naglo se zatvoriše vrata".

Rekavši kako su u bar petnaestak zakona umanjena ili ukinuta prava hrvatskih branitelja, predstavnik HDZ-a je izjavio da Vladino mišljenje kako je riječ o zakonu prepisanom iz 1996. ne umanjuje ovaj prijedlog, štoviše pokazuje da su predlagatelji na pravom putu. Uz to, Vladine su tehničke primjedbe čista birokratska primjedba, bez trunke dokaza o slabosti predloženog. Na upozorenja Vlade o koliziji predloženog i drugih zakona zastupnik je odgovorio ocjenom kako nije riječ o nedostatku i da se zakoni mogu uskladiti.

Još nema registra branitelja

I predstavnik **Kluba zastupnika HSLS-a, Želimir Janjić** zamjerio je zbog neprisustva druga branitelja i takvu praksu smatra nedopustivom. Prijedlog su podržali računajući, kako je naglasio predstavnik, da će predlagatelj primjedbe ugraditi u Konačni prijedlog. Osvrnuvši se na zakon iz 1996, podsjetio je da je donesen konsenzusom, ali da je vrlo brzo uočeno kako je dosta toga loše napravljeno (nedefinirano) i da zakon valja svakako mijenjati radi ispravljanja nepravdi. Po donošenju novog zakona uočeno je da je dosta učinjeno napamet, možda više nego prvi put, dometnuo je zastupnik.

On je zatim upozorio da još nema registra branitelja, a time ni pokazatelja prijeko potrebnih za donošenje valjanog zakona. Otud je i teško planirati sredstva, računalo se da će biti dovoljne 2 milijarde 400 milijuna kuna, ali se pokazalo da je potreban iznos neusporedivo veći.

Zamjerka je HSLS-a da se ni sad ne može predvidjeti konačan iznos, među ostalim i s obzirom na to što predlagatelj ostavlja otvorenu mogućnost Vladi da odluči kad je riječ o doplatku za dragovoljce.

Prava u svakom slučaju treba drugačije definirati, rekao je Janjić, uz ocjenu kako

su kolege iz HSP-a na dobrom tragu. Podsjetivši kako su jedni stali u obranu Hrvatske ni sa čim ne kalkulirajući, a drugi se našli u inozemstvu, zastupnik HSLS-a je ustvrdio kako su ovi drugi materijalno profitirali, a prvi izgubili (i ne računajući teške žrtve). Naime, negativno su odgovarali na ponude o zaposlenju na carini ili u policiji jer su htjeli natrag u svoje tvrtke, ali se u njih međutim više nisu imali prilike vratiti jer, nakon pretvorbe i privatizacije, tih radnih mjesta nije bilo.

Zakon iz 1996. je donesen konsenzusom, ali je vrlo brzo uočeno kako je mnogo toga loše napravljeno (nedefinirano) i da zakon valja svakako mijenjati radi ispravljanja nepravdi. Po donošenju novog zakona uočeno je, pak, da je dosta učinjeno napamet, možda više nego prvi put.

Klub zastupnika HSLS-a je predložio da se čvršće definira pojam "dragovoljca". S obzirom na (sporno) ograničenje - sudjelovanje do 15. siječnja 1992. nameće se upit što s brigadom formiranom, primjerice, 25. listopada 1991, čiji pripadnici nisu mogli imati tražena četiri mjeseca sudjelovanja, a prethodno su bili u naoružanom odredu narodne zaštite, HOS-u, pričuvnom sastavu MUP-a i sl. Kruta je, pak, po njihovoj ocjeni definicija kako prava ostvaruje branitelj koji je u obrani proveo najmanje tri mjeseca (netko je mogao nastradati nakon nekoliko dana).

Tu su, nadalje ove primjedbe, prijedlozi i zahtjevi ovog kluba: u glavi o zaštiti dostojanstva Domovinskog rata pozvati se na Deklaraciju o Domovinskom ratu; utvrditi koliko je stanova dosad dodijeljeno i koliko odobreno stambenih kredita te koliko je praznih stanova; nije logično da se kvadratni metar stana jednako plaća u manjem mjestu kao primjerice u Zagrebu; ratnim vojnim invalidima I. skupine ipak doplatak za njegu i pomoć druge osobe (nema ih mnogo, a i nisu u stanju ništa same napraviti); kako doći do preciznog popisa dragovoljaca.

Ispravljaajući Janjića, **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ) je rekao da nije točno kako i prije 2000. nije isplaćivano 160 posto primanja svih uposlenih u prethodnoj godini.

I HDZ priprema cjelovit prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja

Jadranka Kosor (HDZ) poduprla je Prijedlog, napomenuvši kako je i Hrvatska demokratska zajednica pripremila cjelovit prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja, kojima uistinu treba širom otvoriti vrata. Apelirala je da rasprava o cijelom aspektu problema bude ozbiljna i u okvirima gospodarske situacije, a upravo branitelji, naglasila je, jako dobro znaju kakav je i uvijek ih treba pozvati na dijalog kao ravnopravne partnere. Braniteljske udruge su to, rekla je, 1996. kod donošenja zakona i bile.

Branitelji, koji se osjećaju degradiranima i smatraju da se dovoljno ne vrednuje njihov doprinos u stvaranju države, ne žele nikakve posebnosti u društvu već upozoravaju da ova vlast - možda čak više u nematerijalnom nego materijalnom smislu - ne vrednuje njihove zasluge.

Rekavši da je kod donošenja sljedećeg zakona bila protiv smanjivanja prava hrvatskih branitelja te da je posebno bolno bilo smanjivanje prava 100-postotnim invalidima Domovinskog rata, zastupnica je podsjetila da im je bio zapriječen prolaz kroz Mesničku ulicu, kad su htjeli na Markov trg radi prosvjeda.

Predloženi zakon je, po njenoj ocjeni, još jedan pokušaj vraćanja digniteta braniteljima i članovima njihovih obitelji s obzirom i na to da je važeći zakon u mnogim segmentima teško provediv.

U nastavku izlaganja, zastupnica Kosor je apelirala da se u raspravama izbjegava termin kod donošenja sljedećeg zakona bila protiv smanjivanja prava hrvatskih branitelja te da je posebno bolno bilo smanjivanje prava 100-postotnim in-

validima Domovinskog rata, zastupnica je podsjetila da im je bio zapriječen prolaz kroz Mesničku kad su htjeli na Markov trg radi prosvjeda.

Predloženi zakon je, po njenoj ocjeni, još jedan pokušaj vraćanja digniteta braniteljima i članovima njihovih obitelji s obzirom i na to da je važeći zakon u mnogim segmentima teško provediv.

U nastavku izlaganja, zastupnica Kosor je apelirala da se u raspravama izbjegava termin "lažni invalidi" (to čestite branitelje jako ljuti, iako ima i onih koji su kroz "rupe" u zakonu nastojali doći do prava koja ne zaslužuju) i da Ministarstvo poštuje sve sudske odluke, a posebno se zauzela za osiguranje doplatka na djecu u najvišem iznosu. Ona smatra da ne bi rokom trebalo ograničavati pravo podnošenja zahtjeva s obzirom na problem branitelja oboljelih od posttraumatskog stresnog poremećaja s obzirom na to da je riječ o opakoj i nepredvidivoj bolesti.

Iz njezina izlaganja još izdvajamo: ocjenu da i HVIDRA zaslužuje potporu iz Proračuna (bez branitelja u njoj okupljenih ne bi bilo ni pravne države) i upit Vladi što je s obećanim zakonom o pravima pirotehničara (njezin prijedlog odbijen je u prvom čitanju uz najavu Vladina teksta do kraja 2001).

Replicirajući zastupnici Kosor, **Mirjana Didović (SDP)** je rekla kako je samo Jadranka Kosor spomenula sintagmu "lažni invalid" da je u pravilu vežu uz sadašnju vlast što, naprosto, nije točno. Još 1996, za HDZ-ove vlasti, predsjednik tadašnje HVIDRE izjavio je, povodom prosvjeda invalida Domovinskog rata, da je više od 30 posto lažnih invalida. Tada je, podsjetila je, osnovano i povjerenstvo na čijem je čelu bio pokojni Červenko, koji je cijeli svoj kredibilitet uložio da bi razdvojio lažne invalide od časnih branitelja.

Jadranka Kosor je uzvratila da ovu vlast i nije spominjala, pogotovo ne u kontekstu lažnih invalida. Apelirala je u dobroj vjeri, govoreći i o sebi i o svim zastupnicima, pojasnila je. Točno je da je Liović govorio o određenom postotku lažnih invalida, kao i danas ona sama upravo o potrebi da se spriječe zloupotrebe i sankcioniraju, dometnula je.

Dario Vukić (HDZ) je rekao kako bi trebalo - bez obzira na dobra rješenja - precizno izračunati može li Hrvatska financijski izdržati predloženo ili ne. A kad je riječ o braniteljima koji se osjeća-

ju degradiranima i smatraju da se dovoljno ne vrednuje njihov doprinos stvaranju države, oni ne žele - naglasio je zastupnik - nikakve posebnosti u društvu već upozoravaju da ova vlast - možda čak više u nematerijalnom nego materijalnom smislu - ne vrednuje njihove zasluge. Nakon ocjene kako svakako treba smanjivati javnu potrošnju, on je skrenuo pozornost na to da Hrvatska ove godine plaća 4 milijarde dolara kamata ili dvaput više nego 1999. Nameće se stoga upit, kaže, jesu li se na taj način trebale voditi državne financije, a uzimati braniteljima 790 milijuna kuna.

U nastavku izlaganja zastupnik je, među ostalim: zatražio objašnjenje što znači 650 milijuna kuna u dvije godine povećanih mirovina, ustvrdio da se manipulira podacima o (ne)zaposlenosti i novčanoj pomoći hrvatskim braniteljima (nezaposlenost je danas mnogo veća nego 3. siječnja); upozorio da nijedna dionica nije dodijeljena, iako je predviđeno, hrvatskim braniteljima.

Usljedila su petominutna izlaganja predstavnika klubova. **Želimir Janjić** je u ime **Kluba zastupnika HSLA-a**: pohvalio rješenja za pirotehničare (za koje rat još nije završen); objektivnijim ocijenio predloženi rješavanje statusa pripadnika HVO; predložio da se do drugog čitanja ponudi rješenje i za pripadnike drugih naroda susjedne države koji su se našli u postrojbama Republike Hrvatske, a stjecajem okolnosti nisu mogli ishoditi domovnicu i nisu postali državljani Hrvatske.

Usljedilo je izlaganje predstavnika predlagatelja, **Vlade Jukića**, koji je komentirao primjedbe i prijedloge,

posebno napomenuvši kako valja definirati spomenuta pitanja branitelja koji su najprije bili u sastavu MUP-a ili narodnoj zaštiti, dometnuvši kako je i dosad bilo dvojbi tko bi trebao davati potvrde o tome.

Objašnjavajući otkud predloženi rokovi - 4 mjeseca sudjelovanja u Domovinskom ratu ukupno i 3 mjeseca za hrvatske ratne invalide, predstavnik predlagatelja se složio da će to trebati bolje definirati, ali i podsjetio kako je neposredno pred priznanje Hrvatske došlo do velikog vala priključenja Hrvatskim oružanim snagama te da nakon Sarajevskog priznanja i formalnog priznanja Hrvatske svakako ne može biti govora o pojmu "dragovoljac".

Rekavši kako pokazatelja doista nema, Jukić je izjavio da je prave pokazatelje trebalo imati Ministarstvo hrvatskih branitelja, koje ih očito, kao ni registar, nema. Primjedba u svezi s doplatkom za pomoć stopostotnim invalidima se uvažava, rekao je, objasnivši da se na prijedlogu radilo prije no što je uopće to predloženo. Još je dometnuo kako bi u slučaju osnovice od 160 posto prosječne plaće invalidnina bila mnogo primjerenija.

U nastavku izlaganja Jukić je: rekao da hrvatska država duguje ratnim vojnim invalidima razliku invalidnine za 1997; izrazio zadovoljstvo zbog najave HDZ-ovog prijedloga; složio se s upozorenjem Jadranke Kosor kako ne bi trebalo datum ograničavati branitelje oboljele od PTSP-a, ali da je fiksni rok potreban jer je pravo prošireno i na druge branitelje (za one s PTSP-om se, eventualno, može promijeniti); ukazao na praksu financi-

ranja "po babi i po stričevima", napomenuvši kako ima pravo govoriti jer je dopredsjednik udruge koja je ministru Pančiću u ovom mandatu vratila 50 tisuća kuna; naglasio da zakonski prijedlog nije promidžbeni što dokazuje i to što je relativno restriktivan, krut i transparentan.

Zastupnik Jukić je, na kraju, podsjetio kako je projekt "otvorenih vrata" bio naišao na veliku potporu populacije hrvatskih branitelja, zbog kojeg su mnogi dali glas Koaliciji, nadajući se nereálnim pravima. Taj je projekt, ustvrdio je, bio velika pogreška, a predloženim zakonom ona bi se ispravila, dometnuo je, izrazivši nadu kako će ova vlast povesti računa o iskustvima onih prije njih koji su, kako reče, sami rezali granu na kojoj su sjedili.

Izlaganje je predstavnik predlagatelja zaključio upitom - ako se plaće pripadnika hrvatske vojske nisu povećavale od 1995. do danas kako je moguće da je Mirovinski fond tijekom svih tih godina povećavao mirovine hrvatskih branitelja iako je osnovica za njihove mirovine trebala biti plaća hrvatskog vojnika koja se nije povećavala.

Zamjenik ministra branitelja, Josip Vdović, samo je kratko izvijestio zastupnike da Vlada predlaže Parlamentu da Prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ne prihvati, napomenuvši da će se više o provedbi važećeg zakona moći čuti u okviru jedne od točaka dnevnog reda ovog zasjedanja. Ovime je rasprava bila završena, a o Prijedlogu zakona će se glasovati na 33. sjednici Hrvatskog sabora.

J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O MORSKOM RIBARSTVU

Strancima zabraniti gospodarski ribolov u našem moru

Unatoč drugačijem mišljenju Vlade RH, Hrvatski sabor je na ovoj sjednici, nakon kraće rasprave, podržao prijedlog zastupnika HSP-a (Anto Đapić, mr.sc. Miroslav Rožić, dr.sc.

Tonči Tadić i Vlado Jukić) za izmjenu članka 71. Zakona o morskom ribarstvu. Svrha - stranim ribarima zabraniti ribarenje u hrvatskom teritorijalnom moru, što se, inače,

protivi i međunarodnoj Konvenciji o pravu mora.

Po navodima predlagatelja, gospodarski ribolov stranih ribara je štetan, ne samo zbog toga što se njime ugro-

žava ionako devastiran riblji fond, nego što dovodi do stvaranja posebnih okolnosti u hrvatskom teritorijalnom moru, odnosno do brisanja čvrste granice na moru.

Za razliku od Vlade, koja smatra da nema potrebe za noveliranje postojećeg Zakona jer je dovoljno restriktiv, zastupnici su poduprli prijedlog kolega iz HSP-a, uz napomenu da ova zakonska izmjena neće riješiti problem na koji s pravom upozoravaju. Naime, i dalje je na snazi Sporazum o pograničnom prometu i suradnji sa Slovenijom (tzv. SOPS) koji slovenskim ribarima dopušta gospodarski ribolov duž zapadne obale Istre, do Linskog kanala (uvođenjem privremenog režima granica je pomaknuta do Lovrečiće). Stoga bi trebalo što prije proglasiti gospodarski pojas ili neki drugi oblik zaštite šireg morskog pojasa, rečeno je u raspravi.

Predstavnici predlagatelja su pojašnjali da se noveliranjem Zakona stvaraju preduvjeti i za povlačenje dijela odredbi SOPS-a koje se odnose na ribarstvo, kako ne bi mogle poslužiti kao međunarodno-pravni presedan za sklapanje sličnog sporazuma sa Crnom Gorom ili Italijom. Uvodno kažimo još da su se sudionici u raspravi založili za otvaranje tematske rasprave o stanju u morskome ribarstvu i marikulturi na Jadranu, te za oživotvorenje cjelokupne jadranske orijentacije.

Ponudeni zakonski prijedlog prihvaćen je većinom glasova noćnih zastupnika, a primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave proslijeđeni su predlagateljima, radi pripreme njegova konačnog teksta.

O PRIJEDLOGU

Obrazlažući zastupnicima predložene izmjene dr.sc. **Tonči Tadić** je napomenuo da se radi naoko o maloj, ali zapravo suštinskoj promjeni postojećeg Zakona o morskome ribarstvu. Naime, odredbom stavka 1. članka 71. tog propisa, stranim ribarima dopušta se ribarenje u hrvatskom teritorijalnom moru, što se protivi Konvenciji o pravu mora, ključnom aktu međunarodnog prava koji se odnosi na tu materiju. Tim dokumentom ribolov stranih ribolovaca dopušten je isključivo u gospodarskom pojasu obalne države, dakako, ako ona to dopusti, i to samo

ako je utvrdila da ne može do maksimuma izloviti gospodarski značajne vrste (to mora biti ekonomski i ekološki opravdano).

Izmjenom članka 71. Zakona o morskome ribarstvu stranim ribarima zabraniti gospodarski ribolov u našem teritorijalnom moru (to se protivi i međunarodnoj Konvenciji o pravu mora).

Pored toga što ugrožava ionako devastiran riblji fond u našem Teritorijalnom moru, gospodarski ribolov stranih ribara u našim teritorijalnim vodama je štetan jer se njime stvaraju tzv. posebne okolnosti o kojima govori članak 15. Konvencije o pravu mora, kaže zastupnik. Riječ je, naime, o razgraničenju na moru između dviju zemalja. U takvim se slučajevima u zatvorenim zaljevima za razgraničenje primjenjuje crta sredine, odnosno neka druga crta postoje li povijesne ili posebne okolnosti. Međutim, slobodnim tumačenjem Konvencije Slovenici su pravo na ribolov slovenskih ribara u našim teritorijalnim vodama proširili na tzv. pravo na pratnju njihovih patrolnih brodova. Dakle, ovakva formulacija spornog članka u postojećem Zakonu o morskome ribarstvu otvara mogućnost stranog ribolova u našim teritorijalnim vodama, a to znači i mogućnost narušavanja granične crte na moru te stvaranja posebnih okolnosti na moru. To otežava bilo kakvu arbitražu glede morske granice, a ima i negativne posljedice za riblji fond, upozorava zastupnik.

Razlozi zbog kojih tražimo izmjenu tog zakona su - kaže - zbivanja u Savudrijskom zaljevu, ali i loša iskustva u ne tako davnoj prošlosti u kojoj su talijanski ribari posve legalno izlovljavali naše teritorijalne vode. Naime, u razdoblju od 1948. do 1980. godine bivša SFRJ im je za bagatelnu naknadu prepuštala izlov u kočarskim lovištima u našoj polovici Jadrana, iako sporazum o pograničnoj suradnji između dviju zemalja uopće nije predviđao, niti je davao ikakav pravni temelj za to.

Stvaranjem neovisne i suverene Republike Hrvatske činilo se da su takve pojave stvar prošlosti. Međutim, događaji

u Savudrijskom zaljevu pokazali su da tome nije tako, te da se spomenuta odredba i dalje koristi, na potpuno novi način, odnosno da ima vrlo neugodne posljedice za Republiku Hrvatsku. Naime, Sporazumom o pograničnom prometu i suradnji između Hrvatske i Slovenije (tzv. SOPS) kojeg je Sabor ratificirao još 1997. a stupio je na snagu tek 2001. kad su ga ratificirali i Slovenci, dopušten je gospodarski ribolov slovenskih ribara duž zapadne obale Istre, sve do Linskog kanala. To je, znači, bio međunarodno pravni temelj za ribolov stranih ribara, u ovom slučaju slovenskih, u našim teritorijalnim vodama, kaže zastupnik. Domaći pravni temelj je upravo sporni stavak 1. članka 71. postojećeg Zakona, čiji je sadržaj vrlo pragmatične naravi i sračunat. Razlozi - očekivanje bivše, a i sadašnje diplomacije, da će labava zakonska regulativa prema Sloveniji u vezi s morskome ribarstvom, odnosno tolerantan odnos prema uplovljavanju njihovih ribara u naše teritorijalne vode, pridonijeti poboljšanju odnosa s tom susjednom državom. Problem je, međutim, u tome što bi ovakva formulacija u SOPS-u i u postojećem Zakonu o morskome ribarstvu mogle poslužiti kao međunarodno pravni presedan za donošenje sličnih sporazuma Hrvatske sa Crnom Gorom. Naime, nastavi li se ovakva primjena spomenutih odredbi uskoro možemo očekivati slične zahtjeve od Crne Gore glede morskog ribarstva uz Prevlaku, tvrdi zastupnik, što će nas opet dovesti u stanje posebnih okolnosti u našim vodama.

Vlada RH smatra da predložena zakonska izmjena nije potrebna, te da je postojeći zakon dovoljno restriktivan.

Osim toga, treba imati na umu da su u svim zemljama EU na snazi restriktivne ribolova te da su ribolovne kvote kod pojedinih zemalja drastično smanjene. To znači da bi se moglo dogoditi da članice EU nastoje sporazumima i ucjenama prisiliti nove kandidate za ulazak u tu organizaciju na popuštanje kod gospodarskog ribolova u njihovu moru. Primjerice, Italija bi mogla ucijeniti Hrvatsku sa zahtjevom za gospodarski ribolov njho-

vih ribara u našem teritorijalnom moru, budući da već postoji jedan čvrsti presek što se tiče Slovenije. Da bi se sve to spriječilo, prijeko je potrebno promijeniti spomenutu odredbu članka 71. Zakona i zabraniti stranim ribarima gospodarski ribolov u našem teritorijalnom moru, naglasio je Tadić. U prilog zahtjevu predlagatelja spomenuo je i to da su na simpoziju "Gospodarski pojas u Jadranu da ili ne" izneseni nalazi koji svjedoče o tome da je došlo do dramatičnog narušavanja ribljeg fonda u hrvatskom teritorijalnom moru (iz grafikona priloženih Prijedlogu zakona vidljivo je 50-postotno smanjenje gospodarski značajnih vrsta u teritorijalnom moru, a gotovo 70 posto u epikontinentalnom pojasu).

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo usprotivio se donošenju ovog Zakona iz razloga utvrđenih u Mišljenju Vlade RH od 20. veljače ove godine.

Bitno je da strane pravne i fizičke osobe nemaju mogućnost gospodarskog ribolova u vodama Republike Hrvatske, ako se to ne odobri zakonom i odlukom Sabora.

U općoj raspravi na sjednici **Odbora za poljoprivredu i šumarstvo** ocijenjeno je da more, riblji fond te druge morske organizme u Republici Hrvatskoj valja na odgovarajući način zaštititi, kako od prekomjernog, tako i od nekontroliranog izlova. Među ostalim izneseno je i mišljenje da bi pri sklapanju međunarodnih ugovora trebalo voditi više brige o tome kakve se obveze njima preuzimaju, kako ne bi nastale dvojbe glede njihovih eventualnih štetnih posljedica za nacionalne interese u pojedinim područjima. Neki članovi Odbora su u raspravi podržali mišljenje Vlade RH te istaknuli da se Prijedlog zastupnika HSP-a za sada ne bi mogao prihvatiti, ali da može poslužiti kao podloga za cjelovitu raspravu o morskom ribarstvu, uzgoju ribe i drugih morskih organizama. Međutim, većina članova toga radnog tijela je ipak podržala Prijedlog zakona u prvom čitanju, budući da predstavlja dobar poticaj za

primjereniju zaštitu interesa Republike Hrvatske na moru.

Hrvatska bi u što skorijem roku morala poraditi na proglašenju gospodarskog pojasa koji se nadovezuje na teritorijalno more i kojim bismo se štitili od ulaska stranih ribarskih brodova.

Svoje mišljenje o predloženom Zakonu dostavila je i Vlada RH. Smatra da nije potrebno mijenjati izričaj članka 71. Zakona o morskom ribarstvu, budući da je taj propis dovoljno restriktivan. Naime, osim u slučajevima nastalim iz međunarodnih ugovora, temeljem njegovih odredbi ne može se izdati povlastica za obavljanje gospodarskog ribolova na moru stranim pravnim i fizičkim osobama, pa čak ni domaćim pravnim osobama čiji su osnivači strane pravne ili fizičke osobe. Ocijeni li Hrvatski sabor u postupku ratifikacije međunarodnog ugovora da bi došlo do štetnih posljedica uslijed obavljanja gospodarskog ribolova od stranih pravnih i fizičkih osoba, može utjecati na sklapanje međunarodnog ugovora ili ga ne potvrditi, kaže se u mišljenju Vlade. Zbog navedenih razloga Vlada sugerira Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zastupnika HSP-a.

RASPRAVA

Nakon uvodničara, **Drago Krpina** je prenio zastupnicima stavove matičnog Odbora za poljoprivredu i šumarstvo. Potom se javio za riječ predstavnik Vlade **Tomislav Ledić**, zamjenik ministra poljoprivrede. Primijetio je da je predstavnik predlagatelja potvrdio da je povod i razlog za izmjenu postojećeg Zakona Sporazum sa Slovenijom o gospodarskom izlovljavanju u vodama Republike Hrvatske.

Napomenuo je da bi kod odlučivanja o predloženom trebalo voditi računa o dosadašnjoj i budućoj gospodarskoj suradnji sa Slovenijom i koliko je sve to u interesu Republike Hrvatske. Nema sumnje, kaže, da mi možemo riješiti i pojedinačni slučaj, ali to se neminovno mora odraziti i na sva druga neriješena pitanja između dviju država (npr. pitanje granica, Nukle-

arke Krško, Ljubljanske banke, turizma i općenito trgovačkih odnosa i sporazuma o slobodnoj trgovini).

Po riječima ministra sporni članak se primjenjuje isključivo u jednom slučaju, ali na temelju odluka i ratifikacije koju utvrđuje Sabor RH. U prilog tome podsjetio je na činjenicu da je SOPS, odnosno zakon o njegovoj ratifikaciji, Hrvatski sabor prihvatio još 1997. godine, a stupio je na snagu tek 2001, kad ga je ratificirao i Parlament Republike Slovenije. Upravo zbog toga Vlada smatra da nema potrebe za izmjenu postojećeg zakona, iako bi možda bilo oportuno razmotriti mogućnost da se povuče dio Zakona o ratifikaciji sporazuma sa Slovenijom. Spornu zakonsku odredbu treba ostaviti kao mogućnost za reguliranje eventualnih budućih odnosa s nekim zemljama, kaže Ledić. Bitno je da strane pravne i fizičke osobe nemaju mogućnost gospodarskog ribolova u vodama Republike Hrvatske, ako se to ne odobri zakonom i odlukom Sabora. Ispravljajući njegove navode **Tonči Tadić** je primijetio da Vlada u svom očitovanju nije navela niti jedan gospodarski, ekološki ili razvojni razlog protiv njihova prijedloga. Zahtijevaju, kaže, samo da se iz članka

Jedan od osnovnih uvjeta za približavanje europskim integracijama je upravo poštovanje međunarodnih konvencija a jedna od najboljih je ona o pravu mora.

71. Zakona briše stavak 1. koji se odnosi na gospodarski ribolov (što bi tek bilo da su tražili i brisanje stavka 2, odnosno zabranu podvodnog ribolova stranih turista). Točno je, kaže, da se sporna odredba zasad primjenjuje samo na Sloveniju, budući da jedino njihovi ribari provode gospodarski ribolov, ali iz svega što su iznijeli postoji bojazan da bi se mogla primjenjivati i prema Crnoj Gori, pa i prema Italiji. Kako reče, nabranje svega onoga u čemu je Hrvatska popustila prema Slovencima (bilo da je riječ o Ljubljanskoj banci, o Krškom, o morskoj ili kopnenoj granici i dr.) najbolje svjedoči o načinu razmišljanja Vlade. Riječ je, kaže, o pogrešnom očekivanju da će se popuštanjem na jednom planu postići

pomak na drugome. Za razliku od Vlade, predlagatelji ovih izmjena smatraju da se svaki od tih problema mora rješavati zasebno. Zalažu se za to da se u rješavanju problema Konvencijom zabranjenog ribolova stranih ribara u hrvatskom teritorijalnom moru, strogo primjenjuje međunarodno pravo mora.

Proglasiti gospodarski pojas

Ivica Tafra je izvijestio da će Klub zastupnika HB-a podržati predloženi zakon u prvom čitanju. Po njihovu mišljenju problematičan je i stavak 2. članka 71. postojećeg Zakona jer, među ostalim, dopušta da strani državljani, prvenstveno Talijani i Slovenci, love u našem moru kao školski ribolovci. Mišljenja su da bi Hrvatska u što skorijem roku morala poraditi na proglašenju gospodarskog pojasa koji se nadovezuje na teritorijalno more i kojim bismo se onda štitili od ulaska stranih ribarskih brodova.

U ovom mandatu još ni jednom nije provedena cjelovita rasprava o moru, odnosno gospodarstvu na moru i o pomorskom dobru, ne računajući palijativne zakonske izmjene koje su predlagali zastupnici.

Mr.sc. **Miroslav Rožić**, jedan od predlagatelja, primijetio je da svi športski ribolovci Europe ne mogu toliko osiromašiti riblji fond u Jadranskom moru, pridržavaju li se Zakona o športskom ribolovu, kao jedna talijanska koča. Zbog toga, kaže, predlagatelji nisu zadirali u stavak 2. spornog članka.

Naša Vlada se stalno poziva na ulazak u Europu i približavanje Hrvatske Europskoj uniji, a jedan od osnovnih uvjeta za približavanje europskim integracijama je upravo poštovanje međunarodnih konvencija (jedna od najboljih je, svakako, ona o pravu mora) konstatirao je mr.sc. **Željko Glavan**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSLS-a. Od toga nisu važniji nikakvi "dobrosusjedski odnosi" i sl. u koje se pokušavaju zamatati nekakvi zakonski propisi koji su se htjeli ratificirati u ovom Saboru, napominje zastu-

pnik. Kako reče, problem granice sa Slovenijom nije riješen samo za neke članove naše Vlade, odnosno neke naše političare i Slovence (prema međunarodnoj Konvenciji o pravu mora on je riješen).

Potrebna cjelovita strategija razvoja pomorskog dobra

U nastavku je izrazio čuđenje što je sektor ribarstva lociran u istom ministarstvu s poljoprivredom i šumarstvom (nakon II. svjetskog rata Hrvatska je imala posebno ministarstvo ribarstva). Podsjetio je i na neizvršenu obvezu

Prihvatanjem predloženog Zakona neće prestati vrijediti međunarodni sporazum sa Slovenijom koji slovenskim ribarima dopušta gospodarski ribolov duž zapadne obale Istre.

Vlade koja je, prema zaključku Sabora od prije dva mjeseca, trebala dostaviti izvještaj o stanju na pomorskom dobru. Doduše, pred zastupnicima se pojavio Prijedlog izmjene Pomorskog zakonika koji sve više "čuva" naše more (među ostalim, predviđa da nuklearni brodovi mogu uplovjavati ne samo u naše teritorijalne, nego i u obalne vode. Još prije dvije godine Sabor je - kaže - zadužio Vladu da pripremi stručne analize u svezi s proglašenjem gospodarskog pojasa, ali ništa od toga. U ovom mandatu još ni jednom nije provedena cjelovita rasprava o moru, odnosno gospodarstvu na moru i o pomorskom dobru, ne računajući palijativne zakonske izmjene koje su predlagali pojedini zastupnici ili njihovi klubovi, negodovao je. Zbog toga nam se i događa da u naše vode ulaze talijanske i slovenske ribarice, te da nam uništavaju pomorsko dobro. Krajnje je vrijeme, stoga, kaže zastupnik da Hrvatska počne voditi cjelovitu, jedinstvenu strategiju razvoja pomorskog dobra, a ne da djelatnosti vezane uz more, kao naše najveće bogatstvo, budu razbacane u više ministarstava. Naime, brodogradilišta su u nadležnosti Ministarstva gospodarstva, broderske firme u ingerenciji

Ministarstva pomorstva, ribolov spada u Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva a turizam u Ministarstvo turizma (možda bi trebalo razmotriti mogućnost da se ustroji Ministarstvo mora). U svakom slučaju moramo čuvati naše more i već osiromašeni riblji fond, pa bi u tu svrhu iz članka 71. Zakona o morskome ribarstvu trebalo izbaciti i stavak 2. članka 71.

Izmjena Zakona neće riješiti problem

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Drago Krpina** je primijetio da Hrvatska jedino sa Slovenijom ima sklopljen takav međunarodni sporazum koji stranim pravnim i fizičkim osobama omogućuje da se bave gospodarskim ribolovom u hrvatskom teritorijalnom moru. Po njegovom mišljenju formalno-pravno nema nikakve uzročno-posljedične veze između tog sporazuma i zakonske odredbe koju kolege iz HSP-a predlažu brisati, ali zato postoji psihološko - politička veza. Naime, prihvatiti li se njihov prijedlog time neće prestati vrijediti međunarodni sporazum sa Slovenijom. Zbog toga nije na mjestu doministrova primjedba da bi alternativa ovom zakonskom prijedlogu moglo biti povlačenje, odnosno poništenje Zakona o njegovoj ratifikaciji. Međutim, prihvaćanje prijedloga zastupnika HSP-a imalo bi političku i psihološku vrijednost samim time što u domaćem zakonu ne bi postojala odredba koja možda poticajno djeluje na sklapanje međunarodnih sporazuma koji, po njihovu sudu, očito nisu u nacionalnom interesu Republike Hrvatske. Naime, pokazalo se da Vladina politika popuštanja prema Sloveniji u nizu područja u kojima postoje neriješeni problemi između dviju zemalja, nije dovela ni do jednog rješenja koje bi bilo u nacionalnom interesu Republike Hrvatske.

Po mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a, odredba za čije se brisanje predlagatelji zalažu ionako je suvišna u zakonskom tekstu. Podržavaju njihov prijedlog, uz upozorenje da to neće riješiti problem na koji kolege iz HSP-a s pravom upozoravaju. Stoga bi, umjesto sužavanja stupnja zaštite našeg teritorijalnog mora i bogatstva koja u njemu postoje, trebalo razmišljati o proglašenju gospodarskog pojasa ili nekog drugog oblika zaštite šireg morskog pojasa, zaključio je Krpina.

U svom ponovnom javljanju, u ime predlagatelja, **Tonči Tadić** je rekao da potpisuje većinu onoga što je govorio kolega Glavan o potrebi zaštite Jadrana. S tim u svezi podsjetio je na činjenicu da je Hrvatska stranka prava, 3. svibnja ove godine, u Splitu održala svoju Jadransku konvenciju, koja je rezultirala Jadranskom deklaracijom.

Jadran treba napokon početi promatrati kao strateški važan resurs za razvoj Republike Hrvatske, odnosno kao more od kojega svi možemo imati itekakve koristi, ako ga koristimo i štitimo na pravi način.

Na tom je skupu, kaže, bilo govora o tome da Jadran treba početi promatrati kao strateški važan resurs za razvoj Republike Hrvatske, odnosno kao more od kojega svi možemo imati itekakve koristi ako ga koristimo i štitimo na pravi način.

Hrvatska može odustati od primjene dijela SOPS-a

U nastavku je spomenuo da je još u srpnju 2001. godine, na prijedlog Hrvatske stranke prava, u Saboru provedena rasprava o proglašenju gospodarskog pojasa. Njihov je prijedlog u proceduri već pune dvije godine, ali o njemu se još nije glasovalo (o tome tko snosi krivicu za to trebalo bi pitati predsjednika Hrvatskog sabora i premijera). Naime, Vlada još uvijek nije dostavila potrebne materijale koji su preduvjet za izjašnjavaње o tome, iako je Sabor to zatražio od nje jednoglasnim zaključkom svih zastupnika. Međutim, proglasi li Hrvatska bilo koji pojas na moru kojeg joj jamči Konvencija o pravu mora (bilo gospodarski koji bi trebao ići do sredine Jadrana, bilo epikontinentalni pojas kojeg stječemo kao obalna država ili vanjski pojas kojim bi se teritorijalno more proširilo za još 12 milja) on postaje besmislen, dok god u našem Zakonu o morskom ribarstvu stoji ovakva formulacija koja dopušta mogućnost stranog gospodarskog

ribolova u našem teritorijalnom moru. Nema sumnje da su međunarodni sporazumi iznad domaćih zakona, ali tijekom njihova sklapanja pregovarač, odnosno predstavnik Vlade, mora voditi računa o pravnom poretku i interesima države koju zastupa, a oni su iskazani u hrvatskim zakonima, napominje Tadić. Daka-ko, nije lako, ali ne i nemoguće, promijeniti međunarodne sporazume. Naime, u članku 60. stavku 3. Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji sa Slovenijom jasno stoji da svaka od potpisnica može odustati od primjene cijelog SOPS-a, ili jednog njegovog dijela (privremeno ili trajno). Jedini je uvjet da to na vrijeme najavi drugoj strani. To znači da Hrvatska još uvijek može, ako to odluči ovaj visoki Dom, odustati od primjene članaka 47. do 49. tog Sporazuma koji dopuštaju Slovencima ribolov u našim teritorijalnim vodama. Stoga se nemojmo pozivati na SOPS, kao izliku za nedonošenje ovog zakona, apelirao je Tadić.

Hrvatska još uvijek može, ako to odluči ovaj visoki Dom, odustati od primjene članaka 47. do 49. Sporazuma koji dopuštaju Slovencima ribolov u našim teritorijalnim vodama.

U svom ponovnom javljanju **Tomislav Ledić** je informirao zastupnike da je Ministarstvo poljoprivrede pripremilo materijal pod radnim naslovom: "Nacionalni program povećanja proizvodnje u ribarstvu Hrvatske" koji će, nakon usuglašavanja stavova s ostalim ministarstvima, biti upućen Vladi (uskoro bi se trebao pojaviti i pred zastupnicima).

Napomenuo je, među ostalim, da nema mandat da se izjašnjava o tome zaslužuje li ribarstvo posebno ministarstvo ili ne. To je, kaže, stvar organizacije državne uprave, te odluka Vlade i Sabora RH. Slaže se, inače, s mišljenjem izraženim u raspravi da između članka 71. postojećeg zakona i SOPS-a nema nikakve korelacije. Naime, Sabor može odlučiti da povuče odluku o SOPS-u ili ne. Prema tome, članak 71. Zakona se ne primjenjuje automatski ni na kakve odnose s Crnom Gorom u hrvatskom moru, osim ako se to ne verificira odgovarajućim zakonom ili aktom Sabora.

Javivši se za ispravak netočnog navoda **Željko Glavan** je pojasnio da se ne zalaže za osnivanje ministarstva ribarstva (naveo je samo kao primjer da je Hrvatska svojedobno imala takvo ministarstvo). Upozorio je, kaže, na činjenicu da su djelatnosti koje imamo kao pomorska zemlja, počevši od brodogradnje, brodarstva, turizma, ribarstva, itd. razbijene na niz ministarstava. Mišljenja je da bi o svemu tome trebalo voditi računa jedno ministarstvo (možda bi trebalo osnovati ministarstvo mora, ili u okviru Ministarstva gospodarstva objediniti sve djelatnosti vezane uz more).

Ribari iskorišteni za rješavanje političkog pitanja

Nije u redu, kaže **Jadranka Katarinčić-Škrlij (HSL)** da se rješenja u ovom Saboru donose bez onih na koje se odnose, odnosno bez struke. Kako reče, mi u Hrvatskoj nikada nismo saznali pravi razlog zbog kojeg je Slovenija tako dugo čekala s ratifikacijom Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji s Hrvatskom. Indikativno je, kaže, da je ta ratifikacija s njihove strane uslijedila upravo onda kad je naš premijer stavio paraf za Republiku Hrvatsku na krajnje sporni Ugovor o granici (taj je paraf kasnije povučen). Podsjetila je na činjenicu da se taj ugovor o granici pojavio bez znanja struke, odnosno resornih ministara i bez znanja javnosti. Tada je bila raspuštena i komisija stručnjaka za rješavanje pitanja između dviju zemalja, a kasnije se čulo da je bila već na tragu ili blizu mogućih rješenja, u skladu s međunarodnim pravom. U takvoj atmosferi - kaže - dvojica predsjednika donijeli su privremeno rješenje koje je nedavno treći put produženo na tri mjeseca (na snazi je već više od 7 mjeseci). Naglasila je da je 97. godine SOPS donesen radi stvaranja pozitivnog ozračja, kako bi se pojednostavio i olakšao život uz granicu, i s jedne i s druge strane, i u konačnici lakše riješila otvorena pitanja, pa i utvrđivanje same granice. Prema SOPS-u izlov ribe bio je moguć do Limskog kanala, a ovim privremenim režimom to je omogućeno do Lovrečice. Zanimljivo je, međutim, činjenica da su u kriznim trenucima ribari samostalno dogovorili rješenje koje je zadovoljavalo i jedne i druge, da ne prelaze središnju crtu Savudrijske vale. Ne samo da

su ribari i njihov rad iskorišteni za rješavanje nečega što je prioritetno političko pitanje, nego zbog toga trpe i određene posljedice, posebno oni s hrvatske strane (tvrde da se njihova prava takvim rješenjem smanjuju) negoduje zastupnica. Po njenim riječima, otkako je na snazi privremeni režim, ribari Bujštine odnosno Istre, nisu uzeli niti jednu dozvolu, iako im je to omogućeno (izjavljuju da nika da nisu prešli središnju liniju Savudrijske vale).

Nije u redu da se pitanje granice rješava preko leđa ribara.

Sporazumom iz 1997. godine bilo je predviđeno da za izlov u susjednom području vrijede zakon i pravila tog područja, podsjeća dalje. Prema privremenom režimu za izlov u Hrvatskoj za Slovence vrijede slovenski, a za naše ribare u slovenskom dijelu Savudrijske vale hrvatski zakoni. To stvara dodatne komplikacije, a uvodi u upotrebu i novi termin - zajedničko more te zajednički ribolovni režim. Na taj smo način pitanje ribarenja, koje nije bilo sporno, doveli u takvu situaciju da ga koristimo za rješavanje političkog pitanja. Novina je i KOdeks ponašanja ribara koji donosi nove uvjete, odnosno predviđa određena ograničenja kad je riječ o hrvatskim ribarima, napominje zastupnica.

Privremeni režim su, znači, donijele dvije vlade (njime se mijenjaju odredbe SOPS-a koje reguliraju postupak ribarenja). S obzirom na to da je već treći put produžen, postoji realna mogućnost da to postane stalno rješenje (utvrđeno je mimo Sabora koji je jedini ovlašten za donošenje međunarodnih ugovora). Naglasila je da su ribari nezadovoljni privremenim režimom jer nameće nove uvjete i pravila kojima se ograničavaju i smanjuju dosadašnja prava oko načina izlova i ribarenja. Osim toga, tvrde da ih nitko ništa ne pita, iako se radi o njihovoj sudbini, te da se u redove hrvatskih ribara uvodi diskriminacija. Primjerice, ribari iz Novigrada više ne mogu prijeći Lovrečicu jer tamo sada vrijedi drugi režim. Po riječima zastupnice to je jedinstven slučaj da se izlov ribe u teritorijalnom moru druge države rješava privremenim sporazumom (Konvencija UN-a o pravu mora

ne poznaje takvu mogućnost). Nažalost, taj je sporazum donesen bez prethodnog uvida u stanje ribljeg fonda, pa pretjerani izlov može dovesti do ugrožavanja prirodnog bogatstva u Republici Hrvatskoj, upozorila je.

Hrvatski ribari nezadovoljni privremenim režimom jer im nameće nove uvjete i pravila kojima se ograničavaju i smanjuju dosadašnja prava oko načina izlova i ribarenja.

Na kraju je ponovno apelirala da se rješenja ne donose bez onih kojih se tiču, jer se na taj način stvaraju nova nezadovoljstva. Osim toga, nije u redu da se pitanje granice rješava preko leđa ribara (Republika Hrvatska zasigurno ima dovoljno i povijesnih i međunarodnopravnih činjenica da riješi sva otvorena pitanja sa susjednom zemljom. Kako reče, već ranije je upozoravano na to da treba mijenjati odredbe SOP-a koje se odnose na ribarenje. Razlog - Republika Slovenija je taj sporazum ratificirala pet godina kasnije od Hrvatske, a u međuvremenu su se uvjeti promijenili.

Stvoriti preduvjete za povlačenje dijela SOPS-a

Govoreći u ime predlagatelja, **Anto Đapić** se složio s ocjenama da zakonska izmjena o kojoj je riječ neće izravno utjecati na primjenu SOPS-a. Pojasnio je, međutim, da su njegovi stranački kolege predložili noveliranje zakona kako bi se stvorili preduvjete i za povlačenje onog dijela SOPS-a koji se odnosi na ribarstvo. Htjeli mi to priznati ili ne, kaže zastupnik, ova rasprava na neki način vuče repove i posljedice iz propalog Piranskog sporazuma, Sporazuma o razgraničenju na moru koji je bio parafiran, ali nikada nije ratificiran, itd. Nakon toga došlo je do različitih kompromisa i ustupaka te naprasnog ratificiranja SOPS-a od slovenske strane kako bi njihovi ribari mogli koristiti mogućnost ribarenja u hrvatskom moru do Lovrečice. Naime, granica više nije do Vrsara nego do Lovrečice, a broj slovenskih ribara koji

izlovljavaju u tom području povećao se sa 25 na 128. Dakako da su hrvatski ribari iz Istre zbog toga vrlo nezadovoljni, to više što Slovenci već izjavljuju da je to "zajedničko more" i putem potkomisije za ribarstvo zahtijevaju izradu zajedničkog ribolovnog režima kojim žele ukinuti ili limitirati razne alate (npr. mrežu koču ili rampon). A najapsurdnije je to, da hrvatski ribari koji nisu iz tog područja ne mogu ulaziti u ovu zonu u kojoj ribare i slovenski ribari.

Oživotvoriti jadransku orijentaciju

Ivan Škarić (HSL) je primijetio da mu je razumljivo što jadranska orijentacija nije zaživjela za vrijeme bivše Jugoslavije, ali nije mu jasno kako to da u proteklih 13 godina nismo shvatili što znači more i njegova bogatstva. Otvorimo li ovom zakonskom novelom jedan od malih prozora u svijet Jadrana, namećut ćemo Parlamentu i niz drugih tema i problema vezanih uz more (npr. pomorstvo, brodogradnja, ribarstvo, promet, itd.) koje nikako da ugledaju svjetlo dana

Hrvatska može postati pouzdan partner međunarodne zajednice i čimbenik stabilnosti u ovom dijelu Europe samo ako se pridržava konvencija međunarodnog prava.

u Saboru kao cjelovita rasprava. Kako reče, istraživanja Oceanografskog instituta su pokazala da je Jadransko more posve osiromašeno ribom i bila bi prava šteta da ga prepustimo svakome kome padne napamet da u njemu izlovljava. Naime, poznata je činjenica da se u naše vode, sve do Visa, zalijeću i mnoge strane ribarice opremljene vrlo skupom opremom. Istodobno smo svjedoci da se naši ribari sve češće vraćaju iz ribolova potpuno praznih mreža. Ne prihvatimo li ovaj zakon, strani ribari će uskoro izloviti i ovo malo ribe što je još ostalo, upozorava zastupnik. Prema tome, treba postići konsenzus oko ove zakonske izmjene, kako bismo zaštitili naše more. Kompletnu jadransku orijentaciju moramo osmisliti tako da od mora imamo koristi, a ne da

nam ono stvara probleme, bilo političke bilo gospodarske, napominje zastupnik.

Hrvatska se mora pridržavati Konvencije o pravu mora

Na kraju se još jednom javio za riječ **Tonči Tadić**. Podsjetio je na mišljenje Vlade od prije dvije godine, kako bi proglašenje gospodarskog pojasa narušilo imidž Hrvatske kao pouzdanog partnera međunarodne zajednice i čimbenika stabilnosti u ovom dijelu Europe. Za razliku od Vlade, haespeovci smatraju da Hrvatska može postati pouzdan partner međunarodne zajednice i čimbenik stabilnosti samo ako se pridržava konvencija međunarodnog prava (u ovom slučaju one o pravu mora). Naime, članak

Cjelokupnu jadransku orijentaciju moramo osmisliti tako da od mora imamo koristi, a ne da nam ono stvara probleme, bilo političke bilo gospodarske.

19. tog dokumenta izričito navodi da je gospodarski ribolov stranih ribolovaca

u teritorijalnom moru obalne države štetan, odnosno da se time krši njen suverenitet. Zbog toga zastupnici HSP-a smatraju da iz Zakona treba ukloniti sporni članak 71, ili barem njegov prvi dio koji se odnosi na gospodarski ribolov. Najprije su namjeravali predložiti i brisanje stavka 2. tog članka, koji se odnosi na sportski ribolov, budući da ni ta vrsta ribolova nije bezopasna (posebice ako se provodi bez ikakve kontrole, kao što je sada slučaj). Međutim, gospodarski ribolov je daleko štetniji, ne samo zato što dolazi do uništenja ribljeg fonda, nego što se na taj način stvaraju posebne okolnosti u hrvatskom teritorijalnom moru, što znači brisanje čvrste granice na moru. A onog časa kad se dovede u pitanje suverenitet neke zemlje na moru, automatski se dovodi u pitanje i njen suverenitet na kopnu. Drugim riječima, davanjem prava stranim ribolovcima da ribare u njenom teritorijalnom moru obalna država narušava svoj suverenitet jer odstupa od članka 19. Konvencije o pravu mora. Nema sumnje, kaže zastupnik, da se ovakvim ustupcima glede morskog ribarstva htjelo postići kompenzaciju glede razgraničenja na kopnu, no to u konačnici dovodi do brisanja granice na moru. Upravo zbog toga valja ukinuti spornu zakonsku

odredbu i time onemogućiti da eventualno bude povod našim pregovaračima kod, nedajbože, sličnih sporazuma s Crnom Gorom i Italijom, a s druge strane, domaći pravni temelj za ovakve dijelove SOPS-a koji su za nas sporni, a tiču se morskog ribarstva. Idući je korak, kaže, pristupanje izmjeni samog SOPS-a, na način kako to predviđaju njegove prijelazne i završne odredbe.

U zaključnom dijelu izlaganja Tadić je naglasio da su predlagatelji svojim prijedlogom (apelirao je na klubove zastupnika da mu pruže potporu) željeli potaknuti raspravu u Saboru općenito o stanju u hrvatskom ribarstvu i marikulturi na Jadranu. Kako reče, očekuju da Ministarstvo uskoro pripremi izvješće o stanju u tom sektoru, s prijedlogom mjera.

Nakon što je predsjedatelj, **Baltazar Jalšovec**, zaključio raspravu, **prešlo se na izjašnjavanje. Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (98 glasova "za", 3 "protiv" i 4 "suzdržana") Hrvatski sabor je prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o morskog ribarstvu. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave proslijeđeni su predlagateljima - zastupnicima HSP-a - radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.**

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O HIDROGRAFSKOJ DJELATNOSTI

Hrvatski je sabor jednoglasno prihvatio u prvom čitanju izmjene i dopune Zakona o hidrografskoj djelatnosti kojima se prije svega proširuje opseg djelatnosti Hrvatskog hidrografskog instituta.

Predlagatelj zakona bila je Vlada RH. Četverogodišnja primjena Zakona o hidrografskoj djelatnosti ukazala je na potrebu njegove djelomične izmjene odnosno dopune, prije svega zbog dopune djelatnosti Hrvatskog hidrografskog instituta. To je znanstvenoistraživačka ustanova koja obavlja poslove projektiranja, izrade, izdavanja i održavanja službenih pomorskih navigacijskih karata i priručnika. Sada se predviđa mogućnost

da institut obavlja i prodaju vlastitih proizvoda što će omogućiti prihode, odnosno dodatna sredstva koja se u nadziranim uvjetima mogu koristiti u obavljanju osnovnih djelatnosti Instituta. Predviđa se i izmjena sastava Upravnog vijeća (12 članova umjesto 14) kako bi ono učinkovitije odgovorilo svojim zadaćama te da umjesto Sabora suglasnost na Statut Instituta daje nadležno ministarstvo. Ujedno se regulira da se plovni objekti Instituta kojima se obavlja hidrografska djelatnost oslobode plaćanja lučkih pristojbi.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona i ne protivi se mogućnosti proširenja djelatnosti Instituta.

Na sjednici Hrvatskog sabora o predloženom zakonu ali i značenju Hrvatskog hidrografskog instituta govorio je ministar pomorstva, prometa i veza **Roland Žužanić**. Institut obavlja mutidisciplinarna istraživanja Jadranskog mora a rezultati tih istraživanja postaju osnova za izradu pomorskih, navigacijskih karata, planova i nautičkih publikacija za sigurnost plovidbe i zaštitu okoliša a prema međunarodnim standardima i važećim zakonima. Danas je hidrografija jedna od djelatnosti u RH sa značajnim međunarodnim ugledom a time i doprinosom ugledu RH kao pomorske zemlje u srcu Europe. Ove minimalne izmjene Zakona omogućit će daljnje unapređenje rada i djelatnosti Instituta, rekao je, među ostalim.

Petar Žitnik (HSS) u ime Kluba zastupnika podržao je predloženi zakon i ocijenio ga dobrodošlim (primjedba - u Hidrografsko-navigacijskom vijeću mora biti mjesta i predstavnika nau-

tičara i ribara) kao i **Vesna Podlipec (SDP)** koja je podršku predloženom zakonu dala u ime Kluba zastupnika SDP-a.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor jednoglasno (101 za) prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hidrografskoj djelatnosti.

D.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2003. GODINU

Vratiti roditeljne naknade na razinu iz 2000. godine

Hrvatski je sabor raspravljao o zakonskom prijedlogu kojim se traži da se izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2003. godinu iznos roditeljnih naknada poveća na iznos do 2500 kuna, odnosno vrati na razinu onih iz 2000. godine.

Ovaj je zakon predložila **Jadranka Kosor (HDZ)** a o njemu Hrvatski sabor nije glasovao na 32. sjednici, već će to učiniti na slijedećoj.

O PRIJEDLOGU

U Republici Hrvatskoj u 2001. godini rođeno je 2753 djece manje nego 2000. godine. Pad u postocima iznosi šokantnih 6,3 posto i broj umrlih premašio je broj rođenih čak za 8559. Demografski problemi produbljujuć će se još i više jer sve malobrojniji naraštaji ulaze u fertilno razdoblje. 2000. godina bila je, prema podacima, demografska najlošija u proteklih dvjesto godina. Iz podataka je vidljivo, međutim, da je 2001. godina još šokantnija što se tiče demografskog pada. Svi podaci o 2002. godini pokazuju daljnju tendenciju pada i, dogodilo se da primjerice u nekim rodilištima u 24 sata nije rođeno ni jedno dijete. U Zagrebu je, primjerice, 2000. godine rođeno 13395 malih Zagrepčana a godinu dana kasnije 1255 djece manje.

Tu su i drugi podaci s takvim trendom - za tridesetak godina u Hrvatskoj neće biti radno sposobnog stanovništva i do 2050. godine u Hrvatskoj će živjeti oko milijun

stanovnika manje. Stručnjaci-demografi, ginekolozi, pedijatri - majke, roditelji, stručna i zainteresirana javnost misle da je smanjivanje roditeljnih naknada jedan od poteza koji će pogoršati ionako tešku demografsku situaciju, navodi predlagateljica te stoga predlaže da se te naknade povećaju izmjenom i dopunom Zakona o izvršavanju državnog proračuna za 2003. godine.

Tu su i drugi podaci s takvim trendom - za tridesetak godina u Hrvatskoj neće biti radno sposobnog stanovništva i do 2050. godine u Hrvatskoj će živjeti oko milijun stanovnika manje.

Za provođenje ovog zakona - kojim bi se iznos roditeljnih naknada vratio na razinu iz 2000. godine - naknada plaće za vrijeme porodnog dopusta od 1 600 do 2.500 kuna, za nezaposlene umjesto 900 1600 kuna - potrebno je u Proračunu osigurati oko 150 milijuna kuna i predlagateljica zakona predlaže da se ta sredstva osiguraju daljnjim uštedama u državnom proračunu (smanjiti iznose za službena putovanja, reprezentaciju, uredski namještaj i opremu, intelektualne usluge itd., uštede i na sredstvima predviđenim za Obavještajnu i Protuobavještajnu agenciju jer nisu ničim obrazložena).

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo protivi se donošenju ovog zakona iz razloga navedenih u mišljenju Vlade RH a mišljenje Vlade RH podržao je i **Odbor za financije i državni proračun** i predložio Hrvatskom saboru da ne prihvati ovaj zakon. U tom je radnom tijelu prevladalo mišljenje da taj zakon nije moguće održati jer u sadašnjim uvjetima nije moguće dodatno osigurati dodatnih 150 milijuna kuna a daljnje smanjenje proračunskih rashoda koje se predlaže ovim zakonom dovelo bi u pitanje redovno funkcioniranje proračunskih korisnika.

Odbor za obitelj, mladež i šport također je predložio Hrvatskom saboru, uvažavajući mišljenje Vlade RH, da ne prihvati predloženi zakon.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati predloženi zakon. Naime, za osiguranje potrebnih sredstava predlagateljica navodi da bi se ona mogla osigurati smanjenjem iznosa za službena putovanja itd, a s tim u vezi Vlada ističe da su u tijeku donošenja državnog proračuna RH za 2003. godine amandmanima Vlade smanjeni rashodi upravo na tim stavkama te da bi daljnje smanjenje rashoda dovelo u pitanje redovno poslovanje i izvršavanje zadaća proračunskih korisnika. Sredstva za obavještajnu i Protuobavještajnu agenciju iskazana su

u jednoj svoti sukladno Zakonu o sigurnosnim službama RH te zaštiti materijalno-financijskog poslovanja, kao državna tajna. Pri tome, treba napomenuti da su sredstva za Obavještajnu agenciju planirana u istom iznosu kao i u 2002. godini a za Protuobavještajnu agenciju sredstva odgovaraju sredstvima koja su se dosad osiguravala u MUP-u. Uz druge napomene Vlade smatra da zbog toga nije moguće podržati predloženi zakon.

Ujedno navodi da su sredstva za roditeljske naknade i opremu za novorođenčad 2002. godine iznosila 384 milijuna kuna a za 2003. su planirana u iznosu od 440,6 milijuna kuna. Naknade za redovan roditeljski dopust do 180 dana u 2002. godini iznosile su 540, 2 milijuna kuna a za 2003. godinu planirane u iznosu od 544,7 milijuna kuna. Obiteljska davanja za 2002. godinu (doplatak za djecu, porodne naknade i oprema) iznosile su 2,6 milijuna kuna a planirana za 2003. godinu 2,7 milijuna sukladno mogućnosti proračuna, navela je, među ostalim Vlada u svom mišljenju naglašavajući da će i nadalje podržavati svako ulaganje usmjereno pomoći roditeljima i odgoju djece. S tim u vezi i pitanje demografske obnove Hrvatske ostaje prioritetno pitanje hrvatskoga društva, ističe Vlada podsjećajući i na svoj dokument iz siječnja 2003., Nacionalnu obiteljsku politiku u kojoj su navedeni po važnosti činitelji koji najviše djeluju na obitelj (stanovanje, ekonomska situacija itd.) kojom je i predviđeno također fleksibiliranje i širenje postojećeg instituta roditeljskog dopusta te afirmacija očinskog dopusta.

RASPRAVA

Demografska pustoš

Na sjednici Hrvatskog sabora o ovom zakonu uvodno je govorila predlagateljica **Jadranka Kosor (HDZ)** naglasivši da se tri godine za redom javlja s prijedlogom zakona kojim se traži, najjednostavnije rečeno, vraćanje roditeljskih naknada na razinu iz 2002. godine i time, po njenom sudu ali i njenih kolega iz HDZ-a, ispravljanje jedne nepravde (primijetila je da nije nazočan nitko iz Vlade). U međuvremenu se problem demografske pustoši u Hrvatskoj bitno pogoršao i najnovija istraživanja hrvatskih demografa ali i pokazatelji UN govore da se

prošle godine u Hrvatskoj prvi put broje rođenih smanjio ispod 40.000. To je bila u demografskom smislu najstrašnija godina u posljednjih dvjesto godina, rekla je, među ostalim, navodeći i druge podatke koji popraćuju Prijedlog zakona. To je prvorazredno političko pitanje ali i nacionalno jer govori o opstanku jednog naroda i bez obzira na to što se poduzme danas, čak iznimno radikalni koraci kakve su radile druge zemlje koje su bile suočene s demografskom pustoši, primjerice Švedska, prvi bi se rezultati mogli osjetiti tek za dvadesetak godina. U svom izlaganju zastupnica nije zaboravila brojna pitanja koja su povezana s tim problemom, od nestanka radno sposobnog stanovništva do toga da Vladine mjere (ukinuće trogodišnjeg roditeljskog dopusta) nije pratila odgovarajuća infrastruktura (vrtići, jaslice itd.).

Kaže se da za ove naknade nema novca no dokle god ima novca za sanaciju pik-ova, za jednu direkciju za upravljanje zrakoplovom, za reklamiranje ministarstava a sada i Vlade, moralo bi se naći i za vraćanje tih naknada na razinu onih iz 2000. godine

Kaže se da za ove naknade nema novca no dokle god ima novca za sanaciju pik-ova, za jednu direkciju za upravljanje zrakoplovom, za reklamiranje ministarstava a sada i Vlade, moralo bi se naći i za vraćanje tih naknada na razinu onih iz 2000. godine, rekla je založivši se za prihvaćanje ovog zakona u prvom čitanju. Time bi se pokazalo da se radi o zajedničkom promišljanju za budućnost i to ne bi bilo politiziranje, a do drugog čitanja možda se i pronađe novac i nakon deset dana više nitko ne bi znao tko je predložio taj zakonski prijedlog jer to bi bio zakon Hrvatskoga sabora.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) osvrnuo se na navod predlagateljice o smanjenom broju rođene djece te rekao da se prije 100 godina nije znalo što to znači kad muško s muškim spava ili žensko sa ženskom kao danas pa kako će se začeti dijete. Od toga se moramo liječiti i živjeti kao naši roditelji, biti zdravi i bit će i više djece, malih Hrvata.

Nakon što je **Tonči Žuvela (SDP)** prenio stajalište Odbora za financije i državni proračun otvorena je rasprava.

Potrebne ozbiljne mjere populacijske politike

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka govorila je **Zdravka Bušić (HB)** napominjući da će svoje izlaganje skratiti jer da je većinu teza u vezi s demografskom slikom obuhvatila predlagateljica. Hrvatskoj trebaju ozbiljne mjere populacijske politike dok predloženi zakon predstavlja samo palijativnu mjeru za ovu "kroničnu dijagnozu". Klub zastupnika HB-a ovom prilikom želi, naglašava zastupnica, već spomenute činjenice - 2000. godina kao najpogubnija u zadnjih 200 godina kad je riječ o rođenju broja djece u Hrvatskoj, upozorenje demografa, gubljenje stanovništva, a koja zapravo upozoravaju na pogrešku Vlade sa smanjenjem roditeljskih naknada.

Krajnje vrijeme da donesemo natalitetnu politiku kako bi se ovaj negativni trend konačno preokrenuo u protivnom, - sljedećih 50 godina nestat će jedan cijeli Zagreb - bit će pogubniji za našu državu od nerazvijenosti ili niske demokracije ili od niskog gospodarskog razvoja.

Mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** rekao je da Klub zastupnika HSL-a svesrdno podržava predloženi zakon. U našoj zemlji u situaciji u kojoj jesmo ima premalo ozračja pronatalitetne politike, stimuliranja rađanje djece i kaže se da u Proračunu nema novca, da ga treba smanjiti. No štedimo na braniteljima, štedimo na policajcima, otpuštamo policajce, štedimo na državnoj upravi počevši od zaposlenika u Saboru kojima su smanjene plaće, štedimo u obrani, a Proračun ipak raste i zastupnik bi volio, kaže, da netko iz Vlade jedanput predoči analizu zašto taj rast jer to njemu nije jasno.

Inače, smatra licemjernim da se s jedne strane govori o borbi za pravo djeteta, borbi protiv nasilja u obitelji, osnivaju se i financiraju udruge koje o tome lijepo pričaju, a s druge strane kad treba poduprijeti to ovim Proračunom onda je ovaj Sabor spreman spustiti palac. Za djecu i porodicu nema i to su odredili iz stranaka koje se prikazuju u javnosti kao najveći borci za ravnopravnost spolova i za položaj i prava djeteta. Čak se ovdje u Saboru kaže (laže) da je ova Vlada omo-

gućila da sva djeca imaju dječji doplatak a to nije istina, na dječji doplatak imaju pravo oni koji imaju imovinski cenzus, rekao je, među ostalim naglašavajući da se javnošću manipulira na račun djece i majčinstva. Briga o djeci bez roditelja (pa i pužnice) ne smije biti temeljem dobrovoljnih priloga već ova država mora organizirano brinuti o djeci, rekao je, među ostalim.

Voditi brigu o poticajnim mjerama

Želimir Janjić (HSLs) u pojedinačnoj raspravi naglasio je da bi predstavnici Vlade trebali biti nazočni i vrlo zainteresirani za pronatalitetnu politiku i voditi računa o tome da netko treba ove dugove i vraćati. Ponavljajući podatke o smanjenju broja stanovnika Hrvatske (od 1991. do 2001. nestao je grad otprilike veličine Karlovca, sa 60.000 stanovnika a za pedesetak godina Hrvatska će imati milijun stanovnika manje), radnosposobnog stanovništva te u vezi s tim primoranost na uvoz radne snage koja neće ni etnički, kulturološki niti religijski biti jednaka populaciji koja živi u RH. Ako se ne bude vodila osmišljena populacijska politika, jer sada je očito da je nema, to bi moglo generirati probleme. Doduše, u Programu Vlade RH pod naslovom "Demografija" jasno se kaže koje će aktivne mjere poduzeti Vlada radi distribucije populacijske politike ali sve je tamo lijepo rečeno no ne ostvaruje se. Europske zemlje imaju takvu politiku koja nama manjka, imaju i politiku useljavanja a mi imamo dosta staračku populaciju dok mladi, obrazovani iseljavaju.

Ne bi bilo loše da se vodi računa o sufinciranju kamatne stope stambenih kredita, da se troškovi otplate tih kredita uvrste u neoprezivi dio dohotka, da se

računa s pogodnostima koje su vezane uz povećanje broja djece, o besplatnoj dodatnoj edukaciji za deficitarna zanimanja, o skraćanju radnog vremena za roditelje predškolske djece te o drugim poticajima kao bitnim elementima pronatalitne politike. Vlada kaže da novca za ovo nema no znamo da se često novac nađe i to vrlo brzo, primjerice za Popis poljoprivrede, sanaciju Riječke banke, da puno novca ide za reprezentaciju, novi namještaj, službena putovanja, da je oprošten dug Slovencima za neisporučenu struju itd. Sa zadovoljstvom će podržati ovaj zakonski prijedlog, rekao je na kraju.

Marija Lugarić (SDP) javljajući se za repliku podsjetila je na mjere koje je donio Hrvatski sabor a na prijedlog Vlade RH kojima se znatno poboljšavaju uvjeti života mladim obiteljima (neplaćanje poreza pri kupnji prve nekretnine, porezna olakšica po kamatama na stambeni kredit itd.). Kako osobno koristi sve te olakšice, zastupnica kaže da je to značajna i dobra mjera s trajnim ulogom a ne samo kratkoročnim.

Želimir Janjić odgovorio je kako je rekao da ovo što se predlaže ovim zakonom nije jedini segment o kojem treba voditi računa no da je činjenica da nemamo pronatalitetne politike te da učinjeno nije dalo željene rezultate.

Krunoslav Gašparić (HB) želio je prosvjedovati, kaže, umjesto lamentacija, što ovoj točki dnevnog reda ne prisustvuje nitko iz Vlade, Državnog zavoda za zaštitu obitelji a tema je od vitalnog interesa za budućnost Hrvatske. Govoriti o rodiljnim naknadama kroz sredstava nije na razini Hrvatskoga sabora jer ovo nisu pik-ovi, ni sanacija brodogradilišta, Hrvatskoj pod hitno treba pronatalitetna demografska politika.

Ljubo Česić-Rojs podsjećajući na riječi dr. Franje Tuđmana o izgradnji domovine rekao je da smo izgradili dom

koji ne prokišnjava ali da smo stali. Nas Hrvata će nestati ali to vodi netko drugi politiku i zato nam rade ovo što rade, jer, u Kninu imamo nenaseljenih Hrvata iz BiH s petero i više djece i danas ih se iseljava iz njihovih kuća, u treće zemlje da bi nestali s ovih prostora a vraćaju se oni koji su izvršili agresiju na RH.

Željko Glavan ispravio je navod predgovornika i rekao da nije istina da će Hrvata nestati. U petominutnoj raspravi u ime Kluba zastupnika HSLs-a rekao je da, nažalost, ne slušamo riječi stručnjaka da je demografsko stanje u Hrvatskoj loše i da reprodukcijska sposobnost populacije pada. Kada se sve to zbroji zastupnik tvrdi da Hrvatska neće nestati ali da nam se u budućnosti ne piše dobro što se tiče povećanja populacije. U vezi sa spomenutim olakšicama za mlade obitelji rekao je da bi čovjek mogao otplaćivati stambeni kredit prvo mora imati plaću i nekakve prihode (mlada kolegica zastupnica može platiti ratu za kredit jer ima 12.000 plaće). Ujedno je predložio da se novac za rodiljne naknade za ovu godinu namakne iz zarade na Riječkoj banci o kojoj je govorio potpredsjednik Vlade Linić.

Zatim je završnu riječ imala predlagateljica ovog zakona **Jadranka Kosor**. Zahvalila je svima koji su sudjelovali u raspravi te, osvrćući se na neka mišljenja iz rasprave (palijativna mjera, nasilje u obitelji - je li izvjestan oblik nasilja i to da se majkama ostavi samo 60 dana rok da prekinu trogodišnji porodiljni itd.) rekla kako vjeruje da će Sabor prihvatiti da ovaj zakon ide u drugo čitanje te da će predlagatelj uzeti u obzir sve korisne prijedloge i primjedbe.

Rasprava je zatim bila zaključena.

O ovom zakonskom prijedlogu Hrvatski će sabor glasovati naknadno. Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIVATIZACIJI

Urediti pitanje vlasnika nad turističkim zemljištem

Zastupnici Hrvatskog sabora provedli su raspravu o predloženom zakonskom tekstu. U raspravi je ocijenjeno da svakako treba ukloniti nejasnoće oko odredbi kojima se utvrđuje vlasničko pravo nad turističkim zemljištem. Iako se Vlada suglasila s uočenim problemom, predložila je Saboru da ne prihvati predloženi zakonski tekst, jer se unatoč nedorečenostima spornog članka 47. ipak može utvrditi krajnjeg vlasnika dionica, stvari i prava. Ocjenjuje ujedno da postoje i dvojbe koje izviru iz članka 49. Ustava Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst u zakonodavnu proceduru uputio je Klub zastupnika IDS-a. U ocjeni stanja i razloga zbog kojih su podnijeli rečeni prijedlog, navodi se da je posljednje vrijeme obilježeno kulminacijom problema u svezi s tzv. turističkim zemljištem. Radi se naime, o građevinskom zemljištu koje temeljem Zakona o pretvorbi nije procijenjeno u vrijednosti društvenog kapitala pravnih osoba koje obavljaju ugostiteljsku i turističku djelatnost. Prema procjenama Hrvatskog fonda za privatizaciju, samo u kampovima nije procijenjeno i uneseno u temeljni kapital društava više od 20.000.000. m² takvog zemljišta. Ta se brojka značajno povećava, ako se uzme u obzir da, osim navedenog slučaja kampova, postoje i brojni drugi slučajevi u kojima turističko zemljište također nije procijenjeno u vrijednosti društvenog kapitala u postupku pretvorbe. Opisano stanje proizvodi dva temeljna problema za turistički sektor Republike Hrvatske.

- predmetno zemljište koriste trgovačka društva bez ikakve valjane pravne osnove i na pravno neuređen način, što

uzrokuje pravnu nesigurnost i to poglavito prilikom sklapanja pravnih poslova u svezi s korištenjem tog zemljišta s drugim osobama (zakup).

- na predmetnom zemljištu koja koriste trgovačka društva nije moguće izvoditi nikakvo građenje i to iz razloga što se zbog nemogućnosti prilaganja dokaza o vlasništvu zemljišta ne može ishoditi građevna dozvola. Navedeno onemogućuje bilo kakvo unapređenje kvalitete turističkog proizvoda, što predstavlja neodrživu situaciju.

Predloženim zakonskim tekstom određuje se turističko zemljište koje potpada pod odredbe ovog Zakona, i to po skupinama djelatnosti iz Odluke o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti. Također se određuje način postupanja s turističkim zemljištem na temelju dva oblika i to, prvi, kroz obnovu postupka pretvorbe i drugi, kroz prijenos turističkog zemljišta jedinicama lokalne samouprave. Propisuju se i obveze jedinica lokalne samouprave u svezi s raspolaganjem turističkim zemljištem i drugim zemljištem u njihovom vlasništvu potrebnim za obavljanje djelatnosti trgovačkih društava. Propisuje se i postupak koji treba provesti radi ispunjenja navedenih obveza jedinica lokalne samouprave i derogira se primjena odredaba određenih zakona radi omogućavanja provedbe odredaba ovoga Zakona.

Slijedom svega navedenog, može se zaključiti da su osnovne posljedice koje će proisteci donošenjem ovoga Zakona slijedeće: uspostaviti će se pravno uređeni način i time pravna sigurnost u svezi s korištenjem turističkog zemljišta, te omogućiti investicijska aktivnost građenja na turističkom zemljištu. Navedeni rezultati doveli bi do unapređivanja kvalitete turističkog proizvoda, ocijenili su predlagatelji - Klub zastupnika IDS-a, dodajući da radi što hitnijeg reguliranja postoje-

ćeg stanja predlažu donošenje po hitnom postupku. Ovu zakonsku inicijativu svojim je potpisima podržalo i 25 zastupnika iz više parlamentarnih stranaka.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovao se i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** koji je raspolagao i s mišljenjem Vlade Republike Hrvatske. Odbor nije podržao prijedlog zakona zbog argumenata koji su navedeni u mišljenju Vlade, ali i zbog toga što predložena rješenja nisu u skladu s odredbama drugih zakona. Radi se o odredbama Zakona o vlasništvu i drugim pravnim stvarima, Zakona o prostornom uređenju i Pomorskom zakoniku.

S obzirom na nedorečenosti i dvojbe koje je izazvala odredba članka 47, članovi Odbora suglasni su u ocjeni da je nužno iznaći učinkovito zakonsko rješenje pitanja vezanih za imovinu koja nije procijenjena u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe temeljem Zakona o pretvorbi. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno predložio zaključak kojim se predlaže da se ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji. Odbor je također jednoglasno predložio donošenje zaključka. Njime se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da u roku od 60 dana predloži Hrvatskom saboru učinkovito zakonsko rješenje pitanja imovine koja nije procijenjena u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe na temelju Zakona o pretvorbi.

MIŠLJENJE VLADE

U svom je mišljenju Vlada predložila Hrvatskom saboru da se ne prihvati predloženi zakonski tekst. Ocjenjuje

RASPRAVA

ujedno da su predložena zakonska rješenja naznačena kao iznimka od temeljne postavke sadržane u članku 47. Zakona o privatizaciji ustavno upitna, polazeći od ustavnog načela jednakog položaja poduzetnika na tržištu, uređenim člankom 49. Ustava Republike Hrvatske. Sadržaj ovog ustavnog jamstva je da država osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu.

Naime, unatoč svim nejasnoćama i nedorečenostima članka 47. ipak je moguće za sve poduzetnike, na jednak način utvrditi krajnjeg vlasnika dionica, stvari i prava, koja nisu procijenjena u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe, na temelju Zakona o pretvorbi i privatizaciji društvenih poduzeća. One pak dionice, udjele stvari i prava, koje nisu procijenjeni u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe, a postoje razlozi za obnovu tog postupka, odnosno ako prijenos na Hrvatski fond za privatizaciju utječe na postojeću tehnološku cjelinu, prenose se u društveni kapital te pravne osobe. Dakle, uz sve nejasnoće sadržane u odredbi članka 47. Zakona o privatizaciji, te nepostojanje podzakonskih propisa kojima bi se dodatno razradila temeljna postavka iz ove odredbe, nesporno je da ova odredba Zakona sadrži pravila po kojima se utvrđuje vlasnik (odnosno na koga se prenose) dionice, udjeli i stvari koje nisu procijenjene u društvenom kapitalu pravne osobe prilikom pretvorbe - to je ili Hrvatski fond za privatizaciju ili pravna osoba u čiji kapital one nisu unesene.

Činjenica je međutim, da se upravo zbog svoje nedorečenosti i dvojbi koje je izazivala odredba članka 47. Zakona o privatizaciji, ona u praksi dugo nije primjenjivala, odnosno da su protiv odluka Hrvatskog fonda za privatizaciju donesenih u primjeni ove odredbe zakona, podnesene tužbe sudu, zbog pogrešne primjene materijalnog prava. S druge strane, raste interes za ulaganje na ovim zemljištima, osobito u turističkim područjima, što nalaže potrebu da se ovo pitanje konačno riješi, odnosno da se definira rješenje koje bi bilo provedivo, učinkovito i pravedno. Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji, ti se ciljevi, po mišljenju Vlade Republike Hrvatske, ne postižu. U nastavku teksta navedeno je i mišljenje koje se odnosi na pojedine članke prijedloga zakona.

U ime podnositelja zakonskog prijedloga uvodno je govorio zastupnik **Valter Drandić (IDS)**. Upozorio je da je samom pretvorbom prava vlasništva nad bivšim društvenim poduzećima, izvršena i djelomična pretvorba vlasništva nad nekretninama, na kojima su ona do tada imala pravo korištenja i raspolaganja. Karakteristika pretvorbe nad većinom društvenih poduzeća ugostiteljske i turističke djelatnosti, bila je da su velike površine građevinskog zemljišta, kao i drugih zemljišta izostavljene iz procjene i unošenja temeljnih kapitala novonastalih trgovačkih društava. U međuvremenu je zakonodavac nizom kontradiktornih odredbi, a djelomično i pravnim prazninama, stavio pitanje pretvorbe prava vlasništva nad građevinskim i drugim zemljištem u bivšem društvenom vlasništvu pretvorenih društvenih poduzeća, u pravno vrlo dvojbenu situaciju. Zastupnik Drandić opisao je zatim kronologiju pretvorbe i privatizacije od društvenih u privatna poduzeća. Upozorio je i na činjenicu da jedan dio spornih parcela zemljišta predstavlja pomorsko dobro, ilustrirajući to primjerom zemljišta na otoku Sv. Nikole kod Poreča. Naveo je zatim i temeljne probleme koji se javljaju tom prilikom, budući da se ne može koristiti zakup ili gradnja objekata zbog turističkih potreba.

Jedan dio spornog zemljišta odnosi se i na korištenje pomorskog dobra, poput zemljišta na otoku sv. Nikole kod Poreča.

Ovakva situacija ujedno onemogućuje bilo kakvo unapređenje kvalitete turističkog proizvoda, što predstavlja dodatni problem za razvoj turističke djelatnosti. Sadržaj ovog IDS-ovog Prijedloga izmjena i dopuna Zakona o privatizaciji, u najvećoj se mjeri odnosi na dopunu "famoznog" članka 47. koji kaže: "Dionice, udjeli, stvari i prava koji nisu procijenjeni u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe na temelju Zakona o pretvorbi, prenose se Fondu za privatizaciju ako ne postoje razlozi za obnovu postupka, odnosno ako prijenos ne utječe na posto-

jeću tehnološku cjelinu koja se danas u praksi na razne načine definira".

Stoga IDS predlaže da se građevinsko zemljište koje nije procijenjeno u pretvorbi tvrtki koje obavljaju ovu djelatnost, prenese jedinicama lokalne samouprave na čijem se području nalaze. Ukoliko je na tom području kamp ili autokamp, ono se u cijelosti prenosi jedinici lokalne samouprave, uz uvjet da je ista dužna na zahtjev poduzeća kojega ima sada na korištenju, s njim sklopiti ugovor o zakupu pod tržišnim uvjetima. Za zemljište koje se nalazi oko drugih ugostiteljsko - turističkih objekata kao što su hoteli, apartmani, restorani barovi i sl. prijedlog IDS-a je da se u temeljni kapital vlasnika unese dio koji predstavlja potrebnu okućnicu, a da se ostalo prenese u vlasništvo općinama i gradovima na čijem se području nalazi.

Problematika oko statusa ovog zemljišta, nastavio je zastupnik, sprječava kvalitetnije investicije, odnosno prateći gospodarski razvoj cjelokupnog područja. Nažalost, imamo situaciju da radnici koji su svojedobno kupovali dionice i danas plaćaju najskuplje dionice i udjele, a neki novi kapitalisti ili tajkuni, besplatno dobivaju ogromne vrijednosti bez vlasništva. Predloženim zakonskim tekstom želi se spriječiti nastavak ovih procesa, zaključio je predstavnik predlagatelja apelirajući na druge zastupnike da daju podršku ovom prijedlogu zakona u prvom čitanju, te da se tekst uputi u drugo čitanje. Ujedno je pokazao spremnost da uzme u obzir i sve kvalitetne prijedloge i sugestije kako bi se oblikovao što bolji Konačni prijedlog zakona.

U ime Odbora za zakonodavstvo govorio je zastupnik **Josip Leko**. Napomenuo je da se Odbor protivi njegovom donošenju iz razloga koji izviru iz teksta, odnosno mišljenja Vlade Republike Hrvatske. Riječ je o pravnim, ustavnim i ekonomskim razlozima, a osim toga utvrđivanje vlasnički neprekinutog niza vlasnika, potrebno je kod svake privatizacije zemljišta.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je zastupnica **Dragica Zgrebec**. Odbor nije podržao predloženi zakonski tekst iz razloga koji su navedeni u mišljenju Vlade Republike Hrvatske. Konstatirano je da je temeljem članka 47. Zakona o privatizaciji, moguće za sve poduzetnike na tržištu, na jednak način utvrditi kriterije vlasnika dionica, udje-

la, stvari i prava koja nisu procijenjena vrijednost društvenog kapitala pravne osobe. Međutim, ukazano je i na probleme u primjeni članka 47. Zakona o privatizaciji. S obzirom na nedorečenosti i dvojbe koje je izazvala odredba članka 47, članovi Odbora suglasni su u ocjeni da je nužno iznaći učinkovito zakonsko rješenje pitanja vezanih za imovinu koja nije procijenjena u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe temeljem Zakona o pretvorbi. Odbor je jednoglasno odlučio Saboru predložiti slijedeći zaključak:

- Ne prihvaća se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji.

- Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da u roku od 60 dana predloži Hrvatskom saboru učinkovito zakonsko rješenje pitanja imovine koja nije procijenjena u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe, na temelju Zakona o pretvorbi.

Ministar gospodarstva dr.sc. **Ljubo Jurčić** iznio je stav Vlade Republike Hrvatske. Smatra da unatoč svim nejasnoćama i nedorečenostima odredbi članka 47. Zakona o privatizaciji, ipak je moguće za sve poduzetnike na tržištu, na jednak način utvrditi krajnje vlasnike dionica, udjela, stvari i prava koje nisu procijenjene u vrijednosti društvenog kapitala pravne osobe, na temelju Zakona o pretvorbi i privatizaciji društvenih poduzeća. Uza sve nejasnoće, nesporno je da ova odredba sadrži pravila po kojima se utvrđuje vlasnik, odnosno na koga se prenose dionice, udjeli i stvari koje nisu procijenjene u društvenom kapitalu pravne osobe. Smatra ujedno da je predlagatelj očito zanemario činjenicu da se već duži niz godina propisi o upisu u sudski registar djelatnosti trgovačkih društava ne dijele na glavne i sporedne, nego su sve upisane djelatnosti ravnopravne. Nižući argumente već iznijete u mišljenju Vlade, ministar Jurčić predložio je Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog i konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji.

Slijedila su zatim izlaganja predstavnika klubova parlamentarnih stranaka. Prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**. Smatra da je već dobro poznata problematika koja se javlja oko zemljišta uz obalu, te se nije složio s obrazloženjem koje je iznio ministar Jurčić. Smatra da je riječ o najvrednijoj imovini kojom ova zemlja raspolaže, a koja je i bez naknade postajala vlasništvo

niza turističkih tvrtki. Upozorio je ujedno na inače loše rezultate procesa pretvorbe i privatizacije u Hrvatskoj, dodajući da od 150 revidiranih slučajeva, nepravilnosti nisu utvrđene samo u 7-8 slučajeva. Podsjetio je zatim na metodologiju privatizacije zemljišta oko turističkih tvrtki, ocjenjujući da pravedan ishod ovih propusta iščekuju i u Dalmaciji i u Istri. Pored klasičnih metoda privatizacije koja seže još od 1992. godine, preuzimanje hotela obavljalo se i preko PIF-ova. Podsjetio je zatim na slučaj preuzimanja "Rivijere" i "Arenaturista", ocjenjujući da za ovu priču nije bitno tko je iz bivše ili sadašnje vlasti "pomagao u ovim poslovima". Treći vid prodaje hotela vrši država, napomenuo je zastupnik, izdvajajući privatizaciju "Anite" iz Vrsara putem ESOP-a, odnosno ustupanjem dionica.

Potrebno je utvrditi pravni status ovog zemljišta koje predstavlja najvredniju imovinu Republike Hrvatske.

Sumirajući navedene poslovne transakcije oko privatizacije, zastupnik Kajin je upozorio da će onaj koji bude gospodario navedenim zemljištem upravljati i razvojnom budućnošću naših jadranskih gradova. Zemljište koje je nedefinirano ne smije biti kočnica našeg razvoja, a najmanje je prihvatljiva ona solucija da se ovaj prostor nekomu poklanja. Ne treba se bojati koncentracije ili konkurencije kapitala, ali treba se zabrinuti što smo stvorili takvu situaciju da nas zaobilaze greenfield investicije. Paralelno s ovim prostorom, treba se zakonski riješiti i sudbina poljoprivrednog zemljišta. Apelirao je da se ovaj prostor stavi u vlasništvo lokalne samouprave, ocjenjujući da su državni mehanizmi odviše spori i nefleksibilni, jer teško rješavaju i probleme služnosti zemljišta oko izgradnje vodovoda. Nekretnine ne smiju biti razlogom blokade ulaganja, a pogotovo ne stranog kapitala. Dodao je da se na čitavom Jadranu, od Umaga do Dubrovnika, izgradilo samo jedno hotelsko naselje i to u Savudriji kod Umaga. Podsjetio je i na probleme privatizacije na otoku Katarina o kojemu je govorio i veleposlanik Austrije prilikom neda-

vnog susreta s potpredsjednikom Sabora gospodinom **Baltazarom Jalšovcem**. Ovaj se slučaj može izroditi u prvorazredni međunarodni skandal, pa je potrebno što hitnije očitovanje i Vlade Republike Hrvatske. Sudbinu zemljišta uz more potrebno je što prije riješiti, kako ne bismo uskoro morali plaćati ulaznicu za pristup pojedinim plažama, zaključio je zastupnik Kajin.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Dragica Zgrebec**. Odmah na početku istaknula je da Klub neće podržati predloženi zakonski tekst prilikom glasovanja te iznijela vlastitu argumentaciju. Naime, ovim Prijedlogom zakona želi se proširiti, odnosno pojasniti i učiniti iznimke na članak 47. važećeg Zakona o privatizaciji. Nova formulacija ovoga članka suprotna je načelima koje uređuje članak 49. Ustava Republike Hrvatske, a kojim se propisuje jednak pravni položaj svih poduzetnika na tržištu. Međutim, i mi ocjenjujemo da problem uistinu postoji, budući da u procesu pretvorbe nije procijenjeno građevinsko zemljište ili je uneseno u kapital ono zemljište koje po naravi predstavlja pomorsko dobro, istaknula je zastupnica Zgrebec dodajući da se postupkom revizije trebaju otkloniti sve nezakonitosti u postupanju.

Postupkom revizije treba otkloniti sve uočene nepravilnosti u postupanju.

Podržala je zaključak Odbora za gospodarstvo da Vlada po hitnom postupku predloži zakonska rješenja koja će riješiti problem koji smo uočili, a koji će biti takav da neće izazivati dvojbe u primjeni. Svoje izlaganje zaključila je konstatacijom da Klub zastupnika SDP-a neće podržati donošenje ovakvog zakona.

Za Klub zastupnika HSLS-a govorila je zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić**. Dok je raspravljao o podnijetom prijedlogu, Klub je raspolagao s mišljenjem Vlade koje, kako smatra, nije formulirano na prihvatljiv način. Tako odbijaju predloženu inicijativu, iako se istovremeno slažu kako je riječ o važnom pitanju koje se mora hitno riješiti. Podsjetila je ujedno i na svojedobne inicijative Kluba zastupnika HSLS-a oko potrebe izmjena Zako-

na o privatizaciji i to dok je ova stranka bila dijelom vladajuće koalicije. Zatim je ukazala i na ranija obećanja vlasti, kako će potaknuti i oživjeti malo dioničarstvo i potrebu da se hitno regulira neprivatizirana imovina, odnosno zemljište koje nije ušlo u temeljni kapital. Ovakvim se pristupom odvrću potencijalni investitori i povećava vlasničko-pravna nesigurnost, upozorila je zastupnica Katarinčić-Škrlić.

U međuvremenu se gomilaju i kompliciraju sudske tužbe i postupci, a poslovne tvrtke i jedinice lokalne samouprave međusobno dokazuju vlasništvo nad spornim zemljištem. U siječnju ove godine, državni odvjetnik Mladen Bajić dao je upute Državnom odvjetništvu s područja Istre i Dalmacije o načinu kontrole uknjižbe prava vlasništva i naredio hitan nadzor zemljišnih knjiga svih većih trgovačkih društava. Procjenjuje se da je nezakonito uknjiženo više od 40 tisuća hektara najatraktivnijeg obalnog zemljišta u vrijednosti od 4 milijarde USA dolara. Neke uknjižbe i nepravilnosti koje su otkrivene u Istri, Vrhovni je sud poništio. Upozorila je zatim da su i neke jedinice lokalne uprave slabo gospodarile vrijednim zemljištem, podsjećajući da su za samo 20 tisuća DEM prodale selo Sveti Jurij, te zemljište na prostoru Barbarige koja je dio Brijunske rivijere. Ovako se u budućnosti ne bi trebalo poslovati, a trebalo bi ujedno jedinicama lokalne uprave i samouprave vratiti i nekretnine bivših vojnih objekata. Klub zastupnika HSLS-a jest za decentralizaciju u tom pitanju, ali potrebno je sve poteze provoditi po jasnoj proceduri, uz transparentan nadzor i kasniju reviziju, pa će podržati predloženi tekst. Svjesni smo i manjkavosti ovog zakonskog prijedloga, ali budući da se bolji nije pojavio smatramo da je dobro provesti prvo čitanje. To bi ujedno mogao predstavljati poticaj drugim klubovima, te Vladi Republike Hrvatske da se i sama uključi u razrješavanje problema kojega je i sama ocijenila važnim.

Ispravljajući netočan navod zastupnik **Damir Kajin (IDS)** upozorio je da treba izbjegavati osobne diskvalifikacije. Podsjetio je ujedno da je HSLS-ov predsjednik Fonda prepustio Puntizelu u Fond, a Sveti Jurij plaćen je 120, a ne 20 tisuća DEM maraka, što u ono vrijeme nije bio malen iznos.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik **Ivan Penić** naglasio je da neće podržati predloženi tekst, i to

iz razloga principijelne naravi. Iako su svjesni dvojbe koje izaziva članak 47. smatraju da država može svojim zakonskim prijedlozima urediti pitanje povrata spornih parcela općinama i gradovima, odnosno jedinicama lokalne uprave i samouprave. Eventualne uknjižbe ovoga prostora su neustavne i država ih kao vlasnik mora pobijati, jer se u ovakvim situacijama ne može olako odricati znatnih vrijednosti. Skrenuo je zatim pozornost i na prijedlog kojim bi Ministarstvo gospodarstva trebalo na odgovarajući način urediti pitanje nadzora nad zemljištem. Ono bi ujedno moglo sklapati ugovore s društvima kapitala po tržišnim cijenama kojim bi se uredilo korištenje u rasponu od najviše 30 godina. Dakle, Klub zastupnika HDZ-a neće prihvatiti predloženi tekst, jer ocjenjuje da prema Zakonu o vlasništvu ova zemljišta izvorno pripadaju Republici Hrvatskoj. Nakon uknjižbe na vlasnika, lokalnim strukturama vlasti treba pomoći da imaju određene koristi, a gospodarsku inicijativu treba zatim okrenuti prema napretku čitave zajednice, zaključio je zastupnik Penić.

Za ispravak netočnog navoda sada se javio zastupnik **Mladen Godek (LIBRA)** jer netočnim drži konstataciju da se u ovom slučaju radi o državnom vlasništvu. Precizirao je ujedno definiciju općeg dobra kao što su rijeke, more, voda, i zrak, o kojemu brine država. Zastupnik Ivan Penić u svom je dodatnom javljanju ocijenio da je zastupnik Godek povrijedio Poslovnik, te nenamjerno zapravo potvrdio njegove ocjene. Rekao je da se pomorsko dobro može definirati i pravnim izrazom "rex ekstra commercium", ali pritom nije mislio na sve državno zemljište.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**, ocjenjujući da se predloženim tekstom pokušava prekinuti dosadašnja uzurpacija terena, koju su provodile pojedine hotelske kuće. Podsjetio je na ranije postupke nacionalizacije i eksproprijacije, kojima je ova imovina oteta od izvornih vlasnika. Nerijetko se takvo zemljište oduzimalo ili otkupljivalo od vlasnika za smiješne iznose novca i davalo na korištenje hotelskim kućama, najčešće bez ikakvog ugovora. U današnjim okolnostima, kada dolazi do procvata turističke djelatnosti, potrebno je urediti i pitanje vlasništva ovog zemljišta, upozorio je zastupnik Tadić. Smatra da je svojedo-

bno propala šansa da se inicijativom više stranaka donese novi Zakon o privatizaciji, kojega je povukao tadašnji ministar gospodarstva, Goranko Fižulić. Možda bi bilo bolje da se kao izvorni vlasnik zemljišta uknjiži država koja bi ga potom trebala dati na koncesiju hotelskim kućama. Međutim, mi podržavamo i ovakav zakonski prijedlog kojim bi zemljište trebala preuzeti lokalna uprava i samouprava, kako bi se konačno prekinula postojeća uzurpacija. Treba ujedno povećati računa i da se ovo zemljište čim prije vrati prvotnim vlasnicima, zaključio je zastupnik Tadić, podržavajući prihvaćanje rečenog zakonskog prijedloga.

I neke jedinice lokalne uprave u prošlosti su slabo raspolagale s vrijednim zemljištem.

Prešlo se zatim na pojedinačnu raspravu, a prvi je govorio zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**. On je podsjetio da su se oko "članka 47." u Saboru vodile višesatne rasprave. Svojedobno je tijekom 2001. godine predlagan i novi zakonski prijedlog o privatizaciji, a upravo je zbog navedenog članka povučen iz procedure. Prema procjenama Hrvatskog fonda za privatizaciju, samo u kampovima nije procijenjeno i uneseno u temeljni kapital društva, znatna površina takvog zemljišta. Treba ujedno reći da su mnoga društvena poduzeća koristila ne samo zemljište, već i mnoge nekretnine. Upozorio je da neriješeno pitanje oko vlasništva ima odjeka i u ocjenama međunarodnih financijskih krugova poput EBRD-a. Smatraju da se Hrvatska danas po tom pitanju ne izdvaja od problema koje imaju i ostale tranzicijske zemlje.

Zastupnik Vukić ujedno je ocijenio da postojeća formulacija članka 47. i danas omogućava HFP i svim trgovačkim društvima rješavanje problema, ali postoji pitanje cijene koju određeno trgovačko društvo treba platiti Fondu. Upozorio je da zemljište uz obalu, čija se vrijednost procjenjuje na oko 4 milijarde USA dolara, predstavlja najvrijedniji hrvatski kapital, pa se sva pitanja trebaju precizno urediti. Zastupnik je zatim ukazao i na ostale slabosti koje opterećuju hrvatski turizam i čine ga nekonkurentnim u odnosu na ostale zemlje. Podsjetio je ujedno da su

pojedine turističke kuće praktički izložene ucjenama ako se odluče za kupnju okolnog prostora. Navodeći slučaj Turističkog hotelskog poduzeća Rovinj, upozorio je da je vlasnik za jednu parcelu tražio cijenu od čak 250 do 300 EUR-a po kvadratnom metru. Treba izbjeći ovakvo napuhavanje i licitaciju cijenama, konstatirao je zastupnik Vukić, a država treba pronaći prihvatljive mehanizme za iskorištavanje ovog vrijednog prostora.

Možda bi bilo bolje rješenje da vlasnik postane država, koja potom može uređivati korištenje putem koncesija.

Zaključno se zatim zastupnicima u ime predlagatelja obratio zastupnik Val-

ter Drandić (IDS). Ocijenio je da se svi slažu o potrebi rješavanja problema koji izvire iz odredbi sadržanih u članku 47. navedenog Zakona. Iako se ovaj zakonski članak praktično ne primjenjuje, mnoge su tvrtke uknjižile ovo zemljište. Predloženim tekstom nastojimo osigurati stabilnost i sigurnost tvrtki, da mogu poslovati i da znaju što mogu očekivati u budućnosti. Zemljište se ne smije prodavati, a tvrtke trebaju dobiti onoliko prostora koliko im je potrebno za poslovanje, ali se moraju spriječiti moguće špekulacije. Upozorio je zatim da se u praksi narušava članak 49. Ustava Republike Hrvatske u mnogim slučajevima, jer se poduzetnici stavljaju u različiti pravni položaj, a prisutne su i različite stope poreza za pojedine proizvode i usluge na tržištu. Ujedno postoje poticaji za jedne, ali ne i za druge proizvode, pa je ocjena predlagatelja da iznijete ocjene vezane za ovaj članak ne stoje.

Donošenje ovoga zakona predlaže se zbog toga što postojeće rješenje nije prihvatljivo ni zadovoljavajuće. Postoji i spremnost za određeno usuglašavanje i ustupke oko pojedinih članaka, ali usprkos tome ne postoji dobra volja da se ovaj zakonski problem riješi na odgovarajući način. Predložio je da se postojeći prijedlog pusti u drugo čitanje i da se do tada pokušaju usuglasiti polazišta. Smatra da se radi o značajnom problemu, pa se ne smije olako odbaciti ponuđeni zakonski prijedlog, jer je pitanje onda kada će doći ponovno na dnevni red Sabora. Uočene slabosti koje se stalno prelamaju u turizmu nisu dobre za gospodarstvo, kao ni za građane, zaključio je zastupnik Drandić.

Ovom je konstatacijom zaključena rasprava, a predsjedavajući je najavio glasovanje na narednoj sjednici.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UPRAVNIM PRISTOJBAMA

Olakšat će se pogranični promet i suradnja

Zastupnici Hrvatskog sabora provedli su raspravu o predloženom zakonskom tekstu, a glasovanje će se obaviti naknadno, kada se steknu uvjeti, naglasio je predsjedavajući. Ovaj zakonski prijedlog podnio je Klub zastupnika Hrvatskog bloka, ocjenjujući da treba smanjiti nepotrebne troškove u ionako demografski zapuštenim pograničnim područjima. Iznijete argumente prihvatili su i pojedini klubovi zastupnika koji ne pripadaju oporbi, ocjenjujući da se na ovom pitanju ne prelamaju interesi vlasti i oporbe, već su zajednički problem. U svom mišljenju Vlada je predložila Hrvatskom saboru da ne prihvati predloženi zakonski tekst.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog podnio je Klub zastupnika HB-a, a temeljno je

polazište da su previsoko iznosi upravnih pristojbi razlogom slabog interesa građana za pogranične propusnice. Iznos pristojbi gotovo trostruko uvećava cijenu pograničnih propusnica. Ocijenjeno je da se radi o vrlo osjetljivoj problematici. Primjenom Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji, mijenja se dosadašnja životna svakodnevnica ljudi uz granicu, a potrebno je i pojednostaviti i olakšati dobivanje pograničnih propusnica. Ujedno je predloženo i oslobađanje svih pristojbi koje su vezane uz izdavanje pograničnih propusnica i poljoprivrednih uložaka. Predložene zakonske izmjene odnose se na članak 7, gdje se nakon točke 25. predlaže dodavanje točke 26. koja glasi: "sve spise i radnje u svezi s izdavanjem pograničnih propusnica i poljoprivrednih uložaka".

MIŠLJENJE VLADE

U svom je mišljenju Vlada predložila Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama, kojega je predložio Klub zastupnika Hrvatskog bloka, iz razloga jer je u pripremi Nacrt zakona o izmjenama i dopunama toga Zakona. On bi ujedno obuhvatio veći broj izmjena i dopuna, te će se tom prilikom razmotriti i pitanje plaćanja upravnih pristojbi za sve spise i radnje u postupcima vezanim uz izdavanje propusnica.

RASPRAVA

U raspravi je u ime predlagatelja uvodno govorio zastupnik **Krunoslav Gašparić (HB)**. On je citirao navedene izmjene koje se odnose na članak 7. postojećeg Zakona, upozoravajući ujedno

da je pogranična propusnica u Hrvatskoj tri puta skuplja nego u susjednoj Sloveniji.

Smanjiti nepotrebne troškove

Iako je najavljivano smanjenje ovih troškova, to se do sada nije dogodilo, pa ta činjenica otežava poziciju naših stanovnika koji žive uz hrvatsko-slovensku granicu. Ove značajne materijalne troškove, moraju podmiriti svi koji imaju posjed na slovenskoj strani, pa bi se predloženim izmjenama ovim ljudima uštedjelo makar 120 kuna nepotrebnih izdataka. Zastupnik Gašparić naveo je zatim i prosječna mjesečna primanja naših građana u tim područjima, upozoravajući ujedno i na težak socijalni položaj ljudi. Apelirao je na ostale zastupnike da podrže predloženi zakonski akt, ocjenjujući da se Vlada već davno trebala pripremiti za sve probleme koji su nastupili provođenjem odredbi vezanih uz nadzor nad "Shengenskom granicom".

U pograničnim područjima Hrvatske uočljiv je težak materijalni položaj i niska stopa zaposlenosti lokalnog stanovništva.

U nastavku rasprave govorili su predstavnici klubova parlamentarnih stranaka. Prvi je uzeo riječ zastupnik mr.sc. **Ivo Škrabalo**, iznoseći stavove **Kluba zastupnika LIBRE**. I on je upozorio da je riječ o značajnom višekratnom trošku, ocjenjujući da bi se predloženi zakonski tekst trebao prihvatiti unatoč iskazanom mišljenju Vlade. Predložio je da se prijedlog Kluba zastupnika HB-a uputi u drugo čitanje, a Vlada ukoliko želi, ima priliku donijeti vlastiti prijedlog koji može biti i sveobuhvatniji. Govorio je zatim i o vlastitim zapažanjima o problemima pograničnog stanovništva u Gorskom kotaru. Upozorio je na težak materijalni položaj i nisku stopu zaposlenosti tog stanovništva, ističući da predloženi troškovi značajno utječu na kvalitetu života ovih stanovnika. Za razliku od vlada Hrvatske i Slovenije koje ponekad imaju zategnute odnose zbog dobro poznatih problema, stanovnici susjednih država imaju izvrsne odnose i međuljudsku atmosferu koja

se ne bi trebala opterećivati razlozima materijalne naravi. Međusobna komunikacija je potrebna zbog samih stanovnika, te zbog gospodarskih potreba na obje strane. Kada se radi o navedenom pitanju, Klub zastupnika LIBRE podržat će predloženi zakonski tekst, zaključio je zastupnik Škrabalo.

U navedenim područjima vlada demografska stagnacija

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je zastupnik **Valter Drandić**. I on je ocijenio da ovo pitanje ne zadire u odnos vlasti - oporbe, te upozorio da je život u pograničnim područjima znatno složeniji nego u drugim područjima. Zbog ovih okolnosti ocijenio je potrebnim podržati predloženi zakonski tekst i time makar simbolično olakšati svakodnevni život ljudi. Možda će ova inicijativa potaknuti Vladu da pruži što više pomoći našim građanima kako bi se ujedno zaustavila i spriječila demografska stagnacija u navedenim područjima. Time se ujedno daje dodatni impuls razvoju gospodarstva i turizma, te se ublažava osjećaj da se uistinu uspostavlja čvrsta granica između susjednih država.

Život stanovništva trebao bi se poticati izgradnjom potrebne infrastrukture.

Upozorio je zatim i na specifične probleme koje je dosadašnja politika oko propusnica rezultirala u pograničnim regijama; Istri, Gorskom kotaru i Međimurju. Naveo je zatim i sustav ekonomskih poticaja koje slovenska država daje svojim gospodarstvenicima koji imaju objekte uz granicu, te se založio za predložene uštede i s tog aspekta podržao ovaj Prijedlog zakona u prvom čitanju. Naglasio je ujedno da treba očekivati i prijedlog zaključaka koje će Klub zastupnika IDS-a predložiti u drugom čitanju.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ivan Penić (HDZ)**. Smatra da su prethodni govornici iznijeli netočan navod kada su rekli da se ovo pitanje ne prelama na odnose vlast - oporba. Smatra da je to ipak prije svega pitanje vlasti, koja može povećati i smanjiti pristojbe,

dok oporba to ne može. Podržao je ujedno predloženi zakonski tekst.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Ivan Jarnjak**. Podsjetio je da se Zakonom o područjima posebnog državnog interesa uređuje život u općinama i gradovima koje se nalaze uz granicu sa susjednom Republikom Slovenijom. Smatra ujedno da bi trebalo i dodatno poticati izgradnju infrastrukture u navedenim područjima, budući da se radi o nerazvijenim regijama. Smatra ujedno da visoke cijene pristojbi praktično demuliraju nastavak života u pograničnim područjima, pa se uočeni problem svakako mora primjereno razriješiti. Ovaj će se problem ujedno prelamati i na stanovnike koji žive u ostalim pograničnim zonama sa susjednim državama. Ocjenjuje ujedno da se ovaj problem mora cjelovito i sveobuhvatno urediti, te se usprkos mišljenju Vlade, založio da se predmetni zakonski tekst prosljedi u drugo čitanje.

Olakšati pristup poljoprivrednim posjedima

U nastavku rada Sabora, zastupnik **Željko Pavlic (LIBRA)** podržao je predloženi zakonski tekst, ocjenjujući da se time olakšava svakodnevni život ljudi u pograničnim područjima. Upozorio je da i stanovnici Međimurja imaju dosta svojih posjeda u Mađarskoj, pa se ovaj problem mora cjelovito urediti. Raspadom bivše Jugoslavije, veliki dio naših građana ostao je bez posla u Sloveniji pa su značajni i gospodarski i socijalni elementi koji utječu na život u pograničnim područjima. Uvođenjem ovakvih taksi, zapravo se onemogućava stanovnike u korištenju poljoprivrednih posjeda, uključujući i vinograde koji se nalaze s druge strane granice. Cijena pristojbi svakako je previsoka za naše prilike, pa bi se usvajanjem amandmana olakšao život ovih ljudi, zaključio je zastupnik Pavlic. U završnoj riječi zastupnik **Krunoslav Gašparić (HB)** zahvalio je klubovima i zastupnicima na potpori, ocjenjujući da je potrebno izmijeniti opisano stanje. Smatra ujedno da predložene mjere ne predstavljaju udar na proračun, koji ima na raspolaganju široku paletu mogućnosti i instrumenata. Ne treba ljude koji žive uz granicu opterećivati i s dodatnim problemima, već im treba omogućiti što lakši i sadržajniji život. Upozorio je ujedno da se trebaju riješiti problemi koji se javljaju i

na drugim graničnim područjima, ocjenjujući da Hrvatska ima položaj pogranične zemlje. Zahvalio je ujedno i na pomoći koju su pružili stanovnici Hrvatskog zagorja u pripremi predloženoga teksta. Uz pruženu pomoć, oni su upozorili i na vlastite gospodarske, prometne i turističke deficite koji se javljaju primjenom postojećih zakonskih mjera, odnosno uslijed pre skupih pograničnih iskaznica i propusnica.

Pogranično područje sve je više naseljeno staračkim domaćinstvima, pa bi i ta činjenica trebala biti dodatni poticaj za prihvaćanje predloženoga teksta koji bi trebao pomoći u mjerama demografske revitalizacije ovih prostora. Sa slovenske strane niču novi turistički kapaciteti, a u Hrvatskoj se još uvijek susreću blatnjavi i neuređeni putovi i prometnice, upozorio je zastupnik. Osim svih navedenih problema, kompleti-

ranje svih potrebnih dozvola predstavlja i dodatni i nepotrební teret ovim ljudima, zaključio je zastupnik Gašparić nadajući se da će i Vladi konačno skrenuti pozornost na navedene probleme.

Ovim je riječima zaključena rasprava, a predsjedavajući je najavio da će se o ovom zakonu glasovati na narednoj sjednici.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O OBRANI

Pravila za slučaj iznenadne oružane agresije

Hrvatski se sabor raspravio predložene dopune Zakona o obrani što su predložili zastupnici HSP-a Anto Đapić, mr.sc. Miroslav Rožić, dr.sc. Tonči Tadić i Vlado Jukić, a glasovanje će se provesti na slijedećoj sjednici. Zastupnici smatraju da je potrebno donijeti dopune Zakona posebno zbog reguliranja djelovanja oružanih snaga u prijetećoj opasnosti od iznenadne oružane agresije, odnosno iznenadnog oružanog napada na Republiku Hrvatsku. Predlagatelji zakona smatraju da postojeće zakonsko rješenje kojim se predviđa supotpis predsjednika Republike i predsjednika Vlade RH ne omogućava promptno djelovanje prilikom ugroze ili narušavanja zračnog prostora Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelji zakona podsjećaju da je ustrojstvo obrambenog sustava RH uređeno Zakonom o obrani iz ožujka 2002. godine. Prema obrazloženju Vlade, ciljevi donošenja važećeg Zakona o obrani bili su smanjivanje Oružanih snaga i djelotvorno preoblikovanje obrambenog sustava RH, ali ne samo da nisu ostvareni, već je postojeći Zakon pojedinim (po vojnoj znanosti i doktrini dvojbenim rješenjima) stvorio mogućnost paralize obrambenog sustava, u slučaju iznenadne

agresije na RH ili u slučaju nesuglasja Predsjednika Republike i Predsjednika Vlade RH.

Pojašnjavajući to zastupnici navode da u slučaju iznenadne oružane agresije na Hrvatsku, nitko nije ovlašten naložiti uporabu Oružanih snaga, kao cjeline ili njezinih pojedinih dijelova, dok Hrvatski sabor ne utvrdi stanje neposredne ugroženosti ili ratno stanje - prema odredbama članka 6. stavka 2. alineje 4. Zakona o obrani, jer tek tada prema odredbama članka 110. Zakona o obrani to mogu ili može narediti vrhovni zapovjednik uz supotpis predsjednika Vlade. Prema tome, u slučaju iznenadne oružane agresije na Hrvatsku, nitko ne može naložiti uporabu Oružanih snaga ili njezinih pojedinih dijelova, dok se ne sastane Hrvatski sabor i utvrdi stanje neposredne ugroženosti, a tada uporabu Oružanih snaga nalaže vrhovni zapovjednik, ali uz supotpis predsjednika Vlade, pri čemu zakon ne predviđa postupak u slučaju odsutnosti Predsjednika Republike ili Predsjednika Vlade RH.

Druga dvojba koju sadrži postojeći zakon sadržana je u činjenici da se prema odredbama članka 104. stavka 1. Zakona o obrani, mobilizacija Oružanih snaga ili njezinih dijelova izvodi u ratnom stanju i stanju neposredne ugroženosti.

Na tim se primjerima, smatraju zastupnici, vidi mogućnost paralize obrambe-

nog sustava u situaciji iznenadnog oružanog napada na Republiku Hrvatsku što ugrožava nacionalne interese, pa je potrebno hitno izmijeniti i dopuniti postojeći Zakon o obrani.

Cilj donošenje ovog Zakona je omogućavanje uporabe i djelovanja obrambenog sustava u svim situacijama u kojima se država može naći, imajući prvenstveno na umu nacionalnu sigurnost države, te donošenje Plana obrane RH i Plana uporabe Oružanih snaga RH. Stoga se dopunom članka 104. Zakona o obrani omogućava mobilizacija dijelova Oružanih snaga RH u slučaju prijeteće opasnosti od iznenadne oružane agresije na RH, a dopunom članka 110. vrhovnom zapovjedniku Oružanih snaga uporaba Oružanih snaga u slučaju iznenadne agresije na našu državu.

RADNA TIJELA

Imajući u vidu mišljenje Vlade, Odbor za zakonodavstvo protivio se donošenju ovoga Zakona. U provedenoj raspravi većina je članova Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podržala mišljenje Vlade, te ocijenila da postojeće zakonsko rješenje udovoljava svim nužnim elementima zaštite i sigurnosti Republike Hrvatske, a o čemu brinu oružane snage. Shodno tome Saboru je predloženo da ne prihvati Prijedlog zakona.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nije podržala predloženi zakon. U Zakon se, kaže, unose dva nova stanja: prijetuća opasnost od iznenadne oružane agresije na RH, i opasnost od iznenadnog oružanog napada na RH.

Vlada pretpostavlja da je sadržajno riječ o jednom stanju, te smatra da za predmetne dopune ne postoji uporište u Ustavu, budući da su Ustavom propisane odredbe koje se odnose na ratno stanje i stanje neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti. Ako bi se te kategorije i unosile u zakonski tekst, potrebno ih je definirati, te jasno odrediti tko isto utvrđuje.

Također, Vlada smatra da bi se definiranjem prijetuće opasnosti od iznenadne oružane agresije mogla utvrditi eventualna razlika između stanja neposredne ugroženosti, koje se prema Zakonu o

obrani definira kao "stanje sigurnosnog okruženja Republike Hrvatske u kojem postoje očiti pokazatelji izravnih operativnih priprema oružanih snaga druge države za poduzimanje postupka i aktivnosti usmjerenih na povredu suvereniteta...", i prijetuće opasnosti od iznenadne oružane agresije.

U vezi s obrazloženjem Prijedloga zakona da u slučaju iznenadne oružane agresije na RH nitko ne može naložiti uporabu Oružanih snaga ili njezinih pojedinih dijelova dok se ne sastane Hrvatski sabor i utvrdi stanje neposredne ugroženosti, Vlada smatra da članak 100. stavci 2. i 5. Ustava jasno propisuju mogućnost da u slučaju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti, ili kada su tijela državne vlasti onemogućena da redovito obavljaju svoje ustavne dužnosti, Predsjednik Republike može, na prijedlog predsjednika Vlade i uz nje-

gov supotpis donositi uredbe sa zakonskom snagom pa slijedom toga proglasiti stanje neposredne ugroženosti i naložiti mobilizaciju Oružanih snaga.

U odnosu na primjedbu da Zakon o obrani ne predviđa postupak u slučaju odsutnosti Predsjednika Republike ili predsjednika Vlade RH, Vlada ističe da kategorija supotpisa ima svoje uporište u odredbama Ustava, a da članak 96. Ustava predviđa mogućnost zamjenjivanja Predsjednika Republike, kao i institut privremenog zamjenika.

Iz svega navedenog razvidno je da za dopunu Zakona o obrani u predloženom obliku nema ni temelja niti potrebe, zaključuje Vlada.

Za raspravu o zakonskom prijedlogu nije bilo zainteresiranih, a glasovanje će se provesti na slijedećoj sjednici Hrvatskoga sabora.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O POSEBNIM POREZIMA NA OSOBNE AUTOMOBILE, OSTALA MOTORNA VOZILA, PLOVILA I ZRAKOPLOVE; PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O POSEBNIM POREZIMA NA OSOBNE AUTOMOBILE, OSTALA MOTORNA VOZILA, PLOVILA I ZRAKOPLOVE

Protiv sužavanja porezne osnovice

Zastupnici su proveli objedinjenu raspravu o podnijetim zakonskim prijedlozima. Predlagatelji su dva saborska odbora, a njima se predlaže zaštita domaćih proizvođača autodijelova, te i mogućnost oslobađanja pojedinih kategorija stradalnika iz Domovinskog rata od plaćanja uvoznih pristojbi. U svom mišljenju, Vlada je predložila Hrvatskom saboru da ne prihvati podnijete zakonske prijedloge jer se njima: sužava porezna osnovica i narušava stabilnost državnog proračuna, nije vidljiv opseg ostvarenih poreznih oslobođenja, moguće su zloporabe, te se povećavaju troškovi administracije radi utvrđivanja prava na porezna

oslobođenja. Rasprava je zaključena konstatacijom predsjedavajućeg da će se glasovanje obaviti naknadno.

O PRIJEDLOZIMA

U prijedlogu kojega je podnio Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, navodi se da su stupanjem na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica 1. siječnja 2002. godine, ukinute carine na automobile iz Europske unije. Proizvođači autodijelova iz Republike Hrvatske su u 2000. i 2001. godini koristili tzv. 100% carinsku povlasticu kojom su automobili,

u koje su bili ugrađeni dijelovi proizvedeni u Republici Hrvatskoj, bili oslobođeni plaćanja carine. Ova povlastica u velikoj je mjeri pridonijela konsolidaciji i oživljavanju ove grupacije. Ukidanjem carina na uvoz automobila iz Europske unije ukinuta je i carinska povlastica. Proizvođači autodijelova upozoravali su da bi jednokratno ukidanje carina moglo dovesti do nekontroliranog povlačenja poslova od velikih proizvođača automobila i do teških posljedica po čitavu grupaciju.

Već u 2002. godini došlo je do povlačenja poslova od francuskih i ostalih proizvođača automobila, što je veliki problem, jer je veći dio grupacije, sa 70%

kapaciteta vezan uz francusku automobilsku industriju. Do kraja 2003. godine francuski će proizvođači automobila povući sve poslove iz nekih hrvatskih tvrtki i preseliti ih u zemlje koje daju beneficije. Na taj bi način te tvrtke, iz kojih bi bili povučeni poslovi, završile u stečaju. Naime, u automobilskoj industriji, nemoguće je naći posao preko noći. Tu vrijedi dugoročno planiranje poslovanja, pa se dobavljači za nove tipove automobila biraju ili određuju u pravilu tri godine prije početka proizvodnje. Trenutno su u opticaju natječaji i internet aukcije za 2006. i 2007. godinu. Svi novi poslovi za 2003, 2004. i 2005. godinu već su raspoređeni i dobavljači su određeni. To praktički znači da bi tvrtke iz kojih bi bili povučeni svi ili veći dio postojećih poslova, neminovno završile u stečaju.

Predložena dopuna Zakona omogućila bi uvođenje tzv. "trošarinske povlastice" u zamjenu za prijašnju "carinsku povlasticu". Time bi se stvorila mogućnost da Vlada u ekstremnim slučajevima intervenira smanjenjem "trošarina" na osobne automobile u korist proizvođača, sprječujući povlačenje posla i stečaja, te omogućujući ugroženim hrvatskim tvrtkama da u naredne tri do četiri godine pronađu nova tržišta, nove kupce i nove poslove, te nastave poslovanje bez bilo kakvog oblika povlastice. Grupacija proizvođača autodijelova u Republici Hrvatskoj ima 3000 zaposlenih radnika i ostvaruje 3% hrvatskog izvoza (približno 160 milijuna EURA). Sve su tvrtke konkurentne na međunarodnom tržištu i mogu pronaći poslove, ali im za to, treba vrijeme primjereno za ovu grupaciju. Uvođenje ove mogućnosti smanjenja posebnog poreza stvorilo bi šansu da se spasi značajan dio radnih mjesta u perspektivnoj industrijskoj grupaciji.

Primjena ovoga Zakona neće zahtijevati osiguranje dodatnih sredstava u Državnom proračunu, ali će njegovom provedbom biti umanjeni prihodi Državnog proračuna i to u stavci Prihodi od trošarina na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove. Donošenje ovoga zakona po hitnom postupku, predlaže se radi sprečavanja teških posljedica koje bi mogle nastati povlačenjem poslova velikih europskih kompanija iz tvrtki koje posluju u ovoj grupaciji. Budući da će se odluka o preseljenju poslova iz hrvatskih tvrtki u druge zemlje donositi u idućih mjesec

dana, nužno je ovaj zakonski tekst donijeti po hitnom postupku kako bi barem dio sadašnjih poslova ostao u Republici Hrvatskoj i kako bi se preduhitrile odluke koje bi za hrvatske tvrtke mogle završiti s teškim posljedicama.

Zakonski prijedlog kojega je podnio **Odbor za ratne veterane** oslanja se na odredbe Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. U njegovom članku 46. propisuju se carinske i porezne olakšice na način da HRVI iz Domovinskog rata od II. do IV. skupine čije utvrđeno oštećenje organizma ima za posljedicu oštećenje funkcije donjih ekstremiteta, ima pravo na uvoz osobnog automobila bez plaćanja carine, posebnog poreza i poreza na dodanu vrijednost, u visini utvrđenog postotka oštećenja organizma svakih 5 godina. HRVI iz Domovinskog rata I. skupine osobni automobil u vlasništvo daje Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata svakih 7 godina.

Člankom 5. Privremenog sporazuma o trgovinskim i drugim poreznim pitanjima između RH i EZ-a ukinute su carine na uvoz robe iz EZ-a, osim robe navedene u Dodacima I. i II. To konkretno znači da se ukidaju carine na uvoz novih osobnih automobila koji su proizvedeni u EZ-u. Carine na uvoz rabljenih osobnih automobila nabrojanih u Dodatku I., stupanjem na snagu Privremenog sporazuma 1. siječnja 2002. godine, snižene su na 60% osnovne carine, od 1. siječnja 2003. godine bit će snižene na 30% osnovne carine, dok će od 1. siječnja 2004. godine biti ukinute.

Odbredbama carinskog zakona invalidne osobe s oštećenjem organizma od 100% ili s najmanje 80%-tnim oštećenjem organizma, koje ima za posljedicu oštećenje donjih ekstremiteta, ne plaćaju carinu na uvoz osobnog automobila za osobnu uporabu, razmjerno postotku oštećenje. Razumijevajući specifičan i težak položaj svih invalidnih osoba, bez obzira na uzrok njihove invalidnosti, a znajući za ustavnu odredbu o posebnoj skrbi države za zaštitu invalidnih osoba, potrebno je sve invalide izjednačiti u pravima kod uvoza automobila za vlastite potrebe. Predloženom dopunom Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, invalidne osobe oslobodile bi se plaćanja 50% posebnog poreza na osobne automobi-

le prilikom uvoza za osobnu uporabu, a ostatak bi plaćale ovisno o postotku utvrđene invalidnosti. Uzrok invalidnosti pri tome nije relevantan, jer bi se predložena dopuna Zakona odnosila na sve invalidne osobe. U priloženoj tablici dat je prikaz broja i strukture invalidnih osoba koje su u 2001. i 2002. godini uvezle osobne automobile, te iznosi koji su obračunati s osnove carine, PDV-a i trošarina.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravio je Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, kojega je podnio Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Odbor je raspolagao i s mišljenjem Vlade Republike Hrvatske te iznio slijedeća stajališta:

- Podržan je prijedlog Vlade da se ne prihvati predmetni Prijedlog zakona kojim se predlaže da će za uvoz novih osobnih automobila u koje su ugrađeni dijelovi proizvedeni u Republici Hrvatskoj, Vlada Republike Hrvatske donijeti propis o smanjenju posebnog poreza na automobile. Naime, donošenje predmetnog Zakona rezultiralo bi različitim poreznim opterećenjem automobila koji se puštaju u promet na hrvatskom tržištu, što nije u skladu s Ugovorom o subvencijama i mjerama protiv subvencioniranja, koja je sastavni dio Urugvajskog kruga, kojeg se Republika Hrvatska obvezala pridržavati postavši članom Svjetske trgovinske organizacije. Odbor podržava aktivnosti Grupacije proizvođača automobilskih dijelova u Republici Hrvatskoj, koja zapošljava 3000 radnika, u nastojanjima da zadrže proizvodnju autodijelova za vodeće proizvođače automobila u Europi.

Nakon provedene rasprave **Odbor za financije i državni proračun** odlučio je Hrvatskom saboru predložiti slijedeće zaključke:

1. Ne prihvaća se Prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove.

2. Obvezuje se Vladu Republike Hrvatske da u roku od 30 dana predloži odgovarajuće mjere za rješavanje teškog gospodarskog položaja grupacije proi-

zvođača automobilskih dijelova u Republici Hrvatskoj.

3. Obvezuje se Vladu Republike Hrvatske da za one članice Grupacije koje zbog ukidanja carinske povlastice gube pretežit dio ugovorenih poslova, hitno predloži posebne mjere za opstanak tih tvrtki.

Zakonski prijedlog kojega je uputio Odbor za ratne veterane razmotrio je **Odbor za zakonodavstvo** koji se protiv njegovom donošenju iz razloga koji su utvrđeni mišljenjem Vlade Republike Hrvatske. **Odbor za financije i državni proračun** raspravio je ovaj zakonski prijedlog na temelju svoje nadležnosti, te podržao prijedlog Vlade Republike Hrvatske da se ne prihvati predmetni Prijedlog zakona. Naime, predloženim načinom oslobađanja od poreza smanjuju se porezni prihodi, stavljaju se pojedine osobe u nepovoljniji položaj od drugih, moguće su zloporabe, a porezni sustav postaje nepregledniji. U raspravi je istaknuto da rješenje navedenog problema treba tražiti u načinu povrata sredstava plaćenog posebnog poreza na osobne automobile, invalidnim osobama, iz državnog proračuna.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje slijedećih zaključaka:

1. Ne prihvaća se Prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove.

2. Obvezuje se Vladu Republike Hrvatske da u roku od 30 dana predloži akte kojima će utvrditi kriterije za refundaciju plaćenog posebnog poreza na osobne automobile, invalidnim osobama, prilikom kupnje automobila.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi koja je uslijedila nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, članovi Odbora su se složili s potrebom da se sve invalide izjednači u pravima prilikom uvoza automobila, bez obzira na uzrok njihove invalidnosti. Međutim, neki članovi Odbora su istakli da se propisivanjem olakšica i oslobađanja od plaćanja poreza sužava osnovica i smanjuju porezni prihodi, a pojedine osobe stavljaju se u povoljniji položaj od drugih. S obzirom na činjenicu da u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2003. godinu za ovu namjenu nisu predviđena odgovarajuća sredstva, pre-

dlaže se u konačnom prijedlogu zakona predvidjeti odgodu primjene ovog Zakona do 2004. godine.

Odbor je većinom glasova predložio donošenje slijedećeg zaključka:

1. Prihvaća se Prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, u prvom čitanju.

2. Sve primjedbe, prijedloge i mišljenja istaknuti u raspravi dostavit će se predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za obitelj, mladež i šport saslušao je uvodno obrazloženje predstavnika predlagatelja koji je naveo specifičan i težak položaj osoba s invaliditetom, te njime obrazložio podnošenje ovakvog zakonskog prijedloga. U raspravi je istaknuto da u državi postoji politička volja za izjednačavanje svih osoba s invaliditetom, te je neprihvatljivim ocijenjen argument da ovaj zakonski prijedlog nije suglasan drugim pozitivno pravnim propisima. Naglašeno je da Hrvatska nema krovni zakon koji regulira ovu problematiku, te bi trebalo prihvatiti ove izmjene, a zatim usklađivati ostale akte. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti usvajanje slijedećeg zaključka:

1. Prihvaća se Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove.

2. Sve primjedbe, prijedloge i mišljenja iznijeti u raspravi dostavljaju se predlagatelju kako bi ih imao u vidu prigodom izrade Konačnog prijedloga zakona.

MIŠLJENJE VLADE

U svom se mišljenju Vlada osvrnula na oba podnijeta prijedloga. Iznoseći argumente za predloženi zakonski tekst kojega je podnio Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu Vlada je predložila da se ne prihvati Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove. Vlada podržava aktivnosti domaćih proizvođača automobilskih dijelova u nastojanjima da se zadrži proizvodnja automobilskih dijelova za vodeće proizvođače automobila u Europi, s obzirom na to da se radi o jednoj od najrazvijenijih industrija u svijetu.

Međutim, nedvojbeno je da bi donošenje predloženog zakona rezultiralo

različitim poreznim tretmanom (opterećenjem) automobila koji se puštaju u promet na hrvatskom tržištu. Ovakva situacija upitna je s aspekta zabranjenih izvoznih subvencija, prema Ugovoru o subvencijama i mjerama protiv subvencioniranja, sastavnog dijela Urugvajskog kruga, kojeg se, postavši članicom WTO, Republika Hrvatska obvezala pridržavati. Predloženim mjerama, također bi došlo do diskriminacije ostalih proizvođača automobila pri uvozu u Republiku Hrvatsku. Ako se čak ne bi uzete u obzir međunarodne obveze i nadalje ostaje pitanje reakcije ostalih proizvođača automobila koji bi preko svojih vlada izvršili pritisak na Republiku Hrvatsku.

Istovremeno, Vlada Republike Hrvatske smatra da je potrebno poduzeti sve aktivnosti da se osigura povezivanje proizvođača automobilskih dijelova s inozemnim proizvođačima automobila, te će s tim u svezi predložiti odgovarajuće mjere za poticanje i zaštitu ove proizvodnje, na način da olakša položaj ove industrijske grane u Republici Hrvatskoj.

Govoreći o zakonskom prijedlogu kojega je podnio Odbor za ratne veterane Vlada je Hrvatskom saboru predložila da ne prihvati Prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove.

Vlada smatra da se propisivanjem olakšica i oslobodenja od plaćanja poreza sužava porezna osnovica, smanjuju se porezni prihodi, a pojedine se osobe stavljaju u povoljniji položaj od drugih. Također, nije vidljiv opseg ostvarenih poreznih oslobodenja, moguće su zloporabe, povećavaju se troškovi administracije radi utvrđivanja prava na porezna oslobodenja, a koja porezni sustav čine nepreglednim.

Zbog navedenog, propisivanje poreznih oslobodenja nije način kojim se mogu rješavati problemi osoba s invaliditetom, već rješenje treba tražiti u mjerama povrata sredstava plaćenog poreza invalidnim osobama iz državnog proračuna, a što je u fazi rješavanja u 2003. godini.

Zaključkom Vlade Republike Hrvatske, od 12. rujna 2002. godine, prihvaćen je prijedlog da se invalidnim osobama sa 100% tjelesnog oštećenja ili s najmanje 80% tjelesnog oštećenja funkcije organa za kretanje, refundira iz Državnog proračuna za 2003. godinu, iznos poreza na

dodanu vrijednost plaćenog pri uvozu automobila, s time da su sredstva za tu namjenu planirana u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2003. godinu, na pozicijama Ministarstva rada i socijalne skrbi.

RASPRAVA

U raspravi je prvi govorio zastupnik **Pavle Kalinić (SDP)** obrazlažući zakonski prijedlog Odbora za veterane. On je ukazao na potrebu, da svi invalidi imaju jednaka prava bez obzira na okolnosti koje su dovele do invaliditeta. Bit ovog zakonskog prijedloga sastoji se od pogodnosti i oslobađanje invalida plaćanja PDV-a, te manjim izdacima za trošarine prilikom kupnje automobila. Budući da ovi izdaci nisu obuhvaćeni proračunskim stavkama, smatra da bi se pogodnosti trebale početi koristiti od 1. siječnja 2004. godine.

Potrebno je uvesti tzv. trošarinske povlastice kako bi se proizvođači autodijelova održali na ovom zahtjevnom tržištu.

Zatim je govorio zastupnik mr.sc. **Zorko Vidiček** koji je dao dodatna obrazloženja u ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, kao drugog predlagatelja. Podsjetimo, ovim se zakonskim prijedlogom od Vlade traže dodatne pogodnosti kojima bi se osigurao nastavak rada i poslovanja za grupaciju proizvođača autodijelova u Republici Hrvatskoj. Proizvođači autodijelova su u protekle dvije godine koristili tzv. stopostotnu carinsku povlasticu. To znači da su automobili u koje su bili ugrađeni dijelovi proizvedeni u Republici Hrvatskoj bili oslobođeni plaćanja carine na uvoz. Ukidanjem carina, ukinuta je i carinska povlastica kao poticaj, pa je uslijedilo povlačenje poslova iz hrvatskih tvrtki i do raskida ranije potpisanih ugovora. Ovi potezi doveli su do značajnih poteškoća u grupaciji koja zapošljava oko 3000 osoba i inače je osposobljena za obavljanje poslova velikih automobilskih kompanija. Predložena dopuna zakona omogućila bi uvođenje tzv. trošarinskih povlastica i omogućila da se održe do osiguravanja novih poslo-

va na automobilskom tržištu. Predlagatelj je ujedno svjestan da bi uvođenje trošarinske povlastice moglo hrvatskoj Vladi uzrokovati određene probleme, jer predložene mjere nisu u potpunom suglasju koje je RH potpisala s WTO. Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložio je donošenje ovog Zakona kao neophodne i najefikasnije mjere za prevladavanje nastalih problema. Predlagatelja bi moglo u krajnjem slučaju zadovoljiti i donošenje zaključaka koje je predložio Odbor za financije i proračun, a kojima bi se Vlada obvezala za donošenje mjera koje su primjerene alarmantnom stanju. Budući da sve tvrtke grupacije ni približno nisu u istoj situaciji, potrebno je primijeniti dvije vrste mjera - opće mjere za sve članice i posebne mjere, za one kojima je ugrožen opstanak. Predlagatelj inzistira na donošenju ovakvog prijedloga, zaključio je zastupnik Vidiček.

Zaštita prava invalidnih osoba

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. Podsjetio je na odredbe Zakona o hrvatskim braniteljima kojima se uređuje pravo invalida na dodjelu automobila, te zatim pojasnio situaciju koja se javila nakon sporazuma sa EZ-om o trgovinskim i poreznim pitanjima. Carine na uvoz rabljenih i osobnih automobila, stupnjevano su snižavane, a bit će potpuno ukinute od 1. siječnja 2004. godine. Klub zastupnika HDZ-a podržava Prijedlog dopune Zakona o PDV-u, jer želi potvrditi da razumije skrb za osobe s invalidnošću, bez obzira na uzrok invalidnosti. Predložene izmjene i dopune ne utječu bitno na smanjenje državnog proračuna što se uočava i iz tabele koja je priložena predloženom zakonskom tekstu.

Predložene izmjene i dopune ne utječu bitno na smanjenje državnog proračuna.

U nastavku dijela rasprave, u ime Kluba HDZ-a nastavio je govoriti zastupnik **Ivan Šuker**. Napomenuo je da je konzultirao pravnike pa mu nije jasno kako Sabor uopće može raspravljati "o tome da donese odluku, a da Vlada zatim donese propis kojim će dezavu-

irati zakon". Ovdje se jedino može ići na izmjenu odredbi o postotku koliko hrvatski proizvođači sudjeluju u proizvodnji rezervnih autodijelova. Evidentne su dobre namjere s kojima se namjerava pomoći proizvodnji autodijelova, međutim, ranije objašnjena pravila ne dozvoljavaju izmjenu prihvaćenih zakonskih odredbi, zaključio je zastupnik Šuker.

Razjasniti ovlasti Vlade pri donošenju Uredbi

Dodatna objašnjenja oko iznijetih dvojbi pokušao je u ime predlagatelja pojasniti zastupnik **Vidiček**. Napomenuo je da se ne radi o kontradikciji, jer Vlada može na osnovi članka 7. donijeti Uredbu kojom regulira detalje o tome kako i za koliko postotaka smanjiti posebni porez. Objasnio je zatim da je slične situacije i ranije Vlada znala rješavati donošenjem odgovarajuće Uredbe, podsjećajući na situaciju oko smanjenja carina koja je vrijedila do kraja 2001. godine. Analogno tome moguće je smanjiti i trošarine, ocijenio je zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** javio se potom zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da je čak i hrvatskim Ustavom definirano koje uredbe Vlada može donositi, pa prema tome članak 7a. ne može Vladi pružiti ovlasti da mijenja postojeći zakonski tekst. Predložio je da se situacija razriješi podnošenjem amandmana, kojim će se u stavku 2. odrediti da se trošarine umanjuju sukladno postotku učešća u cijeni osobnog automobila. Ovo je ispravan način, a o rečenom prijedlogu može se očitovati i Odbor za zakonodavstvo, predložio je zastupnik.

Za ispravak netočnog navoda javio se i zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)**. Smatra netočnim da Vlada uredbama i na temelju zakonskih ovlasti, može regulirati pitanje poreza. Prema ovlastima Vlade da uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskog sabora, uredbama su izrijekom izuzeti porezi. I on smatra da se u ovom slučaju problem može otkloniti predlažanjem posebnog amandmana u zakonu.

Prihodi trošarina bit će pokriveni većim prometom

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka zatim je govorila zastupnica mr.sc. **Zdravka Bušić**. Podržala je oba prije-

dloga zakona, ocjenjujući pozitivnim što je objedinjena rasprava kod komplementarnih prijedloga. Podržala je ujedno da se svi invalidi izjednače u svojim zakonskim pravima, te ujedno ocijenila da su oba prijedloga prihvatljiva i s ekonomsko - financijskog aspekta. Procijenila je i da će se eventualni manji prihodi od trošarina i poreza nadoknaditi porastom uvoza automobila, kao i većim prometom. Iz navedenih razloga Klub zastupnika HB-a podržava donošenje oba prijedloga zakona, zaključila je zastupnica Bušić.

Za ispravak netočnog navoda zatim se javio zastupnik mr.sc. **Pavle Kalinić** koji je precizirao da se u ovom slučaju ne radi o dva, nego o tri zakonska prijedloga, a zatim je predsjedatelj i sam precizirao koji su zakonski prijedlozi zapravo objedinjeni.

Invalidi imaju posebne potrebe zbog oštećenja organizma koje je i dovelo do invalidnosti.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorila je zastupnica **Dorica Nikolić**. Smatra da nisu točna obrazloženja kojima se rukovodila Vlada u svom mišljenju o tobožnjem stavljanju invalida u povlašteni položaj. Upozorila je da invalidi imaju posebne potrebe zbog oštećenja organizma koje je dovelo do invalidnosti. Zamjerila je Vladi što je svojedobno kako smatra, prihvatila i oprostila 300 milijuna USA dolara duga, te dala privatna jamstva oko problema s Riječkom bankom, a sada ustrajava na zakonskom prijedlogu koji se tiče potreba branitelja i invalida.

Dodala je ujedno, da Klub zastupnika HSLs-a podržava donošenje predloženoga zakonskog teksta, podržavajući intenciju da se pristupi izjednačavanju invalida bez obzira na okolnosti stradanja.

Povećati državne prihode od carinskih pristojbi

U nastavku je u ime istoga Kluba govorio zastupnik **Zelimir Janjić**. On je prvo podržao donošenje zakonskog prijedloga koje je podnio Odbor za veterane. Smatra ujedno da prihodi proračuna neće biti značajnije umanjeni, što potvrđuje i tablica koja je priložena tekstu zakonskog prijedloga. Osvrnuo se zatim na opći rad i probleme koji se javljaju prilikom rada carinskih službi, ukazujući na periode kada je uočen značajan podbačaj koji se odnosi na planirane prihode od carinskih pristojbi. Smatra ujedno da bi dodatno zapošljavanje carinika pomoglo u realizaciji prihoda i punjenju državnog proračuna, a ne bi predstavljalo dodatni trošak državi.

Govorio je zatim i o zakonskom prijedlogu kojega je podnio Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu. Ovaj zakonski prijedlog Klub zastupnika HSLs-a neće podržati, zbog argumentacije koja je već poznata i elaborirana. I on je obrazložio zbog čega se protivi dodatnim ovlaštenjima Vlade koja ne bi smjela svojim uredbama ulaziti u djelokrug ovlasti Sabora. Sugerirao je da s tim u svezi, Odbor za zakonodavstvo predloži donošenje odgovarajućeg amandmana. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Josip Leko (SDP)**. Smatra da je zastupnica Nikolić u svom izlaganju iznijela netočan i proizvoljni iznos navodnog

duga i time u javnosti stvorila nepovoljan dojam vezan uz prijepore oko NE Krško. Za ispravak netočnog navoda javio se i zastupnik **Franjo Kučar (SDP)**. On je objasnio da Hrvatska 4 godine nije preuzimala 10 milijardi kilovat sati što iznosi oko 300 milijuna USA dolara. Međutim, riječ je o trošku proizvedene energije koji nismo ni preuzeli, pa prema tome ni platili.

Nastavljeno je s raspravom, a u ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Stjepan Živković**. Govoreći o prijedlogu koji je podnio Odbor za veterane, podržao je da se realiziraju pogodnosti za sve invalide, bez obzira na uzrok invaliditeta. Ove osobe treba osloboditi plaćanja PDV-a, ali treba voditi računa da će se time smanjiti državni, odnosno porezni prihodi za oko 20 milijuna kuna. Predložio je da se do drugog čitanja trebaju točnije i preciznije procijeniti iznosi sredstava za koje će biti umanjnjen prihod proračuna, te preformulirati prijedlog članka 2. koji određuje stupanje na snagu ovog Zakona tako da se počne primjenjivati od 1. siječnja 2004. godine. Uz ove primjedbe Klub zastupnika HSS-a će podržati njegovo donošenje u prvom čitanju. Ovim je iscrpljena lista prijavljenih govornika, pa se zastupnicima ponovno obratio predlagatelj, zastupnik **Pavle Kalinić**. Napomenuo je da će se eventualno podnijeti amandmani ugraditi u tekst zakonskog prijedloga, smatrajući da se jedini bitan amandman može odnositi na vrijeme početka primjene zakonskih odredbi.

Ovom napomenom zaključena je rasprava, a o zakonima će se glasovati naknadno.

V.Ž.

PRIJEDLOG ODLUKE O ODRŽAVANJU BILATERALNIH VOJNIH VJEŽBI PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE I SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA TIJEKOM 2003. GODINE NA TERITORIJU REPUBLIKE HRVATSKE

Vježbe niskog intenziteta

Većinom glasova Hrvatski je sabor donio Odluku kojom se odobrava održavanje bilateralnih vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga RH i SAD-a

tijekom 2003. godine na teritoriju Republike Hrvatske.

Predlagatelj Odluke je Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Sukladno opsegu i strukturi međunarodne obrambene suradnje SAD predsta-

vljaju našeg strateškog partnera. Težište navedene suradnje zastupljeno je prvenstveno u domeni međunarodne izobrazbe i obuke IMET (International Military Training) bilateralnih vojnih vježbi OS RH i OS SAD, Programa inozemne vojno-financijske potpore FMF (Foreign Military Financing) te Programa vojne suradnje sa zapovjedništvom američkih snaga za Europu.

Suradnja datira od 1994. godine, uređena je Memorandumom o sporazumijevanju i Sporazumom o obrambenoj suradnji i sprečavanju proliferacije oružja za masovno uništavanje. Opseg suradnje je oko 200 do 230 aktivnosti godišnje a u smislu financijskih pokazatelja premašuje iznos od 8 milijuna američkih dolara godišnje.

Sudjelovanje u bilateralnim vojnim vježbama, posebno sa članicama NATO-a, od osobitog je interesa za RH u potpori njezina uključivanja u euroatlantske organizacije, navedeno je u Strategiji nacionalne sigurnosti i Strategiji obrane, navodi predlagatelj.

Sudjelovanje u bilateralnim vojnim vježbama, posebno sa članicama NATO-a, od osobitog je interesa za RH u potpori njezina uključivanja u euroatlantske organizacije, navedeno je u Strategiji nacionalne sigurnosti i Strategiji obrane, navodi predlagatelj.

U Prijedlogu odluke su navedene bilateralne vojne vježbe, njih devet, koje se odobravaju ovom Odlukom - odvijat će se uglavnom na području srednjodalmatinskog akvatorija ali i na vježbalištu OS RH "Eugen Kvaternik" Slunj te "Gakovo" Grubišno Polje. Vojne vježbe planirane za razdoblje od 15. lipnja do 15. rujna 2003. godine niskog su intenziteta i ograničenog opsega provedbe, s malim brojem pripadnika Oružanih snaga i provodit će se na mjestima udaljenim od turističkih središta te stoga neće ometati aktivnosti stanovništva ni turističku sezonu, a bit će na teret Državnog proračuna na stavci Ministarstva obrane u sklopu godišnjeg plana aktivnosti, stoji uz predloženu Odluku.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ove Odluke a na predloženi tekst nije imao primjedbi.

Odbor za unutarnju i nacionalnu sigurnost razmotrio je predloženu Odluku i većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru njezino donošenje, što bi bilo, kako je ocijenjeno, u interesu RH i njezinom približavanju euro-atlantskim integracijama.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora o predloženoj odluci uvodno je govorio zamjenik ministrice obrane **Zlatko Gareljić** podsjetivši i na zakonski temelj za donošenje ove odluke. Naime, člankom 6. Zakona o obrani regulirana je nadležnost Hrvatskoga sabora u odlučivanju o izlasku pripadnika Oružanih snaga i njihovom djelovanju izvan granica RH ali i o ulasku pripadnika oružanih snaga drugih država i njihovom djelovanju na teritoriju Republike Hrvatske. Bilateralne odnose i obrambenu suradnju imamo s više od 20 zemalja a broj tih aktivnosti godišnje se penje iznad 500, rekao je zamjenik ministrice te napomenuo da su ove vježbe takvog intenziteta i opsega da uopće neće utjecati na normalnost civilnog života, odvijanje života institucija, građana, gospodarskih subjekata i neće utjecati na normalnost odvijanja turističke sezone, rekao je.

Protiv vježbi u turističkoj sezoni

Damir Kajin (IDS) govoreći u ime Kluba zastupnika naglasio je da za njega nije upitna ova vrsta vojne suradnje. Konačno, bez takve vrste suradnje Hrvatskoj će biti otežan i ulazak u NATO a to onda znači i otežan ulazak u europske integracije. No upitno je gdje se te vježbe održavaju i u koje vrijeme, jer planirane su točno u jeku turističke sezone i na području srednjodalmatinskog akvatorija. Turizam i vojska očigledno ne idu zajedno a zastupnik i ne zna zašto vojne vježbe treba održavati iznad velikih hrvatskih gradova (predviđena je vojna vježba ovih zrakoplovstava na području grada Pule u 10. i 11. mjesecu).

Hrvatska bi ipak trebala voditi računa da zbog stranog interesa ne ugrozi svoju turističku osnovu, da ne ugrožava mir u

velikim gradovima, da skрати maksimalno trajanje vojnih vježbi a prije svega da se ne pretvara u veliki vojni poligon. Umjesto razgovora o vojnim vježbama zastupnik bi bio sretniji, rekao je, da se razgovara primjerice, o vraćanju vojnih objekata lokalnoj samoupravi, rekao je, među ostalim, naglašavajući na kraju da je apsolutno protiv da se vojne vježbe održavaju u jeku pune turističke sezone a da im ni u podsezoni nije mjesto na određenim turističkim lokalitetima.

Tonči Tadić (HSP) izvjestio je da Klub zastupnika HSP-HKDU-a drži da nema razloga za hitnost postupka za ovu odluku (tema o vojnim vježbama u Hrvatskoj javlja se u Saboru otprilike prije svake sezone) i da je o toj temi trebalo raspravljati puno prije uzimajući u obzir sve okolnosti u kojima se Hrvatska danas nalazi. Zastupnik je podsjetio i na raspravu o vojnoj vježbi (u kojoj sudjeluju pomorske snage NATO-a) u rujnu iznad Splita i u ratnoj luci Lora kada je rekao da je nevjerojatno da se taj dio naše obale (uzimajući u obzir doplov i otplov brodova) zauzima praktički cijela druga polovica rujna u splitskom akvatoriju i da se taj dio naše obale praktički stalno nalazi pod prisustvom stranih vojnih snaga. U tom pogledu Hrvatska se ne može uspoređivati s Grčkom, Turskom ili Italijom najviše zato što je nedavno izašla iz rata, o Hrvatskoj se najčešće u svijetu govori kao o zemlji koja je nedavno bila u ratu a mnogi nisu sigurni da li on još uvijek traje. Zato ne možemo vojne vježbe tretirati blagonaklono. Ne tretiraju ih ni drugi a u našem slučaju svako pojavljivanje vojnog helikoptera odnosno ratnog broda u predsezoni ili u samoj sezoni može biti fatalno za imidž Hrvatske, naglasio je, među ostalim, podsjećajući da je booking u Hrvatskoj (kao zemlje daleko od ratnih sukoba) ove godine daleko bolji nego u ostalim zemljama Mediterana. Čudno je da sve to skupa želimo na ovakav način dovesti u pitanje. A i kad smo se mi to dogovorili u Saboru da turistička sezona traje samo srpanj i kolovoz, pitao je.

Upozorio je da i nema nikakve logike da ćemo radi ovakvih ustupaka SAD-a da može održavati vojne vježbe na teritoriju Hrvatske biti brže primljeni u NATO. Naime, sve članice daju svoje vojne baze, daju svoj teren, zračni prostor za održavanje vojnih vježbi nakon mučnih i teških pregovora a Hrvatska to sve skupa već sada daje bez problema.

Napomenuo je i da se trenutno ne zna koji se od međunarodnih vojnih dokumenata zapravo odnosi na snage NATO-a na teritoriju Hrvatske jer je Hrvatska potpisala i ratificirala NATO SOFA sporazum koji NATO snagama daje samo imunitet samo tijekom vježbi dok je izvan vježbe svaki pripadnik NATO-a, u ovom slučaju SAD-a, podložan hrvatskim zakonima. Međutim, Hrvatska je 1996. godine prihvaćajući Daytonski sporazum prihvatila i njegov aneks koji NATO snagama na teritoriju Hrvatske daje imunitet u svim aktivnostima kao provoditeljima mirovne operacije mada tu operaciju provode samo na teritoriju BiH, a taj aneks Hrvatski sabor nije nikad ratificirao a činjenica je da se provodi. To su, dakle, bitna pitanja kao i činjenica da je Hrvatska potpisala sa SAD-om bilateralni vojni sporazum, o čemu je pisao tisak ali Hrvatski sabor nije izvješten, po kojem samo Hrvatska snosi troškove naknade koju američke vojne snage počine na teritoriju Hrvatske kao što SAD snosi troškove naknade štete koju hrvatske snage počine na teritoriju SAD-a, primjerice, "kada budemo oslobađali Manhattan", rekao je. Dakle, o svim tim detaljima treba voditi računa kad se donosi odluka o ovakvim vojnim vježbama i zato će ovaj Klub zastupnika glasovati protiv ovih američkih vojnih vježbi na teritoriju Hrvatske.

Dobro promisliti

Klub zastupnika HSLS-a odlučio je upozoriti da o ovoj doista treba dobro promisliti i ne vidi baš nikakvog razloga da se ovakva odluka hitno donosi, nego da se raspravi i vidi koje su to možda prednosti, ali i štete i da se ispravno procijeni da li ići s ovakvim odlukama ili to učiniti drugačije, rekao je **Želimir Janjić (HSLS)** govoreći u ime ovog Kluba zastupnika. Razvijenom Zapadu možemo i moramo prodavati ono što oni nemaju ili u čemu oskudijevaju, a prije svega to je čisti okoliš, voda, zdrava hrana. Očito da to nismo prepoznali i strateški odredili razvoj na ovim vrijednostima jer da jesmo tada bilo kakve aktivnosti ili gospodarske djelatnosti koje su u koliziji s takvim određenjem ne bi dolazile u obzir. Tada vjerojatno uopće ne bismo raspravljali (a niti razmišljali) o dolasku stranih vojnih formacija na vježbu jer su bilo kakve vojne aktivnosti nespojive s razvojem turističke djelatnosti. Zemlje

razvijene Europe jačanjem svijesti o važnosti zaštite okoliša podižu svoju razinu ekoloških standarda, svako prekoračenje skupo naplaćuju i kažnjavaju, ograničenja su sve veća, vježbe sve skuplje i na taj način se razvijeni Zapad želi riješiti vježbališta, posebno onih gdje se vježba teškim naoružanjem.

Razvijenom Zapadu možemo i moramo prodavati ono što oni nemaju ili u čemu oskudijevaju, a prije svega to je čisti okoliš, voda, zdrava hrana. Očito da to nismo prepoznali i strateški odredili razvoj na ovim vrijednostima jer da jesmo tada bilo kakve aktivnosti ili gospodarske djelatnosti koje su u koliziji s takvim određenjem ne bi dolazile u obzir.

A RH je potpisala Ugovor o održavanju vojnih vježbi na našem teritoriju s vojskom SAD-a, a ne znamo je li taj ugovor štetan za RH ili joj donosi koristi. Prethodno nismo istražili kolike su očekivane ekološke štete, koji su učinci na naš razvoj, prije svega na turizam, a nemamo to područje ni pravno uređeno pa čak ni podlogu u smislu da bismo Amerikancima naplatili vježbanje. Mi tek sada naknadno radimo studiju procjene utjecaja na okoliš, rekao je, među ostalim, navodeći da su interes za održavanje vojnih vježbi u Hrvatskoj iskazale Slovenija, Mađarska, Poljska a pitanje je zašto ne vježbaju kod sebe.

U pojedinačnoj raspravi **Ivan Škarić (HSLS)** istaknuo je nekoliko činjenica u prilog raspravi Kluba zastupnika HSLS-a (da se s odlukom pričuška i dobro razmisli trebaju li nam uopće manevri) počevši od toga da u obrazloženju ove odluke nije bilo riječi o tome da je Jadransko more zatvoreno more, da praktički nema udaljenih mjesta za manevre na jadranskoj obali jer je praktički cijela naša obala turistička zona i zastupnik ne vidi, kaže, gdje bi se mogli locirati manevri a da se to ne primijeti iz Splita, Makarske, dubrovačkog primorja itd. Istaknuo je ujedno da je Hrvatska imala velike štete i za vrijeme bombardiranja Jugoslavije a

da joj ta šteta nikad nije nadoknađena a i da turistička sezona na Jadranu zapravo ne bi trebala biti samo u prvom i drugom mjesecu. Hrvatska je teritorijalno uska i praktički nema šansi da se održavaju bilo kakvi manevri na prostoru RH a da se to direktno, vrlo negativno ne odrazi na turizam na cijeloj našoj obali.

Bez remećenja turističkog privređivanja

Zamjenik ministrice obrane **Zlatko Gareljić** osvrnuo se na primjedbe iz rasprave te naglasio da je potrebno odrediti razliku između različitih aktivnosti - manevri su manevri, vojna vježba je vojna vježba koja može biti niskog, srednjeg i visokog intenziteta a po opsegu manja, srednja ili veća. Dakako da vojska i turizam mogu zajedno ali na način da vojna organizacija i sustav sve svoje aktivnosti, uključujući i ovakve zajedničke vježbe, u svakom trenutku rade što je moguće racionalnije i da što manje remete ukupnost civilnog života a ne samo u tijeku turističke sezone. Primjerice, prošle godine održano je desetak vježbi različitog intenziteta a turistička sezona u Hrvatskoj bila je jedna od najuspješnijih. Ni jedna vježbovna niti druga aktivnost Oružanih snaga RH ni u najmanjoj mogućoj mjeri nije remetila normalnost turističkog privređivanja.

Kada se govori o vojnim objektima oni nisu predmet ove odluke, rekao je dalje, ali su predmet koncepcijskog opredjeljenja onih koji snose odgovornost u Vladi RH i u Ministarstvu obrane, i u prošloj godini je 51 vojni objekt i nekretnina, uključujući i desetak hotelskih objekata i autokampova predan civilnim institucijama i sektoru za upravljanje jer nije vojska da se bavi turizmom i ugostiteljstvom, a u pripremi je, ili u postupku predaje civilnim institucijama, 31 objekt odnosno 229 elaborata.

Ove su vježbe dio aktivnosti, njih je više od dvjesto, kad se govori o partnerstvu SAD-a i RH na području obrane ne radi se ni o kakvom licitiranju niti ustupcima nego o jasnim partnerskim odnosima. Kroz te vježbe ujednačavaju se procedure, harmonizira donošenje odluka, zapovjedne linije i sve ono što čini operabilnim Oružane snage RH NATO sustava, rekao je zamjenik ministrice smatrajući dobro došlom raspravu o statusu pri-

padnika oružanih snaga drugih zemalja u RH te o daytonskoj SOFI, no to nisu teme ove Odluke.

Organizacija svih aktivnosti Oružanih snaga RH i Ministarstva obrane, a na poseban način ovih vježbovni aktivnosti (spomenuta vježba u rujnu je u zatvorenim prostorima vojnih lokaliteta a na otvorenom samo jedan dan a radi se o operacijama traganja i spašavanja na moru) rade se na način da u najmanjoj mogućoj mjeri ne remete ono što poznajemo kao civilni život.

Ljubo Česić-Rojs rekao je da je točno da su spomenuti hoteli predani Hrvatskom fondu za privatizaciju da se njima upravlja, da naši mešetari, pojedinci lopovi sada žele smanjiti njihovu vrijednost - a to je pljačka imovine svih građana - i prodaja se vrši preko Hypo banke pa će tako, primjerice, hotel u Kuparima, Baško polje, uzeti pojedinci iz današnje Vlade umjesto da su te hotele prodali na međunarodnom natječaju i nadoknadili otpremnine hrvatskim braniteljima.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** naveo je da je zamjenik ministrice obrane rekao da su hoteli predani lokalnoj samoupravi.

Tonči Tadić rekao je da ne zna da li se u jasne partnerske odnose RH s SAD-om ubraja planirano ukidanje vojne pomoći Hrvatskoj (SAD-Haag) te da je točno da vojni aneks Daytona nije nikada u Saboru ratificiran ali da se primjenjuje. A što se tiče vojnih vježbi predviđenih u rujnu taj jedan spomenuti dan zajedno s drugim vježbama na moru ili zraku je ono što je fatalno za naš turizam.

Zamjenik ministrice obrane **Zlatko Gareljić** odgovorio je da štošta može biti loše i fatalno za bilo koju zemlju ali ni u kojem slučaju ne može biti ovakva odluka o održavanju bilateralnih vježbi ili održavanje vježbe na ograničenom prostoru. Za objašnjavanje tijekom privatizacije nadležni su drugi u Vladi, rekao je, među ostalim dodajući da su hotelski objekti predani HPF i da njima sada upravlja Klub Adriatic, posebna tvrtka osno-

vana za te namjene a kad budu privatizirani to će biti na transparentan način, kako je privatizirano sve nakon 2000. godine.

Ljubo Česić-Rojs naglasio je da to znači da je on ispravno govorio te ujedno pitao, među ostalim, tko je vlasnik tvrtke Adriatic. O tim objektima nikad nije bila rasprava na sjednici Vlade (jedan dokument potpisala sadašnja ministrica obrane kao potpredsjednica Vlade za vrijeme godišnjih odmora kad nikog nije bilo u Vladi) i sve to treba provjeriti i znati se istina jer vrijednost tih hotela je 135 milijuna DEM a pitanje je za koliko će se prodati.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova (77 "za" i 12 "suzdržanih") donio Odluku o održavanju bilateralnih vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država tijekom 2003. godine.

D.K.

PRIJEDLOG MORALNE DEKLARACIJE "HRANA ZA SVE"

Omogućiti doniranje svih viškova hrane

Budući da za ovu točku dnevnog reda nije bilo prijavljenih, predsjedavajući je zaključio raspravu i najavio da će se glasovanje obaviti naknadno. Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** podnijela je deklaraciju "Hrana za sve", ocjenjujući da u Hrvatskoj raste broj onih koji žive ispod granice siromaštva koja je utvrđena zakonom. Vlada je svojim mišljenjem, pak, sugerirala Hrvatskom saboru da ne prihvati donošenje predložene deklaracije jer se u njoj navode netočne brojke koje se odnose na broj socijalno ugroženih osobe, te dodala da nisu uvršteni ni naponi koje je Vlada poduzimala i poduzima na tom polju.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnijela je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** koja je ustavnu osnovu pronašla u člancima 80. i 85. Ustava RH, a razloge u činjenici da je u Hrvatskoj sve više ljudi koji žive ispod granice siromaštva. Svakim danom raste broj onih koji skupljaju ostatke hrane sa smetlišta i odlagališta. Prema relevantnim pokazateljima, ocijenila je predlagateljica, u Hrvatskoj u bijedi živi 435.000 stanovnika. Svaki deseti građanin je apsolutno siromašan, jer dnevno ima na raspolaganju manje od 42 kune.

Vlada je prihvatila samostalan plan djelovanja protiv siromaštva te se obvezala da će jednom godišnje obavještavati naciju kako napreduje u borbi protiv siromaštva. Osim dobre volje i priznanja da je siromaštvo zahvatilo velik broj građana, iz programa se ne može iščitati značajni zaokret u dosadašnjoj socijalnoj politici. Istovremeno smo svjedoci da se velika količina neprodane zdrave hrane baca na smetlište i odvozi na uništavanje. Bilo bi dobro kada bi se napravio takav sustav koji bi omogućavao doniranje svih viškova hrane ovlaštenim humanitarnim organizacijama poput Crvenog križa i Hrvatskog Caritasa.

Radi zaustavljanja daljnje socijalne polarizacije kao i stvaranja solidarnosti među ljudima ali i kapitalom, predložila je da Hrvatski sabor donese slijedeću deklaraciju:

Moralna deklaracija "Hrana za sve"

1. U situaciji visoko registrirane nezaposlenosti sporog oživljavanja ekonomije i nestajanja radnih mjesta koje ne prati otvaranje novih, sustav socijalne pomoći teško uspijeva pružiti "posljednje utočište" i zaštitu velikom broju ranjivih skupina. Stoga je osim nužnog i cjelovitog pristupa u borbi protiv siromaštva i isključenosti, potrebna i solidarnost onih koji imaju.

2. U Hrvatskoj se velika količina neprodane zdrave hrane uništava ili baca na otpad uslijed zakonske nemogućnosti da se višak neprodane zdrave hrane daruje onima kojima je potrebna.

3. Hrvatski sabor poziva Vladu da pripremi zakonsku mogućnost većih oslobođenja poreznih opterećenja od dosadašnjih na hranu koja se donira u humanitarne svrhe putem Hrvatskog Crvenog križa, Hrvatskog Caritasa i drugih humanitarnih organizacija u Hrvatskoj.

4. U skladu s temeljnim načelima građanske solidarnosti u Republici Hrvatskoj će se brojnim siromašnim domaćinstvima osigurati pomoć u hrani.

RADNA TIJELA

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravlje raspravio je Prijedlog moralne deklaracije "Hrana za sve", a raspolažao je i sa mišljenjem Vlade Republike Hrvatske. U raspravi su podržane intencije da se potakne humanitarno djelovanje kroz poboljšanje važećih zakonskih

propisa, odnosno donošenje novih koji bi stvorili mogućnost većeg oslobađanja od poreznih opterećenja hrane koja se donira u humanitarne svrhe.

Međutim, sam tekst predložene Deklaracije nije prihvatljiv jer je formuliran na temelju netočnih podataka. Osim toga, Prijedlog deklaracije ne uzima u obzir i niz mjera koje su u tijeku, a koje će svakako pridonijeti kvalitetnijoj zaštiti najsiromašnijeg dijela stanovništva. To je prije svega: realizacija mjera iz Programa borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti, kao što je subvencioniranje troškova stanovanja, izgradnja socijalnih stanova itd, a primjena kojih bez sumnje dovodi do smanjenja siromaštva. Podržava se donošenje odgovarajućih zakonskih rješenja, te decentralizacija socijalne skrbi, kao i djelovanje humanitarnih organizacija. Članovi Odbora ocjenjuju ujedno da je potrebno pojačati međusobnu suradnju svih humanitarnih organizacija, proizvođača i trgovaca hranom kao i predstavnika Vlade RH, a koji bi u predlaganju mjera i najoptimalnijih rješenja, uzeli svakako u obzir i intencije ove deklaracije.

Nakon rasprave članovi Odbora su većinom glasova predložili Hrvatskom saboru na usvajanje slijedećeg zaključka: Ne prihvaća se Moralna deklaracija "Hrana za sve".

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada načelno podržava inicijativu da se sustav donacija i podrške svima koji žele humanitarno djelovati riješi kroz poboljšavanje važećih zakonskih odredbi, te stvaranje zakonskih mogućnosti većih oslobađanja pore-

znih opterećenja na hranu koja se donira u humanitarne svrhe.

Međutim, Vlada Republike Hrvatske smatra da tekst Prijedloga moralne deklaracije "Hrana za sve", koji je podnijela zastupnica Vesna Škare-Ožbolt nije prihvatljiv za upućivanje u daljnju proceduru i ne podržava njegovo donošenje. U obrazloženju prijedloga, navode se netočni podaci o broju siromašnih, odnosno onih koji žive u bijedi. U siječnju 2003. godine u Republici Hrvatskoj je 53.360 korisnika pomoći za uzdržavanje, od čega je 25.152 samaca i 28.208 obitelji. Upravo je ovim pravom iz socijalne skrbi obuhvaćeno 121.840 osoba. Naime, osobe koje su korisnici prava na pomoć za uzdržavanje, su osobe koje nemaju prihod (nezaposleni) ili je prihod manji od zakonski propisanog, što se može smatrati donjom granicom siromaštva. Netočne su i iznijete ocjene o Programu borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti koji je Vlada donijela 5. rujna 2002. godine. Reforma sustava socijalne skrbi stavlja naglasak na decentralizaciju sustava, pri čemu polazi od toga da humanitarne i druge organizacije mogu rasteretiti državu, preusmjeriti dio državnih troškova u nove programe i poboljšati zadovoljenje potreba građana.

U svom mišljenju Vlada RH također podsjeća na podatke o kvaliteti i trajanju ljudskog života temeljem podataka nadležnih naših i stranih institucija.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je zaključio raspravu i ovu točku dnevnog reda, te najavio glasovanje na narednoj sjednici.

V.Ž.

IZVJEŠĆE O PROVEDBI ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI, ZA RAZDOBLJE OD 1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2002. GODINE

Sveobuhvatna briga i pomoć

Zastupnici Hrvatskog sabora proveli su raspravu i o ovoj točki dnevnog reda. Predsjedavajući je napomenuo da se sukladno odredbama Poslovni-

ka, rasprava može zaključiti i bez prisutnosti predstavnika predlagatelja. U izvješćima koje je podnijela Vlada Republike Hrvatske, iznijeti su preci-

zni podaci o visini i strukturi pomoći koja je namijenjena braniteljima, a priloženo je i Izvješće o radu Ureda za zatočene i nestale. Glasovanje o

ovoj točki dnevnog reda obaviti će se naknadno.

O IZVJEŠĆU

Ovo je Izvješće podnijela Vlada Republike Hrvatske, a ujedno je radi upoznavanja zastupnika dostavila i Izvješće o radu Ureda Vlade Republike Hrvatske za zatočene i nestale u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2002. godine. Zakonom o pravima hrvatskih branitelja, određuju se prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Izvori podataka na kojima se temelji Izvješće, prikupljeni su od resornih ministarstava i zavoda nadležnih za provedbu određenih prava sukladno odredbama Zakona.

U izvještajnom razdoblju bilo je prosječno mjesečno 32.741 korisnik osobne invalidnine, te je za ovu namjenu ukupno potrošeno 165.942.200,36 kuna.

U dijelu koji opisuje trajna i jednokratna novčana prava navodi se da ratni vojni invalid kojemu je organizam oštećen za najmanje 20% ima pravo na osobnu invalidninu, a invalidi se prema utvrđenom postotku oštećenja organizma razvrstavaju u deset skupina. U izvještajnom razdoblju bilo je prosječno mjesečno 32.741 korisnik osobne invalidnine, te je za ovu namjenu ukupno potrošeno 165.942.200,36 kuna. Posebni dodatak ostvarilo je 1.412 osoba, a za ove potrebe potrošeno je 3.663.190,90 kuna, dok je za doplatu za njegu i pomoć druge osobe isplaćeno 15.518.455,39 kuna. Ovo je pravo realizirano za 393 osobe. Ortopedski doplatu pripada invalidima s težim oštećenjem organizma, a ovo pravo ostvarilo je 1.950 korisnika, te je isplaćeno 18.916.525,24 kuna. Naknade su isplaćivane i za opskrbninu, obiteljsku invalidninu, doplatu za pripomoć u kući, naknadu u visini obiteljske mirovine za obitelji zatočenih ili nestalih, kao i jednokratne novčane pomoći. Člankom 78. Zakona, svaka ocjena invalidnosti na temelju koje se stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili pravo na invalidsku mirovinu, podliježe reviziji koju

obavlja povjerenstvo. Na dan 1. siječnja 2002. godine broj predmeta u Povjerenstvu bio je 369, a od 1. siječnja 2002. godine do 31. prosinca 2002. godine zaprimljeno je 2.803 novih predmeta.

Vodila se briga i o zapošljavanju, stambenom zbrinjavanju, medicinskoj rehabilitaciji, pravu na besplatne udžbenike i prednosti pri smještaju u umirovljeničke domove, te socijalnim, carinskim i poreznim olakšicama.

U drugom se izvješću navodi da je na području Republike Hrvatske do danas otkriveno 135 masovnih grobnica. Dosadašnjim procesom ekshumacije, ekshumirani su posmrtni ostaci 3.370 žrtava iz Domovinskog rata iz masovnih i pojedinačnih grobnica. Ukupno je identificirano 2.782 posmrtnih ostataka hrvatskih branitelja i civila, a još uvijek nije identificirano 588 žrtava. Na popisu Ureda za zatočene i nestale Vlade Republike Hrvatske, još uvijek je otvoren postupak traženja za 1.295 osoba. U izvještajnom razdoblju izvršene su ekshumacije iz pet masovnih i većeg broja pojedinačnih grobnica (ne uključujući ekshumacije provedene na području Srbije i Crne Gore) ekshumirani su posmrtni ostaci 71 žrtve iz Domovinskog rata.

Vodila se briga i o zapošljavanju, stambenom zbrinjavanju, medicinskoj rehabilitaciji, pravu na besplatne udžbenike i prednosti pri smještaju u umirovljeničke domove, te socijalnim, carinskim i poreznim olakšicama.

Izvješćivanje obitelji hrvatskih branitelja o identifikaciji (temeljem zahtjeva Ureda za zatočene i nestale) obavili su uredi državne uprave u mjestima identifikacije, odnosno djelatnici Ureda državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji i Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb Grada Zagreba koji su i osobno prisustvovali svakoj identifikaciji. Nakon izvršene identifikacije nadležni su uredi provodili određene poslove pogrebne skrbi utvrđene zaključcima Koordinacije Vlade Republike Hrvatske za društvene djelatnosti i ljudska prava od 5. veljače 2002. godine, te organizirali

pokope u suradnji sa MHBDR, a u skladu sa željom članova obitelji te propisanim obrednicima ukopa.

U nastavku izvješća govori se i o obilježavanju mjesta masovnih grobnica, Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata u Vukovaru, suradnji s udrugama proizašlim iz Domovinskog rata te o suradnji s međunarodnim organizacijama. Treba napomenuti da su oba izvješća upotpunjena statističkim i tabelarnim prikazima, te grafikonomima koji upotpunjuju i kompletiraju podnijeti tekst.

RADNA TIJELA

Odbor za ratne veterane razmotrio je izvješće te u svojstvu matičnog radnog tijela proveo i raspravu. Sjednici su nazočili predstavnici Koordinacije udruga proizašlih iz Domovinskog rata. U raspravi je iskazano nezadovoljstvo sporom provedbom postupka prevođenja prava na odredbe važećeg Zakona poglavito iz razloga što je tijekom izvještajnog razdoblja prevedeno svega 3% korisnika i to samo od strane Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje još uopće nije započeo s prevođenjem mirovinskih prava na odredbe važećeg zakona. Ukazano je da samo Izvješće obiluje statističkim pokazateljima, ali su oni jednostrani, odnosno govore samo o onome što je učinjeno, a nigdje nema podataka o broju korisnika ili prava koja su trebala biti ispunjena u izvještajnom razdoblju, a nisu. To se osobito odnosi na problem stambenog zbrinjavanja pojedinih kategorija stradalnika. Postupak i tijek otkupa stanova od trenutka zahtjeva za otkup, do same realizacije nepotrebno je dug i treba ga skratiti. Osobito je skrenuta pozornost na nelogičnost jedinstvene etalonske cijene izgrađenih stanova od 700 eura/m² za potrebe branitelja na području čitave Republike Hrvatske što dovodi do nezadovoljstva i nezainteresiranosti branitelja u nekim područjima Republike Hrvatske za rješavanje svojih stambenih problema dodjelom i otkupom tih stanova, odnosno po toj cijeni. Nekim članovima Odbora upitna je realnost navedene cijene kvadratnog metra stana, znajući da u tu cijenu ne ulazi građevinsko zemljište te komunalno opremanje stana jer su jedinice područne (regionalne) samouprave Zakonom obvezane na besplatnu dodjelu zemljišta.

Skrenuta je pozornost te izraženo nezadovoljstvo zbog još uvijek prisutnog nepoštivanja zakonske odredbe o prednosti pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima za hrvatske branitelje, a naglašeno je nepoduzimanje sankcija prema odgovornim kako pravnim tako i fizičkim osobama zbog kršenja zakonskih odredbi. To je naročito uočljivo kod tijela državne vlasti i jedinica lokalne uprave gdje je utvrđeno kršenje zakonskih odredbi u 7 slučajeva, a nije pokrenut niti jedan prekršajni postupak protiv odgovornih osoba. Istaknuta je potreba za prikazom načina i vremenskog roka (stalno ili privremeno) zapošljavanja hrvatskih branitelja. Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio donošenje zaključaka:

1. Prihvaća se Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihove obitelji za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2002. godine.

2. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da preispita opravdanost jedinstvene etalonske cijene građenja stanova za hrvatske branitelje na čitavom području Republike Hrvatske te da u roku od 30 dana Hrvatskom saboru predloži način rješavanja problema izgrađenih, a nedodijeljenih stanova osobito na područjima posebne državne skrbi, prvenstveno dodjelom stradalnicima Domovinskog rata.

Pored ovih zaključaka, Odbor je predložio Hrvatskom saboru i zaključak kojim se:

Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata obvezuje da u Izvješću o provedbi Zakona za 2003. godinu kod stambenog zbrinjavanja, navede broj i strukturu stradalnika koji su sukladno zakonom zadanih rokova, trebali biti zbrinuti te razloge zbog kojih nisu. Također treba dati i podatak o ukupnom broju podnijetih zahtjeva za otkup stana te o razlozima zbog kojih neki nisu realizirani.

Odbor za obitelj, mladež i šport razmotrio je izvješće i to sukladno svojoj nadležnosti, koja se odnosi na pravo na doplatku za djecu, pravo na besplatne udžbenike, smještaj u učeničke odnosno studentske domove i stambeno zbrinjavanje. U uvodnom izlaganju obrazložene su odredbe koje govore o korisnicima osobne invalidnine, o doplatku za njegu i pomoć druge osobe, o čemu je Odbor i ranije raspravljao. Nadalje, istaknut je broj ostvarenih prava pojedinih kategorija korisnika. Naglašeno je da je pravo na izravan prijam u učeničke domove ostvarilo 32 učenika, dok zbog različitih kriterija Ministarstvo nema podatke o broju izravno primljenih studenata u studentske domove. Za besplatne udžbenike utrošeno je 7.853.376 kuna.

U nastavku rasprave članovi Odbora izrazili su zadovoljstvo tvrdnjom predlagatelja da u Hrvatskoj više nema stambeno nezbrinutih teških stradalnika Domovinskog rata. Istaknuto je da trenutno postoji 13.693 zahtjeva, ali se većinom radi o poboljšanju uvjeta stanovanja i da taj broj ne znači da su podnosioci zahtjeva stambeno nezbrinuti. U prijašnjim raspravama bilo je dosta prigovora zbog nedostatnih sredstava za ortopedsku pomagala. Naglašavano je da se mladi hrvatski branitelji s invaliditetom više kreću od starijih osoba s invaliditetom, te bi zbog toga trebali imati kvalitetnija i višestruko skuplja ortopedsku pomagala na koja nemaju pravo prema važećim pozitivnopravnim propisima.

U raspravi je još jednom iznijeto nezadovoljstvo zbog toga što su stupanjem na snagu novog Zakona o doplatku za djecu, hrvatski branitelji izjednačeni s ostalim korisnicima, što znači da ostvaruju pravo neovisno o svom braniteljskom statusu, te se o njima ne vodi posebna evidencija.

Zatim je razmatran porast broja predmeta koji je razmatralo Povjerenstvo za ocjenu invalidnosti uz istaknut upadljivo

zmanjen postotak promijenjenih rješenja u usporedbi s Izvješćima iz prijašnjih razdoblja. Postavljeno je pitanje jesu li promijenjeni kriteriji prigodom davanja suglasnosti ili su neki drugi razlozi malom broju neprihvaćenih rješenja.

Na upit u svezi s nepodijeljenim besplatnim dionicama na koje branitelji imaju pravo, predstavnici predlagatelja utvrdili su da će se donošenjem Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji je u saborskoj proceduri, stanje sigurno popraviti. Ukazano je na kraju i na visoki broj nezaposlenih branitelja, te na potrebu dodatnih napora za doškolovanje i prekvalifikaciju. Zauzeto je stajalište da bi Ministarstvo uz pomoć Vlade trebalo poduzeti mjere kako bi se što je prije moguće pomoglo braniteljima koji tako dugo čekaju posao.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti usvajanje slijedećeg zaključka:

Prihvaća se Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji za razdoblje od 1. siječnja 2002. do 31. prosinca 2002. godine.

RASPRAVA

Za raspravu se javio zastupnik **Želimir Janjić** zamjerajući u ime Kluba zastupnika HSL-a što prethodnog dana nije najavljeno da će se raspravljati o bilo kojoj točki, a nema niti predstavnika Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Predsjedavajući je zatim dao objašnjenja prema kojima je, sukladno odredbama Poslovnika, moguće raditi i bez nazočnosti predstavnika izvjestitelja.

Budući da više nije bilo prijavljenih zaključio je raspravu o ovoj točki dnevnog reda, napomenuvši da će se glasanje obaviti kada se steknu uvjeti.

V.Ž.

IZVJEŠĆE O RADU HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U 2002. GODINI - sažetak

Kao i svake godine, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti uputila je Saboru Izvješće (sažetak) za prethodnu godinu u kojem je detaljno opisan rad Akademije. Izvješće se sastoji od: osnovnih podataka o članstvu Akademije, zasjedanja Akademije, rada Predsjedništva Akademije, zaklada HAZU-a, rada Akademijinih odbora, rada Akademijinih razreda i drugih jedinica, nakladničke djelatnosti i glavnog financijskog izvješća.

Glasovanje će se obaviti na narednoj sjednici.

IZ IZVJEŠĆA

Izvješće je samo sažetak 106. knjige Ljetopisa o radu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u kojoj je podrobno prikazan cjelokupni rad Akademije u 2002. godini. Za Akademiju bila je to još jedna uspješna godina na svim područjima: u znanstvenom i umjetničkom radu, u radu Akademijinih razreda, njezinih zavoda i jedinica, te znanstvenih vijeća, na zasjedanjima Akademije, u radu Predsjedništva i njegovih odbora, u nakladničkoj djelatnosti, kao i u građevinsko-obnoviteljskim zahvatima na Akademijinih građevinama.

Članovi Akademije: 150 redovnih i 139 dopisnih

Na dan 31. prosinca 2002. Hrvatska je akademija imala 150 redovitih članova (105 u znanstvenim razredima i 45 u umjetničkim), zatim 139 dopisnih članova, te 92 člana suradnika (69 u znanstvenim razredima i 23 u umjetničkim). Akademija je, dakle, na kraju prošle godine imala u svim kategorijama članstva ukupno 381 člana. Nakon smrti uzoritog kardinala Franje Kuharića, nadbiskupa zagrebačkog, Akademija nema počasnih članova.

Prošle je godine Akademija raspolažala ukupno sa 59.946.492,00 kuna, a u odnosu na 2001. ta su sredstva bila povećana za 2,2 posto. U taj su iznos najvećim dijelom uključena sredstva osigurana iz Državnog proračuna (82,9 posto), zatim sredstva osigurana iz dru-

gih izvora financiranja (13,5 posto), kao i sredstva ostvarena vlastitom djelatnošću (3,6 posto).

Za poslovanje nešto manje od 56 milijuna kuna

Iz Završnog računa Akademije za 2002. proizlazi da je za cjelokupno poslovanje Akademije utrošen iznos od 55.455.993,00 kuna, te da je ostvaren višak prihoda nad rashodima u iznosu od 4.490.499,00 kuna, od čega se 3.584.925,00 kuna odnosi na proračunska sredstva. Iskazani višak prihoda rezultat je, kažu u Akademiji, kako očiglednog racionalnog i skrbnog poslovanja Akademije, tako i drugih okolnosti koje su dovele do toga da sva osigurana sredstva nisu i utrošena u tekućoj godini (sredstva za nakladnički projekt Hrvatska i Europa i sredstva za rad na znanstvenistraživačkim projektima, čija se realizacija nastavlja i u ovoj godini). Dakle, iskazani višak prihoda nad rashodima nisu slobodna, nego rezervirana sredstva za započete aktivnosti Akademije iz prethodnih godina. Zato su u Akademiji ostali zatečeni zahtjevom da se taj dio neutrošenih sredstava vrati u Državni proračun čime će se, kažu, dovesti u pitanje ostvarenje dijela Akademijinih projekata koji imaju dugoročan karakter. Ujedno izvješćuju Sabor o problemu s kojim se suočila Akademija stupanjem na snagu Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja vezano uz isplate stalnih mjesečnih nagrada koje prema članku 19. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti primaju redoviti članovi Akademije. Sredstva za tu namjenu u bruto iznosu osiguravana su u Državnom proračunu što znači da su redoviti članovi po odbitku poreza (35 posto) i pripadajućeg prireza ostvarivali neto nagradu sukladno navedenom članku 19. Zakona o Hrvatskoj akademiji. Međutim, uvođenjem doprinosa za mirovinsko osiguranje po stopi od 20 posto i doprinosa za zdravstveno osiguranje po stopi od 15 posto i na tu vrstu primitaka od 1. siječnja 2003. nije moguće sredstvima osiguranim u Proračunu Akademije za 2003. godinu, zadržati dosadašnju visinu isplata stalnih mjesečnih nagrada, bez osiguranja dodatnih sredstava. Kalkulacije pokazuju da za

plaćanje uvedenih doprinosa na nagrade i iz nagrada u 2003. valja osigurati dodatnih 5.432.929,00 kuna iz sredstava Državnog proračuna. Iako je Akademija o tom problemu pravovremeno informirala Vladu i nadležna ministarstva, do danas nije pronađeno odgovarajuće rješenje. Akademija je predložila Ministarstvu financija da se novouvedeni doprinosi ne primjenjuju na nagrade akademika budući da ove nagrade, kao stalno društveno priznanje za njihov cjelokupan rad, imaju specifičan karakter. Napominje se također da je plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje od strane redovitih članova Akademije od kojih su dvije trećine u mirovini za koju su cijeli svoj radni vijek od 40 pa i više godina plaćali doprinose za mirovinsko osiguranje, pomalo groteskno. Međutim, ukoliko se ipak bude inzistiralo na plaćanju novouvedenih doprinosa, tada u Akademiji jedino rješenje vide u osiguranju dodatnih sredstava u Državnom proračunu za 2003. godinu. Zbog svega iznesenog zamoljeni su Sabor i Vlada da podrže izložene stavove Hrvatske akademije kako u pogledu zadržavanja neutrošenih proračunskih sredstava iz 2002, tako i u pogledu prijedloga u vezi s problemom financiranja stalnih mjesečnih nagrada redovitih članova Akademije.

RADNA TIJELA

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu smatra opravdanim zahtjev Hrvatske akademije da joj se omogući prenošenje neutrošenih proračunskih sredstava koja su prvenstveno namijenjena financiranju dugoročnih projekata (nakladnički projekt Hrvatska i Europa, međunarodna suradnja itd.) u 2003. godinu. Isto tako Odbor je razmotrio problem s kojim se suočila Hrvatska akademija stupanjem na snagu Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja, a vezano uz isplate stalnih mjesečnih nagrada koje prema članku 19. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti primaju redoviti članovi Akademije. Odbor smatra razložnim stav Akademije da se novouvedeni doprinosi ne primjenjuju na nagrade akademika budući da te nagrade, kao stalno društveno priznanje za njihov cjelokupan rad, imaju specifičan karakter. Osim toga plaćanje doprinosa za

mirovinsko osiguranje od redovitih članova Akademije od kojih su dvije trećine u mirovini, djeluje u najmanju ruku pretjeranim. Međutim, ako se ipak bude inzistiralo na plaćanju novoutvrđenih doprinosa na spomenute nagrade, tada Odbor jedino rješenje vidi u osiguranju dodatnih sredstava Akademiji u okviru Državnog proračuna za 2003. godinu. Na kraju Odbor je predložio Saboru da prihvati Izvješće.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada je predložila Saboru da prihvati Izvješće, izuzev dijela koji se tiče Glavnog financijskog izvješća. U tom

se dijelu Izvješća, između ostalog, ukazuje na nedostatna sredstva za pokriće doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje na mjesečne nagrade redovitih članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a s druge strane na postojanje viškova proračunskih sredstava iz prethodnih godina. Također se naglašava i kako sredstva viškova prihoda nisu "slobodna, nego rezervirana sredstva za započete aktivnosti Akademije iz prethodnih godina". S tim u vezi, Vlada ukazuje na činjenicu da je dio navoda iz tog dijela Izvješća u suprotnosti s dopisom Akademije upućenim Ministarstvu financija početkom travnja ove godine, u kojem Akade-

mija predlaže da se viškovi proračunskih sredstava u iznosu od 3.584.925,00 kuna koriste za pokriće obveznih doprinosa, te da se iz državnog proračuna osigura razlika u iznosu od 1.848.004,00 kuna, a sa čime je Vlada suglasna.

RASPRAVA

Nije bilo zainteresiranih za raspravu o Izvješću, osim dr.sc. **Hrvoja Krajevića** koji je u svojstvu predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu izvijestio o stavovima ovoga radnog tijela. **Glasovat će se naknadno**

J.Š.

IZVJEŠĆE O MEĐUNARODNOJ AKTIVNOSTI HRVATSKOG SABORA PREKO NJEGOVIH IZASLANSTAVA U 2002. GODINI

O radu hrvatskih parlamentarnih izaslanstava

Članovi parlamentarnih tijela zastupali su i branili nacionalne interese, bez obzira na stranačku pripadnost.

Zastupnici Hrvatskog sabora upoznali su se s radom parlamentarnih izaslanstava. Izvjestitelji su ukazali na strukturu i važnost međunarodnih institucija u čijem su radu zapaženu ulogu dali i hrvatski predstavnici.

O IZVJEŠĆU

Odbor za međuparlamentarnu suradnju uputio je Izvješće o međunarodnoj aktivnosti Hrvatskog sabora preko njegovih izaslanstava u 2002. godini, zajedno sa sažetkom prikaza međunarodne aktivnosti izaslanstava. U Izvješću se uvodno navodi, da je Hrvatski sabor imenovao slijedeća izaslanstva u međunarodnim parlamentarnim institucijama:

1. Izaslanstvo Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe.
2. Izaslanstvo Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini OEES-a.

3. Izaslanstvo Hrvatskog sabora u parlamentarnoj skupštini NATO-a.
4. Izvršni odbor Nacionalne grupe Hrvatskog sabora pri Interparlamentarnoj uniji.
5. Izaslanici Hrvatskog sabora sudjeluju u radu Parlamentarne dimenzije SEI-a

1. IZASLANSTVO U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI VIJEĆA EUROPE

Vijeće Europe je međuvladina organizacija osnovana 1949. godine sa sjedištem u Strasbourgu. Hrvatska je primljena u članstvo 6. studenoga 1996. godine u ovo savjetodavno tijelo Vijeća Europe, koje raspravlja o pitanjima iz svoje nadležnosti, te daje zaključke u vidu preporuka, koje dostavlja Odboru ministara. Saborsko izaslanstvo sastoji se od pet članova i pet zamjenika, a voditelj je zastupnica **Mirjana Ferić-Vac**. Čla-

novi Izaslanstva su zastupnice **Snježana Biga-Friganović** i mr.sc. **Zdravka Bušić**, te zastupnici mr.sc. **Ivo Škrabalo** i dr. **Josip Torbar**. Zamjenici članova su zastupnica dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak**, zastupnik **Damir Jurić**, zastupnica prof.dr. **Zrinjka Glovacki-Bernardi**, zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević** i zastupnik **Milan Đukić**. Tajnik Izaslanstva je gospodin **Igor Šribar**.

Tijekom 2002. godine Izaslanstvo je sudjelovalo na:

1. Prvom dijelu redovitog zasjedanja PS VE, Strasbourg, 21-25. siječnja
2. Drugom dijelu redovitog zasjedanja PS VE, Strasbourg, 22-26. travnja
3. Trećem dijelu redovitog zasjedanja PS VE, Strasbourg, 24-28. lipnja
4. Četvrtom dijelu redovitog zasjedanja PS VE, Strasbourg, 23-27. rujna
5. Sastancima odbora PS VE, Lucern, 27-29. svibnja

6. Konferenciji predsjednika europskih parlamentarnih skupština, Zagreb, 9-12. svibnja
7. Trećoj parlamentarnoj konferenciji o provođenju pakta o stabilnosti za Jugoslovensku Europu, Tirana, 9-12. svibnja
8. Konferenciji o dostupnosti socijalnih prava, Malta, 14-15. studenoga
9. Sastanku Stalnog odbora PS VE, Malta, 18. studenoga

2. IZASLANSTVO U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI OESS-a

Ovo političko tijelo predstavlja najveću sigurnosnu regionalnu organizaciju u svijetu sa svojih 55 zemalja članica iz Europe, Središnje Azije i Sjeverne Amerike. Saborsko izaslanstvo sastoji se od voditelja, dva člana i dva zamjenika. Voditelj Izaslanstva je zastupnik prof.dr. **Zdravko Tomac**, a članovi: zastupnica **Mirjana Didović** i zastupnik **Ivan Milas**. Zamjenici članova su zastupnik **Željko Pavlic** i zastupnica **Dubravka Šuica**, dok je tajnik Izaslanstva gospodin **Milovan Petković**.

Tijekom 2002. godine Izaslanstvo Hrvatskog sabora u PS OESS-a sudjelovalo je na:

1. Zimskom zasjedanju PS OESS-a, Beč, 21-22. veljače
2. Godišnjem zasjedanju PS OESS-a, Berlin, 5-10. srpnja
3. Sjednicama Stalnog odbora PS OESS-a Beč, 21. veljače
Berlin, 6. srpnja
Madrid, 2. listopada
4. Parlamentarnim konferencijama PS OESS-a
Bukurešt, 6-7. lipnja
Madrid, 3-4. listopada
5. Sjednici Radne skupine OESS-a o Mediteranu, Limassol, 9-10. rujna

3. IZASLANSTVO U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI NATO-a

Parlamentarna skupština NATO-a predstavlja međuparlamentarnu organizaciju čiji su članovi zastupnici iz parlamenta zemalja članica NATO-a i 17 pridruženih članica. Broji ukupno 214 zastupnika, a sjedište je u Bruxellesu. Republika Hrvatska primljena je u pridruženo članstvo Parlamentarne skupštine NATO-a 30. svibnja 2000. godine u Budimpešti, a Saborsko izaslanstvo čine tri člana. Voditelj Izaslanstva je zastupnik **Viktor Brož**, dr.med. a članovi su zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević** i zastupnik mr.sc. **Zlatko Mateša**.

Tijekom 2002. godine Izaslanstvo je sudjelovalo na:

1. Proljetnom zasjedanju PS NATO-a, Sofija, 24-28. svibnja
2. Redovitom zasjedanju PS NATO-a, Istanbul, 15-19. studenog
3. Sastanku Pododbora za Srednju i Istočnu Europu (za proširenje NATO-a i MAP) Političkog odbora Parlamentarne skupštine NATO-a, Zagreb, 15-18. rujna
4. Transatlantskom forumu Parlamentarne skupštine NATO-a s transatlantskim gospodarskim odnosima, Lisabon, 28-29. listopada
5. Transatlantskom parlamentarnom forumu NATO-a, Washington, 9-10. prosinca

4. IZVRŠNI ODBOR NACIONALNE GRUPE HRVATSKOG SABORA PRI INTERPARLAMENTARNOJ UNIJI

Interparlamentarna unija (IPU) je međunarodna organizacija parlamenta suverenih država. Utemeljena je davne 1889. godine sa sjedištem u Genevi, a trenutno broji 144 članice i 5 pridruženih članica. Republika Hrvatska postala je članicom 6. studenoga 1992. godine, te s obzirom na veličinu može imati najviše osam članova izaslanstva. Izvršni odbor nacionalne grupe pri Interparlamentarnoj uniji čine: predsjednica izaslanstva, zastupnica prof.dr. **Vesna Pusić**, potpredsjednik izaslanstva, zastupnik **Damir Jurić**, te članovi: zastupnik prof.dr. **Zdravko Tomac**, zastupnica **Mirjana Ferić-Vac**, zastupnica **Branka Baletić**, zastupnik prof.dr. **Petar Turčinović** i zastupnik dr.sc. **Ivo Sanader**.

Tijekom 2002. godine Izaslanstvo Hrvatskog sabora u IPU sudjelovalo je na:

- Zasjedanju Savjeta IPU, Geneva, 25-27. rujna
Konferenciji IPU, Marrakesh, 17-25. ožujka
58. zasjedanje Povjerenstva UN-a za ljudska prava, Geneva, 8. travnja

SUDJELOVANJE IZASLANSTVA HRVATSKOG SABORA U PARLAMENTARNOJ DIMENZIJI SEI-a

Srednjoeuropska inicijativa je međudržavna regionalna asocijacija koja okuplja 17 država članica, a Hrvatska je postala članicom SEI 18. srpnja 1992. godine na sastanku predsjednika vlada SEI u Beču.

Saborsko izaslanstvo u 2002. godini sačinjavali su: voditelj izaslanstva, zastupnik mr.sc. **Ivo Škrabalo**, te članovi izaslanstva, zastupnica mr.sc. **Zdravka Bušić** (proljetno izaslanstvo - odustala) i zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić** (jesensko izaslanstvo). Tajnik izaslanstva Hrvatskog sabora u SEI je gospodin **Lavoslav Torti**.

Tijekom 2002. godine izaslanici Hrvatskog sabora sudjelovali su na:

1. Sjednici Parlamentarnog odbora SEI-a, Skopje, 19.-20. travnja
2. Redovitom zasjedanju Parlamentarne skupštine SEI-a, Skopje, 8. studenoga

U prilogu Izvješća Odbora za međuparlamentarnu suradnju uvrštena su i izvješća navedenih izaslanstava.

RASPRAVA

U ime predlagatelja dodatna je obrazložena iznio zastupnik dr.sc. **Zdravko Tomac (SDP)** ističući da je u radnim materijalima izdvojeno mnoštvo korisnih podataka o radu izaslanstava. Napomenuo je da članovi ovih tijela, bez obzira na stranačku pripadnost odgovorno zastupaju i brane interese Republike Hrvatske, te im se kao voditelj izaslanstva u Parlamentarnoj skupštini OESS-a ujedno zahvaljuje na radu.

I zastupnik mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)** govorio je u ime predstavnika predlagatelja, te iznio sumarni pregled rada pet saborskih izaslanstava. Smatra ujedno da se i u Saboru nedovoljno poznaju međunarodne aktivnosti, a naša izaslanstva daju primjeren doprinos u okvirima multilateralnog parlamentarnog rada.

Parlamentarna diplomacija predstavlja važan element demokracije, uvodno je naglasila i zastupnica **Mirjana Ferić-Vac (SDP)** koja je također uzela riječ u ime predlagatelja. Upozorila je ujedno da međunarodni položaj Republike Hrvatske ne definiraju samo ministarstva, nego ga uveliko određuje i svako pojedinačno izaslanstvo Hrvatskog sabora. Iznijela je kratki presjek rada Vijeća Europe oko problematike ljudskih prava, dodajući da je i Hrvatski sabor bio domaćinom Konferencije predsjednika parlamenta zemalja članica Vijeća Europe, koja je održana u Zagrebu.

O radu parlamentarnog izaslanstva u Interparlamentarnoj uniji govorila je zatim voditeljica izaslanstva i zastupni-

ca, dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Opisujući strukturu ovoga tijela, zastupnica ga je usporedila s nekom vrstom Ujedinjenih naroda na razini parlamenata. Na sjednicama koje se organiziraju jednom godišnje, stalne teme su politička, socijalna i gospodarska situacija u svijetu, kršenje

ljudskih prava i građanskih prava parlamentaraca. Hrvatsko izaslanstvo aktivno je sudjelovalo na posljednjem zasjedanju i obavljalo funkciju potpredsjednika Konferencije, a pohvala je upućena i službama Hrvatskog sabora koje je u toj velikoj organizaciji u koju je bilo uklju-

čeno gotovo tisuću osoba, kvalitetno odradilo preuzeti posao.

Ovim riječima ujedno je zaključena rasprava, a predsjedatelj je najavio glasovanje u nastavku rada, kada se za to ispune uvjeti.

V.Ž.

IZVJEŠĆE O RADU VIJEĆA ZA REGULACIJU ENERGETSKIH DJELATNOSTI I ZAPAŽANJIMA KOJA SU OD ZNAČAJA ZA RAZVOJ ENERGETSKOG TRŽIŠTA I JAVNIH USLUGA

Usklađivanje s europskom energetsom praksom i ciljevima

Zastupnici su upoznati s Izvješćem Vijeća za regulaciju energetskih djelatnosti. Budući da nije bilo prijavljenih, predsjedavajući je zaključio raspravu, najavljujući glasovanje u nastavku rada Hrvatskog sabora.

O IZVJEŠĆU

Ovo Izvješće o radu Vijeća za regulaciju energetskih djelatnosti pripremljeno je na temelju odredbi Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti koji određuje, da Vijeće najmanje jedanput godišnje izvješćuje Hrvatski sabor i Vladu Republike Hrvatske o svom radu i zapažanjima koja su od značaja za razvoj energetskog tržišta i javnih usluga.

Provodeći procese deregulacije i restrukturiranja energetskog sektora i tržišta i nastojeći ih uskladiti s odgovarajućom europskom i svjetskom praksom i ciljevima, Republika Hrvatska uspostavila je odgovarajući osnovni zakonski okvir za regulaciju energetskih sektora. Njega određuje paket od pet energetskih zakona, te niz podzakonskih akata, pravilnika i uredbi. Svi zajedno, čine zakonodavni i regulacijski okvir za obavljanje energetskih djelatnosti na tržištu ili kao javnih usluga, a s ciljem i obvezom osiguravanja preglednog i nepristranog tržišta energije, zaštite energetskih subjekata i njihovih gospodarskih i vlasničkih prava i intere-

sa, zaštite kupaca, te zaštite okoliša, sve na razvidan i nediskriminirajući način.

Vijeće za regulaciju energetskih djelatnosti, osnovano je i u punom opsegu započelo svoj rad sredinom 2002. godine. Obavlja poslove izdavanja dozvola za obavljanje energetskih djelatnosti, poslove osiguravanja preglednog i nepristranog djelovanja tržišta energije, kao i druge poslove koji su mu stavljeni u djelokrug energetskim zakonima.

U prvom izvješću pregled je učinjenog na organizaciji i početku rada Vijeća, okviri u kojem je ono djelovalo od svoga osnutka, te rezultati njegova dosadašnjeg rada. U drugom dijelu Izvješća pregled je i osnovni naglasci u svezi s promjenama energetskog sektora, uvođenjem i izgradnjom tržišnih odnosa, te njihove prilagodbe standardima organizacije i rada energetskih tržišta u državama Europske unije. U nastavku Izvješća, navode se poslovi oko organizacije i rada Vijeća, donošenje općih akata i financiranja Vijeća za regulaciju energetskih djelatnosti. Također se opisuje suradnja s drugim institucijama, utjecaj i razmatranje komplementarnih zakonskih rješenja, međunarodna suradnja i izobrazba članova Vijeća.

Podzakonskim se aktima uređuju pravilnici za obavljanje energetskih djelatnosti, izdavanje dozvola, mrežna i tržna pravila, te metodologija za proračun

naknada korištenja prijenosne mreže i korištenja transportnih sustava.

Paket energetskih zakona ima za cilj unapređenje tržišnog poslovanja energetskog sektora, jačanje konkurencije i zaštitu potrošača. Ukratko, predstavlja okvir za izgradnju organiziranog tržišnog gospodarstva u energetskom sektoru. Regulacija energetskih djelatnosti, temelji se na čitavom nizu zakonskih i podzakonskih akata donijetih s ciljem kontrole i zaštite ponašanja energetskih subjekata i potrošača.

U zasebnom se odlomku razmatra i pitanje obnovljivih izvora energije. Važne odrednice strategije energetskog razvitka Republike Hrvatske su održivi razvoj i zaštita okoliša. Pretpostavka za ostvarenje i jednog i drugog, je znatno veće korištenje obnovljivih izvora energije - energije vjetrova, hidroenergije, solarne energije, korištenja biomase i otpada, bioplina, geotermalne energije i topline okoliša. Analiza do sada zaprimljenih predmeta u Vijeću koji su se odnosili na korištenje obnovljivih izvora, ukazuju i na ključne prepreke koje onemogućuju provedbu projekata korištenja obnovljivih izvora energije. Na kraju treba napomenuti da je ovo opsežno izvješće ilustrirano brojnim statističkim i tabelarnim pregledima koji raščlanjuju i fokusiraju određena poglavlja podnjetog teksta. Zaključuje se s konstata-

cijom da je ključni preduvjet uspješne regulacije energetskeg sektora postupanje po unaprijed utvrđenim i zakonima utemeljenim pravilima i procedurama. Potrebno je u najkraćem roku nužno uskladiti i harmonizirati pojedine odredbe donesenih energetskeg zakona i niza podzakonskeg akata, ali i drugeg važećeg zakona koji ili direktno uređuju segmente energetskeg sustava ili na drugi posredan način imaju utjecaja na energetskeg sektor, odnosno organizaciju i provedbenu praksu energetskeg tržišta.

Budući da to smatra prioritetom, Vijeće za regulaciju energetskeg djelatnosti spremno je u tom smislu pridonijeti punom odgovornošću prava i dužnosti koje su mu date paketom energetskeg zakona, podzakonskeg akata, te njegovim Statu-

tom i Poslovníkom, navodi se na kraju Izvješća.

RADNA TIJELA

O podnijetom Izvješću očitovao se u svojstvu matičnog radnog tijela i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**. U raspravi je istaknuto da je paketom energetskeg zakona uspostavljen zakonski okvir za deregulaciju, restrukturiranje, odnosno za regulaciju energetskeg sektora, pri čemu je na Vijeće za regulaciju energetskeg djelatnosti, prenesen i znatan dio prava i ovlasti države i državne upravne tijela i institucija u pogledu nadzora i regulacije energetskeg sektora. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti

donošenje zaključka kojim se, prihvaćajući Izvješće o radu Vijeća za regulaciju energetskeg djelatnosti i zapažanjima koja su od značaja za razvoj energetskeg tržišta i javne usluge.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada nije iznijela primjedbe na Izvješće o radu Vijeća za regulaciju energetskeg djelatnosti i zapažanjima koja su od značaja na razvoj energetskeg tržišta i javne usluge.

Budući da nije bilo prijavljenih, predsjedavajući je zaključio raspravu, najavljujući ujedno da će se glasovanje obaviti u nastavku zasjedanja Sabora kada se steknu uvjeti.

V.Ž.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rađa
TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: www.sabor.hr
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskeg sabora